AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI NAPTÁR

Eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei Atyám orcáját.

- 1933 -

SZERKESZTETTE :

NÁNÁSSY LAJOS

ÁRVAATYA.

ÁRA :

50 CENT

ALMANAC

— OF THE —

HUNGARIAN REFORMED ORPHAN'S HOME

— AND —

HOME FOR THE AGED,

LIGONIER, PENNSYLVANIA

53 — "Magyarság" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Hazelwood-Pittsburgh, Pa.

EGYSÉGBEN VAN AZ ERŐ!

Két bank sok volt a mi kis városunkban,

ezért

A FIRST NATIONAL BANK OF LIGONIER, PA.

és a

A NATIONAL BANK OF LIGONIER

egyesült

LIGONIER NATIONAL BANK

név alatt folytatja tovább müködését.

Alaptőke $125,000.00. **Surplus $125,000.00**

A bank hivatalnokai:

C. S. MARVEL, elnök.

C. G. GONDER, alelnök és pénztárnok.

T. O. SEATON, s.-pénztárnok.

Az igazgatóság tagjai:

C. S. Marvel, L. R. Schemrtz, L. W. Darr, Dr. J. W. Barkley, Jacob E. Keffer, H. S. Lohr, Lemon Byers, Jas. M. Davis, C. G. Gonder, H. J. Phillippi, H. E. Marker, R. B. Weaver, L. B. Weller.

AZ ÁRVAHÁZ BANKJA.

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI NAPTÁR

1933

"BOCSÁSSÁTOK HOZZÁM A KISDEDEKET."

SZERKESZTETTE:

NÁNÁSSY LAJOS

ÁRVAATYA.

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI.

53 — "Magyarság" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Hazelwood-Pittsburgh, Pa.

TÁJÉKOZTATÁS AZ 1933-IK ESZTENDŐRŐL.

Az 1933. esztendőben az uralkodó égi test a Nap.

Az 1933-ik esztendő az Egyesült Államok megalapitásának 157-ik bevégző és 158-ik kezdő esztendeje.

Az 1933-ik esztendő a zsidó időszámitás szerint az 5694. esztendő. A zsidók ujéve a mi naptárunk szerint 1933 szeptember 20-ikán este kezdődik.

Az 1933-ik esztendő a japán időszámitás szerint a 2593-ik esztendő. Az 1933. esztendő a mohamedán időszámitás szerint az 1352-ik esztendő.

Napfogyatkozások.

Az 1933-ik esztendőben két napfogyatkozás lesz. Az egyik február 24-ikén, amely az Egyesült Államokban nem látható. Látható Afrikában, a Déli Atlantic Oceánon és Dél-Amerika délkeleti részében. A másik augusztus 21-ikén lesz és nálunk nem látható, csak Ausztráliában, Kelet Indiában, Ázsiában, Európa keleti részén és Afrika éjszakkeleti részén.

A legragyogóbb csillagok.

Neptunus február 27, Mars március 1-én, Jupiter március 9-ikén, Saturnus augusztus 5-ikén és Uránus október 19-ikén.

AZ AMERIKAI

MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET VEZÉRTESTÜLETE.

Kovách M. György, alelnök, Cleveland, O.
Ujlaki Ferenc, elnök. Toledo, O.
Dr. Tóth Sándor, pénztárnok, Lancaster, Pa.
Molnár István, titkár, Toledo, O.
Király Imre, ellenőr, Cleveland, O.
Köteles István, Bridgeport, Conn., ifj. Estu János, Pittsburgh, Pa.
Borsy-Kerekes György, Youngstown, O.
számvizsgálók.
Dr. Nánássy Lajos, árvaatya, Ligonier, Pa.

Mielőtt biztositja magát, kérjen felvilágositást

MOLNÁR ISTVÁN titkártól,

322 MAIN STREET, —:o:— TOLEDO, OHIO

Minden nagyobb helyen van Egyesületi Osztály.

MAGYAR REFORMÁTUS EMBERNEK ELSŐ SORBAN EBBEN AZ EGYESÜLETBEN VAN A HELYE.

Január

31 nap.

Régente: Vizöntőhava

Télhó.

Boldogasszonyhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1. VASÁRNAP.		**Ujév vasárnapja.** Jézus az élet forrása. Kol. 2:15—21. Jézus nevet nyer. Luk. 2:15—21.	
1	**Ujév Vasárn.**	Zwingli *1484, Schaff F. *1819	II. Péter 1:2-19.
2	Hétfő	Ábel, Béla, Seth	Luk. 2:22-40.
3	Kedd	Énok, Benjámin	Fil. 2:1-11.
4	Szerda	Titus, Leona	I. Péter 4:12-19 .
5	Csütörtök	Nóé, Simon	Eféz. 3.
6	Péntek	Vizkereszt, Három királyok	János 5.
7	Szombat	Attila, Metuzsálem	János 6:1-25.
2. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való I. vasárnap.** Az okos szolgálat. Róm. 12:1—5. A gyermek Jézus a tudósok között. Luk. 2:41—52.	
8	**Vasárnap**	Marcel	Ján. 6:26-71.
9	Hétfő	Szörény, Sem.	Ján. 7.
10	Kedd	Melánia	Ján. 8:1-20.
11	Szerda	Ágota	Ján. 8:21-50 .
12	Csütörtök	Poitiersi Hilárius, 367.	Ján. 9.
13	Péntek	Vidor	Ján. 10:1-21.
14	Szombat	Bódog, Révész J. *1826.	Ján. 10:22-42.
3. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való II. vasárnap.** Ker. kötelességeink. Róm. 12:6—16. A kánai menyegző. Ján. 2:1—11.	
15	**Vasárnap**	Loránt, Laskó János 1560.	Márk 1:1-20.
16	Hétfő	Gusztáv. Révész B. *1816.	Márk 1:21-45.
17	Kedd	Antal 356.	Márk 2.
18	Szerda	Piroska. Ebrard *1818.	Márk 3.1-19.
19	Csütörtök	Sára, Heidelbergi Káté, 1563.	Márk 3:20-35.
20	Péntek	Hans Lachs,, 1576.	Márk 4.
21	Szombat	Ágnes, Kun Bertalan *1817.	Márk 5, 6:1-16.
4. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való III. vasárnap.** A keresztyén bosszu. Róm. 12:16—21. A kapernaumi százados. Máté 8:1—13.	
22	**Vasárnap**	Artur, Fejes I. *1838.	Márk 6:7-29.
23	Hétfő	Ézsaiás, Zelma	Márk 6:30-56.
24	Kedd	Taddeus	Márk 7:1-23.
25	Szerda	Pál megtérése	Márk 7:24-37.
26	Csütörtök	Polykarpus 155, Báthory G. *1755.	Márk 8.
27	Péntek	Tertulliánus 220.	Márk 9.
28	Szombat	Károly	Márk 10:1-31.
5. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való IV. vasárnap.** A ker. szeretet. Róm. 13:1—7. Krisztus lecsendesiti a tengert. Máté 8:23—27.	
29	**Vasárnap**	Eusébius 340 körül	Máté 3.
30	Hétfő	Márton, Lactantius 330.	Máté 4:1-17.
31	Kedd	Fábján 250. Virgilia	Máté 4:18-25.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed 3-án, d. e. 11.24-kor.
Holdtölte 11-én, d. u. 3.36-kor.
Utólsó negyed 19-én 1.15 éjfél után.
Uj hold 25-én, 6.20-kor este.

TAGJA-E MÁR AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETNEK?

Ha nem tagja, ugy igyekezzék minél hamarább beállani ebbe az Egyesületbe, amely a magyar egyesületek között leghamarabb hozta be a megbizható korszerinti fizetést.

II. KORINTHUS 9:6—15. GALATA 6:9—10.

EGY CLEVELANDI BARÁT, AKI A LIGONIERI MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZNAK ÉS AGGMENHÁZNAK ŐSZINTE BARÁTJA, SZERETETTEL AJÁNLJA EZT AZ INTÉZETET ÉS AZ AZT ELSŐ SORBAN TÁMOGATÓ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETET AZ ÖSSZMAGYARSÁG ÉS KÜLÖNÖSEN A REFORMÁTUSSÁG FIGYELMÉBE.

APOSTOLOK CSELEKEDETE 20:35.

PÉLDABESZÉDEK 22:9.

Február 28 nap.

Régente: Halakhava.

Téltuló. Böjtelő-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Ignácz	Máté 5:13-32.
2	Csütörtök	Jézus bem. a templomban. Karolin	Máté 5:33-48.
3	Péntek	Balázs	Máté 6.
4	Szombat	Veronika, Rákóczi Zsigmond †1652	Máté 7.
6. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való V. vasárnap.** Mennyei érzület. Kol. 3:12—17. Példázat a buzáról és konkolyról. Máté 13:24—30.	
5	**Vasárnap**	Ágota	Máté 8:1-17.
6	Hétfő	Dorottya, Jób	Máté 8:17-34.
7	Kedd	Tódor	Máté 9.
8	Szerda	Salamon, Aranka	Máté 10.
9	Csütörtök	Apollónia	Máté 11.
10	Péntek	Árpád	Máté 12.
11	Szombat	Dezső	Máté 13.
7. VASÁRNAP.		**Hetvened vasárnap.** Versenyfutás. I. Kor. 9:24—10:5. A szőlőmunkások. Máté 20:1—16.	
12	**Vasárnap**	Lincoln szül. napja, Balogh P. *1792	Lukács 3.
13	Hétfő	Ella	Lukács 4.
14	Kedd	Bálint	Lukács 5.
15	Szerda	Zoltán	Lukács 6:1-19.
16	Csütörtök	Juliánna, Melanchton, *1497.	Lukács 6:20-49.
17	Péntek	Konstantin	Lukács 7.
18	Szombat	Simon. Luther †1546.	Lukács 8.
8. VASÁRNAP.		**Hatvanad vasárnap.** Pál dicsősége a munkában és szenvedésben. II.Kor. 11:9—12:9. Példázat a magvetőről. Luk. 8:4—15.	
19	**Vasárnap**	Zsuzsánna	Luk. 9:1-36.
20	Hétfő	Aladár	Luk. 9:37-62.
21	Kedd	Eleonóra [Bod. P. szül. 1712.	Luk. 10.
22	Szerda	Washington, Bornemisza 1535.	Luk. 11:1-36.
23	Csütörtök	Alfréd	Luk. 11:37-12:12.
24	Péntek	Mátyás ap., Debreczeni zsin. 1567.	Luk. 12:13-59.
25	Szombat	Géza	Luk. 13:1-21.
9. VASÁRNAP.		**Ötvened vasárnap.** A szeretet dicsősége. I. Kor. 13:1—13. A vak meggyógyitása. Luk. 18:31—43.	
26	**Vasárnap**	Ákos, Bucér, 1551	Luk. 13:22-35.
27	Hétfő	Zakariás	Luk. 14.
28	Kedd	Elemér, Döllinger *1799.	Luk. 15.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed 2-án, 8.16-kor reggel.

Holdtölte 10-én, 8.01-kor reggel.

Utólsó negyed 17-én, 9.08-kor reggel.

Ujhold 24-én, 7.44-kor reggel.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSA által CHARTEREZETT TESTÜLET.

Uj fizetési táblázata alapján joga van, hogy bármelyik államban fiókot alapitson. Ez idő szerint minden nagyobb magyarlakta helyen van osztálya az Egyesületnek. Aki nem tag, tudakozódjék a legközelebbi osztálynál.

VITÁRIUS BÉLA

ORVOSI MÜKÖTSZERÉSZ SPECIALISTA.

Hivatalos órák : --- Reggel 8-tól este 8-ig.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8-tól este 8-ig

Készit mérték után, jótállással, kizárólag elsőrendü minőségü sérvkötőt, haskötőt, gummiharisnyát, gummi haskötő füzőt, ortopédiai támgépeket, ludtalp-betétet és minden ebbe a szakmába vágó munkát.

Több mint 30 esztendei gyakorlati müvezetői minőségben Európa és Amerika legelső specialistáinál, ugymint Budapest, Bécs, Berlin, Frankfurt a|M, Leipzig, Brüsszel, Strassburg i|E., Bern, Genf, Zürich és New York a garancia.

Lelkiismeretes és szakszerü felvilágositás és kiszolgálás.

Keressen fel személyesen vagy levélben

ezen a cimen:

VITÁRIUS BÉLA

229 EAST 86th STREET, NEW YORK, N. Y.

vagy

519 WASHINGTON ST., HOBOKEN, N. J.

New Yorki telefon: ATWATER 5362. — Hobokeni telefon: HOBOKEN 1940

Márczius 31 nap.

Régente: Koshava.

Tavaszelő.

Böjtmás-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Hamvazó szerda, Albin	Luk. 16.
2	Csütörtök	Lujza	Luk. 17:1-19.
3	Péntek	Kornélia, Bod. P. †1769.	Luk. 17:20-37.
4	Szombat	Flórián	Luk. 18:1-30.
10. VASÁRNAP.		**Böjt I. vasárnapja.** Krisztus szolgái. II. Kor. 6:1—10. Jézus megkisértése. Máté 4:1—11.	
5	**Vasárnap**	Perpetua	Ján. 12:20-37.
6	Hétfő	Jenő, Ursinus, †1583.	Luk. 19:29-20:8.
7	Kedd	Tamás	Luk. 20:9-21:1-4.
8	Szerda	Zoltán, Method és Cyril	Luk. 21:5-35.
9	Csütörtök	Franciska	Luk. 22:1-30.
10	Péntek	Olimpia	Luk. 22:31-71.
11	Szombat	Aladár	Luk. 23.
11. VASÁRNAP.		**Böjt II. vasárnapja.** Buzditás szent életre. II. Thesz. 4:1—7. A kananeus asszony. Máté 15:21—28.	
12	**Vasárnap**	Gergely	Márk 10:32-52.
13	Hétfő	Rudolf	Márk 11.
14	Kedd	Matild	Márk 12.
15	Szerda	Kristóf, Oleviánus †1587.	Márk 13.
16	Csütörtök	Henriette	Márk 14:1-54.
17	Péntek	Gertrud	Márk 15:1-15.
18	Szombat	Sándor	Márk 15:16-47.
12. VASÁRNAP.		**Böjt III. vasárnapja.** Az Isten követői. Ef. 5:1—9. Jézus ördögöt üz ki. Luk. 11:14—28.	
19	**Vasárnap**	József	Máté 20:17-33.
20	Hétfő	Benedek	Máté 21.
21	Kedd	Hubert, Szikszai Gy. *1738.	Máté 22.
22	Szerda	Katalin	Máté 23.
23	Csütörtök	Bartimeus, Farkas J. *1833.	Máté 24:1-31.
24	Péntek	Dániel próféta, Ruyter *1607.	Máté 24:32-51.
25	Szombat	Gábriel kinyilatkoztatása Máriának	Máté 25.
13. VASÁRNAP.		**Böjt IV. vasárnapja.** Az igéret gyermekei. Gal. 4:21—31. Jézus ötezer embert vendégel meg. Ján. 6:1—15.	
26	**Vasárnap**	Hermás pásztor, II. Helv. Hitv. 1536	Máté 26:1-13.
27	Hétfő	Hajnalka	Máté 26:14-35.
28	Kedd	Gedeon, Comenius *1592.	Máté 26:36-56.
29	Szerda	Jeremiás	Máté 26:57-75.
30	Csütörtök	Mártha és Mária	Máté 27:3-31.
31	Péntek	Timotheus, Cartesius, *1596.	Mté 27:32-50.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed 4-én, 5.23-kor reggel.

Holdtöltе 11-én, 9.46-kor este.

Utólsó negyed 18-án, 4.05-kor d. u.

Ujhold 25-én, 10.20-kor este.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETBE NAGYON OLCSÓ A BEÁLLÁS.

A biztositásra a havi dij korszerint fizettetik az állami törvények által megszabott dij tételek szerint. — A biztositási dij: EZER DOLLÁR és fellebb. A kiadott kötvények az uj fizetési táblázat szerint mindig értéket képviselnek.

— KÜLÖNBÖZŐ BIZTOSITÁSI KÖTVÉNYEK. —

Alapittatott 1885-ben.

Hazelwood Office Phone: BELL 2452 HAZEL

H. O. HORNBERGER

REAL ESTATE COMPANY

4737--2nd Ave., Hazelwood Sta., Pittsburgh, Pa.

Nyitva szombat este 7---9 óráig.

Házakat elad törlesztésre. Fizetendő 200 dollár készpénz
A fennmaradt összeg a havi HÁZBÉRREL fizetendő.

BIZTOSITÁS. --:o:-- KÖZJEGYZŐ.

A legjobb
tyukszem
és
szemölcs
irtószer

Kapható: KALERD LABORATORIES

500--504 North Craig St., Pittsburgh, Penna.

Április
30 nap.
Régente:
Bikahava.

Tavaszhó.
Szent-
György-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Hugó, Erdélyi János *1814.	Máté 27:51-66.
14. VASÁRNAP.	**Bőjt V. vasárnapja.** A mi főpapunk. Zsid. 9:11—15. Jézust a zsidók meg akarják kövezni. Ján. 8:46—59.		
2	**Vasárnap**	Áron	Ján. 11.
3	Hétfő	Ambrus, 397.	Ján. 12.
4	Kedd	Izidor, Viret †1571.	Ján. 13:1-30.
5	Szerda	Vince, Kármán J. †1795.	Ján. 13:31 r. 14 r.
6	Csütörtök	Celestin	Ján. 15.
7	Péntek	Herman	Ján. 16.
8	Szombat	Lidia	Ján. 17.
15. VASÁRNAP.	**Virágvasárnap.** Krisztus megaláztatása és felmagasztalása. Fil. 2:5—11. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Máté 21:1—9.		
9	**Virágvasárnap**	Erkhardt, Nagyenyedi zsinat 1564.	Jer. Siralma 1.
10	Hétfő	Zoltán, Apaffy M. †1690.	Zsid. 8.
11	Kedd	Leó	Zsid. 9.
12	Szerda	Gyula	Zsid. 10.
13	Nagycsütörtök	Jusztin Martir, Nantesi ed. 1598.	Ján. 6.
14	**Nagypéntek**	Tibor, Dobos J. *1804.	Luk. 23:32-49.
15	Nagyszombat	Atala	Zsid. 4.
16. VASÁRNAP.	**Husvétvasárnap.** Krisztus a mi husvéti bárányunk. I. Kor. 5:6—8. Krisztus feltámadása. Márk 16:1—8.		
16	**Husvétvasárn.**	Lambert	Máté 28.
17	**Husvéthétfő**	Luther, Worms 1521. Lorántffy Zs.	Luk. 24:1-12.
18	Kedd	Melanchton, †1560.	Ap. Csel. 2:22-27.
19	Szerda	Anselm 1109.	I. Kor. 15.
20	Csütörtök	Bugenhagen 1558.	Róm. 6.
21	Péntek	Origenes, 254 körül	Róm. 8.
22	Szombat	Szotér, Nagy Péter *1819.	I. Kor. 3.
17. VASÁRNAP.	**Husvét után való I. vasárnap.** A diadalmas hit. I. Ján. 5:4—12. Jézus megjelen a tanitványoknak. Ján. 20:19—31.		
23	**Vasárnap** ..	Béla	Ján. 1.
24	Hétfő	György	Ján. 2.
25	Kedd	Márk, Őri Fülöp G. *1739.	Ján. 3.
26	Szerda	Áron	Ján. 4.
27	Csütörtök	Rebeka	Ján. 5.
28	Péntek	Valéria	Ján. 6:1-40.
29	Szombat	Jákób, Albertina	Ján. 6:41-71.
18. VASÁRNAP.	**Husvét után való II. vasárnap.** Krisztus példaadása. I. Pét. 2:21—25. A jó pásztor. Ján. 10:11—16.		
30	**Vasárnap**	Katalin, Meletius, 381.	Ján. 7.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed 3-án, 0.56-kor éjfél után. Utólsó negyed 16-án, 11.17-kor este.
Holdtölte 10-én, 8.38-kor reggel. Ujhold 24-én, 1.38-kor d. u.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET TITKÁRA: MOLNÁR ISTVÁN.
Cime: 322 MAIN STREET, TOLEDO, OHIO.
AZ ÁRVAHÁZ ÉS MENHÁZ CIME:
HUNGARIAN REFORMED ORPHANS HOME AND HOME FOR THE AGED,
LIGONIER, PA. PHONE 133-J, vagy 71.
— TESSÉK IDE FORDULNI FELVILÁGOSITÁSÉRT. —

L. W. DARR and COMPANY

ÉPITKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

Mindenféle épület anyagból a legnagyobb raktárt tartják fenn.

AZ ÁRVAHÁZNAK A SZÁLLITÓI.

LIGONIER, PA.

THE LIGONIER PHARMACY

JOHN LLOYD MOONLY, Ph. G.

tulajdonos

LIGONIER, PA.

Az Árvaház patikája.

LIGONIER MILL

F. B. Musick, tulajdonos.

Mindenféle állateledel tehénnek, tyuknak.

--- GABONAFÉLÉK. ---

Tel. Ligonier 178.

Az Árvaház egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

Május

31 nap.

Régente: Ikrekhava.

Tavaszutó.

Pünkösdhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Hétfő	Fülöp és Jakab	Ján. 8:1-30.
2	Kedd	Athanázius †323, Szegedi Kiss J.	Ján. 8:31-59.
3	Szerda	Irma, Pósaházi J. *1686.	Ján. 9.
4	Csütörtök	Florián, Wiclif elitélése 1415.	Ján. 10.
5	Péntek	Bölcs Frigyes, 1525.	Ján. 11.
6	Szombat	Damaskusi János	Ján. 12.
19. VASÁRNAP.		**Husvét után való III. vasárnap.** Ker. kötelességeink. I. Péter 2:11—20. Krisztus vigasztalja tanitványait. Ján. 16:5—15.	
7	**Vasárnap**	Szilász, Budai E. *1766, Harnack	Ján. 13, 14.
8	Hétfő	Naziáni Gergely, 389.	Ján. 15.
9	Kedd	Zinzendorf 1760.	Ján. 16, 17.
10	Szerda	Antal, Pápai Páriz *1649.	Ján. 18.
11	Csütörtök	Arndt János 1621.	Ján. 19.
12	Péntek	Illés próféta, Pongrác	Ján. 20.
13	Szombat	Szervác	Ján. 21.
20. VASÁRNAP.		**Husvét után való IV. vasárnap.** Ajándékok és kötelességek. Jakab 1:16—21. Krisztus Vigasztalót igér. Ján. 16:5—15.	
14	**Vasárnap**	**Anyák napja.** Bonifác	Zsid. 1, 2.
15	Hétfő	Mózes, Geresdi egyesség 1833.	Zsid. 3, 4.
16	Kedd	Florisi Joakhim, 1202, Vitringa	Zsid. 5, 6.
17	Szerda	Paszkál	Zsid. 7.
18	Csütörtök	Erik, keserüi Dajka *1633.	Zsid. 8.
19	Péntek	Ivó	Zsid. 9.
20	Szombat	Bernát	Zsid. 10.
21. VASÁRNAP.		**Husvét után való V. vasárnap.** Az ige hallgatói és megtartói. Jak. 1:22—27. Buzditás az imádkozásra. Ján. 16:23—30.	
21	**Vasárnap**	Timótheus	Zsid. 11.
22	Hétfő	Nagy Konstantin 337.	Zsid. 12.
23	Kedd	Dezső, Savanarola 1498.	Zsid. 13.
24	Szerda	Eszter	Ján. 14.
25	**Áldozó csüt.**	Orbán, Szász Domokos *1838.	Kol. 1., Ef. 1.
26	Péntek	Aladár, Beda †735.	Ján. 15.
27	Szombat	Beda, Kálvin †1567.	Ján. 16.
22. VASÁRNAP.		**Áldozó csütörtök után való vasárnap.** Isten kegyelmének sáfárai. I. Péter 4:7—11. A Vigasztaló bizonyságtétele. Ján. 15:16-16:4.	
28	**Vasárnap**	Emil	Ján. 1.
29	Hétfő	Prágai Jeromos, 1416.	Ján. 2.
30	Kedd	Memorial day, Fáy A. *1786.	Ján. 3.
31	Szerda	Perónella, Bres Gidó †1567.	Ján. 4.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed 2-án, 5.39-kor d. u.

Holdtölte 9-én, 5.04-kor d. u.

Utólsó negyed 16-án, 7.50-kor reggel.

Ujhold 24-én, 5.07-kor reggel.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET ALAPITOTTA MEG AZ ELSŐ ÁRVA- ÉS AGGMENHÁZAT.

Ezekbe az intézetekbe első sorban tagoknak a gyermekei, illetve az Egyesületnek tagjai vétetnek fel — de helyet találnak ott más Egyesületnek a tagjai is.

IGY SZOLGÁLJA AZ EGYESÜLET A MAGYARSÁGOT.

A LEGNAGYOBB
VEGYES KERESKEDÉS
LIGONIERBAN A

L. A. WEAVER ÉS FIA

KERESKEDÉSE.

Az Árvaháznak egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

Az Árvaházban előforduló temetéseket végzi

VIRGIL. V. GASKIN

TEMETÉSRENDEZŐ

Elsőrendü ambulance szolgálat.

Telephone: 130.

138 E. Main Street,

Ligonier, Pa.

L. B. WELLER

VASKERESKEDÉSE

LIGONIER, PA.

Minden e szakmába vágó tárgyakat raktáron tart.

Radio, Maytag mosógépek, fegyverek, töltények, torna- és játékszerek, fürdő ruhák.

Ha Ligonierben vakációzik, keressen fel bennünket a "Squaren."

FRANK POLKE & SON

UNDERTAKERS

Residence:

409 HANCOCK AVENUE

Tel. 3-1971.

Office:

773 STATE STREET,

BRIDGEPORT, CONN.

Telephone: 4-3812.

Junius
30 nap.
Régente:
Rákhava.

Nyárelő.
Szent-Iván
hava

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Jusztin	Ján. 5.
2	Péntek	Anna,	Joel 3.
3	Szombat	Klotild	Ján. 17.
23. VASÁRNAP.		**Pünköstvasárnap.** A Szentlélek kitöltetése. Ap. Csel. 2:1—13. A Szentlélek a Vigasztaló. Ján. 14:23—31.	
4	**Pünkösd vas.**	Kerény	II. Móz. 19, Gal. 3.
5	Pünkösd hétfő	Norbert, 1134.	I. Kor. 12.
6	Kedd	Gottschalk, 1066.	Róm. 12.
7	Szerda	Róbert	I. Kor. 13.
8	Csütörtök	Medárd, I. Rákóczi Gy. *1593.	Róm. 6:19. 7. r.
9	Péntek	Felix	Róm. 8.
10	Szombat	Margit, Apáczai Cseri *1625.	II. Kor. 5.
24. VASÁRNAP.		**Szentháromságvasárnap.** A Szentháromság titka. Róm. 11:33—36. Krisztus Nikodémussal beszélget. Ján. 3:1—15.	
11	**Vasárnap**	Barnabás	Ap. Csel. 1, 2.
12	Hétfő	Klaudius	Ap. Csel. 3.
13	Kedd	Tóbiás	Ap. Csel. 4.
14	Szerda	Vazul. Flagday	Ap. Csel. 5.
15	Csütörtök	Vid, Szász Károly *1829.	Ap. Csel. 6.
16	Péntek	Jusztin	Ap. Csel 7.
17	Szombat	Laura	Ap. Csel. 8.
25. VASÁRNAP.		**I. vasárnap Szentháromság vas. után.** Isten szeretet. I. Ján. 4:16—21. A gazdag és Lázár. Luk. 16:19—31.	
18	**Vasárnap**	Arnold	Ap. Csel. 9.
19	Hétfő	Gyárfás	Ap. Csel. 10.
20	Kedd	Ráfael	Ap. Csel. 11.
21	Szerda	Alapos, Baur F. *1792.	Ap. Csel. 12.
22	Csütörtök	Paulina	I. Pét. 2:11, 3. r.
23	Péntek	Zoltán	I. Pét. 3:18, 4. r.
24	Szombat	Iván. Béza *1519.	I. Pét. 5. r.
26. VASÁRNAP.		**II. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Buzditás felebaráti szeretetre. I. Ján. 3:13—18. A nagy vacsora. Luk. 14:16—24.	
25	**Vasárnap**	Vilmos	II. Pét. 1:1-11.
26	Hétfő	János és Pál	II. Pét. 1:12-től.
27	Kedd	László	Jak. 2.
28	Szerda	Leó	Jak. 3.
29	Csütörtök	Péter és Pál apostolok	Jak. 4.
30	Péntek	Pál emléke	Jak. 5.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed 1-én, 6.53-kor reggel.
Holdtölte 8-án 0.05 éjfél után.
Utólsó negyed 14-én, 6.26-kor d. u.
Ujhold 22-én, 8.22-kor este.
Első negyed 30-án, 4.41-kor d. u.

A REF. EGYESÜLETNEK VAN BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLYA IS.

Ebbe a tagok egy dollár havi dijért heti 10 dollár betegsegélyt kapnak.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETNEK VAN GYERMEK OSZTÁLYA IS.

Ebbe minden gyermek felvehető születése percétől 20 cent havi dij fizetése mellett.
A gyermekek elhalálozása esetén a szülők temetési dijat kapnak.

LIBERTY ENGRAVING CO.

PHOTO ENGRAVERS.

Ha nyomdai használatra rézmetszetre van szüksége, forduljon hozzánk.

Post Gazette Bldg., 612 Wood Street,

PITTSBURGH, PA.

Tel. Grant 1654—1655.

Az árvaházi és konvenciói

képeket a

CRESCENT STUDIO

készitette.

209 DEPOT STREET,

LATROBE, PA.

A legolcsóbb bevásárlási hely Johnstown, Pa. és vidékén

BERNEY BROTHERS

NAGY ÁRUHÁZA

606—608 RAILROAD STREET,

JOHNSTOWN, PA.

AZ árvaháznak a szállitója.

DAVID W. RAYMOND

TEMETÉSRENDEZŐ.

Kápolna 27 Washington Street.
Lakás 6 Washington Street,

SOUTH NORWALK, CONN.

New Yorkban Hornthal és Co.-val együtt
579 Lexington Avenue,

NEW YORK CITY.

THE WESTMORELAND

Grocery Company

GREENSBURG, PA.

It's a pleasure to shop at an I.G.A. Store.

So say millions of housewives who shop at the thousands of I.G.A. Stores from coast to coast. The convenient open shelves, the spic and span stores, the orderly arrangement throughout, makes shopping a pleasure, indeed. Besides this, the tremendous purchasing power of these thousands of stores is constantly bringing you the best possible merchandise at the lowest possible prices.

FORT LIGONIER HOTEL

LIGONIER, PA.

A magyar ref. Árvaház látogatóinak felajánljuk szállodánkat, ahol szivesen látjuk őket.

LIGONIER LEGJOBB HOTELJE.

ROBERT MARTIN

FÉRFI-, FIURUHA

ÉS CIPŐ KERESKEDÉSE.

LIGONIER, PA.

Az Árvaháznak egyik szállitója.

Julius

31 nap.

*

Régente:

Oroszlánhó.

Nyárhó.

*

Szent

Jakab-

hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Tibold	Judás
27. VASÁRNAP.	**III. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Keresztyén vigyázat. I. Pét. 5:6-11. Példázat az elveszett juhról. Luk. 15:1-10.		
2	**Vasárnap**	**Árvaházi vasárnap.** Ráday P. †1677	II. Kor. 9.
3	Hétfő	Kornélius	Ap. Csel. 13.
4	Kedd	Függetlenségi nap	Ap. Csel. 14.
5	Szerda	Zakkar	Ap. Csel. 15.
5	Csütörtök	Ézsaiás, Huss J. †1415.	Ap. Csel. 16.
7	Péntek	Eszter	Ap. Csel. 17:1-14.
8	Szombat	Teréz	Ap. Csel. 17:15-18:2.
28. VASÁRNAP.	**IV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Várakozás az örökbe fogadásra. Róm. 8:18-23. A szálka és gerenda. Luk. 6:26-42.		
9	**Vasárnap**	Lukrécia	I. Thesz, 1.
10	Hétfő	Nassaui Vilmos, Kálvin *1509.	I. Thesz. 2:1-16.
11	Kedd	Zoltán, Erásmus †1536.	I. Thesz. 2:17-3.
12	Szerda	Izabella	I. Thesz. 4.
13	Csütörtök	Jenő	I. Thesz. 5.
14	Péntek	Karolin	II. Thesz. 1, 2:1-12.
15	Szombat	Henrik, Bonaventura 1274.	II. Thesz. 13—3r.
29. VASÁRNAP.	**V. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az egység és szeretet kötelessége. I. Pét. 3:8-15. A csodálatos halfogás. Luk. 5:1-11.		
16	**Vasárnap**	Ruth	Gal. 1:1-10.
17	Hétfő	Elek	Ap. Csel. 18:2-11.
18	Kedd	Frigyes, Bullinger *1504.	Gal. 1:11-2:10.
19	Szerda	Emilia	Gal. 2:11-3:14.
20	Csütörtök	Illés, Lombárdi Péter 1160.	Gal. 3:15-29.
21	Péntek	Dániel	Gal. 4.
22	Szombat	Mária Magdolna	Gal. 5, 6.
30. VASÁRNAP.	**VI. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A Krisztusban való élet. Róm. 6:3-11. A farizeusok igazsága. Máté 5:20-26.		
23	**Vasárnap**	Lenke	I. Kor. 1.
24	Hétfő	Krisztina	I. Kor. 2.
25	Kedd	Jakab az idősebb	I. Kor. 3, 4:1-4.
26	Szerda	Anna. Csengeri zs. 1570. Kempisi T.	I. Kor. 4:5 — 5:8.
27	Csütörtök	Olga	I. Kor. 5:9 — 6. r.
28	Péntek	Ince, Bach †1750.	I. Kor. 7.
29	Szombat	Mártha	I. Kor. 8, 9.
31. VASÁRNAP.	**VII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A bün zsoldja és Isten ajándéka. Ró. 6:19-23. Jézus jól tartja a sokaságot.. Már.8:1-9.		
30	**Vasárnap**	Judit	I. Kor. 10.
31	Hétfő	Ignácz	I. Kor. 11.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 7-én, 6.51-kor reggel.
Utólsó negyed 14-én, 7.24-kor reggel .
Ujhold 22-én, 11.03-kor d. e.
Első negyed 19-én, 11.44-kor este.

JULIUS AZ ARATÁS HÓNAPJA:

Ha majd aratás végeztével betakarítjuk az életet, jussanak eszükbe a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁK ÉS AGGOK, juttasson nekik ki-ki tehetsége szerint a bőség szarujából.

Telephone: LIGONIER 198-R 13

The Wilpen Taxi Co.

Ha Ligonierbe jön és automobilra van szüksége,
hivja fel a
WILPEN TAXI CO.-t
és a legjobb szolgálatban részesül.

Az árvaházi gyermekeket ez a társulat szállitotta
a kirándulásokra.

Tulajdonos : PETER PICCADIO Wilpen, Pa.

A NEHÉZ MUNKA AZ IDEGZETÉT FÁRASZTJA

AZ EREDETI ROYAL SÓSBORSZESZ

az egyedüli szer, mely a fáradt és kimeritett idegzetet felfrissiti és uj életet és munkakedvet ad a használónak, ha a testét néhányszor bedörzsöli.

HA AZT AKARJÁK,

hogy holmi kotyvalékokkal be ne csapódjanak, vigyázni kell arra, hogy az üvegen a **ROYAL** név rajta legyen. Ha a **ROYAL** név nincs az üvegen, akkor ne fogadja el, mert az hamisitvány. Ha az eredeti **ROYAL SÓSBORSZESZ** ott helyben nem volna kapható, akkor rendelje meg postán.

EGY NAGY ÜVEG ÁRA ..... $—.90
HAT ÜVEG ..... $ 4.50

ROYAL MANUFACTURING COMPANY

DUQUESNE, PENNSYLVANIA

Kereskedők, ügynökök irjanak be kedvezményes árakért.

Augusztus 31 nap.

Régente: Szűzhava.

Nyárutó. Kis-asszonyhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Vasas Péter	I. Kor. 12:1-30.
2	Szerda	Gusztáv	I. Kor. 12:31—13. r.
3	Csütörtök	Ágoston	I. Kor. 14.
4	Péntek	Domonkos	I. Kor. 15:1-34.
5	Szombat	Oszvald	I. Kor. 15:35—16. r.
32. VASÁRNAP.		**VIII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Fiak és örökösök. Róm. 8:12-17. Óvás a hamis prófétáktól. Mát. 7:15-23.	
6	**Vasárnap**	Bécsi béke 1606, Berta	Ap. Csel. 19:11-től.
7	Hétfő	Ibolya	II. Kor. 1:1-22.
8	Kedd	László	II. Kor. 1:23—2. r.
9	Szerda	Emőd, Coccejus *1603.	II. Kor. 3, 4:1-6.
10	Csütörtök	Lőrinc, 258., Oleviánus G *1636.	II. Kor. 4:7-5-10.
11	Péntek	Zsuzsánna	II. Kor. 5:11-6:7.
12	Szombat	Klára	II. Kor. 7.
33. VASÁRNAP.		**IX. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Intelem a keresztyénekhez. I. Kor. 10:6-13. Az igazságtalan sáfár. Luk. 16:1-9.	
13	**Vasárnap**	Ipoly	II. Kor. 8.
14	Hétfő	Özséb	II. Kor. 9.
15	Kedd	Szüz Mária, Kohlbrügge *1803	II. Kor. 10.
16	Szerda	Ábrahám, Herczegszőlősi zs. 1575	II. Kor. 11.
17	Csütörtök	Anasztáz	II. Kor. 12:1-18.
18	Péntek	Ilona	II. Kor. 12:19—13. r.
19	Szombat	Huba	Ap. Csel. 20:1-21.
34. VASÁRNAP.		**X. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Lelki ajándékok. I. Kor. 12:1-11. Jézus sir Jeruzsálem felett. Luk. 19:41-48.	
20	**Vasárnap**	István kir., Clairvauxi B. †1153.	Róm. 1:1-17.
21	Hétfő	Sámuel	Róm. 1:18-31.
22	Kedd	Menyhért, Váradi hitvita 1568.	Róm. 2.
23	Szerda	Farkas	Róm. 3.
24	Csütörtök	Bertalan	Róm. 4.
25	Péntek	Lajos, Herder *1744.	Róm. 5:1-11.
26	Szombat	Izsó	Róm. 5:12-21.
35. VASÁRNAP.		**XI. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az Isten kegyelme. I. Kor. 15:1-10. A farizeus és publikánus. Luk. 18:9-14.	
27	**Vasárnap**	Gebhárdt	Róm. 6.
28	Hétfő	Ágoston	Róm. 7.
29	Kedd	Ker. János lefejezése	Róm. 8:1-15.
30	Szerda	Róza, Szenczi Molnár *1574.	Róm. 8:16-39.
31	Csütörtök	Bunyan †1688, Oberlins *1740.	Róm. 9:1-13.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 5-én, 2.31-kor délután.

Utólsó negyed 12-én, 10.49-kor este.

Ujhold 21-én, 0.48-kor éjfél után.

Első negyed 28-án, 5.13-kor reggel.

AUGUSZTUS: VÉGE AZ ARATÁSNAK.

Azt tartja a magyar példabeszéd, hogy: ki mint vet, ugy arat. Gondoljon minden amerikai magyar a betegséggel járó öregkorra és arra, mivel tartozik az övéinek. A REFORMÁTUS EGYESÜLET tagjai jól vetnek, mert a maguk részére betegségélyt, övéik részére 1000 DOLLÁR, vagy azon felüli biztositási segélyt szereznek.

SOUTH SECOND STREET COAL COMPANY

BACSKAY JÓZSEF

tulajdonos.

EGYEDÜLI MAGYAR SZÉNKERESKEDŐ PERTH AMBOYBAN

Mindenféle tüzelőanyagot árusitunk és házhoz szállitunk.

Irodai telefon : 1193 Perth Amboy.

Lakás telefon: Perth Amboy 2763-J.

--- SZÉN ÉS FÜTŐ OLAJ. ---

SECOND ÉS PATERSON ST., PERTH AMBOY, N. J.

Telephone: 9002.

Frank J. Ullrich & Sons, Inc.

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK.

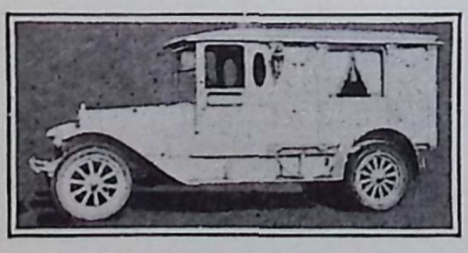

A magyarok között Trentonban már több mint 26 év óta végzik pontosan a temetéseket.

Hivatal: 47 Fountain Avenue.

Három blockkal feljebb a trentoni csata emlékszobrától.

Autók bárminő alkalomra bérelhetők.

TRENTON, --- NEW JERSEY

Szeptember 30 nap.

Régente: Mérleghava

Őszelő.

Szent-Mihály-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Egyed	Róm. 9:14-33.
2	Szombat	Rebeka	Róm. 10.
36. VASÁRNAP.	**XII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Törvény és evangélium. II. Kor. 3:4-11. A siketnéma meggyógyitása. Márk 7:31-37.		
3	**Vasárnap**	Albert	Róm. 11.
4	Hétfő	A munka ünnepe	Róm. 12.
5	Kedd	Viktor	Róm. 13.
6	Szerda	Zakariás	Róm. 14.
7	Csütörtök	Regina	Róm. 15:1-13.
8	Péntek	Mária	Róm. 15:14.33.
9	Szombat	Ádám	Róm. 16.
37. VASÁRNAP.	**XIII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A hit igéretei. Gal. 3:15-22. Az irgalmas samaritánus. Luk. 10:23-37.		
10	**Vasárnap**	Erik	Ap. Csel. 20.
11	Hétfő	Teodora	Ap. Csel. 21.
12	Kedd	Guidó	Ap. Csel. 22, 23.
13	Szerda	Loránt, Fárel †1565.	Ap. Csel. 24, 25.
14	Csütörtök	Szerénke, Chrysostom †407.	Ap. Csel. 26.
15	Péntek	Nikodémus	Ap. Csel. 27.
16	Szombat	Edit	Ap. Csel. 28.
38. VASÁRNAP.	**XIV. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A test cselekedetei és a Lélek gyümölcsei. Gal. 5:16-24. A tiz bélpoklos. Luk. 17:11-19.		
17	**Vasárnap**	Ottó, Bullinger †1575.	Ef. 1:1-14.
18	Hétfő	Tamás	Ef. 1:15—2:10.
19	Kedd	Vilma, Ámós próféta	Ef. 2:11—3. r.
20	Szerda	Frederika	Ef. 4:1-17.
21	Csütörtök	Máté ap.	Ef. 4:18-32.
22	Péntek	Móric	Ef. 5, 6:1-9.
23	Szombat	Tekla	Ef. 6:10-18.
39. VASÁRNAP.	**XV. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Vetés és aratás. Gal. 25:25—6:10. Isten és Mammon. Mát. 6:24-34.		
24	**Vasárnap**	Gellért	Kol. 1.
25	Hétfő	Farkas	Kol. 2, 3:1-4.
26	Kedd	Jusztina	Kol. 3:5—4. r.
27	Szerda	Adalbert	Filemon
28	Csütörtök	Vencel	Fil. 1:1-26.
29	Péntek	Mihály és angyalok	Fil. 1:27—2. r.
30	Szombat	Jeromos †420, Kaftan *1848.	Fil. 3, 4.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 4-én, 0.04 éjfél után.

Első negyed 26-án, 10.36-kor délelőtt.

Utólsó negyed 11-én, 4.30-kor d. u.

Ujhold 19-én, 1.21-kor délután.

SZEPTEMBER, AZ UJ KENYÉR HAVA.

Uj kenyér idején elmélkedjék minden amerikai magyar arról a magyar vérségi és testvérkötelékről, mely a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁKHOZ ÉS AGGMENHÁZHOZ fűzi! Akiknek van, adjanak az uj kenyérből azoknak, akik méltók az adományra.

Perth Amboy Furniture House

AMACZI JÁNOS,

271 Smith Street, **Perth Amboy, N. J.**

PERTH AMBOY ÉS KÖRNYÉKÉNEK EGYEDÜLI MAGYAR BUTORKERESKEDÉSE.

Üzletünkben, amely egyike az állam legnagyobb és legszebb butorkereskedésének, mindenféle

BUTOR, SZŐNYEG ÉS RÁDIÓ

nagy választékban, mérsékelt árakon kapható.

Ha még idáig nem volt vásárlónk, látogassa meg butorüzletünket és tegyen próbát.

TEL. 4—0809.

Telephone: 1712.

MITRUSKA S. JÁNOS

magyar temetésrendező és balzsamozó

681 CORTLAND STREET,
PERTH AMBOY, N. J.

A legdiszesebb temetéseket szakértelemmel rendezi.

MECHANICS & FARMERS SAVING BANK

Bank és Main St. sarkán, Bridgeport, Conn.

KAMATOZÓ BETÉTEK
SAFE DEPOSIT BOX-OK.
UTAZÓKNAK CHECK.
KARÁCSONYI KLUBB.

Mi üzleti összeköttetésben szeretnénk állani Önnel és fenti osztályaink szivesen állanak az Ön rendelkezésére.

Október
31 nap.
•
Régente:
Bökölyhava

Őszhó.
•
Mindszent-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
40. VASÁRNAP.	**XVI. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Pál imádsága a hivőkért. Ef. 3:13-21. A naini özvegy fia. Luk. 7:11-17.		
1	**Vasárnap**	Aladár	I. Tim 1.
2	Hétfő	Lucián	I. Tim. 2.
3	Kedd	Jairus	I. Tim. 3:1-13.
4	Szerda	Ferenc 1226.	I. Tim. 3:14—4.10.
5	Csütörtök	Aurél	I. Tim. 4:11—5:16.
6	Péntek	Elfrida, Komáromi Csipkés †1678.	I. Tim. 5:17—25.
7	Szombat	Amádia	I. Tim. 6.
41. VASÁRNAP.	**XVII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Egységre való figyelmeztetés. Ef. 4:1-6. A gutaütött meggyógyitása. Luk. 14:1-11.		
8	**Vasárnap**	Etelka	Tit. I.
9	Hétfő	Dénes	Tit. II.
10	Kedd	Gedeon	Tit. III.
11	Szerda	Kálmán. Zwingli †1531.	II. Tim. 1.
12	Csütörtök	Columbus day. Miksa	II. Tim. 2.
13	Péntek	Ede	II. Tim. 3.
14	Szombat	Helen, Béza †1605.	II. Tim. 4.
42. VASÁRNAP.	**XVIII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Testvéri közösségre való figyelm. I. Kor. 1:4-9. A nagy parancsolat. Mát. 23:34-46.		
15	**Vasárnap**	Teréz	Zsid. 1.
16	Hétfő	Gál, Latimer és Ridley	Zsid. 2.
17	Kedd	Hedvig	Zsid. 3, 4.
18	Szerda	Lukács	Zsid. 5.
19	Csütörtök	Nándor	Zsid. 6.
20	Péntek	Irén	Zsid. 7.
21	Szombat	Orsolya, Hilárius 370.	Zsid. 8.
43. VASÁRNAP.	**XIX. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az uj ember felöltése. Ef. 4:22-28. Jézus meggyógyitja a gutaütöttet. Mát. 9:1-8.		
22	**Vasárnap**	Előd	Zsid. 9:1-14.
23	Hétfő	Kap János	Zsid. 9:15-28.
24	Kedd	Salamon	Zsid. 10:1-18.
25	Szerda	Vilma	Zsid. 10:19-39.
26	Csütörtök	Demeter	Zsid. 11.
27	Péntek	Sabina	Zsid. 12.
28	Szombat	Simon és Judás. Jansen 1585.	Zsid. 13.
44. VASÁRNAP.	**XX. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Lélekkel való megteljesedés. Ef. 5:15-21. A királyi menyegző. Máté 22:1-14.		
29	**Vasárnap**	Nagy Alfred 901. Kuyper 1837.	Mát. 3.
30	Hétfő	Kolos	Mát. 4:1-22.
31	Kedd	**Reformációi Emléknap**	Mát. 4:23—5:12.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 3-án, 0.08 délután.
Utólsó negyed 11-én, 11.46-kor d. e.
Ujhold 19-én, 0.46-kor éjfél után.
Első negyed 25-én, 5.21-kor délután.

OKTÓBER HÓ ŐSZI ESŐJE

ejtse gondolkodóba mindazokat a magyarokat, akik nem tartoznak magyar egylethez: mi történik majd, ha a nyirkos, ködös, esős őszidő kikezdi az egészségüket? Mi történik, ha a betegség ágyhoz láncolja őket? A REFORMÁTUS EGYESÜLET gyámolitója, segitője, támogatója betegségbe eső tagjainak.

Telefon: 5-0626.

THE NORTH END COAL CO.

Elnökigazgató:

HORN ERNŐ.

400 LINDLEY STREET,

BRIDGEPORT, CONN.

Telefon: 4-3822.

The West End Furniture Co.

BRIDGEPORT, CONN.

New England legnagyobb magyar stórja.

Saját, modernül felszerelt uj épületében.

Tulajdonos:

BREINER SÁMUEL,

352 Hancock Ave.

Teljes lakás-berendezések, szőnyegek, linoleumok, kályhák, rádiók legolcsóbb beszerzési forrása.

Ha rossz a radioja,

BREINER RADIO MAN-jét hivassa!!

IFJU LESKÓ JÁNOS

TEMETKEZŐ

ÉS

BALZSAMOZÓ

328 HANCOCK AVENUE,

BRIDGEPORT,

CONNECTICUT

Telephone: 3-0971.

KISS LAJOS

MAGYAR PÉK ÜZLETE.

Friss fehér és barna kenyér minden időben.

9 Virginia Ave. Trenton, N. J.

TELEFON: 4-6330.

The Bridgeport Bottling Co.

55 ELMWOOD AVENUE.

BROOKLAWN CLUB BEVERAGES

HEALTFUL AND DELICIOUS

November 30 nap.

Régente: Nyilashava.

Őszutó.

Szent-András-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Minden szentek. Marianna	Mát. 5:13-32.
2	Csütörtök	Halottak napja. Győző	Mát. 5:33-38.
3	Péntek	Hubert	Mát. 6.
4	Szombat	Károly	Mát. 7.
45. VASÁRNAP.		**XXI. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A ker. ember fegyverzete. Ef. 6:10-17. A királyi ember fia meggyógyul. Jair. 4:46-54.	
5	**Vasárnap**	Imre	Mát. 8:1-17.
6	Hétfő	Gusztáv Adolf †1632.	Mát. 8:18-34.
7	Kedd	Rezső	Mát. 9.
8	Szerda	Gottfried	Mát. 10.
9	Csütörtök	Tivadar	Mát. 11.
10	Péntek	Jer. Simon. Luther 1483.	Mát. 12.
11	Szombat	Márton. Békekötési nap	Mát. 13.
46. VASÁRNAP.		**XXII. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az igazságosság gyümölcsei. Fil. 1:3-11. A könyörtelen szolga. Mát. 18:23-35.	
12	**Vasárnap**	Jónás	Mát. 14.
13	Hétfő	Ágoston 353.	Mát. 15.
14	Kedd	Kelemen	Mát. 16.
15	Szerda	Lipót. Bethlen G. †1629.	Mát. 17.
16	Csütörtök	Ödön	Mát. 18.
17	Péntek	Hugó	Mát. 19.
18	Szombat	Ottó	Mát. 20:1-16.
47. VASÁRNAP.		**XX. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az ellenségtől való óvás. Fil. 3:17-21. Isten és a császár. Mát. 22:15-22.	
19	**Vasárnap**	Árpádházi Erzsébet 1231.	Jel. 1.
20	Hétfő	Jolán, Kiss Áron †1815.	Jel. 2.
21	Kedd	Ilona, Hatvani *1718.	Jel. 3.
22	Szerda	Róm. Kelemen 101, Alvinci †1634.	Jel. 4, 5, 6.
23	Csütörtök	Ockolompádius †1531.	Jel. 7., 8., 9:1-12.
24	Péntek	Knox †1572.	Jel. 9:13, 10., 11.
25	Szombat	Katalin, Bethlen Kata *1700.	Jel. 12., 13.
48. VASÁRNAP.		**XXIV. vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Növekedés az ismeretben és kegyelemben. Kol. 1:9-14. Jairus leánya. Mát. 9:19-26.	
26	**Vasárnap**	Megvil. Gergely	Jel. 14:1-13.
27	Hétfő	Elemér	Jel. 14:14-től.
28	Kedd	Piroska	Jel. 15.
29	Szerda	Nóé	Jel. 16:1-8.
30	Csütörtök	András ap.	Jel. 16:9-től.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 2-án, 2.59-kor éjfél után

Utólsó negyed 10-én, 7.18-kor reggel.

Ujhold 16-án, 9.53-kor este.

Első negyed 24-én, 2.38-kor éjfél után

A NOVEMBERI HAVAS, HIDEG IDŐ

bekopogtat a LIGONIERI MAGYAR ÁRVAHÁZBA ÉS AGGMENHÁZBA is. Mi tagadás benne, egyiknek cipőre, másiknak meleg alsóruhára, harmadiknak meleget adó gunyára, télikabátra van szüksége. Aki a jólét adta meleg ruhával védekezik a tél hidege ellen, gondoljon azokra, akiknek nincsen. Akinek szerető szíve és érző lelke van: az juttat a nincstelen kicsinyeknek.

AMERICAN BOTTLING WORKS

87 Ellsworth St.

Bridgeport, Conn.

Varga István, tulajdonos.

TELEFON: 42043

SZIVESEN KÖSZÖNTI AZ ÁRVAHÁZAT

JOHN A. KOZUSKO

BUTOR KERESKEDŐ

HALL ÁVE. ÉS CATHERINE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

PEOPLES BOTTLING CO.

880 Grant Street,

AKRON, OHIO.

TELEPHONE: JEFFERSON 7421.

CHARLES ROTH

NAGY DEPARTMENT ÜZLETE,

57 Roosevelt Avenue,

Carteret, N. J.

FRED. LOWENSTEIN

DEPARTMENT ÜZLETE.

"ÜZLETÜNKET TEGYE AZ ÖN ÜZLETÉVÉ."

Depot Street, Latrobe, Pa.

Ingyen tanácsért irjon a magyarok közkedvelt patikájába, ahol rendeléseit a legpontosabban és lelkiismeretesen eszközöljük.

EGYEDÜLI KÉSZITŐJE A BE-WELL NŐI KAPSZULÁKNAK.

CITY PHARMACY, INC.

The Home Drug Store

SMITH & OAK STS. PERTH AMBOY, N. J.

PHONE: 6517.

VÁSÁROLJA VIRÁG SZÜKSÉGLETEIT

A

"RÓZSA VIRÁG ÜZLETBEN"

200 GENESSEE STREET,

TRENTON, N. J.

TÓBIÁS FERENC

magyar üzletében sok mindenréle hazai dolgot vásárolhat.

HAZAI KÁRTYA, DOHÁNYOK, TAJTÉK ÉS SELMECZI PIPÁK.

430 SMITH STREET,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY.

Deczember 31 nap.

Régente: Bakhava.

Télelő. Karácsonyhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Natália	Jel. 17.
2	Szombat	Aranka	Jel. 18.
49. VASÁRNAP.	**Advent I. vasárnapja.** A kegyelem utja. Róm. 12:11-14. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Mát. 21:1-9.		
3	**Vasárnap**	Olivia	Péld. 8.
4	Hétfő	Borbála	I. Móz. 2:4-25.
5	Kedd	Vilma	Mát. 19:1-12.
6	Szerda	Miklós 326	Ef. 5:22-33.
7	Csütörtök	Ambrus	I. or. 7.
8	Péntek	Ágota, Baxter †1691.	I. Móz. 3.
9	Szombat	Joakim	I. Móz. 8, 9.
50. VASÁRNAP.	**Advent II. vasárnapja.** A reménység igéi. Róm. 15:4-13. Krisztus második eljövetele. Luk. 21:25-36.		
10	**Vasárnap**	Judit	Ap. Csel. 17:15-34.
11	Hétfő	Lehel	I. Móz. 15.
12	Kedd	Gabriella	V. Móz. 5.
13	Szerda	Luca	II. Móz. 12.
14	Csütörtök	Benő	V. Móz. 27.
15	Péntek	Linci béke 1645. Méliusz †1572.	Róm. 7.
16	Szombat	Etelka	III. Móz. 16.
51. VASÁRNAP.	**Advent III. vasárnapja.** Isten titkainak sáfárai. I. Kor. 4:1-5. Keresztelő János a börtönben. Mát. 11:2-10.		
17	**Vasárnap**	Lázár	Ézs. 40.
18	Hétfő	Auguszta	I. Pét. 1:3-12.
19	Kedd	Viola. Gusztáv A. *1611.	II. Sám. 7.
20	Szerda	Teofil, Ignác 115.	Joel 3.
21	Csütörtök	Tamás ap.	Jer. 23.
22	Péntek	Zenó	Jer. 31.
23	Szombat	Viktória	Ézs. 52.
52. VASÁRNAP.	**Advent IV. vasárnapja.** Öröm és béke. Fil. 4:4-7. János bizonyságtétele Krisztusról. Ján. 1:19-28.		
24	**Vasárnap**	Ádám és Éva	Ján. 3:23-36.
25	Hétfő	**Karácsony**	Ézs. 11:1-10.
26	Kedd	Karácsony II. n. István vért.	Ézs. 49.
27	Szerda	János ap.	Ézs. 55.
28	Csütörtök	Bethlehemi kisdedek	Ézs. 58.
29	Péntek	Dávid, Bocskay †1606.	Ézs. 60.
30	Szombat	Zoárd, Páreus *1534	Ézs. 42.
53. VASÁRNAP.	**Karácsony után való vasárnap.** Isten szól Fia által. Zsid. 1:1-12. A Krisztus születése. Luk. 2:1-20.		
31	**Vasárnap**	Szilveszter	Ézs. 9:2-7.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 1-én, 8.31-kor este. Ujhold 16-án, 9.53-kor este.
Utólsó negyed 10-én, 1.24-kor éjfél után Első negyed 23-án, 3.09-kor délután.
Holdtölte 31-én, 3.54-kor délután.

DECEMBER ÉVZÁRÓ HÓNAPBAN

a dolgait meghányó-vető ember számadást készit és jóelőre kitervezi, hogy a következő esztendőben ugy sáfárkodjék keresményével, hogy jusson is, maradjon is. A gondos magyar ember ilyenkor magát betegség ellen, háznépét halál esetére biztositja. A REFORMÁTUS EGYESÜLET a legjobb, legolcsóbb és legpontosabban fizető magyar egylet Amerikában.

Phone: McKspt 4280

W. S. WILLIG

MAGYAROK

TEMETKEZÉSI INTÉZETE.

Modern módon teljesit bebalzsamozást.

220 NINTH AVENUE

McKEESPORT, PENNSYLVANIA

MAGYARSÁG

PITTSBURGH-VIDÉKI HETILAP

(EXPERT PRINTING COMPANY)

NYOMDÁJA

A LEGJOBBAN FELSZERELT MAGYAR KÖNYVNYOMDA
NYUGAT-PENNSYLVÁNIÁBAN.

Csinosan és izlésesen kiállitott nyomtatványai önönmagukat dicsérik.

Telephone: HAZEL 6191

EXPERT PRINTING COMPANY

4829 Second Ave. Hazelwood Sta. Pittsburgh, Pa.

Hány kenyeretek van?

Tavasszal résztvettem a tóparti egyházmegye gyülésén. A megnyitó istentiszteleten az egyházmegye kiváló elnöke, Nt. Vasváry, predikált. Prédikációjának ez volt a tárgya: "hány kenyeretek van?" Elmondotta, hogy mint egykor a négyezer, ugy áll ma Jézus előtt az amerikai magyar reformátusság, táplálékra, kenyérre várva. A kenyér pedig az egyház.

Amint hallgattam a predikációt, elgondoltam, hogy *egygyel több kenyerünk van, mint amennyiről meg szoktak emlékezni.* Van egy kenyerünk, — tápláló, izletes kenyér, — amelyet már 35 éve kezünkbe adott az Isten és mégis kevesen szelnek belőle, mégis sokan éheznek, pedig csak ki kellene nyujtaniok kezöket és elvenni, táplálkozni vele, életet, erőt meriteni belőle. Ez a kenyér a REFORMÁTUS EGYESÜLET.

Az egyház a maga különféle szerveivel, egyleteivel, testületeivel, sok segitséget adott és ad. Mit adott a másik kenyér, a Református Egyesület?

Megteremtette a testvéri segitő szeretet közösségét. Ez a hely az, ahol az Isennek Lelke igazán megnyugodott rajtunk.

A legenda szerint két egymás mellett fekvő farmon lakott két testvér. Az egyik családos volt, a másik nőtlen. A nős testvér egy este ott ült otthonában családja tagjaitól körülvéve. Szivét öröm, boldogság töltötte el. Testvérére gondolt: "szegény ember! feleség és gyermekek nélkül egyedül él. Milyen szomoru, üres lehet az élete. Mit tegyek, hogy segitsek rajta? hogy örömöt szerezzek neki? Azt teszem, hogy este az én földemről áthordok néhány kereszt buzát az ő földére és ha látja, hogy mily sok termése van, öröme lesz." Ugyanezen az estén a nőtlen testvér otthon ülve elgondolkozott és magában igy elmélkedett: "szegény bátyám, felesége és gyermekei vannak. Mily sok gondja és kiadása lehet. Mit tehetnék, hogy segitsek rajta?... Tudom már! Azt teszem, hogy földemről áthordok az ő földjére néhány kereszt életet és amikor meglátja, hogy mily bő termése volt, nyugodt és boldog lesz..." Az első két este mindkét testvér terve sikerrel járt. A harmadik este, szép holdvilágos estén, a két testvér a buzakévéket hordva, egymásba ütközött. Egymás szemébe néztek és mindketten megértették, megérezték, hogy mit akartak tenni egymásért. Örömkönnyek között ölelték át egymást. Az emberek később azon a helyen, ahol a két testvér találkozott, templomot épitettek.

Az egymás, szeretteik és önmaguk iránti segitő szeretet lelkétől átitatott emberek összetalálkoztak és megépitették a testvéri segitő szeretet pompás templomát, a Református Egyesületet. Kenyeret készitettek, hogy a szükségben, betegségben, gyászban levő amerikai magyar reformátusnak legyen miből szelni kenyeret, legyen segitsége. Ez a testvéri segitő szeretetközösség ma már egymillió dollárral rendelkezik. Közöttünk van az a kenyér, amelyből szükség, betegség esetén szelhetünk, amelyből halálozás esetén részesülhetnek az elhalt szerettei.

Megteremtette az amerikai magyar református egységet. Igaz, hogy még egyelőre nem mindenki, hanem csak azok számára, akik tagjai sorába tartoznak, de amit az egyház eddig nem tudott elérni, mert a reformátusokat több csoportra, — sokszor egymással szembenálló csoportra, — szaggatta, azt a Református Egyesület elérte. Különböző egyházi csoportokból toborozódott tagjai egységben, testvéri közösségben élnek. Miránk, amerikai magyar reformátusokra, vonatkoztatva az Egyesületben válik valóra Urunk imádsága: "mindnyájan egyek legyenek!"

Megteremtette az amerikai magyar református árvaházat és öregek házát. A keresztyénség több mint gyülekezet szervezés, templomépités, több mint dogma vagy lelki él-

UJLAKI FERENCZ,
az Amerikai Magyar Református Egyesület elnöke.

mény. A keresztyénség végső célja: krisztusi férfiakat és nőket termelni és ujjászülni az emberi társadalmat ugy, hogy ne legyen benne nyomoruság, elhagyatottság. A cél második felének megvalósításához az eszközt az Egyesületben, az árvaház és az öregek háza által adta az Isten. Boldog megelégedéssel mutathatunk ezekre mint hitünk és emberszeretetünk olyan gyümölcseire, amelyek megizesitik, édessé teszik az árvák és az öregek életté.

Az Isten által adott kenyér, a Református Egyesület, közöttünk van. Mi a kötelességünk?

Az a kötelességünk, hogy *használjuk ezt a kenyeret! Éljünk vele!* A ki még kivül áll, az *lépjen a tagok sorába, hogy joga legyen az asztalhoz menni, kezébe venni és szelni a kenyérből. Mit jelent a Református Egyesület tagjának lenni?*

Elsősorban is jelenti azt, hogy egy egészséges alapon álló, biztos, becsületesen vezetett biztositó intézet tagjává lesz. De nemcsak ennyit jelent. Többet jelent, mint bármelyik más biztositó intézet tagjává lenni. Mi ez a többlet?

Az, hogy nemcsak betegsegélyt, vagy életbiztositást kap, hanem jogot nyer arra, hogy ha megöregszik az öregek otthonába, mint csendes, békés öregséget nyujtó helyre bemehessen, jogot nyer arra, hogy árván maradt gyermekei az amerikai magyar református árvaház szárnyai alatt oltalmat, gondos nevelést nyerjenek. Hol van még egy másik intézmény, amely nemcsak betegsegélyt és életbiztositást ad, hanem eltart, ha megöregszel, gondoskodik gyermekeidről, ha árván maradnak?!

A többlet ott van, hogy tagságoddal növeled a református segitő szeretet közösség erejét, hogy több jót tehessen református és magyar célokért. Segited, hogy még több magyar református szegény ifjut gyámolitson az iskoláztatásban, még többet tehessen az ifjuságért, gyermekekért, felnőttekért. A többlet ott van, hogy tagságoddal segited kiépiteni az egységes református frontot, megvalósulás felé vezeted Jézus imáját "mindnyájan egyek legyenek!" A többlet ott van, hogy tagságoddal árvák könnyeit törölgeted, öreg emberek életének alkonyatát besugárzod, megelégedetté, nyugodttá teszed. A többlet ott van, hogy tagságoddal arra segited a Református Egyesületet, hogy magyar református és amerikai magyar életünkben kovász lehessen, áldólag, segitőleg hathassa át az amerikai magyarság életét. Érzed-é, hogy nem mindegy, hogy a Református Egyesületnek, vagy más biztositó intézetnek vagy a tagja?!

Ma amikor a mindennapi kenyér nagyon megfogyatkozott, jusson eszedbe, hogy van kenyerünk! A Református Egyesület ez! Ha a bibliai ifjuval együtt igy sóhajtasz: "itt éhen pusztulok, pedig az én Atyámnak házában — a Református Egyesületben — kenyér van"... egyedül te vagy a hibás. Még ma mondd, még ma tedd meg: "Felkelek és elmegyek haza, a Református Egyesületbe!"

Ujlaki Ferenc, elnök.

A jótéteményben pedig meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk. Annakokáért mig időnk van, cselekedjünk jól mindenekkel kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel. Gal. 5:9—10.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

Hány magyar református ember él Amerikában, aki nem tudja megbecsülni azt a kimondhatatlan értéket, amit az Isten az Amerikai Magyar Református Egyesületben nyujtott számunkra! Mert ha értékelni képes volna, minden amerikai magyar református gyermek, ifju és meglett férfi és nő tagja volna a MI Egyesületünknek! Nem azért, mintha a jogok biztositása tekintetében más egyletek, szövetségek és biztositó intézmények nem volnának jók és megbizhatók, hanem azért, mert ez az *egyetlen* amerikai magyar református intézményünk, amely életbiztositáson kivül magyar református eszményeket is szolgál és az ehez való tartozás épen olyan elengedhetetlen kötelességünk, mint az egyháztagság. Magyarországon jobban tudják értékelni az Amerikai Magyar Református Egyesületet, mert egyik vezető egyházi lap megállapitotta róla, hogy az egész világon a leggazdagabb magyar református egyháztársadalmi intézmény! Nem töltheti-e el ez a kijelentés örömmel szivünket annyival inkább, mert ez a megállapitás igaz?

Az Amerikai Magyar Református Egyesület nemcsak a reformátusok számára tartja nyitva kapuit, hanem minden magyart szivesen lát tagjai sorában, sőt nem-magyart is, ha elismeri ennek református jellegét. Igy válhatik a Református Egyesület az amerikai magyarság közkincsévé!

De minden szónál szebben beszélnek a számok és tények. A Vezértestület 1932 jan. 25. és 28. napjain tartott gyülésén a következő jelentések történtek.

ELNÖKI JELENTÉS.

Viharba került veszedelmes szelektől megtámadott, elnyelő örvények felett uszó hajóra állitott oda, a közgyülés elhivó bizalma által, Isten akarata. Az egész világ gazdasági élettét elnyeléssel fenyegető viharban sok, hatalmas vállalat futott már zátonyra, még több vágódott sziklához, zuzódott darabokra .A mi hajónk, az Amerikai Magyar Református Egyesület, még állja a vihart, a szélviharral, örvénnyel — még eddig — diadalmasan megbirkózva halad tovább, kitüzött célja felé. Kibirja-é végig? Szent meggyőződésem, hogy igen! Az Amerikai Magyar Református Egyesület az Ur hajója s "nem merülhet el a hajó, mig bent az ég s föld Mestere pihen!"

A hajó Mestere hivott el munkatársul minket, hivott el engem. Hogy nehéz, megpróbáló időkben hivott el, abban éppen ugy megtiszteltetést, mint munkára való alkalmat látok. Ebben a hitemért és fajomért való munkámban az lesz a vezérem, ami egész eddigi életemben volt: az Istenben bizó, becsületes, tisztakezü, odaadó szolgálat.

Az árvaház ügye.

A szolgálatot ott kezdtem el munkatársaimmal, ahol hajónk már-már léket kapott: szeretetintézményünknél, az Árvaháznál és Öregek Otthonánál. A bizalom két irányban ingott meg, egyrészt azoknál a kereskedőknél, akiknél szeretetintézményünk vásárolt, másrészt árvaházunk barátai és pártolói körében. Az elsőt, a közgyülés intézkedése alapján, az Egyesület pénztára jóvoltából, helyreállitottuk azzal, hogy minden számlát kifizettünk s ma örömmel jelenthetem, hogy egyetlen kifizetetlen számlánk sincs. A másik irányból jövő bizalmatlanság eloszlatására, az Intéző Bizottság nevében "Lássunk tisztán" cimü körlevéllel fordultam egyházainkhoz, nőegyleteinkhez. A körlevélre egymásután jöttek a biztató, bátoritó levelek. Hogy az Árvaház segélyezését még szélesebb körüvé tegyük, és hogy Jézus szava szerint, — "Jer és lásd meg", — alkalmat adjunk szeretetintézményünk megtekintésére, összehivtuk és megrendeztük az első amerikai magyar református nőegyleti konferenciát, mely várakozáson felül jól sikerült. A közgyülés rendelkezése alapján megkezdettük az árvaházi mun-

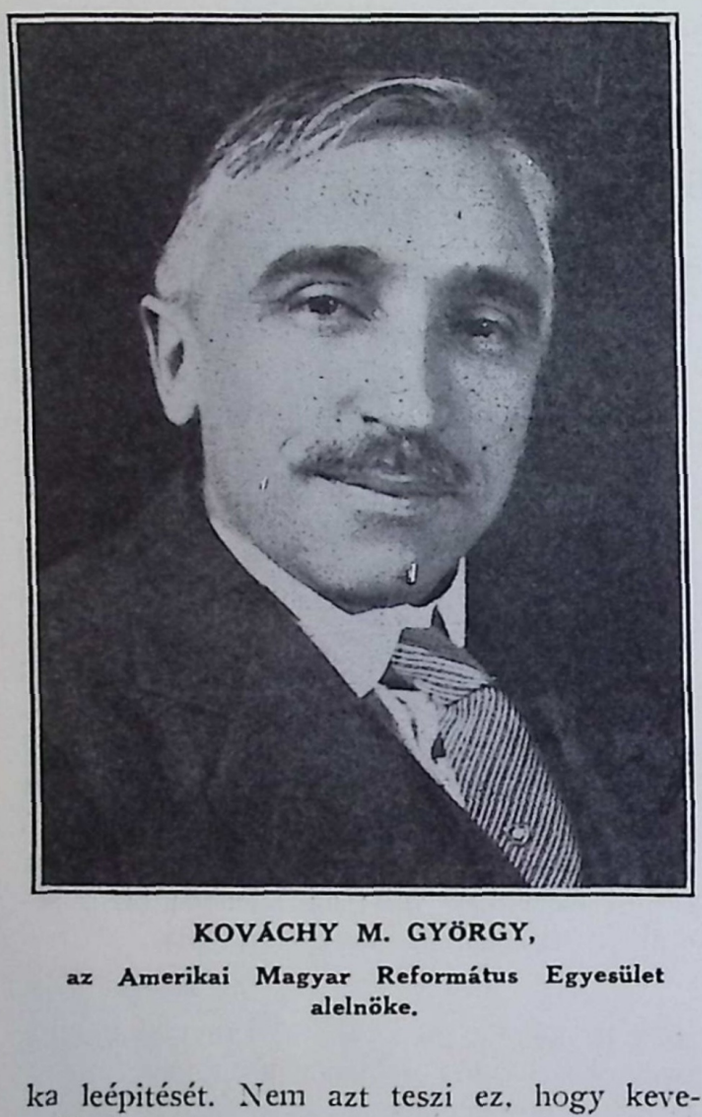

KOVÁCHY M. GYÖRGY,
az Amerikai Magyar Református Egyesület alelnöke.

ka leépitését. Nem azt teszi ez. hogy kevesebb jót akarunk tenni, vagy teszünk, hanem azt jelenti, hogy azokkal tegyünk jót, akik igazán rászorultak a könyörülő szeretetre.

Nem mulaszthatom el, hogy az Árvaház vezetői, összes munkásai és az Intéző Bizottság tagjai iránti őszinte hálámat és köszönetemet ki ne fejezzem azért az odaadó munkáért, melyet egy félév alatt végeztek.

Ha Isten továbbra is segitséget ad, munkakedvünket és a jószivü adakozókat megtartja, akkor szeretetintézményünket nemcsak a magyar reformátusság, hanem az egész amerikai magyarság dicsekedésévé tesszük. Csak több türelmet, több épitő kritikát, több jóindulatot kérünk.

Református öntudat

Közgyülésünk óhaja volt, hogy Egyesületünk református öntudatát minél jobban kidomboritsuk. E célból felhivást intéztem egyházaink lelkészeihez, presbitériumaihoz — felhivásomhoz mellékelve titkárunk tartalmas felolvasását — és arra kértem őket, hogy lehetőleg minden lelkész és minden egyháztanácsos legyen tagja Egyesületünknek. Sajnos! nem sok visszhangja volt a felhivásnak.

Az irás mellett a személyes érintkezést is felhasználtam ebből a célból. Részt vettem az Easton, Pa.-i lelkészi konferencián, Egyesületünk érdekében beszédet tartva. A konferenciával kapcsolatban az alphai egyházunkban tartott istentiszteleten árvaházunk érdekében beszéltem. Részt vettem a Leechburg, Pa. és Cleveland, O. East Side-i egyház jubileumán.

Egyesületünk és a református öntudat erősitésére, a Sajtó Bizottság tagjaival, hivatalos lapunkat uj formában, megnövelt nagyságban, de meg nem növekedett költség mellett adtuk ki. S célunk az, hogy a lap zászló legyen, amely vezessen, utat mutasson, lelkesitsen, s ha kell — dorgáljon.

A református öntudat kiépitése terén sok, nagyon sok munka vár reánk. De ugy van az, mint a magvető munkája. Elveti a magot, várja a növekedést és azután a gyümölcsöt. Vetjük a magot s reméljük, hogy Isten növekedését és gyümölcsöt is ad.

Református nyomda

Az iratterjesztés megvalósitása érdekében is megtettük a kezdeményező lépéseket: hogy ezen a téren mit tehetünk tovább, mostani gyülésünk fogja megállapitani. Lelkünk előtt él a látomás: amerikai magyar református nyomda és könyvkereskedés, reformátusságunknak egészséges szellemi táplálékkal való ellátása! Vajha a látomás megvalósulhatna.

Felülvizsgálás

A pénzkezelés megismerése értékpapirjaink felülvizsgálása céljából az eastoni uttal kapcsolatban meglátogattam és felülvizsgáltam a pénztári hivatalt. Itt teszek bizonyságot arról, hogy soha még csak fogalmam sem volt arról, hogy a pénztárnokunknak oly sok dolga van, mint a mennyi tényleg van. És ő ezt a munkát pontosan, hüségesen végzi el. Áldja meg érette az Isten.

A pénztári hivatal mellett a titkári hivatal munkájába volt alkalmam betekintést nyerni. A nehéz időkkel együttjáró kölcsönkérések

és más dolgok miatt itt is felette megszaporodott a munka. Elismerés illesse ugy titkárunkat, mint segédeit, hogy a munkát odaadással végzik.

Bond vásárlás céljából, pénztárnokunkkal együtt, New Yorkban jártam, viszontbiztositási ügyben, titkárunkkal együtt, Clevelandban. Vele együtt tárgyaltunk Egyesületünk ügyészével. Isten segitségével arra igyekeztem, hogy a reám bizottakat hüségesen véggezzem el.

Utánpótlás

A jövőre nézve legfontosabbnak látom az utánpótlást. Nekünk feltétlenül gondoskodnunk kell arról, hogy a kimaradt, vagy meghalt tagjainkat pótoljuk. Sőt többről kell gondoskodnunk. Arról, hogy Egyesületünket az egész reformátusság intézményévé tegyük. Ezért feltétlenül meg kell inditanunk az ifjuság megnyeréséért, az ifjusági osztályok megszervezéséért folyó munkát. Kitartással kell lelkesitenünk, dolgoznunk a felnőttek között. Én minél többet foglalkozom az Egyesület dolgaival, minél jobban belemelegszem a munkába, annál jobban látom annak nagy értékét, rendeltetését, annál inkább érzem, hogy Isten emelőrudnak akarja Egyesületünket felhasználni arra, hogy sokat szenvedett amerikai magyar reformátusságunkat felemelje a gyümölcstermés, a boldogság, a testvérszeretetről való bizonyságtevés állapotába.

Vezértestületünk minden tagjára Istenünk kegyelmét kérem. A távozókon nyugodjon meg az Ur áldása, az uj tagok felé testvéri jobbot nyujtva, a régiektől a megértő együttmüködést várva s minden vezértestületi tagnak, munkájáért, hálás köszönetet mondva, kérem jelentésem tudomásul vételét.

Ujlaki Ferenc.

TITKÁRI JELENTÉS.

Isten kegyelméből ismét elmult egy év és összejöttünk, hogy számot adjunk és számot vegyünk az elmult év eseményeiről. Egyesületünk 1931. évi müködéséről van szerencsém a következő jelentést tenni:

Előhaladás

Nehéz gazdasági viszonyok között kezdődött az elmult év. Istenbe vetett bizalommal kezdtük meg azt és reménykedtünk, hogy az

MOLNÁR ISTVÁN,
az Amerikai Magyar Református Egyesület titkára.

év folyamán megjavul a gazdasági helyzet. Reménységünk nem teljesedett be, mert a gazdasági helyzet az év végén sokkal nehezebb volt, mint az év kezdetén. Mind a mellett is Isten velünk volt. Egyesületünk minden kötelezettségének pontosan eleget tett, sőt anyagiakban szépen haladt előre. Adjunk azért hálát annak, akitől kaptuk.

Egyesületünk müködéséről a különböző alapok szerint jelentésem a következő:

1. Kezelési Alap.

Bevételek:

Havi tagdijakból	$ 16,001.44
Uj tagok első évi járulékából ..	4,562.31
Okmány járulékokból	288.30
Betegsegélyező Osztálytól	2,916.70
Gyermek Osztálytól	2,525.50
Belépti dijakból	297.50
Okmány dijakból	52.25
Jelvény dijakból	6.75
Összesen	$ 26,650.75

DR. TÓTH SÁNDOR,
az Amerikai Magyar Református Egyesület pénztárnoka.

Kiadások:

Szervezőknek	$ 2,111.25
Állami engedélyekért	185.00
Tisztviselők fizetésére	13,546.51
Főorvos fizetésére	275.00
Vizsgáló orvosoknak	413.00
Tisztviselők kiadására	1,269.85
Irodabérekre	575.00
Irodai alkalmazottaknak	3,505.00
Hirdetések és nyomtatványokra	3,314.05
Hivatalos lapra	2,156.58
Gyülésekre	1,323.84
Posta, express, távirat, telefon	612.44
Irodai butor és berendezésre	6.20
Adományokra	3,900.00
Árvaházi kiadásokra	8,810.68
Ügyvédi dijakra	175.00
Vegyes kiadásokra	717.52
Összesen	$ 42,896.92

Kezelési Alap bevétele 1931-ben	$ 26,650.75
Levonva 1931 jan. 1-én volt hiányt	585.57
Maradvány	$ 26,065.18
Kezelési Alap kiadása 1931-ben.	42,896.92
Kezelési Alap hiánya 1931 december 31-én	$ 16,831.74

2. Segély Alap.

Bevételek:

Havi illetékekből	$144,991.11
Ingatlan kölcsönök kamataiból	4,470.00
Bondok kamataiból	35,418.77
Bankbetétek kamataiból	483.12
Okmány kölcsönök kamataiból	237.19
Előlegekből visszatérve	5,294.58
Összesen	$190,894.77

Kiadások:

Haláleseti segélyekre	$ 73,500.00
Okmány megváltásokra	2,307.00
Bond eladásnál veszteség	57.76
Összesen	$ 75,864.76

Segély Alap bevétele 1931-ben	$190,894.77
Segély Alap kiadása 1931-ben	75,864.76
Segély Alap maradv. 1931-ben	$115,030.01

3. Betegsegélyző Alap.

Alap bevétele 1931-ben havi illetékekből	$ 18,679.50
Alap 1931. évi kamata	1,151.74
1931. évi bevétel	$ 19,831.24
Alap kiadása betegs. 1931	19,034.99
Alap maradványa 1931-ben	$ 796.25

4. Gyermek Segély Alap.

Bevételek:

Havi illetékekből	$ 7,635.19
Bondok kamataiból	4,765.00
Bankbetétek kamataiból	280.42
Összesen	$ 12,680.61

Kiadások:

Haláleseti segélyekre	$ 1,980.00
Végkielégitésekre	208.50
Összesen	$ 2,188.50
Alap bevétele 1931-ben	$ 12,680.61
Alap kiadása 1931-ben	2,188.50
Alap maradványa 1931-ben	10,492.11

5. Árvaházi Alap.

Maradvány 1930 dec. 31-én	$ 737.67
Bevétel havi illetékekből 1931-ben	8,044.20
Összesen	$ 8,781.87
Átutalva Árvaház számlájára 1931.	8,108.47
Maradvány 1931 dec. 31-én	$ 673.40

6. Tartalék Alap.

A Tartalék Alap évi kamata $2,850.16. Kiadása a Közgyülés költségeire $13,812.11 wolt. Az évi forgalomból az alapba áthelyezendő összeget számfejtőnk fogja megállapitani az értékbecslés elkészitése után.

KIRÁLY IMRE,
az Amerikai Magyar Református Egyesület ellenőre.

ALAPOK SZERINTI KIMUTATÁS

Alap:	1930 dec. 31.	Haszon	Tulfizetés	1931 dec. 31.
Kezelési	585.17		16,246.17	16,831.74
Segély	691,218.15	115,030.01		806,248.16
Betegsegély	21,908.19	796.25		22,704.44
Gyermek Segély	73,177.25	10,492.11		83,669.36
Árvaházi	737.67			673.40
Tartalék	53,776.52		10,961.95	42,814.57
Összesen	840,817.78			965,109.93
Levonva K. A. hiány	585.17			16,831.74
Vagyon	840,232.21			939,278.19

Vagyon Elhelyezés.

	1930 dec. 31.	1931 dec. 31.
Ingatlan kölcsönökben	$ 82,500.00	$ 81,440.00
Bondokban	658,198.80	706,656.03
Bank betétekben	95,212.66	134,789.82
Árvapénz letétekben	—.—	402.05
Okmány kölcsönben	628.00	8,072.95
Titkári Kez. Alap	1,000.00	2,000.00
Megóvat. checkekben	2,088.90	5,086.40
Osztályok tartozásai	603.85	830.94
Vagyon	$840,232.21	939,278.19
Kimutatott vagyon 1931 dec. 31.		$939,278.19
Levonva:		
Titkári Kezelési Alap kiadásai	$ 716.56	
Bezárt bankokban:		

Ohio Savings Bank, Toledo, O., Titkári Kezelési Alapból..	414.31	
Bank of Monongahela, Morgantown	10,152.57	
Megóvatolt checkek .	5,086.40	
Osztályok tartozásai.	830.94	
		17,200.79

Tényleges vagyon 1931 dec. 31. $922,077.40

A vagyon összegéből látjuk, hogy a mig 1930 december 31-én az Egyesület vagyona $840,232.21 volt, a vagyon 1931 december 31-én $922,077.40, vagyis az évi szaporulat összege $81,845.19.

Jó eredmény

Anyagiakban 1931 jó eredménnyel végződött. Haláleseteink száma 71 volt, kilenccel kevesebb, mint 1930-ban. Minden követelésnek pontosan eleget tett Egyesületünk. Négy haláleset nem volt kifizetve 1931 december 31-én. Mind a négy halálesetről december 31. után érkezett be a jelentés és három e sorok irásakor már ki volt utalva és a negyedik ügynél az örökösökre vonatkozó megállapitá folyamatban van.

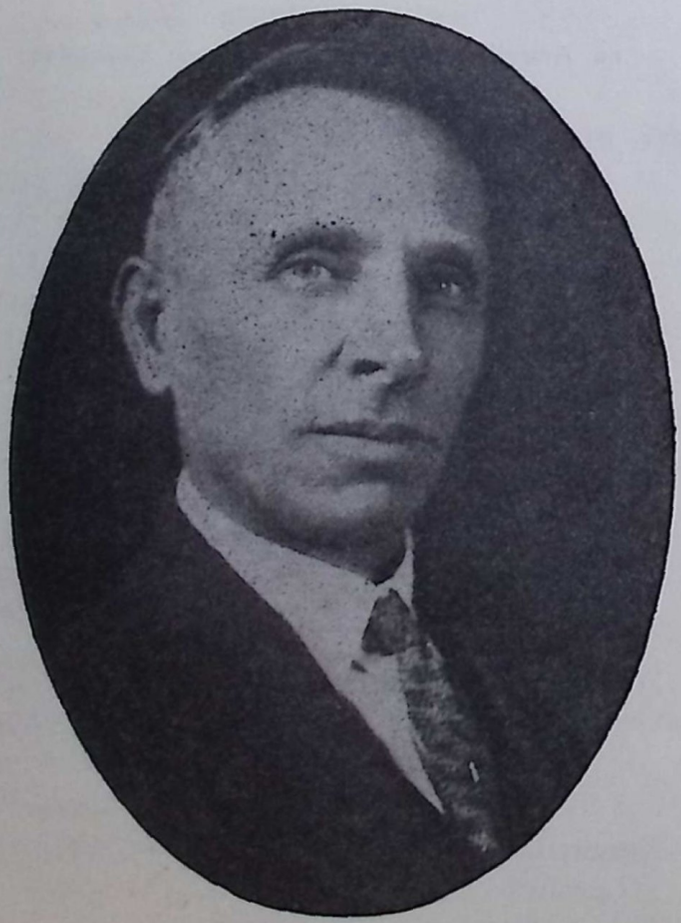

KÖTELES ISTVÁN,
az Amerikai Magyar Református Egyesület számvizsgálója.

Taglétszámunkról jelentésem a következő

	1930 dec. 31.	1931 dec. 31
Biztositó osztálynál .	7,528	7,19
Betegseg. osztálynál	2,021	1,82
Gyermek osztálynál	4,725	4,30
Össztaglétszám	14,274	13,32

Taglétszámunk a biztositó osztálynál 332 a betegsegélyezőnél 197, és a gyermek osztálynál 419 taggal kevesebb, mint egy évve ezelőtt volt.

A biztositó osztálynál a fent kimutatott 7,196 tag közül 432 a meghosszabbitott biztositásra áthelyezett tagok száma, tehát a biztositó oszály rendes s tagjainak száma 1931 december 31-én 6,764, akik közül 403 vett fel kölcsönt okmányára.

Uj tagok

Taglétszámunk fogyásának az okát mindnyájan jól tudjuk és az, a kétségbeejtő gazdasági helyzet. Örömmel jelentem, hogy a rettenetes helyzet dacára a biztositó osztályunknál 317, a betegsegélyezőnél 138 és a gyermek osztálynál 365 uj tagot vettünk fel az év folyamán.

Az eredmény a körülményekhez képest kielégitő, sőt bizonyságot tesz arról, hogy testvéreink bizalmát teljes mértékben birja Egyesületünk. Mindaddig, amig a gazdasági helyzet nem javul, nem várhatunk javulást bármely irányban.

Az év folyamán beszüntették müködésüket a 4, 123, 170, 211. és 216. számu osztályaink. A 4. és 123. számu canadai osztályaink müködését a canadai hatóság szüntette be. Tagjai áthelyeztettek a 21. számu osztályhoz. A 170, 211. és 216. számu osztályok tagjai az osztályok székhelyeiről elköltöztek és más osztályokhoz helyeztetettek át.

Egy uj osztályunk alakult az év folyamán. A 242. sz. Scalp Level, Pa. osztály. Tagjai a 60. sz. Windber, Pa. osztályból váltak ki és alakitottunk külön osztályt.

Molnár István.

PÉNZTÁRNOKI JELENTÉS

Egyesületünk 1931. évi pénztári forgalmáról és helyzetéről a következőkben van szerencsém jelentésemet beterjeszteni:

I. Check számlán:

		Bevétel	*Kiadás*
1.	Mérleg 1930 dec. 31-én .....$	5,761.27	
2.	Január	20,369.53	15,990.31
3.	Február	19,845.37	17,256.89
4.	Március	54,286.74	13,243.59
5.	Április	18,513.36	67,125.78
6.	Május	18,884.87	15,396.02
7.	Junius	27,245.44	8,646.75
8.	Julius	23,960.61	39,523.23
9.	Augusztus ...	27,854.13	11,784.09
10.	Szeptember ..	18,787.34	12,830.94
11.	Október	27,239.79	47,368.19
12.	November ...	16,397.53	11,654.97
13.	December	36,573.86	10,163.18
14.	Mérleg 1931 dec. 31-én		44,735.18
	Összesen .....$	315,719.84	$315,719.84

II. Tőke elhelyezés:

a) Bankokban:

1284	1. Lancaster Trust Co. Lancaster, Pa. ..	1922	4%	$	7,222.37
A-2374	2. United Savings Ass'n Toledo, O.	1923	6%		5,382.24
4965	3. Union Trust Company Donora, Pa. ...	1924	5%		5,288.70
A-20479	4. Bank of Monongahela Valley Morgantown, W. Va.	1925	5½%*		10,152.57
5330	5. Union Trust Company Dayton, O.	1925	5%**		5,322.99
33018	6. Monongahela Trust Co. Homestead, Pa.	1925	4%		5,202.00
6550	7. United Savings Ass'n Toledo, O.	1925	6%		10,000.00
N-126	8. Union Trust Company Cleveland, O. ..	1926	4%		5,267.09
A-10098	9. United Savings Ass'n Toledo, O.	1926	6%		15,000.00
26463	10. West Side Bank Bridgeport, Conn.	1929	4%		5,671.57
35288	11. Perth Amboy Trust Co. Perth Amboy N. J.	1929	4%		55.00
8531	12. Ligonier National Bank Ligonier, Pa. ...	1929	4%		5,490.31
B-11583	13. United Savings Ass'n Toledo, O.	1929	6%		10,000.00
	Készpénz a bankoknál			$	90,054.84

Jegyzet:

* Zárva. Mérleg 1930 dec. 31-i állapot szerint.

** Zárva. Uj mérleg szerint.

b) Kötvényekben:

1. Törvényhatósági kötvények:

1.	Village of Stickney, Ill. Improvement Bonds	1929	6%	$ 15,000.00
2.	City of San Antonia, Tex. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	5,000.00
3.	City of Tulsa, Okla. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	5,000.00
4.	City of Kansas City, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	5,000.00
5.	City of Charleston, W. Va. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	6,000.00
6.	City of Scranton, Pa. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	10,000.00
7.	City of St. Louis, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	5,000.00

8.	City of Kansas City, Kan. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	5,000.00
9.	City of Fort Worth, Tex. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	5½%	5,000.00
10.	Cowlitz County, Wash. Municipal Trust Ownership Certificates	1929	6%	10,000.00
11.	City of St. Louis, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
12.	City of Huntington, W. Va. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
13.	City of Kansas City, Kan. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
14.	City of Tulsa, Okla. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
15.	City of Seattle, Wash. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
16.	City of Oklahoma City, Okla. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
17.	City of Kirkwood, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	6%	5,000.00
18.	City of Ashland, Ky. Street Improvement Bonds	1930	6%	5,000.00
19.	City of Lewistown, Mont. Improvement Bonds	1930	6%	4,000.00
20.	City of Amarillo, Tex. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	6%	8,000.00
21.	Cowlitz County, Wash. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	6%	8,000.00
22.	City of St. Joseph, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
23.	City of San Jose, Calif. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	2,000.00
24.	City of Independence, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
25.	City of Seattle, Wash. Railway Extension Bonds	1930	5%	5,000.00
26.	City of Dickson City, Pa. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
27.	Various Municipalities, State of Missouri Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	10,000.00
28.	Commonwealth of Penna., Various Municipalities, Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	10,000.00
29.	City of East St. Louis, Ill. Street Improvement Bonds	1930	6%	10,000.00
30.	County of Aiken, S. Car. Downer School District No. 7 Bonds	1930	6%	5,000.00
31.	City of University City, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	10,000.00
32.	City of Joplin, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	1,000.00
33.	City of Fort Thomas, Ky. Street Improvement Bonds	1930	6%	8,101.17
34.	Various Municipalities, State of Texas Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
35.	Various Municipalities, State of West Virginia Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00

36.	City of Oklahoma City, Okla. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	6%	5,000.00
37.	Various Municipalities, State of Illinois Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	10,000.00
38.	City of Joplin, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	6%	6,000.00
39.	City of San Antonio, Tex. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
40.	City of Poplar Bluff, Mo. Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	6,000.00
41.	Various Municipalities, State of West Virginia Municipal Trust Ownership Certificates	1930	5½%	5,000.00
42.	City of Okmulgee, Okla., Strett Improv. Bonds	1931	6%	5,000.00
43.	City of Ashland, Ky. Street Improvement Bonds	1931	6%	5,000.00
44.	City of Ada, Okla. Street Improvement Bonds	1931	6%	5,000.00
45.	City of Enid, Okla. Street Improvement Bonds	1931	6%	5,000.00
46.	City of Vincennes, Ind. Improvement Bonds	1931	6%	1,000.00
47.	City of Vincennes, Ind. Improvement Bonds	1931	6%	9,037.35
48.	City of Vincennes, Ind. Improvement Bonds	1931	6%	10,000.00
49.	Boro of Dickson City, Pa. Improvement Bonds, Registered	1931	6%	5,000.00
50.	City of Charleston, W. Va. Municipal Trus Ownership Certificates	1931	5½%	4,000.00
51.	City of Scranton, Pa. Street Improvement Bonds, Registered	1931	6%	1,000.00
52.	City of Chester, Pa. Clayton Street Improvement Bonds	1931	5½%	10,000.00
53.	City of Detroit, Mich. Public Utilities (Water Supply) Bonds	1931	4%	25,000.00
54.	Village of Wilmette, Ill. Improvement Bonds	1931	6%	5,000.00
	Összesen			$344,138.52

b) Ingatlan kötvények:

1.	Bon Mor Guar. First Mortgage Serial Gold Bonds, Cleveland, Ohio.	1925	6½%	21,000.00
2.	Walters Guar. First Mortgage Serial Gold Bonds, Cleveland, Ohio	1925	6½%	32,000.00
3.	Jos. F. Faiella, Inc., First Mortgage Serial Gold Bonds, New York, N. Y.	1925	6%	21,000.00
4.	Passaic Arms Aptmts., Passaic, N. J., First Mortgage Gold Bonds	1926	6%	25,000.00
5.	Hyde Park Hotel, Kansas City, Mo., First Mortgage Gold Bonds	1926	6%	13,000.00
6.	Mayfair Manor, Jackson Hts., N. Y., Guar. First Mortgage Gold Bonds	1927	6%	25,000.00
7.	51 W. 86th St. Aptmts., New York, N. Y., First Mortgage Gold Bond Certificates	1927	6%	25,000.00
8.	Sherman Ave. Aptmts., New York, N. Y., First Mortgage Gold Bond Certificates	1927	6%	25,000.00
9.	Haddonfield Manor Aptmts., Camden, N. J., Guar. First Mortgage Gold Bonds	1928 1929	5½%	40,000.00

10.	Board of Home Missions of the Reformed Church in the United States, Philadelphia, Pa., Bonds	1928 1929	5%	20,000.00
11.	Broadway-Stevens Bldg., Camden, N. J., Guar. First Mortgage Gold Bonds	1928	5½%	25,000.00
12.	Townley Court Aptmts., Columbus, O., First Mortgage Gold Bonds	1929	5½%	10,000.00
13.	Hawthorne Aptmts., Mamaroneck, N. Y., First Mortgage Gold Bond Certificates	1929	6%	10,000.00
14.	Calton Court Aptmts., New Rochelle, N. Y., First Mortgage Participation Gold Bond Certificates	1929	6%	10,000.00
15.	George Washington Club Hotel, New York, N. Y., First Mortg. Sinking Bond Gold Bond Certificates	1930	6%	25,000.00
16.	Deal Aptmts., Deal, N. J., First Mortgage Gold Bonds	1930	6%	10,000.00
17.	Villa Theatre, Collindale, Pa., First Mortgage Gold Bonds	1930	6%	25,000.00
	Összesen			$362,000.00

c) Jelzálog kölcsönökben:

1.	Hungarian Reformed Church, Flint, Mich., First Mortgage	4%	4,500.00
2.	Hungarian Reformed Church, Kalamazoo, Mich., First Mortgage	4%	5,000.00
3.	Hungarian Reformed Church, Johnstown, Pa., First Mortgage	4%	2,000.00
4.	Orphans' Home of the Hungarian Ref. Federation of America, Ligonier, Pa., First Mortgage	4%	71,000.00
	Összesen		$82,500.00

III. Összegezés:

1.	Készpénz check számlán .....$	44,735.18
2.	Kamatozó betétek tiz banknál vagy hasonló intézményeknél	90,054.84
3.	Befektetések:	
	40 törvényhatósági kötvényben 344,138.52	
	17 ingatlan kötvényben 362,000.00	
	4 jelzálog kölcsönben 82,500.00	
	———	788,638.52
	Teljes vagyon .....$	923,428.54

Nincsenek feltüntetve:

az Árvaház értéke;
a bezárt bankoktól esedékes kamatok;
az osztályok óvatolt csekkeken levő befizetései.

IV. Árvákat illető betétek:

Összes betét ily cimen $38,605.08.

BORSY KEREKES GYÖRGY,
az Amerikai Magyar Református Egyesület számvizsgálója.

V. Megőrzésre elhelyezett betét:

15194 — 100. The Lancaster Trust Co., Lancaster, Pa. 611.68
Összes megőrzésre elhelyezett betét 611.68

Teljes betéti összeg $39,216.76

ELLENŐRI JELENTÉS

Egyesületünk és Árvaházunk 1931. évi mü-ködéséről, ellenőri jelentésemet a következők-ben van szerencsém előterjeszteni:

Bár jól lehet, jelentésem felöleli az egész mult évi müködést, mégis főképen azokra az eseményekre kivánok különösképen kiterjesz-kedni, amely események a mult évi konvenció óta történtek.

A beterjesztett Titkári és Pénztári jelentések teljes részletességgel ismertetik ugy Egyesületünk, mint Árvaházunk anyagi helyzetét. Felesleges szószaporitásnak tekinteném, ha azok megismétlésébe bocsátkoznám. A beterjesztett számadásokhoz mindenek előtt azt fűzöm hozzá, hogy azok a tényeknek minden tekintetben megfelelnek. Ugy Egyesületxnk, mint Árvaházunk pénztári számadásait havonkint tételenkint felülvizsgáltam s jóleső érzéssel szögezem le, hogy a szóban forgó számadások mindenkor mintaszerüek, a tényeknek megfelelőek és igazak voltak.

Itt csupán a végösszegeket óhajtom megemliteni, amelyek a következők:

I. Egyesületünknél:

Az 1931 év összes bevétele volt	$309,958.57
Áthozat volt az 1930. évről	5,761.27
Igy összes bevétel	$315,719.84
Kiadás volt 1931-ben	270,984.66
Készpénz átvitel az 1932. évre ..	$ 44,735.18

II. Árvaházunknál:

a) Az árvaatya kezelésében:

Az 1931. év bevéteel volt	$ 32,997.78
Áthozat az 1930. évről	99.48
Összes bevétel 1931-ben	$ 33,097.26
Összes kiadás 1931-ben	32,401.12
Maradvány lenne	$ 696.14
Levonva ez összegből az Árvaatya máj. tév.	8.00
Tényleges pénz átvitel 1932-re	$ 688.14

b) Az Egyesületi Pénztárnok kezelésében:

Az 1931. év II. felének bevétele	$ 6,368.54
Az 1931. év II. felének kiadása	6,139.54
Készpénz átvitel 1932-re	$ 229.00

IFJ. ESTU JÁNOS,
az Amerikai Magyar Református Egyesület számvizsgálója.

Erős és biztos

Ezek a számszerü adatok azt bizonyitják, hogy dacára a mai idők pénzügyi nehézségeinek, az isteni Gondviselés az elmult évben is velünk volt. Számadásunk emelkedést mutat minden vonalon, dacára a sulyos terheknek, amelyek reánk nehezedtek. Egyesületünk erős és biztos. Méltó büszkeségünk és dicsekedésünk lehet ez nekünk — akkor, amikor tekintélyesnek és hatalmasnak látszó bankok kénytelenek voltak becsukni kapuikat. S nem csak hogy sikerrel zártuk az elmult évet, de valósagos jótéteményt gyakoroltunk tagjainkkal, a nyujtható kölcsönök folyósitása által, amely kedvezményt bizony nagyon sok testvérünk volt kénytelen igénybe venni.

Engedjék meg ezek után nekem Uraim, hogy egy pár észrevételt tehessek, amelyeket mint ellenőr utólszor van alkalmam megtenni s amelyek komoly megszivlelését kérem. Ezek a következők:

1. Semmi értelmét nem látom annak, hogy az Árvaházunk pénztári forgalma két kéz-

ben legyen letéve. Az ügykezelés sokkal egyszerübb volna, ha visszatérnénk a régebbi ügykezelésre s a teljes forgalom lebonyolitása maradna az Árvaatya kezében. Ez leegyszerüsitené az egyesületi pénztárnok amugy is tul terhelt munkáját s tisztább képet adna a tagságnak. Annyival is inkább helyénvalónak tartom ezt, mivel a mult évi konvenció ujabb kölcsön nyujtásával most már véglegesen megszabaditotta az Árvaházat a felhalmozott és kifizetetlen számlák rémétől.

2. A mostani nehéz gazdasági helyzetnek egyik következménye az, hogy mind sürübben találkozunk havi számadásunkban a megóvatolt csekkek megszaporodott tételeivel. Inditványozom, hogy azoknál az osztályoknál, a-hol ezek szokássá váltak, a pénzkezelést más osztály tisztviselő kezébe kell letenni.

SZÁMVIZSGÁLÓK JELENTÉSE

11. Számvizsgáló Bizottság nevében Kovács Gusztáv felolvassa a Számvizsgáló Bizottság következő jelentését:

A Bizottság jelenti, hogy a pénztári és ellenőri számadásokat *rendben találta.* Ami pedig a pénztári, ellenőri és titkári könyvek vezetését illeti, arra nézve a számvizsgálók felhivják a Vezértestület figyelmét több dologra, amiket Vezértestület pontról-pontra letárgyalt.

Köteles István, Turfa Sándor,
Kovács Gusztáv.

A HIVATALOS LAP

1932. január 1-től kezdve *"Református Ujság"* cim alatt uj és diszes köntösben, változatos és gazdag tartalommal jelenik meg az Egyesület tizedik évfolyamban levő hivatalos lapja, amely közel férkőzött a tagok szivéhez. Mint a kritika megállapitotta, a legszebb magyar református lap. Jelenlegi szerkesztője Borsy Kerekes György. A tagok ingyen kapják, a nem tagok évi 1 dollárért.

AZ EGYESÜLÉS KÉRDÉSE

Dacára annak, hogy az 1931-ben tartott konvenció leszavazta az Amerikai Magyar Református Egyesületnek más nagy magyar testületekkel való egyesülését és kimondotta, hogy minden körülmények között fentartja és megőrzi Egyesületünk református jellegét, az 1932. év januári gyülésén az egyesülés kérdése ismét napi rendre került, mert a Verhovay Segély Egylet titkára átratot intézet a Ref. Egyesület Vezérestületéhez, amelybe kijelenti, hogy a Verhovay Segély Egylet továbbra is foglalkozni fog az egyletek egyesitésével. Vezértestület kijelentette, hogy figyelemmel fogja kisérni az egyesülési mozgalmat és az átirat vételét tudomásul vette.

Azóta a Verhovay Segély Egylet a Bridgeporton székelő Amerikai Magyar Segélyző Szövetséggel próbált egyesülni. Azokat a pontokat, amelyek alapján az egyesülés végbe ment volna, ki is dolgozták és elvben elfogadták. Azonban nemsokára az egész terv felborult és heves hirlapi polémiára adtokot. Ennek láttára joggal kérdezhetjük hogy indokolt volt-e az a támadás, amelyet 1931. nyarán inditottak a Református Egyesület ellen, amikor a konvenció nyiltan, minden kertelés nélkül megmondotta, hogy *a egyesités kérdését azért veszi le a napi rend ről, mert az Amerikai Magyar Református Egyesület nemcsak életbiztositó intézet, hanem egyetlen magyar református társadalmi alakulat is és a református jelleget nem áldozhatja fel semmi kincsért.* Ez azonban nem azt jelentette, mintha általános magyar kérdésekben a Ref. Egyesület ne óhajtana együttmunkálkodni a többi nagy magyar testületekkel. Sőt egy bizottságot is nevezett ki, amely ezt a célt szolgálja. *Egyesülés helyett szépen el lehetne végezni az egymás mellett való együttmunkálkodást.* Azonban ugy látszik, ennek megvalósitása is nagyon nehéz. Különben nem tudjuk megérteni, hogy a Verhovay Segély Egylet miért vonta meg évi 500 és a Magyar Segélyző Szövetség évi 300 dolláros segélyét a ligonieri Árvaháztól és Aggmenháztól, amikor ennek lakói között többen vannak, akik vagy az emlitett két egyesülethez tartoznak, vagy az Árvaházban gondozott gyermekek életben levő szülője a fenti két testület valamelyikének tagja? A ligonieri szeretetintézmény fentáll a fentnevezett két nagy magyar egyesület segélyezése nélkül is, azonban végtelenül sajnáljuk azt, hogy a jótékonyság terén sem munkálkodhatunk együtt és ki tudja, hogy határozatuk nem lehet-e káros kihatással saját tagjaikra, vagy azok gyermekeire, akik állandóan nagy számmal kopogtatnak a ligonieri Árvaház és Aggmenház

kapuján? A multban, amikor Verhovay vagy az Magyar Segélyző Szövetséghez tartozó testvérünk folyamodott a maga, vagy gyermeke érdekében felvételért a ligonieri szeretetintézménybe, a két testülettől kapott segélyre tekintettel erkölcsi obligóban voltunk és a kérelmet nem utasithattuk el. De most hogyan várhatja akár a Verhovay, akár a bridgeporti Magyar Segélyző Szövetség, hogy aggjait és árváit az Amerikai Magyar Református Egyesüle tartsa el? Hálás érzéssel örömkitjük meg, hogy a New Yorkban székelő Magyar Segély Egylet és a bridgeporti Rákóczi Egylet a mult évben 100—100 dollár adománnyal támogatta Árvaházunkat és Aggmenházunkat.

AZ IFJUSÁGÉRT

A Vezértestület már januári gyülésén foglalkozott azzal a fontos és időszerü kérdéssel, hogy a kihaló idősebb tagok pótlására hogyan lehet az ifjuságot beszervezni az Egyesületbe és Király Imre ellenőrt bizta meg a javaslat kidolgozásával, aki a májusban tartott rendkivüli gyülésre el is készitette azt a módozatot, amely szerint külön ifjusági osztályok szervezhetők. A Vezértestület ennyivel nem elégedett meg, hanem elhatározta, hogy Ligonierban az Árvaházban julius 2, 3. és 4-én *ifjusági táborozás* tartassék. EZ VOLT AZ ELSŐ KOMOLY MUNKA, AMIT VALAMIHA AMERIKAI MAGYAR TESTÜLET AZ IFJUSÁGÉRT TETT. A táborozás reménységen felül sikerült. Négy állam területéről, husz városból, összesen 24 egyházból 190 egyén registrált. Ebből 22 előadó és istentisztelet végző lelkész, négy táborfelügyelő, négy sportvezető és 160 tábortag volt. Előadásokat tartottak Krivulka Károly, Daróczy Sándor, Melegh Gyula, Balogh E. István, Nánássy Lajos, Tóth Béla, Borsy Kerekes György, Draskóczy István, Sebestyén Endre, Laky Zsigmond, Dienes Barna, Varga Lajjos, Hunyady László és Kovács Andor lelkészek. A komoly tanulmányon kivül az ifjuság szórakoztatására sportjátékot is készitettek elő, amelyet Kalassay László tanár és segédei nagyon ügyesen és sikeresen rendeztek le. Az egyik jelenlevő lelkész hivatalos lapunkban a következőket irta: "Időben is, érzésbes is a julius 3-iki vasárnap délelőtti istentisztelet volt a táborozás középponti része. Feledhetetlenül impozáns volt résztvevőiben, szolgálatában és a lelkekre való hatásában az a másfél óra, amit a ligonieri High School auditoriumában töltöttünk. 223-an vettek ez alkalommal urvacsorát, bár ifjaink tudomására adatott, hogy senki se köteles az Ur asztalához járulni."

Az Egyesület az ifjuság elszállásolására négy nagy sátrat vásárolt, amiket később is lehet használni körzeti táborozások alkalmával. Mert az Egyesület a sikeren felbuzdulva más helyeken is óhajt táborozást rendezni és az ifjuság érdeklődését felkölteni az Egyesület iránt. A ligonieri táborozás az Egyesületnek közel 1000 dollárjába került, de megvagyunk győződve afelől, hogy a magvetés áldott volt és követni fogja a gazdag aratás. Közvetlenül a táborozás után a nehéz időkre tekintettel tömeges beállást nem lehet remélni, de az ifjuság megértette azt, hogy a Ref. Egyesületben van helye és ilyen irányu határozatot fogadtak el a táborozás alkalmával.

LAPOK EGYESITÉSE

A májusi vezértestületi gyülésen merült fel az a gondolat, amely inditvány formájában elfogadásra it talált, hogy az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja és a Magyar Egyház cimü egyházi kiadványok egyesüljenek az Amerikai Magyar Ref. Egyesület hivatalos lapjával. A tárgyalások ebben az irányban már folyamatban vannak. Az eredményt nem mondhatjuk meg előre, azonban az már magában véve biztató jel, hogy lapok egyesitéséről lehet beszélni az amerikai magyar reformátusok előtt. Ismét fényes bizonyság áll előttünk arra nézve, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület az összes amerikai magyar reformátusok egyedüli közös intézménye, ahol megszünnek a hovatartozandósági ellentétek és szeretett Egyesületünkért minden amerikai magyar református vállvetve és egymás mellett dolgozhat és valóban dolgozik is. Természetesen, ugyanez a megállapitás az Egyesület ligonieri szeretetintézményére is vonatkozik.

JÓTÉKONYSÁG

A Ref. Egyesület, amely magyar és református célokért a multban is ezreket áldozott a jótékonyság oltárán, a mostani nehéz időben sem tagadta meg nemes multját. Január-

ban tartott vezértestületi gyülésén 300 dollárt utalt ki a lancasteri főiskola részére, 100 dollárt Kántor Béla árvaházi növendék tandijába, 50—50 dollárt a bloomfieldi főiskolának, a független ref. egyház diákalapjának, az erdélyi, jugoszláviai, czechoslovákiai magyar református árvaházaknak, 25—25 dollárt a pittsburghi és clevelandi magyar segélyegyletnek, az Olympiad Committeenek és a Kemény György amerikai költő 35 éves jubileuma alkalmából iró Vass András cimü munkájából 25 darabot vásárolt meg 50 dollárért iró érdemeinek szerény elismeréséül és ezek a példányok az ifjusági osztályok számára küldetnek meg. Legujabban a Vezértestület 200 dollárt utalt ki, hogy Erdey Ferenc árvaházi növendéket segitse abban a törekvésben, hogy kollégiumi tanulmányait folytathassa. A Lackawannán tartott ifjusági konferencia tagjai szórakoztatásáról is gondoskodott.

Kétszázezer dollár az Egyesület vagyon feleslege.

Mint a hivatalos számfejtők megállapitották, Egyesületünk vagyonának összes feleslege 1932 december 31-ikén $202,367.14 volt. Ez azt jelenti, hogy az Egyesület minden egyes okmányának az okmány teljes értékéig fedezete van és azonfelül van még 200,000 *dolláron felüli vagyona, vagyis 21.5 százalékkal több, mint amit a törvény szigora megkiván.* Ezt tudva, ki meri kétségbe vonni Egyesületünk megbizhatóságát és ki veszi a bátorságot ahoz, hogy Egyesületünket más magyar intézmények közé sorozva haldoklónak nevezze?

Tessék elolvasni Egyesületünk utolsó öt évi fejlődésének történetét és arra a megállapitásra jut az olvasó, hogy Egyesületünk vagyona igy emelkedett:

1927-ik évben	$518,314.82
1928-ik évben	$619,338.90
1929-ik évben	$736,547.04
1930-ik évben	$864,730.14
1931-ik évben	$938,856.22

Vagyis közel egy millió dollár!

MI A TEENDŐNK?

Ezek után csak egy feladat várhat azokra, akik még nem tagjai az Amerikai Magyar Református Egyesületnek: BEÁLLANI MINÉL ELŐBB.

KIK ÁLLHATNAK BE? Először : GYERMEKEK születésök percétől kezdv akár tartoznak szüleik a Ref. Egyesülethe akár nem. Jó gondolatot vetett fel az a le kész, aki javasolta, hogy a keresztelés alkal mával a keresztszülők váltsanak biztositás kötvényt a megkeresztelt gyermek részére Ref. Egyesületnél. Ez havonta csak 20 cent be kerül és nincs semmi akadálya annak, hog minden amerikai magyar ref. gyermek, ső mások is, tagjai ne legyenek a Ref. Egyesü letnek.

Tagok lehetnek az IFJAK, akik külön ifju sági osztályokat szervezhetnek és magok in tézhetik ügyeiket. A jövő az ifjaké és az öreg tagok kihaltával az ifjakra száll át a vezetés Mint titkárunk kijelentette, az Egyesület egy millió dollárt akar átnyujtani az ifjuságnak Vajjon nem észszerü-e, hogy az ifjuság kapv kapjon ezen a váratlan örökségen és tovább folytassa az elődök által megkezdett szé munkát az Amerikai Magyar Reformátu Egyesület zászlaja alatt?

Tagok lehetnek mindazok, AKIK ÖTVEN ÉVNÉL NEM IDŐSEBBEK, férfiak és nők egyaránt, reformátusok és nem reformátusok magyar és más nemzetiségüek, csak szines bőrüek nem vehetők fel. Mindenki vehet ki 1000, 2000 és 3000 dolláros biztositási kötvényt.

A Ref. Egyesületnek van külön BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLYA és aki ennek is tagja, az havi 1 dollár fizetése ellenében heti 10 dollár betegsegélyt kap.

A Ref. Egyesületnek Ligonierban *árvaháza és aggmenháza van.* Az árvaházba Egyesületünk elhalt tagjainak egész árva gyermekei teljesen ingyenes ellátást és nevelést nyernek. Ha pedig Egyesületünk tagjai munkaképtelenekké válnak, az aggmenházban elhelyezést nyernek halálok napjáig, csak egyesületi kötvényüket kell átiratni szeretetintézményünkre. Joggal kérdjük, melyik amerikai magyar testület vagy amerikai biztositó társulat nyujt ennyi előnyt?

HOGYAN LEHET BEÁLLANI?

Az Amerikai Magyar Református Egyesületnek minden nagyobb telepen van osztálya, sőt ujabban lépéseket tettek abban az irányban is, hogy a Kanadában élő magyarok is törvényes tagjai lehessenek az Egyesület-

nek. Aki tagja óhajt lenni a Ref. Egyesületnek, keresse fel a legközelebbi osztály valamelyik tisztviselőjét, aki bővebb felvilágositást nyujt. Vagy forduljon a kérdéssel a Ref. Egyesület központi titkárához, akinek cime: STEPHEN MOLNÁR, 322 MAIN ST., TOLEDO, OHIO.

Azonban a tagoknak is meg kell tenni mindent arra nézve, hogy uj tagokat szerezzenek. Ez annyival inkább kötelesség, mert hiszen nem is ingyen végzik a tagszerzési munkát. Minden uj felnőtt tagért 5 és minden uj gyermek tagért 50 cent jutalomdijat fizet az Egyesület. Ez pedig a mai pénztelen világban egy csöppet sem megvetendő.

Legyen hát jelszavunk az 1933. évben: IGYEKEZZÜNK BEHOZNI MINDEN MAGYAR REFORMÁTUS GYERMEKET, IFJAT és FELNŐTTET ÉS MÁS TESTVÉREINKET IS AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET KEBELÉBE! Magával tesz jót az, aki a Ref. Egyesület zászlaja alá sorakozik!

A két legnagyobb probléma.

Az amerikai magyar élet sok mindenben szegény, de problémákban mindig gazdag volt. Nincs év, sőt — mondhatjuk — nincs hónap, amikor egy-egy ujabb nagy probléma ne kerülne elénk. Legtöbbször azonban ugy vagyunk velük, hogy a kérdőjelek merednek csak föl, a felkiáltó jelek azonban nem követik őket. Legritkább pedig az az eset, amikor egy egyszerü ponttal fejeződhetnének be a problémák megoldására feleletül adott mondatok.

Ebből a terjedelmes probléma-erdőből, melynek fái között ott magasodnak magyarságunk egyházi, társadalmi, egyleti, gazdasági, települési, nevelésügyi, kulturális, sőt politikai szervezkedési kérdései, melyik már most az a kettő, melyről nyugodtan lehetne megállapitani, hogy azok valóban a "legnagyobbak"?

Ha az amerikai magyarságot, mint társadalmat tekintjük, akkor kétségtelenül az országos társadalmi szövetség hiánya látszik a legkimagaslóbb kérdőjelnek. Ha viszont arra gondolunk, hogy ebben az országban, ugylátszik, a pénznek van legnagyobb sulya, akkor a gazdasági megszervezkedés kérdése tünik legmagasabbnak. Sokan viszont ugy vélik, hogy a meglevő országos egyletek egyesülésével tehetnének pontot nem egy kérdés után. Olyanok is vannak szép számmal, akik a felekezeti alapokon való erősebb szervezettség révén látnának kedvező megoldásokat sok problémára. Némelyek azt vitatják viszont, hogy mert ugy a gazdasági, mint társadalmi, sőt sok tekintetben — sajnos — az egyházi és kulturális élet is a politikának függvénye, leghelyesebb az volna, ha itteni magyarságunk egy vagy két erős politikai szervezetben tömörülve adhatna sulyt magának s megoldást sok-sok ügyére.

Mindez elgondolások azonban első sorban a tömeget, mint egységet tekintik és szükségszerüen másodrangunak veszik a családot és az egyént. Mondhatjuk azt is, hogy a nagy célok érdekében elhanyagolható anyagnak tartanák az egyest s annak legközvetlenebb tömörülési formáját, a családot.

Anélkül, hogy a szépet álmodó és jóhiszemü megoldás keresőkkel vitatkozni óhajtanánk, az egyszerü ember józan eszével mi ugy látjuk, hogy mai megszervezetlen állapotában az amerikai magyarnak legmagasabb és legnagyobb problémája mégis csak az, melynek megoldására egyéni és családi életét illetőleg kell megtalálnia a feleletet.

Egyéni életével kapcsolatban az előrelátó embernek ilyenformán aztán az a legnagyobb gondja, hogy mi lesz vele akkor, ha megrokkan vagy kiöregedik a munkából? Hová megy, kihez fordul, ha kihull kezéből a szerszám? Hol lesz számára mindennapi kenyér, ha Isten történetesen megtagadta tőle

a gazdagságot vagy a jó gyermekekre való számitás boldogságát?

Ha pedig családos az amerikai magyar, akkor gondolkodó óráiban rá kell döbbennie azokra a nagy kötelezettségeire is, melyek terhelik hitvesével és gyermekeivel szemben. Isten mindnyájunkkal szabad. Legyünk bár ma a legjobb erőben, a legjobb munkahelyen, körülvéve szerető családtól, holnap már ezer leselkedő szerencsétlenség követelheti áldozatul életünket. És akkor...? Mi lesz a hitvessel, mi lesz az árván maradt gyermekekkel?

Az amerikai magyarság legnagyobb jóltevője tehát, szerintünk, kétségtelenül az az intézmény, mely az egyéni és családi élet eme két legnagyobb problémájára találta meg a megoldást. Ilyen intézmény jelenleg csak egy van Magyar-Amerikában. És ez: Az Amerikai Magyar Református Egyesület. Ez az intézmény adja legalacsonyabb ráta mellett a legkedvezőbb életbiztositást. Igy téve lehetővé minden amerikai magyar számára a hátrahagyottak sorsának könnyitését. Ez az intézmény az egyetlen, mely megrokkant vagy kiöregedett tagjai számára Aggmenházat tart fenn. Ez az intézmény az, melynek saját árvaháza van, hogy abban tagjainak árvái elhelyezze. Ezt a testvérsegitő egyesület az, mely a maga tőkeerőssége mellett a legnagyobb mértékben van segitségül az egyéni és családi két legnagyobb probléma megnyugtató megoldásában.

Tagja Ön már, magyar testvérem, ennek az intézménynek? Ha nem: irjon azonnal bővebb felvilágositásért a központi titkár címére (Mr. St. Molnár, 322 Main St. Toledo, Ohio.)

Borsy-Kerekes György.

Szemelvények szülőföldünk egyházi lapjaiból.

Az Ágoston Sándor jugoszláviai főesperes szerkesztésében megjelenő MAGVETŐ havi lap 1932 augusztusi számából vesszük át a következő értékes cikket:

MI VAN A KEZEDBEN?

"Mózes juhokat őrzött Midiánban. Isten azt mondta neki, hogy menjen és szabaditsa ki Izrael népét az egyiptomi szolgaságból. Nem mert vállalkozni. Visszariadt a nagy feladattól.

Mi ezen nem is csodálkozunk. Hiszen nem ismerte a hadakozás mesterségét. Hadserege sem volt. Semmi olyan eszköz nem állott rendelkezésére, mellyel ezt a nagy feladatot megoldhatta volna. Volt ugyan egy pásztorbotja, amivel a juhokat szokta terelgetni, de hát mi ez az egyiptomi király hadi seregéhez és fegyvereihez hasonlitva!?

Ám az Ur azt kérdezi tőle: *"Mi az a kezedben Mózes?* Mózes ránéz és felel: *"Vessző"*. Ekkor az Ur azt mondja neki, hogy ezzel a vesszővel fogja megszabaditani Izrael népét. És ugy lett.

— Mi van kezedben Sámgár?
— Ösztöke.
— Eredj verd le vele a filiszteusokat.

— — — — — — — — — — — — —

— Mi van a kezedben Dávid?
— Parittya.
— Eredj, győzd le vele Góliátot.

— — — — — — — — — — — — —

— Mi van a kezedben te kis fiu?
— Öt árpakenyér és két hal.
— Eredj, — add oda Jézusnak, hogy jól tartson vele ötezer embert.

— — — — — — — — — — — — —

— Mi van a kezedben Dorkász?
— Varrótü.
— Eredj varrj vele ruhát a szegényeknek.

— — — — — — — — — — — — —

— Mindnyájunkat megkérdez: *"mi van a kezedben?*

Mindnyájunknak van a kezében valami. Kinek egy darab kenyér, kinek egy varrótü. Mindennel lehet valamit tenni Isten országa érdekében.

Ma is vannak szegények, szükölködők, ár-

ák, özvegyek. Jön a tél. Az árvaház ismét énépesedik. Baranyában hat református özségben nincs kenyér. Ne kicsinyeld azt, mi a kezedben van. Használd Isten akarata zerint s nagy dolgokat vihetsz véghez vele."

Kedves olvasó! Ne feledd el, hogy Ligonierből árvák és munkaképtelen öregek néznek feléd és lesik, hogy mit tartogatsz keidben az ő részükre.

——oo——

A Dr. Erdős Károly által szerkesztett ELKÉSZEGYESÜLET 1932 aug. 27-iki számában a következő hirt találtuk:

SZEMELVÉNY EGY LEVÉLBŐL

"Pósa Péter miskolci lelkész és alsóborsodi speres junius 23-án kelt elszámolásában, nelyben egyszersmind 400 darab bélyeget kér jból, a többek között, ezt irja:

"Még a mostani nehéz gazdasági időkben em lehetetlen az árvabélyegek elhelyezése, sak a felelősség érzete égesse a lelkipásztor zivét az Ur szolgáinak kicsinyeiért! Ha ez tüz égne 1000 magyar református lelkész zivében, a bélyegek eladása 15 lelkész- és anitóárva nevelését biztositaná. Csak egy kis ond, csak egy parányi teher vállalása kelene hozzá.

Mintegy 100 egyházból 2500 P folyt be a nult évben; ha a fenti tüz csak 500 lelkésztársunkat ihletne meg, több mint 12,000, teát havi 1000 P juthatna a Kálvineumnak. Mikor ébredünk ennek tudatára?"

Mennyire jobban állana a ligonieri Árvaház és Aggmenház is, ha lelkészeink, egyházegyjaink és magyarjaink arra gondolnának, ogy a mostani *nehéz időben is* lehet segiteni Krisztus kicsinyeit! Az árvaházi naptárak eladása, az árvaházi perselyek bevezetése s egy évben egyszer árvaházi vasárnap tartása milyen áldásokat rejtegetne ugy az Intézetre, mint a buzgó és adakozó lelkekre nézve!

——oo——

A Vásárhelyi János által szerkesztett és Kolozsvárt megjelenő REFORMÁTUS SZEMLE 1932 aug. 20-iki számából vesszük ki a következő tanulságos cikket:

A MAI TÁBITHA.

"Az Apostolok Cselekedeteiről irott könyv IX. részében a 36-ig terjedő versekben olvasunk Tábitháról, aki a joppéi gyülekezetben élt és gazdag vala jócselekedetekben és alamizsnában. Olvassuk, hogy amikor Tábitha meghalt, az egész gyülekezet kérte Péter apostolt, hogy jöjjön segitségükre, mert Tábitha nélkül meg nem élhetnek. És Péter a gyülekezet kérésére Liddából azonnal Joppéba ment és térdre esve imádkozék és a holttesthez fordulván monda: Tábitha kelj fel. Örök bizonyság a Tábitháról szóló történet arról, hogy a gyülekezetek legyenek bárhol, éljenek akármiféle viszonyok között, nem maradhatnak meg azon érzület nélkül, mely Tábithában megtestesült. Krisztus gyülekezeteinek mindig nagy ereje volt az, hogy Isten kegyelme ajándékozott ilyen Tábithákat számukra. Isten kegyelmének jele az, hogy ma is, a mi Anyaszentegyházunk körében is élnek és munkálkodnak ilyen Tábithák. E sorokban egy ilyen Tábithának szolgálatáról kivánunk röviden beszámolni.

A kolozsvári gyülekezet magyar-utcai parochiális körében él egy magántisztviselő nő, Derzsy Rózáliának hivják és a Reiter-féle faárugyárnak csekély javadalmazásu tsztviselőnője. Derzsy Rózália immár két év óta vezeti a Téglás-uti imaház vasárnapi iskoláját. Vasárnapról-vasárnapra gondos előkészitéssel és lelkiismeretességgel tanit 40—50 külvárosi gyermeket. Nemcsak tanitja őket, de a szeretet segitségével támogatja is őket. Az egyik jobb gyülekezeti gyermeknek gimnáziumi tanulását teszi lehetővé. Most a nyári szünidő alatt, ha elvégezte irodai munkáját, naponként teljesen dijtalanul tanit 10—15 gyermeket. Ez a szegény, beteges magántisztviselőnő legutóbb a magyar-utcai gyülekezet számára értékes Urasztali poharat és nagyrészben saját maga által himzett urasztali teritőket adományozott, amely nemeslelkü adományoknak értéke megközeliti a 15,000 leit. Ezt az összeget egy ilyen állásu magántisztviselőnő igazán csak a legnagyobb takarékosság és nélkülözés árán gyüjthette össze és adhatta az Ur dicsőségének szolgálatára. Vigasztaló jel az ő munkája és szolgálata arról, hogy élnek még Tábithák a mi időnkben is, a mi Anyaszentegyházunkban is. Ezért számoltunk be olvasóink előtt is erről a drága jelről, mert hitünk szerint az ilyen jelenségek valóban méltók arra, hogy Anyaszentegyházunk egyeteme is tudomást vegyen róluk, mint

megujuló életünk biztató igéreteiről. Isten föl akarja használni egyházunkat az Ő dicsőségének szolgálatára és ezért ajándékoz a mai nehéz időkben ilyen lelkeket számunkra."

Nekünk is több Derzsy Rozáliákra, több áldást hintő Tábithákra van szükségünk asszonyaink seregéből. Olyanokra, akik az á vák segélyezését a nőegyletek utján rendsz resen végzik és nem felejtik el, hogy á váinknak és öregeinknek mily sok ruhára va szükségük. Tábitha lelke kelj fel és mindenü ihlesd meg asszonyaink szivét!

A LIGONIERI MAGYAR REF. ÁRVAHÁZBAN.

Az "Árvaházi Naptár" részére irta: Kováchy Kálmán.

Többször gondoltam rád kies hely
Melyet lefestett annyi hir,
Hogy dombon épült szép falucska
A messze hires Ligonier!

És mostan szinről-szinre látom,
Mit hir s valóság elbeszél,
Hogy itt önzetlen vigalommal
Tiszta Szeretet lelke él.

Mely gyógybalzsam fény-s meleggel,
Gyógyitva száz meg száz sebet!...
És igy nem érzi egy kicsiny sem,
Hogy mindenik egy árva lett!

Mert van Atyjuk s gondos Anyjuk!
Kik őrzik minden léptüket ....
Hogy el ne bukjanak az "uton",
Melyen kisértő száz lehet!

Mert a trónon három király ül:
S ezért nincs semmi félelem —
Rend s tisztaság szorgalommal
S emberteremtő — fegyelem!

S igy nincs bubánat veszteségért:
Könnyet töröl igaz vigasz!
Hogy még nem régi gyásznapokra —
Rájuk mosolyog már szép tavasz!

...Oh, áldd meg, gyermekek Barátja!
Ki gondjába vesz gyermeket!
S megmutatja már hajnalában
Árvákat váró szent eget!

Hol angyalok kara fogadja,
Hova mind! mind sorba jut!
S felkaroló és felkarolt is —
Egyformán nyernek koszorut!

KIS LEÁNYOK ÁBRÁNDJA.

Az "Árvaházi Naptár" részére irta: Kováchy Kálmán.

"Ha senki sem lesz hitvesemként
— S hogy mért óhajtnám? nem tudom,
Mert dajkám csak azt mondogatja:
Nincs csinos, sem szép alakom!

S ha nem borulhatnék szivére,
Azért nem szépitem magam!
De mókuskát veszek kalitba
S pajtásul lesz kicsiny nyulam.

S fák tövében kis kunyhót veszek
S szép lovacska lesz birtokom!
S tiszta bárányka hófehéren
S városban körülhordozom.

S ha az idő halad felettem
S tán harminc éves is leszek:
Kis árvát veszek fel otthonomba
S mint mindenem csókolom meg!"

BUJDOSÓ ÉNEK.

Jaj de messze estem tőled
Kis falum határa,
Nem hallgattam édes anyám
Esdeklő szavára.

Elbujdostam kemény szivvel
Világot próbálni.
Volna szárnyam, ugy se tudnék
Többé vissza szállni.

Megátkoztam azt a percet,
Melyben utra keltem,
Hogy szavadnak vak reménység
Könnyen hinni mertem!

Meg is vert az Isten érte,
Jaj, hütelenségem!
Édes hazám, szülőfalum
Bocsáss meg énnékem.

Baja Mihály.

A Szent Lélek szimbólumokban.

III. A SZENT LÉLEK, MINT VIZ.

Én vizzel keresztellek titeket, de ő Szent Lélekkel keresztel titeket.
Márk 1:8.

Bizony, bizony mondom néked, ha valaki nem születik viztől és Lélktől, nem mehet be az Istennek országába.
János 3:3.

Az ünnep utolsó nagy napján pedig felálla Jézus és kiálta, mondván: Ha valaki szomjuhozik, jöjjön én hozzám és igyék. Aki hiszen én bennem, amint az irás mondotta, élő viznek folyamai ömlenek annak belsejéből. Ezt pedig mondja vala a Lélekről, amelyet veendők valának az ő benne hivők.
János 7:37-39.

.....Ezt mondja az Isten: Kitöltök az én Lelkemből minden testre.
Ap. Csel. 2:17.

....."Az ő irgalmasságából tartott meg minket az ujjászületésnek feredője és a Szent Lélek megujitása által.
Titus 3:5.

Mert hárman vannak, akik bizonyságot tesznek....., a Lélek, a viz és a vér; és ez a három egy.
I. Ján. 5:8.

És a Lélek és a menyasszony ezt mondják: Jövel! És aki hallja, ezt mondja: Jövel! És aki szomjuhozik, jöjjön el és aki akarja, vegye az élet vizét ingyen.
Jelenések 22:17.

A viz ősi eszközlője és jelképezője a tisztaságnak. Mint ilyen, mind az ősi pogány vallásokban, mind Izráel népének vallási ceremóniáiban feltalálható. Pogány templomok udvarában rendszerint viz volt elhelyezve a templomba belépni akarók tisztálkodási, legalább kézmosási céljaira. Hogy pedig legalább jelképes tisztálkodás nélkül senki se léphessen be, a bejáratnál egy pap állott, aki vizbe mártott zöld galyakkal hintette be a belépőket, lettek légyenek akárkik. Az pedig, hogy a zsidó nép életében milyen nagy szerepet játszottak a különféle tisztálkodások és mosakodások, minden bibliaolvasó ember előtt ismeretes dolog. Igy a bármilyen testi tisztátalanságban és fertőzésben leledzett ember mindaddig a táboron kivül kényszerült maradni és se a maga, se a gyülekezet sátorába be nem léphetett, amig bizonyos előirt tisztálkodásokon, fürdéseken és mosakodásokon át nem esett. (III. Móz. 14:7-9. IV. Móz. 19:7-8, 18-21; 31:23-24.). Imádkozás, áldozás, a gyülekezet sátorába, illetve a templomba való bemenetel előtt pedig a papoknak bizonyos mosakodásokat kellett magukon végezniök. Evégre mind a gyülekezet sátorában, mind később a templomban egy nagy rézmedence volt elhelyezve (II. Móz. 30:17-21; I. Kir. 7:23. II. Krónika 4:2, 6.) Hogy az Isten elé járuláskor azonban a nem papoknak is valamelyes mosakodást kellett végezniök, arra következtethetünk abból is, hogy a tiz parancsolat fogadására is megtisztálkodva, megszentelve kellett felgyülekezni a népnek (II. Móz. 19:14), valamint olyan bibliai helyekből, amelyekben "tiszta kezeknek" imádkozás közben Istenhez emeléséről történik emlités. És ilyen hely több is van a Szentirásban. Egy még az uj-szövetségben is található. Pál apostol szól benne a férfiakhoz: "Akarom azért, hogy imádkozzanak a férfiak minden helyen, tiszta kezeket emelvén fel harag és versengés nélkül" (I. Tim. 2:8.). Ez a szentirási hely egyuttal azt is mutatja, hogy a "tiszta kéz" átvitt értelemben feddhetetlen jellemet, erőszaktól, vérontástól és ragadozástól való mentességet jelentett. (Jób. 9:30; 17:8; 31:7; Zsolt. 18:19, 23; 24:4). A kezek megmosása a felelősség elháritását és az ártatlanság deklarálását jelentette. Innen Pilátus kézmosása is. (Máté 27:24. L. V. Móz. 21:6.)

A viznek ilyen rituális használatából aztán természetesen következett nemcsak az erkölcsi tisztaságra vonatkozó képletes jelentése, hanem az is, hogy csodatevő erők közvetitőjének és Isten lélektisztitó munkája jelképének kezdték tekinteni Igy Elizeus a Jordán vizébe

küldte a poklos Naámánt, hogy hétszer fürödjék meg abban, ha meg akar tisztulni (II. Kir. 5:10, 14.). A prófétáktól pedig ilyeneket olvashatunk: "Mosódjatok, tisztuljatok meg, távoztassátok el szemem elől cselekedeteitek gonoszságát"... (Ézs. 1:16.). "Azon a napon (A Messiás uralmának a beköszönésekor) kutfő fakad a Dávid házának és Jeruzsálem lakosainak a bün és tisztátalanság ellen" (Zakariás 13:1.). Különösen meglepő az, amit Ezékiel ir az Istentől való megtisztittatásról, uj sziv adásról és az Ur Lelkének elnyeréséről: "És hintek reátok tiszta vizet, hogy megtisztuljatok, minden tisztátalanságotoktól és minden bálványaitoktól megtisztitlak titeket. És adok nektek uj szivet és uj lelket adok belétek... az én lelkemet adom belétek és azt cselekszem, hogy az én parancsolatimban járjatok és az én törvényeimet megőrizzétek és betöltsétek" (Ezékiel 36:25-27.).

A viznek, a vele való mosakodásnak és tisztálkodásnak tehát nagy szerepe volt Izráel ceremoniáiban és vallásos képzeteiben és szóhasználatában. És ezt a szerepet csak növelhette az, hogy az egyik zsidó szektának, a szigoruan elzárkózott és aszkéta életet élő esszénusoknak a vallásos életében egyenesen egyik jellemző vonás volt a mindennapos fürdés és a nap folyamán is többször megismételt mosakodás.

Mindez a viznek szennymosó, tisztitó tulajdonságán alapult. Ezért lett lélektisztitó emberi érzéseknek és lélektisztitó isteni hatásoknak a szimbóluma, a jelképe. A viz ezen tulajdonságán és e tulajdonságából fakadó szakramentális felhasználásán alapult a Keresztelő János "keresztelése" s Jézus tanitványainak és a keresztyén egyháznak a keresztelése. És ezen az alapon lett a minden materiális elemnél igazabb, tökéletesebb, lelkibb, tisztitó erőnek és személynek: a Szent Léleknek egyik szimbóluma.

Mert a Szent Lélek is tisztit. Nemcsak ugy, mint a tüz. Hanem ugy is, mint csecsemőt az édes anyja által készitett fürdő viz. Mint porlepte mezőket a harmathullás, a meleg nyári eső. Mint szennyest a mosóviz. Mint sebet a langyos viz. Nyomában olyan a lélek, mint a plánta, mikor arra harmatcseppet szül az ég hajnalra. Megujul a földnek gyarló embere, mint Naámán teste a Jordán vizében. "Megujult az ő teste, mint egy kis gyermek teste és megtisztult". Érzi hogy amin átment, az "az ujjászületésnek feredője volt" és a "Szent Lélek megujitása". Érzi, hogy az uj élet áradatába ő is belekerült és nemcsak nyerője, felfogója, hanem tovább adója is annak, érzi, hogy "élő vizek folyamai ömlenek belsejéből" és tenyészetet fakaszt és életet maga körül még a legsivárabb viszonyok közt is, mint édesvizi forrás a sivatagban.

A Szent Lélek is megszentel. Sőt az szentel meg igazán, nem a szentelt viz. Annak önmagában szentelő ereje nincs. Csak a Lelket példázza. Az Ige és a könyörgés által annak eszköze, megvilágositója, kiábrázolója, bizonyságtevője kiván lenni. Ennyi is elég neki. Ennyi is felmagasztalja. Ha szólni tudna, ez is hálaéneket hozna ki belőle. Zengené, hogy az, aki a bünöket eltörli, lemossa, lefejti, leoldja, az nem ő, hanem a Szent Lélek Isten, aki az Atyából és a Fiutól származik öröktől fogva örökké. De zengik a Lélek dicsőségét az Ő munkájának valóságát megtapasztalt hivek is:

Szent Lélek, imádunk mi téged,
Valljuk Istenséged;
Hisszük, hogy az ej ember szive,
Saját kezed mive;
Te vagy a hitnek mind szerzője,
Mind elvégezője;
Te gyujtasz szivünkben világot,
Forró buzgóságot.

(67. dics. 2. v.)

Megjegyzés nélkül hagyva még azt, amit a viz, mint a Szent Lélek szimbóluma önként felajánl, hogy tudniillik miként a viz, ugy a Lélek is nélkülözhetetlen az 'élet'-hez, azt a kérdést vetjük fel, hogy *mennyiben van a vizhez kötve a Szent Lélek munkája a keresztelésben.* Csak a vizzel kapcsolatban érvényesülhet-é vagy anélkül? A kérdés ugyanaz, mintha az uriszentvacsoráról kérdeznők, hogy a jegyekkel kapcsolatban, vagy a jegyektől függetlenül müködik-é benne a Szent Lélek. A két kérdés teljesen azonos természetü. Hittudatunkba azonban mégis különböző érzések és felfogások vannak feleletként beidegződve. Mig az uriszentvacsora tekintetében a legtisztább, a legszebb, a legjózanabb és mégis a legmélyebb felfogást

valljuk, mig Krisztusnak a Szent Lélek által az uriszentvacsorában való jelenlétéről és idvezitő munkálkodásáról meg vagyunk győződve, addig a szent keresztségben már nem érezzük magunkat olyan biztosaknak a Szent Lélek jelenlétéről és munkálkodásáról. Ezért van aztán az, hogy amig az uriszentvacsora mellől sohasem marad el a szent jelző, addig a szent keresztséghez ritkán tesszük azt oda és ezért van ez, hogy amig az uriszentvacsorát mindig a legnagyobb körültekintéssel és ünnepélyességgel szolgáltattuk ki, a szent keresztséggel ebben a tekintetben is egész a legujabb időkig sok helyen igen sokan igen mostohán bántak. Mert nem érezték, nem gondolták meg a Szentháromság egy igaz Isten harmadik személyének, a Szent Lélek Ur Istennek a jelenlétét, vagy legalább is a jelenlétének a lehetőségét. Én azon a meggyőződésen vagyok, hogy a Szent Lélek jelenlétében és még az öntudatlan kis gyermek idvességén is munkálkodása lehetőségében nyugodt lélekkel hihet minden keresztyén. Ne felejtsük el, hogy a Szentirásnak nem a legkoraibb keletkezésü, de mégis kanonikus iratai a Szent Lelket a keresztség szertartásával, és annak elemével: a vizzel szorosan összekötik. Kell-é ennél szorosabb összeköttetés a Szent Léleknek és a viznek: "Az Ő irgalmasságából tartott meg minket az ujjászületésnek feredője és a Szent Lélek megujitása által"? Vagy kell-é gondolkozásba ejtőbb bibliai hely, mint a Jelenések Könyvének utolsó fejezetéből a 17-ik vers, amelyben a Lélek és a Menyasszonynak nevezett megujult Egyház együtt hivják azokat, akik szomjuhoznak, hogy vegyék az élet vizét, ami a János ev. 7-ik részének 39-ik verse szerint maga a Lélek? A Lélek adja az igéret valóságát: Magát; a Menyasszony, az Egyház pedig a közvetitő módot és alkalmat. És végül ne felejtsük el azt, hogy annak, aki a kövekből is képes fiakat teremteni Ábrahámnak, talán mégsem lehetetlen a gyermekekben is megdicsőiteni magát! Aztán ne felejtsük el, hogy a Szentirásban a szent keresztséggel kapcsolatban sohasem a kiszámithatatlan jövőben beteljesülő igéretek helyeztetnek kilátásba, hanem valóságok igértetnek. Mindent egybevéve, minden ok és alap megvan arra, hogy épen ugy higyjük a Szent Léleknek a szent keresztség alkalmával, mint az uriszentvacsora alkalmával való reális, valóságos jelenlétét. És müködését. Hogy ez a müködés, ez a ható erő meddig terjed, hogyan történik, azt én nem tudom. De ha az egyik sákramentom megérdemli, hogy misztériumnak, véges elménket felülhaladó volta miatt csak részben átérthető titoknak tartsuk, akkor teljes joggal megérdemli a másik is. Tekintsünk tehát azzal a megkülömböztetett tisztelettel a szent keresztségre is, mint az uri szent vacsorára, és a szent keresztség minden egyes kiszolgáltatása, vagy szemlélése irányitsa lelkünket, a sokakat anyjuk méhétől, nem csupán a keresztelési medencétől hatalma, oltalma és munkája alatt tartó Szent Lélek Istenre.

* * *

Ennek a szimbólumnak, a viznek, a végig elmélkedése is mélyitse Isten iránti hálánkat és azt a készségünket, hogy mindig készek legyünk beismerni, hogy lehetnek és vannak az Istennek és a lelki világnak a mi felfogó, megértő képességünket tulszárnyaló, felülhaladó dolgai. Ezek közé tartozik a Szent Léleknek a sákramentomi jegyekhez és a sákramentomokkal élőkhöz való viszonya is. Inkább annak örüljünk, hogy mi már gyermekkorunk óta a Lélek utjába, a Lélek széljárásába helyeztettünk, azáltal, hogy már kicsiny gyermekkorunkban megkereszteltettünk. Erre tanit bennünket két katekhizmusi dicséretünk is. (133. és 134.). Ezekből vesszük ezeket az énekverseket:

A keresztségnek szentséges vizével,
Mint ujjászületés tiszta fürdőjével,
Megmosád gyenge, erőtlen testünk;
Igy szent házadba minket beavattál,
A hitetlenektől ezzel elszakasztál,
Holott téged még nem is ismertünk.

* * *

Eljegyzél kegyelmednek jegyével,
A keresztségnek tiszta vizével;
Zászlód alá minket beirattál,
Szent szövetségedbe befogadtál;
Erőtlenségünk Lelked segitette,
Házad javait velünk éreztette.

Dr. Vincze Károly.

A HEGYI BESZÉD BOLDOGAI

Énekelhető "Az Istennek szent angyal" dallamára.

Ajánlom ezt a kis éneket az amerikai magyar vasárnapi iskolásoknak, első helyen a ligonieri árvaház növendékeinek!

Boldog, ki lélekben szegény,
Szemében csillog égi fény,
Kit nem kápráztat e világ:
Mivel övé a mennyország.

Boldog, ki csöndben könnyezik,
Bünök miatt szomorkodik.
Vigasza lészen Istentől,
Ki minden könnyet eltöröl.

Boldog, ki él szelidségben,
S nem kérkedik büszkeségben,
Mert örökül égi Atyja,
Mind e földet neki adja.

Boldog, ki hittel éhezik
S igazságra szomjuhozik,
Vágyaira feleletül
Igazsága beteljesül.

Boldogok az irgalmasok,
Gyöngéd Samaritánusok.
Mert trónja előtt Istennek
Irgalmasan itéltetnek.

Boldog, ki él tiszta szivvel,
S jár jó lelkiismerettel,
Istent látja már ezekkel,
A test szerinti szemekkel.

Boldogok, kik békességet,
Szereznek s jó csendességet.
Isten gyermekei lesznek,
Kitől minden áldást vesznek.

Boldog mind, kit igazságért
Méltatlan háboruság ért,
Jutalmok lészen bőségben,
Isten jobbján, fent az égben.

Uray Sándor debreceni ref. lelkész.

A Lélek üzen.

Jelenések k. 2:29.

Nem minden ember rendelkezik tökéletes lelki fülekkel. A láthatatlan világból az egyik ember fülét több melódia, több üzenet üti meg, mint a másét. A szerelmes pár lombos fák alatt sétál az erdőben és minden virágszirom, minden füszál, minden rezgő falevél szebbnél-szebb üzenet egy láthatatlan üzenőtől. A bölcsőben gőgicsélő baba olyan hangokat ad, amelyet csak az anya szeretete ért meg. A zenész olyan hangokat hall, amelyek nekünk is szólnak ugyan és mi mégsem tudunk belőlük évszázadokig élő dallamokat teremteni. Egyik ember — mint Jézus egykor a zsidó sokaság zürzavarából — ki tudja választani a segitségkiáltást, a másik pedig örökre süket lesz reá, bár az egek is megrepednek a szenvedők millióinak könyörgésétől. Igy van ez, mert nem mindenkinek van füle a hallásra.

Azért nem minden ember süket, aki annak képzeli magát. Sok ugyvélt süketen segiteni lehet. Az emberi tudomány valóban felbecsülhetetlen áldást nyujt a nehezen hallóknak abban a kis szerkezetben, amely ha egyszer a fület érinti, rezgésbe hozza a fülhártyát és a süketség mély csendjéből vagy monoton bugásából a hangvilág ezer dallama csendül elő.

A lelki süketeken is lehet segiteni. Vannak emberek, akik életük folyásában, a világ rendjében, a társadalom berendezkedésében nem tudják felfogni azokat a hangokat, amelyek felülről, Istentől szállnak alá. Ezeknek nincs Isten s valóban nincs is, mert fülük süket

a Lélek üzenetére. De Isten egyszer küld önépitette életükbe egy óriási megrázkódtatást, összeomol egész lelkiviláguk és e nagy csörömpölésben titokzatosan, mindig fokozódó biztossággal megszólal a Lélek, mert megnyilott a fül.

Összeomlott a modern ember élete is. Ma már senki sem tagadja, hogy válságos időket élünk. Vajjon üzen-e a Lélek valamit a ma emberének?

Talán meg is ütközhet az olvasó e kijelentésen, hogy a Lélek üzen. Hát a Léleknek köze van ehez a katasztrófális gazdasági válsághoz? Bizony van, mert a lélek vallása az élettel foglalkozik, az életről szól életekhez. A vallás az élet talajában gyökerezik meg s csupán abban tud megélni és gyümölcsöt hajtani. Viszont az élet talaja is akkor kerüli el a parlag föld sorsát, ha a vallás magvaival táplálkozik.

Hogy mennyi köze van a vallásnak tehát a mai helyzethez tisztán fogjuk látni, ha egyszer a mai viszonyok okainak szivéhez hatolunk. Első sorban nem gazdasági bajaink vannak, hanem lelki bajaink. Oh, tudom én hány száz és száz bank zuhant le a tönk széléről, tudom én hány ezer és ezer üzleti vállalkozás mondott csődöt, tudom én hány millió ember járja a világ széles utcáit, üres gyomorral és még üresebb szemmel. Én ezt mind tudom s ezeknek dacára hirdetem, hogy a jelenlegi válság elsősorban lelki válság és nem gazdasági. A gazdasági élet minden kelletlen és sötét tüneménye csupán következmény, gyümölcse egy másik élet tényezőnek, a lélek válságba jutásának. Az emberiség lelke kikérte atyai jussát, elutazott idegen földekre s ott kincseitől megmámorosodva tékozlásba bocsátotta azt, amire féltő gonddal vigyáznia kellett volna.

Mi ez? Az az igazság, hogy az élet igazi fundamentumát nem emberi erők alkotják, hanem isteni erők. Pusztulás a sorsa minden olyan kulturának, amely az anyag, a mulandó szolgálatába lép s egyedül az a kultura él, amely az örökkévaló Isten akaratának szolgálatába szegődik. A zsidók Sion gyönyörüségéről megfeledkeznek. Jehovah magasztalását felváltják a kézzelfogható bálványok tiszteletével és ezzel elhalkul szivükben az örömdal és kitör helyében Babylon jajveszékelése. A keresztyén egyház idővel a lelket megtagadja a hatalomért, az anyagi terjeszkedésért és a pusztulástól csakis a lelket hangsulyozó reformátorok mentették meg. S mi történt a mi időnkben? Épitettünk nagyobb és nagyobb gépeket, gyárakat, épületeinket a felhőkig emeltük, üzleteinket fantasztikus méretekre nyujtottuk. Annyi megrakott hajó soha sem járta a föld tengereit, annyi arany még nem ragyogott az emberiség pénzes ládájában, mint a mi napjainkban! Csuda-e, ha emberi szemünk elkáprázott, fejünk megszédült és saját tehetségünkben, saját alkotó képességünkben elbizakodva megfeledkeztünk az Isten országának épitéséről, a Lélek szuverénitásáról.

Mit üzen tehát a Lélek a ma emberének? Ezt: életed fundamentumát az isteni erők örökkétartó elemeiből alkossad!

De egy másik üzenete is van a Léleknek. Ma már életsajkánk kint leng a nyilt tengeren. Felettünk csapdosnak a hullámok, a szelek megrecsegtetik a sajka deszkáit. Körülöttünk sülyedő testvérhajók s. o. s.-ei hangzanak fel. Mintha mindennek vége volna. Elfogja lelkünket a félelem, a rettegés. Pusztulás, pusztulás, nincs menekvés! Jaj az életünknek: gunyosan vigyorog és kacag a Sors. Tegnap a jólét magasba emelkedő hullám ormán láttuk az életet ragyogni, napsugárba fürödni. Ma megint egy magasba tornyosuló hullám tetején vagyunk, de itt az a veszedelem fenyeget, hogy a megsemmisülés forgatagába zuhanunk. Sokan nem birják a megszégyenités pirját, a tönkremenést, nem tudják kivárni a még rettenetesebb sorsot, amely szerintük kilátásban van. Ezért kezükbe veszik életüket. Mások szivszorongva, üres szivvel és gyáva megadással néznek a holnap semmit sem igérő arcába és ajkukra veszik a kétségbeesett kérdést: mi lesz velünk?

Akaratlanul is lelki szemeim elé tárul egy régi kép: Jézus lecsendesiti a háborgó tengert. Nem egyszer pillantottatok már ti is a megrettent tanitványokra, amidőn öreg halászmivoltunk dacára sem tudtak megbirkózni a megvadult szelekkel. Nem egyszer láttátok, hogy a Mesterhez mentek s Ő a szelek megdorgálása után rápiritott a kishitüekre: "Miért vagytok ily félénkek? Hogy van, hogy nincsen hitetek?"

A Lélek ma is Jézus eme szavait üzeni a rettegő szivekhez. Hogy van, hogy nem hisztek Istenben, az ő gondviselésében? Hát nem tudjátok, hogy e világ s ennek sorsa az Ő kezében van? Hát nem tudjátok, hogy az Ő tervei e világ számára minden akadály ellenében is győzedelmeskedni fognak s eljön az idő, amikor minden térd Ő előtte meghajol? Avagy nem hallottátok-é, hogy aggodalmaskodástokkal termeteket egy arasszal sem tudjátok megnöveszteni? Tekintsetek csak körül az égi madarakra, amelyek se nem vetnek, se nem aratnak, se csürbe nem takarnak s az égi Atya mégis gondolkodik róluk. Figyeljétek meg a mező virágait: nem munkálkodnak és nem fonnak s az égi Atya mégis gondoskodik életükről, szépségükről. Kevesebbek vagytok-é ti a madaraknál, vagy virágoknál?

A vallás ma is, mint régen, e nagy igazságra óhajtja figyelmünket irányitani, nevezetesen, hogy e világot egy jóságos, szerető, Atyatermészetü I s t e n kormányozza, aki megbocsátja botlásainkat, alkalmakat nyujt uj kezdésre és nem engedi meg azt, hogy a gonosz meghiusitsa az Ő örök terveit. E nagy igazságból bátorságot meritünk mi vallás gyermekei s a holnappal szembe nézünk, mert tujduk, hogy "ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?"

A Lélek második üzenete ez tehát: "Fel a szivekkel! Kishitüségünk bármennyire is elhomályositja jelenlétét, a szerető Isten mégis velünk van."

Végül mindezekből kifolyólag egy harmadik üzenete is van a Léleknek a ma emberéhez s ez nem más, mint ez: "Ember, tanulj meg embertársaddal élni!"

Miért üzeni ézt éppen ma? Azért, mert az emberi lélek talán sohasem volt érzékenyebb azok iránt az igazságok iránt, amelyeket szükséges életberendezkedésében megfoganatositani, ha boldogulni akar. Soha tisztábban nem láttuk, hogy eddigi életprogramunk csődöt mondott. Soha világosabban nem ragyogott az igazság: magunkban nem tudunk megélni, ember embertársára van utalva. Lépten-nyomon ez a megmásithatatlan igazság világlik elibénk, hogy sorsunk egy, a csatánk is egy, miért bántjuk tehát egymást? Az idők jele, hogy a nemzetek ma már nem a csatatéren, hanem az asztal körül próbálják elintézni ügyes-bajos dolgaikat. Vajha volna erkölcsi bátorságuk tovább menni és olyan nemzetközi háztartást léptetni életbe, amelynek kereteiben ténylegesen megvalósitanák a testvériesség keresztyén elvét. Szükebbkörü nemzeti és faji életünkben pedig meg kell látnunk azokat a válaszfalakat, amelyek embert embertársától eválasztanak és egy akarattal, egy szivvel-lélekkel a Krisztus zászlaja alatt harcolni krisztusi egységünkért. Nem kell-e minden erőnket odaszentelni a szent célnak, a messiási jövőnek, amikor a csatabárdokból munkáseszközök lesznek, amikor munkaadó és munkás megértik egymást egymásrautaltságuk szellemében, amikor a gyülölet kipusztul az emberi szivekből, amikor valóban Krisztusé minden és mindenki. Ez a programja minden éber keresztyén egyháznak a mai időkben: megláttatni az emberekkel, hogy az élet, amelyet egymással eddig éltünk, nem vezet igazi cél felé. Csak egy élet van, az pedig Jézus Krisztus. Ezt kell most már megpróbálnunk, mert, valljuk meg, eddig közöttünk még a legkeresztyénibb élet is sem közelitette meg a krisztusi élet méreteit. A legmagasabb élet: a keresztyén élet. Ennek szelleme varázsolja elő szivünk-lelkünk legértékesebb lehetőségeit és váltja dicsőséges valósággá. Ennek az igazságnak belátása és hüséges követése alkotja a kivezető utat abból a zsákutcából, amelynek kétségbeesett foglya a ma embere.

A Lélek szól a ma emberének. Minden gyülekezetben megcsendül üzenete. Fogadd be ezt az üzenetet, fogadd be, hogy életedet az isteni erők kiáradása, Isten csudálatos gondviselésének szétsugárzása és az emberszeretet minél teljesebb meggyökerezése tegye azzá, ami örök szép, örök jó és örök igaz.

"Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek." Ámen.

Tóth Béla, south norwalki ref. lelkész.

Ha valaki az ő tulajdon házát nem tudja igazgatni, mimódon visel gondot az Isten egyházára? I. Tim. 3:5.

LELKÉSZ BUCSU.

Ott áll a pap, hol negyven év előtt —
A tisztelkedők sora elvonult.
A templom-csöndet, e bus szemfedőt
Könnyes szemekkel ejti rá a mult.....
A sok arc sápadt, szinte vértelen,
Tán minden csepp a szivbe költözött?
És áll a pap, mint roskadt cserfatörzs,
A hivei között....

Miként az erdőn.... a tisztás ölén,
Hol minden ő volt, nemrég, ezelőtt....
S az óriáshoz félénk kis gallyak
Epedve nyultak kérni szent erőt!
Megtépett cserjék.... kis harangvirág —
Mintha még most is csengne halk szava:
— Ne, óh ne menj el, — tört szivednek itt
Lesz még tavasza!....

S a pap csak áll; már szólni kellene,
Hatódott szavát ezer fül lesi,
De szó helyett csak könnye folydogál
S reszkető kézzel azt törülgeti....
Uj erőt kér, hogy drága Istene
Csak most ez egyszer még segitse meg....
És száll a buzgó, szent, imás beszéd,
— Isten veletek!....

Most halkan, fájón bug az orgona,
A nagy percekben ő is meghatott,
S mig szertebujnak a melódiák,
Mindenik egy-egy mély nyomot hagy ott....
A pap csak áll — a népsor elvonul,
A sok fej némán, hangtalan köszön —
S mikor már Isten és csak ő van ott,
Egy csókja ég az Urasztal-kövön....

Balatonfüredi Varga Jenő.

MAGYARNAK TARTOD MAGAD?
AKKOR
MAGYAR EGYLETBEN
VAN A HELYED.
HOL TALÁLSZ JOBBAT
A
REFORMÁTUS EGYESÜLETNÉL?

AZ ÁRVA LEÁNY.

Az "Árvaházi Naptár" részére irta: Kováchy Kálmán.

"Nincs otthonom!" igy szólt az árva lányka,
Mig pompás hercegi csarnokba tért
S ott márvány lépcsőkön busan megállva,
Hidegtől reszketett kicsinyke térd.

Majd szálltak órák és jött az éjjel
S a dusgazdag bezárta ajtait!
S fitymálva mondja gőgös ajakával:
"Szoba s kenyér szegénynek nincsen itt!!

"Meg kell fagynom!" sóhajtott a leányka
S ledült a hóba, mert nincs paplana,
S rongyos ruhájával takarja lábát,
A mit belepett hó és zuzmara!

A gazdag pedig pehely ágyban fekszik
S arany, ezüstjéről ugy álmodik!
Mialatt hóban didergő leányka
Zokogva mondja: oh, mily hideg itt!"

És szálltak órák és eljött a reggel
S a lányka megint palotába ér . . .
De lelke már ama világba szállott, —
Hol van szegénynek — szoba és kenyér.

LÁTÁSOKON ÁT.

Mikor az ember messze távolba lát,
Tul az óceánon, tul a fellegen át,
Mikor szivébe csendül az Ur szózata,
Nem érzi, nem fáj már a föld ezer baja.

Mikor a véges ember találkozást nyer,
Azzal, aki örök, Azzal, ki végetlen
Elcsitul számára, ami lesujtotta,
Fölemeli őt az életnek szózata.

Mikor lelkével immár mindent átölel,
Kitárul előtte a csodás, végtelen,
Szivébe hallja a boldogság dalát,
Mit porszemnyi embernek örök Isten ád.

Donora, Pa. 1932 II. 20.

Kuthy Béla.

SÓHAJTÁS.

Hej, édes szép hazám,
Szép Magyarországom,
Mosolygó képedet,
Vajjon mikor látom?
Ugy elemlegetlek,
Itt az idegenbe,
Minden gondolatnál
Könny szökik szemembe.

Itt még a virág sem
Olyan, mint minálunk,
Pacsirta szólásra
Itt hiába várunk.
Itt csicsergő fecske
Nem száll az ereszre,
Háztetőnkre gólya
Vigan kelepelve.

Nem az az ég, nem az
A nap sem az égen:
Nem ragyog itt még a
Csillag sem oly szépen
Más a rét, a harmat,
A szellők beszéde:
Más a szemünk fénye,
A szivünk verése.

Kevés az örömünk,
Sok a könnyhullásunk.
Sötét föld ölében,
Magunknak sirt ásunk.
Ilyenkor eszünkbe
Jut virágos rónád,
Hütlen kevély szivünk
Odahajlik hozzád.

Szomoru napszámban
Tépjük a testünket,
Könnyeinkkel sózzuk
Fölhányt kenyerünket.
Haza jár a lelkünk,
Mint a bus kisértet,
Mindennap meghalunk
Szülőhazánk érted.

Baja Mihály.

VAN NEKEM EGY...

Van nekem egy
Fehér kis bárányom,
Arany-csengő van
A nyakán-három.

Hegyes füleit
Ugy igazgatja!
Prémes bundáját
Büszkén lógatja.

Egyik primál
A másik szekundál
A harmadik
Basszusban dudorál.

Szegletében
Egy kis istállónak,
Tiszteletet tesz
A MEGVÁLTÓNAK!

A kedves magyar gyermekek részére irta:
Kovács Andor ref. lelkész.

A ligonieri Árvaházat és Aggmenházat a magyar református hit megteremtette és tizenegy éven át fentartotta. Van-e elég hitünk ahoz, hogy a gazdasági válság idején is kitartsunk mellette szeretetünkkel és adományunkkal?

És eljön.... az árva és özvegy, akik a te kapuidon belül vannak és esznek és megelégesznek, hogy megáldjon téged az Ur, a te Istened a te kezednek minden munkájában, amelyet végzesz.

5. Móz. 14:29.

KARÁCSONY ÜNNEPE A SZÜLŐFALUMBAN.

Karácsony ünnepe a szülőfalumban,
Csak téged kivánlak ébren és álmomban!
Mindenütt szeretek élni a világon,
De mégis legjobban itt, Ligonier tájon!

Cicás mókust látok felfutni a fára!
Nincs rajta mogyoró, mért is ment hát rája?
A két első lábát szépen összetette,
Apró kis füleit az égre szegezte.

Prémes kis bundáját nyaka köré csapta!
Kigyózó karikát épitett a farka!
Ugy várja ott csendben azt a szent ünnepet,
Onnan köszönti most AKI MA SZÜLETETT!

Óh, hát én mit adjak Tenéked Jézusom!?
Ki ugy szeretsz engem, minden léptennyomon.
Kinyitom csendeskén, szivecském ajtaját,
Arra kérlek, készits itt, magadnak tanyát!

Álld meg Te, APUKÁT-MAMUKÁT s másokat!
A szülőfalumban a kis pajtásokat!
Ha kigyul a gyertya a karácsonyfánkon,
Könnyeket szárits fel szerte a világon!

Hol egy öregasszony unokáit várja,
Lankadt szemeiből foly könnyei árja!
Karácsony ünnepe! a szülőfalumban,
Csak téged óhajtlak ébren és álmomban.

Egy kedves magyar árva gyermek részére irta:
Kovács Andor ref. lelkész.

POLGÁR VAGY?

Minden jó polgárnak

SZENT KÖTELESSÉGE

hogy

CSALÁDJÁRÓL GONDOSKODJON

Ha még nem, tetted volna.

Sietve lépj be

A REFORMÁTUS EGYESÜLETBE

SZÁLLJATOK LE, SZÁLLJATOK !

Szálljatok le, szálljatok!
Betlehemi angyalok!
Öreganyám ablakába
Karácsonyfát rakjatok!

Vigyétek át tengerentul
Szivemnek üzenetét,
Megtalálta a jó Pásztor
Az elveszett gyermekét.

Ha kigyulnak a kis gyertyák,
Karácsonyfánk tetején,
Világitson tengerentul
Kis falumnak mezején.

Szálljatok le, szálljatok!
Betlehemi angyalok!
Öreganyánk ablakába
Karácsonyfát rakjatok!

A kedves magyar árvák részére irta:
Kovács Andor ref. lelkész.

PUSZTULÁS.

(Kao Shih. Kinai.)

I.

Volt egy király Liangban, nagy hatalmu király,
Kastélyából, ha éj volt, zenét hallott a táj.

II.

Liang királya óta egy ezredév letelt,
És ledőltek a tornyok, miket parancs emelt.

III.

Most fojtó csend az ur ott, gyomtól felverve áll,
És utcáján Liangnak sóhaj, visszhang, halál.

Kozma Dezső.

A MÁSIK MÁRIA

IRTA: ÁGNES SLIGH TURNBULL.

Mária letette a fonást és az ajtóhoz ment. Kint egyszerre erős szélvihar támadt s a tavon erős, ezüst fehér hullámokat vert fel. A hullámok hatalmas magasságra emelkedtek fel s a Gaulitinis hegység lábainál törtek meg s visszaverődve messze hangzó zugással, szinte jajgatva omlottak vissza a tónak vizébe. Olyan nagy volt a szélvihar, hogy a halászoknak nemcsak a fogását, hanem az életét is veszélyeztette.

Mária sokáig állt az ajtó előtt. Éles tekintettel kereste a halászbárkák fehér vitorláit. Jakab és József halászni voltak s bent rekedtek a viharban. Kezét a homlokára szoritotta s ugy nézett bele a viharba. Halásznak a felesége és halász fiuknak az édes anyja volt s tudta, hogy mit jelent egy ilyen vihar. A szél megtépi a vitorlákat, meghajlitja az árbócot s mint könnyü labdával játszik a legnagyobb vitorlással is. Mária reszketett, amint nézte a háborgó tavat, amely ha élelmükről gondot viselt is, most rettentő volt, a maga haragjában. Egyetlen megnyugtatása volt, hogy fiai közül a harmadik, nem volt halászni. Máténak mára egyéb dolga akadt. Különben is soha nem szeretett halászni.

A vihar folytonosan erősödött. A láthatáron fekete felhők tornyosultak. Minél közelebb jöttek a felhők: a vihar annál jobban dühöngött. A kis városnak a fái, szinte földig hajlottak a viharban. Sok fa derékban tört ketté s itt-ott egy-egy hatalmas fát gyökereső tépett ki a mindig erősbbé váló szélvész. Nemcsak Mária állott már az ajtó előtt, hanem minden asszony, akinek volt félteni valója kint a tengeren. Sápadt arcu asszonyok, akik remegtek szeretteik életéért.

"Nem egy elfutó zivatar ez" — kiáltott az egyik szomszéd asszony.

"Soha se láttam nagyobb zivatart" — kiáltotta Mária.

"Mit csináljunk?"

"Semmit. Annyit tehetünk csupán, hogy melegen tartjuk a házat akkorra, amikor hazajönnek."

"Isten adja, hogy mind hazajöjjenek."

"Isten adja!"

Máriának teljes erejét meg kellett feszitenie, hogy az ajtót bezárhassa. Mikor visszament a szobába, a haja szét volt zilálva, a ruhája összevissza forgatva. Önkéntelenül is rendbe szedte magát: A haját megfésülte, a ruhát kisimogatta, gyertyát gyujtott, tüzet rakott, a tüz mellé nagy edénybe vizet tett a leveses fazék mellé s aztán visszament a guzsalyához.

A legrosszabb, ami egy halász asszonyra vár — ugy gondolta — a várakozás. Sötét éjszakákon keresztül, dühöngő szél viharban, amely még a házat is megrázza, várni. Sötét éjszakák, amikor a halászoknak az anyja, a felesége csak összetett kezekkel vár arra, hogy mennyi hajó tér vissza s a visszatért hajóban ott lesznek azok, akikre vár?

Mária most nyugodtan várt. Font. Hosszura eresztette a fonalat s aztán felcsavarta az orsóra. A lelke azonban kintjárt a galileai tengernek a sötét hullámai felett. Máté azóta lent van a kikötőben, a kapernaumi férfiakkal s várják, hogy a halászok valami jelt adnak. Máriának az ajkai megmozdultak. Imádkozott.

Épen éjfélkor, a vihar olyan gyorsan amint jött: megszünt. Az ég kitisztult. A csillagok nyugodt fényességben ragyogtak a virágos zöld mezők és kéklő tenger felett. Mária felállott, a szive hangosan dobogott. Tudta, hogy nem sokára megtud mindent.

És csakugyan jött a jel. Előbb messziről hangzott, de mindig közelebb jött: a férfiak beszéde, nehéz lábbeliöknek az utcakövén való kopogása. Nevettek. A nevetésnek a hallására a legnagyobb öröm töltötte be a szivét, mert a nevetés élet. Ha egy ha-

lászhajó elveszett, a halászok soha sem nevettek.

A beszélgetők már egészen közel voltak. Az ajtó megnyilt s mind a három fia belépett. Erős férfiak, de Máriának a fiai.

"Milyen éjszaka" édes anyám! "Hallotta a szélnek a zugását?"

(Hogy hallotta-e a szélnek a zugását!)

"Egészen messze voltunk kint a tengeren, amikor a vihar kitört. Épen készen voltunk a nagy fogásra. A hálókat szorosan tartottuk, amig csak lehetett, de utóvégre is el kellett eresztenünk . . ."

"Egyszer magunk is csaknem kiborultunk a hajóból. Ha József nem lett volna elég ügyes . . . ."

"Ilyen a halászok élete" — szólt közbe Máté.

Levetették felső ruháikat. Nagy gyönyörüséggel mosdottak meg a jó meleg vizben a lobogó tüz előtt, aztán nagy zajjal, székek mozgatásával ültek le, hogy elfogyasszák a késő estebédet. A ház megtelt az ifjuságggal, férfiak tréfája, kaczagása töltötte meg az egész házat. Mindenütt az ifjjuság napja ragyogott.

Máriának a szive megtelt örömmel. Mindmyájan együtt voltak, erőben, egészségesen az otthonnak a falai között. Itt voltak a fiai, hogy nekik szolgáljon és szeresse őket. Mindeniket gyöngéden simogatta meg, amikor a vacsorát feltálalta nekik s igy ült le az asztal végére büszkén, boldogan, hogy illyen fiai vannak.

Máté volt a legidősebb és a legcsinosabb. Magas, szélesvállu fiatal ember, fekete hajjal s ragyogó fekete szemekkel. Olyan volt, mint az apja, Alpheus. Joseph is erős volt, de nem olyan arányostestü, mint Máté. Wastag, szőke szakála volt s a szeme hideg, olyan mint az acél.

Jakab volt az anyának a kedvence. A szeme az anyjának a szürke, álmodozó szeme. Érzéki ajkát, büszke fejtartását az anyjától örökölte. Jakabnak azonban volt egy nagy keresztje is, amelyet természetesen az anyja is segitett hordozni. Kistermetü volt s ezért "kis Jakabnak" gunyolták mindenütt. Mária tudta, hogy ez a gunynév sérti az ő fiát. De talán épen azért, mert anyai szemével lelenézhetett a fiu szemeibe, a legjobban szerette mind a három között.

Most Jakab beszélt, miután már mindent elmondtak a viharról, egyszerer ezzel a kérdéssel fordult Mátéhoz: "Mi van az uj munkával, találtál már másikat?"

"Oh igen" — szólt közbe Mária — "erről majd el is feledkeztünk a nagy izgatottságban. Volt valami eredmény?"

Kis szünet támadt. Olyan forma szünet, ami igy családi körben szinte bünbevallást jelent. Máriát egyszerre valami forróság öntötte el. Máté szép fejét büszkén emelte fel, az ajka mosolygott, de szemeiben dacos fény lobogott fel . . .

"Igen", mondta lassan, "van munkám. Tudjátok, hogy mindig gyülöltem a halászatot. Nincs benne pénz. Mindig szerettem irni, másolni, jegyzéket vezetni . . .

"Nos" — mondjad már, — szólt közbe József nevetve. "Talán Heródes Antipás magán titkárának fogadott fel?"

Máté elvörösödött.

"Munkát vállaltam az adószedésnél . . . . Holnap kezdek dolgozni, mint adószedő."

"Máté!" Kiáltott Mária s alig volt képes könnyeit visszatartani. Arca halotthalvány lett.

"Ejh, bizonyára csak tréfál! Anyám tudod, hogy Máté nem is gondolhat erre." Mondta Jakab, aki szintén egészen elhalványult.

József bátyjának vállára tette nehéz kezét.

"Máté, ugy-e nem igaz, hogy publikánus lettél" — szólott haragosan!

Máté lefejté magáról testvérének a kezét s igy válaszolt:

"Az vagyok és nem is szégyellem, hogy azzá lettem. Pénzt akarok gyüjteni, addig amig lehet. Zsarnok azonban nem leszek. Nem törekszem arra, hogy bárkit is letapossak. Olyan méltányos leszek, aminő csak lehetek."

Jakab idegesen kacagott.

"Miért nem mondod, hogy tolvaj leszel, de olyan tolvaj, aki méltányos!"

"Mondhatnád azt is, hogy gyilkos leszel, de olyan gyilkos, aki egészen udvarias", mondta fogcsikorgatva József, aki haragosan ugrott fel a székéről.

"Tudod-e Máté, hogy mit cselekszel? Ki fognak dobni a zsinagógából. Minden barátod gyülölni fog. Egyetlen valamire való ember sem fog veled társalkodni. A publikánusok és bünösök lesznek majd a barátait. Ezek közé fogsz tartozni. Mindnyájunkra gyalázatot hozol. Ha szegények vagyunk is, de előkelő a származásunk. Nem számit előtted semmit se az, hogy te a Lévi családjából származol?

"Nagyon keveset", felelt Máté.

"Ilyen alacsonyra sülyedsz a pénzért!"

"Igen, hogyha igy gondolod."

"Akkor nem vagy az én testvérem. Nem akarlak látni többé", dühöngött Jakab.

"Én se — kiáltott József, nem alszom többé egy fedél alatt egy publikánussal."

Ekkor Mária szólalt meg: "Fiaim!"

Volt ebben a kiáltásban valami, ami lecsendesitette a haragvókat.

"Nem jobb-e, ha az egész Kapernaumnak a barátságát elveszitjük, mintha Mátét veszitjük el? Nem sokkal könnyebb-é elviselni a megaláztatást, mint közülünk egyet elveszitени? Feleljetek nekem József és Jakab!"

Nagy sokára válaszoltak. Mária ajkán mosolygás fakadt.

"És te Máté — beszélt tovább nyugodtan — férfi vagy. Sorsod felől magad határozol. Csak egyre emlékezzél meg: Pénzen nem lehet megvásárolni az elvesztett szeretetet, a megtagadott barátokat és a tiszta lelkiismeretet!"

Máté nem mosolygott többet.

"Csak attól félek, beszélt csendesen, hogy minő hatással lesz elhatározásom reád, anyám . . . .

Máriának szive csaknem megállott.

De, amikor Máté megállott, csak akkor szólt ismét csendesen. "Nem, nem kérem tőled, hogy elhatározásodról mondj le. Csak azért könyörgök, hogy jöjjön el az az idő, amikor felállasz az adószedésnek az asztalától és a saját lelked ösztönzésére hagyd el azt. Ha igy fogod elhagyni, akkor soha se vágyol visszamenni az elhagyott helyre."

Nagy csendesség szállott alá a szobába. Mária elszedte az asztalt.. Aztán jóéjszakát kivánt és a szobája felé indult. De mielőtt belépett volna a szobájába, ismét beszédet hallott. A testvérek még beszéltek. Mária tudta, hogy békesség van közöttük, de az ő szivében nem volt nyugalom, nem volt békesség.

Összetörve ült le az ágya szélére. A publikánus anyja. Ez lesz a neve ezután. Éde anyai szolgálatának évek után ime ez lett a jutalma. Egyik fia eladta magát Rómának. Egyike lett azoknak, akik elnyomják az ő nemzetét. Mindent megpróbált, hogy Máténak a cselekedetét mentegesse, de nem sikerült. Fiatal, nagyravágyó, gazdagság után óhajtozó. Mint adószedő, maggazdagodhatik. Mindenik meggazdagodott. Egyik alakja lesz Kapernaum gazdasági életének. . . Ki nem állhatta a halszagot. Beszélni akar a gazdagokkal, akik a damaskusi uton járnak. Látni akarja a világ urait, akik bibor ba és bársonyba öltözködnek, Filepnek vagy Antipásnak az udvarában . . . Olyan fiatal még!

De szava sirásba fult. Fejét a kezére támasztotta, ugy zokogott. Hiszen Máté a gyalázatot választotta a maga és mindnyájunk számára. Mostantól fogva csak ugy fogják hivni, hogy a József és Jakab anyja. Máté olyan lesz, mint aki meghalt. Reggelig ült az ágya szélén, egész éjjel sirán kozott s ezen az éjszakán megöregedett.

Az évek azonban jöttek és mentek egymásután Kapernaumban is. Galileában minden a szokott mederben folyt tovább. A tengerig vezető ország uton különböző karaván ok utaztak s üzték a maguk kereskedését. A zsinagóga az antiochiai kapunál még mindig ott állott a piac felett s emlékeztette az embereket arra, hogy imádkozzanak. Éjszakára a Hermon hegyén a hó tiszta fehérségben ragyogott s délre a Macherus fekete tornyától, az utca kövén még ott piroslott az ártatlanul megölt ifju próféténak, Keresztelő Jánosnak a vére.

Aztán tavasz lett. Galileának minden rejtett szépsége felszinre tört. Virág nyilott, madárdal zengett s Kapernaum a virágok városa lett.

Sokan voltak azonban, akik éjszakánként a Gaulonitis ormai felől soha nem látott vörös fényt láttak. A Karmel hegyén egy tengeri felhőnek a fantasztikus képe borongott. Hirtelen viharok támadtak s aztán, aminő gyorsan jöttek, olyan gyorsan mul-

tak el. Az utcákon mindenki azt suttogta, hogy rossz jelek ezek.

Dacára a tavaszi békességnek, olyan idő volt ez, amikor az embereknek az élete egy hajszálon függött. Rómában Tiberius uralkodott, Herodes Antipás, akinek az élete skarlát vörös volt a bünök miatt, Galileának volt a helytartója és Jeruzsálemnek a helytartója Pontius Pilátus volt.

Mária, aki megszokott napi munkáját szorgalmasan végezte, ugy érezte, hogy az idők nehézsége nem egyébb, mint az ő szive fájdalmának a visszhangja. Azóta, hogy Máté az emlékezetes viharos éjszakán bevallotta és megvalósitotta tervét, Mária nagyon nehéz keresztet hordozott. A legroszszabbtól félt s minden a mi következett, még az elgondolt rossznál is rosszabb volt. A fia Kapernaumnak legjobbjai közül ki volt vetve. Nem volt egy jóravaló ház, amelyik befogadta volna. A zsinagóga ajtaja örökre becsukódott előtte.

Mária előtt semmit se számitott az, hogy házában tyrusi szőnyegek ékeskedtek s azt a nagy szobát, amelyet Máté épittetett a házhoz, egy nagy divány ékesitette. Az arany, amit fia adott neki, az ujjait égette. Egyet sem költött el az aranyakból. Vérpénznek gondolta s egy viztartó edénybe rakta el a szobájában.

A haja egészen megőszült. Az arcán a szomoruságnak a finom mély vágásai látszottak. Könnyei között egyetlen egy imádsága volt éjjel és nappal. Az anyának a vért izzadó imádsága volt ez.

Ugy gondolt Mátéra, mint játszadozó, mevető kis fiura, aki ott futkosik a tónak a pratján. Látta a cédrustermetü, erős fiattal embert, a szépet, akit mindenki megbámult. Álmaiban is róla emlékezett. És most . . .

A Máté arca egészen meghidegedett. Szemében a pénzvágynak az ördöge lángolt. Látta, amint rosszhirü asszonyokkal mulat s együtt ebédel a leggonoszabb emberekkel . . . Az ő fia . . . az ő elveszett fia . . . Izraelnek elveszett gyermeke. Elveszett még Jehova számára is, hogyha az imádsága vissza nem adja őt az anyjának, a családnak, a nemzetnek . . .

Már József is megházasodott. Kérte, hogy lakjon velük. Miért kinozza magát mindig a Máté szégyene miatt. De Mária a fejét rázta. "Ő még mindig az én fiam", ezzel utasitott el minden kérést.

Tavasz volt. Kapernaumnak az életében csudás tavasz. Egy ifju rabbi, akinek a neve Jézus volt, idejött Názáréthből, hogy Kapernaumban telepedjék meg. Zaj nélkül jött, senki se tudta érkezését. Itt lételének hire azonban gyorsan terjedt. Simon Péternek a házában lakott. Mindennapi dolgokról beszélgetett az emberekkel, nem a törvényekről és a szokásokról, mint a többi rabbik. Csudás gyógyitásokat hajtott végre. Szerette a gyermekeket. Az egyszerü emberek iránt nagyon barátságos volt. Ilyen hirek kerültek felőle forgalomba.

Egy estve Jakab ragyogó szemekkel jött haza. Anyjának egyszerre elbeszélte, hogy felhagyott a halászattal. Akár jóra, akár rosszra a fiatal rabbi mellé állott.

"Ugyanezt cselekedte Péter, András és János. Ugy érezzük, hogy Ő több, mint egy rabbi. Ugy érezzük s a hangjában valami ki nem mondható lelkesültség lángolt fel, hogy Ő a Messiás."

"Jakab."

"Igaznak kell lennie anyám. Ember még soha nem beszélt ugy, mint Ő. Szavára a sánták járnak, a vakok látnak. Még azt is tudja, hogy hol van hal a tóban."

"Jakab", feddette az anyja ismét.

"Óh, én nem tréfálok anyám. Igaz, amit mondok . . . Egyszer Péter egész éjjel halászott és semmit se fogott. Jézus reggel megmondta, hogy hol kell levetni a hálót s annyi halat fogott, hogy a hálók csaknem összeszakadtak s nekünk kellett odamennünk, hogy segitsünk."

Hangja egyszerre lecsendesült.

"És akkor hivott engem, hogy legyek munkatársa. Amikor belenéztem a szemébe, nem éreztem többé, hogy kicsiny vagyok. Egyszerre ugy éreztem, hogy megnövekedtem.

Máriának a szemében könnyek fakadtak fel. Megérezte a megaláztatást, amelyen a fia eddig átment.

"Az Ő célja az, hogy uj királyságot alapitson. Azt mondta, hogy van bennem valami, amivel ennek a célnak a megvalósitásához én is hozzájárulhatok. Anyám, ki se

tudom mondani, hogy mit jelent ez reám nézve."

Mária megfogta a fia kezét és szinte fuldokolva mondta:

"Tud-e Ő Mátéról?"

"Nem tudom, erre nem is gondoltam."

Leült s a szeméből a láng egyszerre mintha kialudt volna.

"Mindennek vége. Bizonyos, hogy Ő nem akarja, hogy egy publikánusnak a testvére tanitványa legyen."

Máriának az arca azonban nyugodt volt.

"Jakab, neked egyenesen Hozzá kell menned. Te tőled kell megtudnia az igazságot. Mond meg neki, hogy Máté alapjában véve jó ember. Mond meg neki, hogy csak a pénz szeretete távolitotta el tőlünk. Mond meg neki, hogy én még mindig imádkozom érte és hiszem, hogy megtér s elhagyja az adószedést és ismét becsületes ember lesz."

Jakab lassan felállott. "Azt hiszem, hogy csak ezt az egyet tehetjük", — szólott és kiment.

És Mária ettől kezdve még nagyobb reménységgel vigyázott, mint amaz emlékezetes viharos éjszakán. Ha Jakab elvesztette reménységét a Máté cselekedete miatt: ugy az ő szive össze fog törni.

Jakab ezen az éjszakán nem tért haza. Máriának a lelkében egymást kergették a legborzasztóbb képek. Máté sokszor az adószedő bódéban aludt. Már a következő napnak a fele is eltelt, amikor egyszerre sietö lépteket és beszélgetést hallott. Az ajtó egyszerre tágra nyilt s Jakab és Máté ott állottak az édes anya előtt. Jakabnak az arca ragyogott, de az anya csak a Máté arcára figyelt. Mintha az idő is megváltozott volna. Máté ismét az volt, aki volt. Arcának a redői elsimultak s az ajka szeliden mosolygott.

"Fiam, mondd mi történt veled?"

Máté azonban nem tudott beszélni.

"A mester volt — szólott Jakab. Jézus volt. Megkértem, hogy jöjjön el velem s látogassuk meg a testvéremet. És amikor odamentünk az adószedő bódéhoz, csak ránézett Mátéra és ezt mondta neki: "Kövess engem!" "És Máté felállott és követte Őt."

"Nem segithettem rajta — szólott Máté csendesen . . . A menyország van az Ő szemeiben."

"Máté!" kiáltott az édes anya örömtől ragyogó orcával, hát ott hagytad az adószedést?"

"Követni fogom azt az embert a világ végéig, válaszolt Máté.

És akkor hirtelen lehajolt, megragadta az anyjának a kezét és megcsókolta azt. "Szeretnék vendégséget szerezni az Ő számára. Meg akarom hivni azokat, akiket a közmultban megismertem, a publikánusokat és mindazokat, akiknek szükségük van arra, hogy az Ő tiszta szemeibe beletekintsenek."

"Eljönne-e Ő egy ilyen társaságba," kérdezte Mária gyöngéden.

"Hát elfelejted, hogy Ő volt az, aki engemet, a publikánust tanitványává választott?"

"Nem, ezt nem tudom elfelejteni még halálomnak az óráján sem."

Máriának az életében ez volt a legboldogabb nap. Hangosan nevetett s boldogan készült a vendégséghez. Arról a dicsőségről énekelt, amit nyert s ajakán nem egyszer fakadt fel a hálának az imádsága. A lelkére a vágyakozásnak az érzése ült. Ma estre megfogja látni Őt, a Mestert, a csudatevőt akire Máté ránézett és megszerette Őt . .

És amikor remegő kézzel szolgálni kezdette őt, amint ott ült a zajos társaságban mikor szemeik találkoztak, egyszerre térdre esett:

"Rabbi, igy kiáltott — azért, amit az én gyermekeimért tettél, én is követlek. Én is követlek . . . ."

Megállott. Az édes anyai sziv remegni kezdett, amikor látta Jézusnak a szomoru tekintetét. Nem tudta, hogy miért, de ujra megismételte: "Követni foglak mind halálig!"

Néhány héttel később Jakab és Máté azzal a hirrel lepték meg, hogy Jézus elhagyja Kapernaumot. Tanitói utra indul s tanitványok is vele mennek . . . egyszerre kijelentette, hogy ő is velök megyen. Erről az elhatározásáról nem is hagyta magát lebeszélni . . .

"Sok kis dolgot elvégezek majd nektek és Neki."

Hiába mondták róla, hogy bizonyosan megbolondult. A házat másra hagyta, el-

hagyta régi barátait, nyugodt régi otthonát. Magával vitte azokat az aranyakat, amiket a vizes edényben hosszu időn át összegyüjtött. Lehet, hogy szükségük lesz rá. Uj vásznat, cérnát, fonalat, tüt s más olyan dolgokat pakolt össze, amikre egy ilyen hosszu uton szükségük lehet. Mikor elhatározását Jézussal tudatta, ugy fejezte be a beszédét, mint a fiai előtt: "Sok kis dolgot cselekedhetem értetek. Az édes anya kezére mindig szükség van."

Jézus nagyon gyöngéden, szeretettel nézett reá.

"Istennek országában, mondta szeliden — az a legnagyobb, aki másoknak szolgál!"

Az a kis fiatal emberekből álló csapat, amelynek a szemében látomásoknak a lángja égett, követte a Mestert városról-városra. Mária, mint egy szolgálatra kész angyal, mindenütt velük ment. Néha az utközben eledelt készitett, majd kimosta a ruháikat az utszéli patakban, megvarrta a ruháikat s az elszakadt tunikát összefoldozta. Mária soha nem fáradt el.

Néha Salomé, a János anyja is hozzájuk csatlakozott. De Mária mindig ott volt. Türelmesen szolgált, javasolt, tanácsokat adott az mindennapi élet apró dolgai felől. Édes anyai szeretetét mindnyájukra kiárasztotta s imádta azt, aki mindnyájukat együvé hozta. Néha, amint estenként leült tőlük távolabb, hallgatta, hogy a fiatal emberek mit beszélnek. Ugy vette észre, hogy a fiatal emberek lelkesedése most még nagyobb, mint mikor elindultak.

"A tömeg mindig nagyobb, bizonyosan voltak három ezeren is, akik ma hallgatták a Mestert."

"Ötezeren is voltak . . . szólott Péter." Azt mondom nektek, hogy most már van annyi követője, hogy mindent elsöpörjön maga előtt és elfoglalja Jeruzsálemet!"

"Gondolod, hogy majd felfegyverez bennünket?"

"Nem . . . szólt közbe nyugodtan a kis Jakab. Én azt hiszem, hogy a Mester csak felemeli a kezét, amikor az alkalmas idő elöjön s az ellenségei mind meghajlanak Ő előtte."

Máriának a szive hangosan dobogott, mikor az ilyen beszédeket hallotta. Mikor Ő megalapitja a királyságot . . . igy suttogta magának . . . az én fiaim vele lesznek."

Ujra tavasz lett. Mária igen ki volt fáradva. Nem volt már fiatal. Nagyon megérezte a nehéz munkát, a hosszu gyaloglásoknak a terhét s a bizonytalan életnek a nehézségeit. Mindezeket még nehezebbé tette a kételkedésnek és a félelemnek az a vihara, ami olyan gyorsan szakadt reájuk, mint amaz emlékezetes vihar kint a tengeren . . . Jézus maga is szomorkodott, gondolatokba merült s nagyon sok éjszakát tőlük távol, magánosan töltött el. A tanitványok idegesek voltak. Kis csoportokban beszélgettek. Beszélgetésükből hiányzott a régi lelkesedés. Csalódottak voltak.

Mária tudta, hogy miért. A farizeusoknak a gyülölsége, amely mindig megnyilvánult irántuk, most a tetőpontra hágott s nagy veszedelmet rejtett magában. A Mester semmit se tett arra nézve, hogy követőit a saját maga segitségére lelkesitse. Közel volt a páskabárány ünnepe s erre mindnyájan felmennek Jeruzsálembe, az ellenségnek a főfészkébe.

A virágok hónapja volt, amikor elhagyták Pereát. A Jordán melletti uton haladtak Jerichó és Bethania felé. Mikor Bethániát elhagyták, a régi bizalom ujra visszatér mindnyájukba. A Mester egy szamár csikónak a hátán, teljes méltósággal haladt előttük. A páskabárányra összegyülekezett sokaság, amely az olajfák hegyénél táborozott, egyszerre fellelkesült s Hozsánna kiáltással vegyült a sokaság közé. Jeruzsálemben hirtelen nagyon sok galileai jött elő. A sokaságon a legnagyobb lelkesedés vett erőt. Pálmaágakat vágtak le s odahajigálták a Mester elé. Levetették ruháikat, odateritgették az utra, ahol a Mester elhaladt.

Hozsánna kiáltás hangooztt mindenütt.

"Hozsánna a Messiásnak!"

Áldott, aki jött az Urnak nevében!

Hozsánna a magasságban ülőnek!"

A lelkesedés mindenkit magával ragadt. Mária sem érezte többé a fáradságot. A szive énekelt. Ugy érezték, hogy a félelmük alaptalan volt. Ez volt az ő reménységük megvalósitásának a kezdete. Ugy haladtak a pálmák között, ragyogó napfényben Jeruzsálem felé.

Már el is rendezték, hogy Mária abba a

házba száll, ahol már Salomé és názárethi Mária, akik már előbb megérkeztek Jeruzsálembe, megszállottak. A férfiak majd ott szállnak meg, ahol tudnak.

A három asszony ott üldögélt a háznak udvarában. A fiaikról beszélgettek, mint az édes anyák, büszkén, boldogan. A bethsaidai Jakabról és Jánosról, Józsefről, a kis Jakabról és a názárethi Jézusról. Beszélgettek a gyermekkorukról. Azokat a kis történeteket beszélték, amikről csak az anyai szeretet tud megemlékezni.

Egy estve, amikor azt a szertartást, ami az asszonyok része volt a páskabárány ünnepében, elvégezték, ismét együtt ültek az udvaron, ismét beszélgettek. Most már ugy beszéltek, mint férfiaknak az anyjai, a jövendőről.

Salomé nagyon rózsásnak látta a jövendőt. "Még ha nem is történt volna az a diadalmas bevonulás a városba, akkor is biztos voltam az Ő diadalma felől. . . . A tanitványok majd a tizenkét trónon fognak ülni és itélkezni fognak Izraelnek tizenkét törzse felett. Ezek a napok hozzák meg nekünk az örömet, a büszkeséget."

A názárethi Mária nem volt ilyen reménykedő. Fehér arcán valami félelem, aggódás tükröződött vissza. "De mindig a halálról beszél. Gondoljátok, hogy minden jóra fordul?"

A másik Mária felelt erre a kérdésre: "Tudom, hogy minden jóra fordul. Most, hogy a páskabárány ünnepének vége van, bizonyos, hogy kijelenti messiási voltát... Igy lesz, meg fogjátok látni."

Hirtelen abba hagyta a beszédet, mert a kapunak a csengője megszólalt. Felállott és kinyitotta a kaput. Két férfi jött be a kapun. A kaput bezárták maguk után. Erősen lélekzettek, mintha szaladtak volna. Az arcuk a gyenge világosságban is sápadtnak látszott. Máté és Jakab voltak.

"Fiaim — kiáltott Mária megrémülve — mi történt?"

Pár szempillantásig nem tudtak szólani . . . Aztán Máté mondta teljesen leverten, összetörve: "Elfogták Őt, a Gethsemáné kertben, ahova vacsora után mentünk. Elhurcolták a Kajafás palotájába, hogy ottan hallgassák ki. Ez, ez . . . a vég!"

Jakab a falhoz dőlve keservesen zokogott: "És mi mind elhagytuk Őt . . . mindnyájan elszaladtunk."

"Sokan jöttek, hogy elfogják Őt. Fáklyák fénye lobogott, kardok fénylettek, irtózatos volt a zavar, folytatta tovább Máté. Senki se tudta közülünk, hogy mit csináljunk. Péter egynek a fülét levágta s aztán elszaladtunk."

Mária rátette mind a két fiának a vállára a kezét.

"Veszélyben van-e az életetek?" kérdezte.

Egy ideig haboztak . . . "Nem tudjuk" mondották, de Jakab azt is hozzátette, hogy ez nagyon valószinü.

Mária várakozott egy ideig, mig a szív lecsendesült. Abban a régi házban, ahol szállva voltak, sok titkos hely volt, ahol férfiakat el lehetett volna rejteni. De aztán megerősitette magát.

"Fiaim, mondotta és hangjában nem volt semmi remegés — nekünk követnünk kell Őt. Én is veletek megyek. A mi életünk az övével elválhatlanul össze van kapcsolva. Mi nem hagyhatjuk el Őt."

Szép tavaszi éjszaka volt Jeruzsálemben. A levegő tele volt a kertekből felszálló virágoknak az illatával, messziről jövő dalloknak, énekeknek a hangjával. A hold szelid fényben ragyogott a város felett. Csak Kajafás palotájában, a nagy tanácsnak termében ült a halál borzalmának a sötétsége. És azoknak a lelkére borult sötétség, akik kint vártak hirt arról, akit szerettek.

Már elmult az éjfél. Még mindig ott állottak a főpap palotájának a kapuja előtt. Egyszerre János, aki bent volt, hirül adta nekik, hogy hajnalban Jézust átviszik a kormányzó palotájának az udvarára, hogy ott folytassák a kihallgatást.

"Nekünk is oda kell mennünk" — mondta Mária nyugodtan. Hátha lehet még remélnyünk."

A hajnal szürkületében látták Jézust ott állani Pilátus előtt, fáradtan, szomoruan és semmit nem felelt a vádlóknak. Egyszerüen, fenségesen állott Pilátus és a vádló tömeg előtt.

Máté odahajlott az anyjához s igy szólt: "Most fogja hivni az angyalok légióit, hogy megvédelmezzék Őt!"

Máriának a tekintete azonban egyszerre megfagyott.

"Mikor gondol már magára?"

A nap vérvörösen kelt fel. A napsugarak égetően tüzték alá. A tömeg arca szinte feketéllett a gyülölségtől s a halálkiáltások mindig erősebben hangzottak.

Mária behunyta a szemeit. De hallotta a korbácsütéseket, amelyek Jézusnak a testét megszaggatták. Pilátus bizonyára elégnek tartja ezt a megkorbácsoltatást. Talán a tömeg is megelégszik ennyivel. Ha megkorbácsolták, majd gyöngéd kezekkel fogják sebeit gyógyitgatni. . . .

Egyszerre csak Pilátus kiáltását hallják, amint át zug a sokaság felett: "Feszittessék meg!"

"Oh, sóhajtott Mária — most már csak wége lesz a kinzatásnak?! Most már szabad!"

Máté azonban jól megértette a helytartó kiáltását s igy kiáltott fel: "Óh Isten, Isten . . . Megfeszitik! Ez a parancsolat!"

Megpróbálták, hogy Máriát hazaviszik, de nem akart menni.

"A Kálváriára kell mennem. Vele maradok egészen a halálig! Te pedig Jakab szaladj és add hirül Salomének és Máriának a történteket."

"De anyám, válaszolt a beteg, a sápadt, a reszkető Jakab, a názárethi Mária nem mehet a Golgothára. Nem birja ezt a szenvedést elviselni."

A másik Mária ránézett a fiára s igy válaszolt: "Nincsen mértéke annak a szenvedésnek, amennyit egy édes anya el tud viselni. Ha akár te, akár József, akár Máthé szenvedtétek a kereszten, nem volnék-e én a kereszt alatt?"

Jakab minden szó nélkül ment, hogy hirül adja a történteket.

Mikor a három asszony együtt volt, együtt mentek. Nem sirtak, csak a sápadt ajkuk mozgott, ugy ahogy az anyák szája mozoghat csupán. Csak mentek . . . . el a kormányzó palotája előtt, a Hebron kapun keresztül a Kálváriára. A Kálvárián nagy tömeg volt, de a mozgásban támadt nyilásokon keresztül, látták a már felállitott kereszteket és Őt, akit szerettek . . .

Az Ő megtört szemei kutatva tekintettek szét. Végre meglátta a kis csoportot. Egészen megnyugodtak.

Amint az idő lassan előre haladt, egy másik asszony is csatlakozott hozzájuk s erős fiatal karjával körülölelte őket. Ez volt Mária Magdaléna. A tanitványok, az erősek, a férfiak, lassan elszéledtek. Megbetegedtek a halálos gyötrelemnek a láttára. De az asszonyok ott maradtak.

Mikor a halálos küzdelemnek vége lett, názárethi Mária Jánosnak a karjába rogyott. János és Salomé, még egy utolsó pillantást vetettek a keresztre s aztán hazavitték őt a városba.

De a másik Mária még ott maradt Mária Magdalénával együtt. A tömeg most már gyorsan eloszlott. Csak néhány katona maradt ott. A két asszony most már közel ment a kereszthez. Letérdepeltek a kereszt előtt, amelyen nem csak az Ő teste, hanem az ő sziveik is megfeszittettek.

Már esteledett, amikor beszédet hallottak. Két ember állott közel a kereszthez. Arimáthiai József és Nikodémus. Azt mondták, hogy a holttestet Józsefnek a sirjába temetik el s erre irásbeli engedélyük is van Pilátustól.

A kicsiny temetési menet, lassan ment alá a Kálváriáról, keresztül a kerten. Az asszonyok a holt test után mentek. "Hátha lesz ránk valami szükség," mondotta a másik Mária.

És volt is rájuk szükség. Az ő keze mosta meg a Mesternek a testét, ő tekerte be a fehér gyolcsba, megkente myrhával, amit Nikodémus hozott. A férfiak ekkor elhelyezték a holttestet a sirba. A sirnak a szájára ráhengeritették a követ s nagy szomoruságggal mentek haza.

A két Mária azonban a sirnál maradt egészen addig, amig teljesen be nem sötétedett. Mikor végre elváltak egymástól, megegyeztek abban, hogy kora reggel kijönnek a sirhoz s a drága testet meg fogják kenni illatos kenőcsökkel.

Hajnalban, a hétnek az első napján, találkoztak is a város falain kivül. Épen akkor, amikor a hajnal az Olajfák hegyén a legtisztábban ragyogott. Lassan mentek. A szomoruság a járást megneheziti. Még mindig sirtak, bár már a szemeik egészen kidagadtak a sirástól. Mikor már közel voltak a kerthez, Mária egyszerre csak a szivéhez kapott: "Nagyon fáradt vagyok — mondotta — te csak eredj előre gyerme-

kem, majd én nem sokára utólérlek." Leült a zöld füre, szemei félig lecsukódtak.

Hirtelen kiáltás hallatszott. Mária szaladni kezdett. Körülötte nagy világosság támadt s ebben a fényben látta meg Őt, kit gyászoltak, sirattak.

Beszélt, az ismerős hangon. Kezeit felemelte és megáldotta őket. Ő volt Jézus, aki meghalt, de feltámadott!

Letérdepeltek, hogy imádják Őt, aki lassan vonult el előttük s kiment a kertből.

Mária Magdaléna egyszerre felugrott... "Óh gyorsan, gyorsan, szaladjunk s adjuk tudtul a tanitványoknak, amiket láttunk. Már összegyülekeztek és én tudom, hogy hol van az ő összegyülekezésüknek a helye.

A másik Mária azonban tagadólag intett: "Te csak eredj, mondotta. A te lábod még gyors, én már csak azon az uton megyek vissza, amelyen jöttem.

Mária Magdaléna, gyorsan hozzáhajolt s kezébe fogta az asszonynak kidolgozott, fáradt kezét . . .

"Jönnöd kell, mert te is láttad Őt. Nekem nem fogják elhinni ezt az örvendetes hirt. Neked segitened kell, hogy elhigyjék nekünk, hogy láttuk az Urat, aki feltámadott . . .

A másik Mária gyöngéden megölelte Mária Magdalénát és csak ennyit mondott: "Gyermekem, én először az édes anyának adom tudtul az örömhirt!"

Kalassay Sándor.

SIRÁLY.

Hüvös lesz a lég,
Komor a határ,
Csak te vagy boldog
Tengerjáró sirály.

Magasan szállsz
Köd és viz felett,
Alattad zugnak,
Bömbölnek tengerek.

Te szállsz, mert szárnyad van
Két világ között,
Minket a végzet
Partokhoz kötözött.

Te látsz reménységet,
Boldogság sugárit,
Mi mást nem szemlélünk
Csak könnyük árjait.

Neked hazád marad
Az egész végtelen,
Nekünk csak egy volt,
A drága egyetlen.

S bár nyujtott földi lét
Számunkra két hazát,
Mégis egyre halljuk
Egyetlen fájdalmát.

Tenger hullámai
Neked nem ártanak,
Felettünk szenvedés
Hullámi csapdosnak.

S mikor remény nélkü
Járunk bus szótlanul
Felénk oly messziről
Drága igéret hull.

S nyujt boldog lakhelyet.
Ha által tudsz látni
Hittel tenger felett
Vár egyetlen hazád.

Donora, Pa. 1931. X. 15.

Kuthy Béla.

SZENT KARÁCSONY NAPJÁN.

Szent karácsony napján mennybeli angyalok
Jertek le a földre, szálljatok,... szálljatok,
Hirdessétek szerte az egész világon:
"Ma született az Ur, hogy megtartson,
áldjon!"

A kicsiny gunyhókat el ne kerüljétek,
E nap örömhirét nékik megvigyétek!
"A ki ma született, a bajt, nyomort látja,
Ő a szegényeknek vigasza, barátja!"

Térjetek be oda, hol sir özvegy, árva,
Hadd szünjön a nehéz panaszoknak árja,
Mondjátok: "hogy Jézus meggyőzte a halált
Kedvestek a mennyben otthont, üdvöt talált!

Hol látjátok égni a gyülölség lángját,
Lengessétek ott a béke olajágát,
A ma született nevében mondjátok:
"Ki titeket átkoz, még azt is áldjátok!"

A hol a bünösök könyeiket ontva
Igaz bünbánattal borulnak a porba,
Biztassátok őket: "azért jött Jézusunk,
Hogy szent vére árán mennyországba .... jussunk!"

Szent karácsony napján mennybeli angyalok
Jertek le a földre, szálljatok,... szálljatok,
Angyali ajkakon zendüljön az ének:
"Dicsőség a menny s föld örök Istenének!"

Ladányi.

MAGYAR SIRATÓ.

Nagymagyarország gyászfátyolos térképe előtt.

Ne kérdjétek, mért oly bus az arcom,
Csöndes éjjel, hogy miért nem alszom?
Mért nem tudok nevetni, kacagni,
Csak titokban könnyekre fakadni?

Hogyha sirok, nincs mit szégyenelnem,
Nem a magam bánatát kesergem:
Siratok egy rombadőlt világot,
Ezeréves Nagy-Magyarországot!

Siratom a bércek koszoruját,
Szép Erdélyünk napfényét, boruját;
Gyászkoszoru lett belőle régen,
Hervadozik az oláh kezében.

Siratom a kincsét Kolozsvárnak,
Csillogását ős Brassó tornyának,
Csiki székely lányok hamvas arcát,
Sok magyar sziv ártatlan kudarcát.

S hol tövén a székely havasoknak
Kis Küküllő habjai csacsognak,
Hol magaslik Vajdahunyad vára:
A vidéket lelkem sirva járja.

Siratom a délvidéki földet!
Eszünk-e a kenyeréből többet?
Temesvárt is! Az aradi várat!
Szent földjét a magyar Golgotának!

Dráva partja, félkarral ölelsz már,
Száva vize, minket nem szeretsz már?
S magyar hajók többé sose járnak
Habjain a tündér Adriának?

Lajta mentén szomoruan járok,
Pozsonyi vár, rád is rád találok,
Ott kesereg ős Komárom vára,
Beleöli magát a Dunába.

Vág völgyében járok andalogva,
Ott virul az álmok csipkebokra!
Felvidékünk, gyöngyös panoráma,
Isteneknek mulató tanyája!

Szirtek ormán trónoló falaknak
Odvaiban saskeselyük laknak,
Uj idők magyarja, itt tanultad:
Romjában is mily dicső a multad!

Árva vára, Zólyom büszke vára,
Rám sötétlik tornyaitok árnya,
Késmárk, Kassa! Szentek nyugovója!
Érted omlik két szemem folyója!

Ott fehérlik fönt a Tátra orma,
Mintha sürü felhőtől borongna,
Magyarország ékköves süvegje!
Mintha rajta gyászfátyol lebegne.

Tátra ormán sugaras fény támad!
Nincs gyönyörübb, mint a magyar bánat!
Amikor sir, mikor szive vérzik:
Fölemeli a fejét az égig!

Baja Mihály.

NYÁRI NAP A TORONYBAN.

Szép nyári nap közepén
Ülve a tornyok tetején
Lábam a mélybe lelóg
S a völgyben a viz kanyarog.

Csolnak ring tetején,
Benne a lány s a legény;
Hangzik méla kolomp
S rájok hajlik a lomb.

A lombot fujja a szél,
Közte madárka beszél;
A fákon tul a hegyek,
S orrom előtt a — legyek.

Szép nyári nap közepén,
Azon tünődöm feketén:
A torony tetején, hahaha,
Irtak-e verset már valaha!

Kozma Dezső.

AZ ÉLET MUZSIKÁL.

Ha lelket kisér a harang,
Suhanó szárnyra kap a sóhaj,
Követi nyomban ezernyi jaj,
Ha lelket kisér a harang.

A nap az égről ha leszáll,
Sötét ruhát vesz fel a felhő
Bánat lepelt ölt fel az erdő,
A nap az égről, ha leszáll.

Amikor mul a szerelem,
Gyászdana zendül a világon,
Busak a szirmok a virágon,
Amikor mul a szerelem.

De ha a bánat tünedez,
Biboros szárnyon jön a hajnal,
Repeső szárnyra kap az angyal,
Mikor a bánat tünedez.

Amikor kél uj szerelem,
Uj dalokat zeng a világ is,
Táncfigurát reng a virág is,
Amikor kél uj szerelem.

Mikor a gyermek születik,
Mennyei hurok szava csendül,
Angyali társak kara zendül,
Mikor a gyermek születik.

Hogyha az élet muzsikál,
Fekete árnyak szakadoznak,
Pirosas álmok sorakoznak
Mikor az élet muzsikál.

Kozma Dezső.

ŐSZI FÉNY.

Napsütésben, őszi fényben
Andalogva ballagok,
És fülembe lágyan csengve
Bongnak régi dallamok.

Szép tavaszról, tiszta napról
Hallok emlék-éneket,
És a reggel szép meleggel
Üz el éji rémeket.

És a szellő szétszökellő
Játszi nótát fujdogál;
Semmi sincsen lendületlen:
Szundikál a vén Halál.

Fenn az égen uszva szépen
Járnak könnyü fellegek
Vidám széllel szerteszéllyel
Őszi szálak lengenek.

Őszi szálak ringva szállnak,
Merre szellő ajka fu;
Őszi szállal messze szárnyal
Fájó bánat és boru!

Kozma Dezső.

EGYSZER VOLT . . .

Egyszer volt egy ember,
Akit remélve vártak
S jöttén szivökbe zártak
Az ember-milliók.

Egyszer volt egy ember,
Ki járta a világot,
Szelíd szemén világlott
Az emberszeretet.

Egyszer volt egy ember,
Ki jött az Ur nevébe'
És kiomlott a vére.

Egyszer volt egy ember . . .
Sugárzó fényözönben,
Született Bethlehemben.

Kozma Dezső.

NEGYVEN ÉV.

A chicagoi világkiállitást nem a föld, hanem az ég fogja megnyitni. Egy óriási csillagról, az Arcturus-ról fog érkezni egy sugár, amely a wisconsini Yerkes Observatorium hatalmas teleszkopjának 40 inches lencséjén keresztül egy piciny cellára esik, amely fény és villamos erő segitségével müködik. Ez a fényhatás villamos vezetéken át a világkiállitás területre jut s ott megfelelő készülék segitségével kinyitja a kiállitáson a Tudománynak szentelt palota kapuit.

Hogy miért éppen ezt a csillagot választották, annak érdekes magyarázata van. A fénynek, amely pedig köztudomás szerint másodpercenként 126,000 mértföldet fut be, éppen negyven fényévre van szüksége, hogy az Arcturustól idáig terjedő távolságot, pontosan 240 trillio mértföldet megtegye. Az a sugár tehát, amely ezt a második chicagoi kiállitást megnyitja s az egész nagy apparátust mozgásba hozza, éppen akkor indult el az Arcturus-ról, amikor 40 évvel ezelőtt az első világkiállitás megnyilt Chicagoban. Azóta uton van s már aránylag nagyon közel jár a földünkhöz.

Azóta, hogy ez a vékony és mégis olyan jelentőségteljessé vált sugár elindult arról a csillagról, sok minden történt itt a földön. Otthon is, ideát is. Azóta alakultak pl. Amerikában a magyar egyházak és épültek fel a magyar templomok. Nagyon érdekes ezeknek a keletkezése. És ha jó hajtó csak az lehet, aki nem csak előre szegezi tekintetét az utra, hanem az előtte levő tükörben állandóan figyeli a mögötte maradt utat is, jó vezető a magyarság életében is csak az lehet, aki viszsza is tekint.

Itt van előttem egy halvány, régi tükör. Az egyik amerikai magyar egyház anyakönyve. Megilletődötten nézegetem nagy sárgult lapjait, amelyeken az irás is rég' megrozsdásodott. Tele lett az évek során már a harmadik hatalmas kötet is, de ez a legelső a legérdekesebb. Ennek is a legelső oldala. "Móré Ilona, Móré András és Szeghy Erzsébet szülők leánya. Született 1892 május 28..." 1892—1932. Éppen negyven éve. "Kereszteltetett..." Még három évig kellett várnia, hogy magyar anyakönyvbe beirathassák szülei, amikor megalakult az első magyar egyház New Yorkban. Pedig már 1852-ben elhangzott itt az első magyar prédikáció Kossuth papjának, Ács Gedeonnak ajkairól. 1852—1892, ez is negyven év.

Tovább olvasom az anyakönyvet. Egy fiucska, akinek csak az édes anyja neve van bevezetve. A magyar templom gyöngéden boritotta védelmező palástját a "törvénytelen"-re. Aztán angol és német anyakönyvekből átirt magyar nevek. Az első évben összesen öt név. A másodikban már 14, 5 református, 5 katholikus, 2 evangélikus és 2 görögkeleti. A harmadik évben ismét testvéries egyenlőségben 13 ref., 13 kath. A következő két esztendőben már száz felé jár a négyféle felekezetből való gyerekek száma. A napokban a 2699-ik gyereket irtam be.

Magyar nevek ezrei. Viselői itt járnak közöttünk. Van, amelyik emléktáblára irva vagy aranyszegre vésve, vagy márványba vágva templomunk bejáratában őriztetik. Vannak, összesen 99, amelyek a Bocskay harangba öntettek. És vannak már, amelyek kinn, pázsitos dombot jelző fejfán vagy márványon olvashatók.

Talán nem mindenkit érdekel a kérdés, hogy égből jött sugár inditotta-é meg az amerikai magyar egyházak müködését, de mindenkit kell, hogy érdekeljen azok jövője. Ezek az egyházak a magyarság jobbjainak szivéből nőttek ki. Egyelőre ne tegyünk hozzájuk denominációs jelzőt. Magyar egyházak. Nem lokálpatriotizmusból, de mert ezt ismerem legjobban, hadd utaljak arra, hogy pl. a

new yorki református egyház alakulásáról szóló jegyzőkönyvben (október 6-iki keltezésü!) azt olvassuk, hogy "vallászülömbség nélkül felveendő az egyházközség kebelébe akárki, aki a nemes mozgalmat pártolni szándékozik... "Éppen igy átlépték a geográfiai határokat is, mert a presbiteriumba beválasztottak a new yorkiak mellett a passaici, bayonnei, peekskill-i és garnerville-i magyarok közül is.

Aztán az idők megváltoztak. És az emberek is. Tizezrével, százezrével járnak ebben az országban magyarok, akiket a régi aranyszálak helyett ma pókháló fonalak füznek csak az egyházhoz. Még akik valamicskét törődnek is vele, inkább a mult iránti kegyeletből teszik.

Nem látják, hogy nemcsak az egyháznak van szüksége ő reájuk, de nekik éppen olyan szükségök van az egyházra. Hol a bárka, amelyben az amerikai magyarság biztosabban megmenekül a mindent elsöpörni készülő áradatok között? Egy orvos hozzám küldötte egyik betegét. Fiatal leány, akinek normális viszonyok között telve kellene lenni derüs reménységgel. Legutolsó levelében ezt irta: "Kétségbe vagyok esve. Az Isten nevében kérem, segitsen. Ha tudná, milyen égetően sürgős a kérésem! Életem, boldogságom függ ettől..." Egy a száz és ezer közül. Hová menjek? Munka nélkül, biztatás nélkül, kilátás nélkül, reménység nélkül. Mi vigasztalást nyujt nekik az, ha elujságolom nekik, hogy megindult az atheizmus frontja, a szovjet 14000 templomot bezárt, lerontott, Judásnak szobrot emelt, az ötéves programot azzal kezdte, hogy a gépet emelte az isten trónjára, egy millió ifju is csatlakozott az ötmillió szervezett, harcos atheistához, már Berlinben és Prágában is központot állitottak fel, a vörös zászlót legutóbb már a boroszlói Szt. Lőrinc templom tornyára is feltüzték diadalmasan, az "Istentelenek Ligája" olyan aggresszivitással müködik, hogy már Franciaország is aggodalommal figyeli, miként cseréli föl a lakosság mindenfelé eddigi nyugodt, cinikus agnoszticizmusát a harcos atheizmussal, a spanyol köztársaság intelligenciájának hagyományos anti-klerikálizmusa fanatikus képtördelő mozgalommá válik, amely minden vallást egyformán támad...

Ki forditja le a magyar nép nyelvére é hető módon és féltő szeretettel legszente érdekei iránt, hogy nem a vallásos gond kodás mondott csődöt, hanem a materialis filozofia, amely ezt a szörnyen tragikus hel zetet megteremtette, amelyben milliók éhe nek, holott a föld bőven terem, a raktár zsufolva, a kávét tonnaszámra öntik a te gerbe, mindenből több van, mint amire szü ség van és az emberek mégis egymást falj fel a szükség miatt? Ki magyarázza meg legkisebb falubeli ideszakadt, magára h gyott szegény magyar nyelvén, hogy a világ egyetem mechanikus felfogását a legkom lyabb tudósok éppen ezekben a sötét idő ben vetették el az emberi élet materiális felfogásával együtt? Ki érteti meg vele, ho inkább hallgasson e válságos, mindent me próbáló napokban arra a szóra, amely lel legbensőbb szentélyéből beszél s azt mo datja vele: igen, jogom van a kenyérhe éppen annyi jogom, mint akárki másnak hatalom polcán, — de nemcsak kenyérrel az ember, aki szive mélyén sokkal több vágyik, mint amit az anyagi világ nyu hat? Ki áll oda a sokat csalódott, mindent kiábrándult, kétségbeesett magyar mellé, i az egyházak bezárják ajtajaikat?

Napfogyatkozás van, azaz hogy a n nem fogyott meg, csak valami eltakarja sz meink elől és mindig sötétebb lesz és mind lejjebb csuszik a világ a lejtőn és mindig n gyobb felhő nehezedik az egyházainkra. Am rikai magyarság, jusson eszünkbe Frankl Benjámin mondása a válságos órájában e nek az országnak, "We must hang togeth or we shall hang separately." Ezek az idő is el fognak mulni, mint minden rossz, s ak átsegitik a magyarság templomait és gyül kezeteit ezeken a nehéz időkön, azok föléme fővel nézhetnek majd a jobb időkben az am rikai magyarság szeme közé.

Egy sugár indult el az Arcutusról e földr Csak negyven év mulva fog ideérni. Ugy talál-é itt akkor is magyar templomot, amely nek csillagán vagy keresztjén megnyugodjék

Tőlünk függ, magyarok.

Takaró Géza.

AZ ÉLET HIDJÁN.

Nem tudtam merre menjek én, tamáskodó tanitvány.
S csak álltam, álltam hallgatag a habozások hidján.

Az egyik partról átzenélt az élet zürzavarja,
Gyönyört, virágot, vágyakat, szint, illatot kavarva.

A másik parton misztikus nagypéntekes homály volt,
Kálváriás halmok felett egy vérző Hold világolt.

A hid ledőlt, magam pedig Szived felé futottam.
Ami vágyam volt, ott maradt a romokban, halottan.

Most itt vagyok, Tied vagyok . . . virágos ifjuságom
Fáját elhoztam . . . harmatozd hittel minden ágon.

Mint két galamb: a két szemem feléd repül imának,
Mutasd nekik a sok között az én kálváriámat;

A végtelenig add nekik harmatját égi méznek,
— De ne add még egyszer is, hogy visszatekintsenek!

1932. Dayton, Ohio.

Nánássy Erzsébet.

A Reformed Church in the U. S.-hez tartozó egyházmegyék.

EGY ESZTENDŐ A KELETI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE ÉLETÉBŐL.

Az évek óta tartó nehéz idők ólomsulyát minden egyházunk érezte az elmult évben is. Szinte csodával határos, hogy egyik-másik gyülekezetünk össze nem omlott. Hiveink mind többen veszitik el munkájukat, ennek daczára hüségük változatlan maradt, vagy erősödött, s ha adakozó képességük nagyon megcsökkent is, készségük nem hagy kivánni valót maga után.

Vannak egyházaink, amelyek egyenesen daczolnak az általános nyomorusággal. Phoenixville-i hiveink éppen most fogtak uj templom épitésébe. Perth Amboy-ban az egyház ezer dollár törlesztés mellett még ötszáz dollárt uj szinpad felállitására is tudott forditani az ifjusági előadások céljaira. South Norwalkon a paplakot pompásan restaurálták, emellett az egyház önfentartóvá lett. Passaic ifju lelkipásztora vezetése alatt ugy templomát, mint régi paplakát nagyszerüen átalakitotta s ünnepélyes istentisztelet keretében az egyházmegyei lelkészek jelenlétében adta át a használatnak.

Ahol nagyobb külső épitkezések nem voltak is, a belső munkát fokozottabb mérték-

ben végezték lelkészeink, akik pedig bizony nagy nehézségekkel küzdenek a fizetések lecsökkenése, sőt néhol csaknem teljes elmaradása miatt. Talán a legfáradságosabb és a szétszórtság miatt legmegerőltetőbb munkát kell végeznie a New Haven, Torrington, Shelton és Warrenville területén és környékén lakó hiveink lelkipásztorának, aki pl. a nyáron naponként 85 mértföldet utazott, mialatt 90 nyári iskolai tanitványát látogatta és tanitotta, tehát minden gyermekért naponként átlag egy mértföldet tett meg. A woodbridgei egyház mortgage terheivel küzd meg derekasan.

Egymás örömében-bujában igyekeznek a lelkészek és gyülekezetek részt venni, hogy édesebb legyen az öröm, és könnyebb a fájdalom. Nagy szomorusággal kisértük ki utolsó utjára id. Dókus Gábor bátyánk kedves élettársát márciusban. A szomoruság és az évek megtörték a 38 évi munka után norwalki egyházunk öreg lelkészét, aki juniusban nyugalomba vonult az egyházmegye meleg szeretetétől körülvéve a tiszteletére tartott ünnepségen. Ünnepélyes keretek között iktatta be az egyházmegye az uj passaici és south norwalki lelkészeket, Kecskeméthy Józsefet és Tóth Bélát, akiknek müködéséhez nagy reménységeket füz az egész lelkészi kar. Kovács Bélát 20 éves wallingfordi müködése alkalmából ünnepelték. De ezek csak oázisok, amelyekből jó magunkkal vinni egy kis felüdülést és biztatást, főleg azt a tudatot, hogy másoknak is meg vannak a maguk nehézségei és hogy ugyanannak a nagy frontnak vagyunk külömböző helyeken harcoló katonái. A baráti közösség után sokkal jobban vágyódunk e sulyos feladatokkal teljes időkben, mint előbb bármikor. Nagy Emil lelkésztársunk humorának varázserejével mindig tud számunkra még a sivatagban is felvidulást fakasztani.

De nemcsak a lelkészek, hanem egyházuk tagjai is összejönnek olykor nagyobb csoportokban. Perth Amboyban a gyülekezetek nőtagjai gyüléseztek, New Brunswickon a presbiteriánusokkal együtt az ifjuság jött össze a keleti egyházakból. A passaici és south norwalki ifjuság a new yorkiakat látogatta meg, együtt tartva meg velök a márciusi ünnepet.

Fontos lépés volt a keleti lelkészi körzet megalakitása a különféle denominációk müködő lelkészek részére. Az első összejö telt Asbury Park, N. J. suburbjában, Sh River Hillsen tartották a nyár folyamán, c szekötve a tengerparti hires fürdőhely ke mes szórakozásaival, a másikat New Brun wickon, N. J., a presbitarianus egyház m hivására.

Hivatalos gyülést hármat tartott az egyh megye az év folyamán, rendes tavaszi l gyülést Phoenixvillen, rendkivüli gyülést r ron New Yorkban és rendes őszi gyü South Norwalkon. Részt vettek a lelkészek Eastern Synod Schuykill Haven-ben, Pa., tott gyülésén, mig a General Synod Akr Ohio-ban tartott zsinati gyülésén egyház gyénk elnöke által képviseltette magát, al Református Árvaház ligonieri, valamint Magyar Alap lancasteri konferenciáján részt vett az egyházmegye megbizásából.

A lancasteri magyar tanszéken Dr. T Sándor végezte tovább értékes munkáját siesen megbirkózva az eléje és ifju mag hallgatói elé tornyosuló anyagi akadályok Az egyházmegyék elnökei, a Reformátu Lapja szerkesztője és a Református Eg sület elnöke a mult évben tanui voltak alkalommal annak a kihatásaiban nagy ért szolgálatnak, amit ez a tanszék fiaink mag nevelése érdekében végez évek óta és ott intézetben egy müsoros estély végén kif zést is adtak elismerésüknek. "Cserediáks révén az óhazai felsőbb iskolai neveléssel kapcsolatban maradt a tanszék, amely egyik növendéke, ifju Nagy Emil most vissza ottani tanulmányaiból, viszont ifj. T Sándor most ment át hasonló célból. Lan teri diákjaink erősebben zörgetnek mint v ha "de profundis"-ukból, siessünk segitség re akár pénzzel, akár élelmiszerek adomán zásával.

Ne feledkezzünk meg árváinkról se, a részére az év utolsó szakaszában perselye helyeztünk el egyházmegyénk gyülekezetei templomaiban.

Magyar kapcsolatainkat más irányban igyekeztünk kiépiteni és kiszélesiteni. Egyh megyénk elnöke utján a Magyar Világszöv ség ezerszámra osztott szét az összes ameri magyar egyházak között felekezeti külön ség nélkül egy szép kötött olvasó köny

ugy szintén a hozzáfordult reformátusok között a Konvent évek óta küldeni szokott szép ajándékát, a Magyar Kálvinisták Napját. Ünnepélyesen fogadtuk az óhazai olimpiconokat, akiket a kikötőben az amerikai reformátusság nevében egyházmegyénk elnöke üdvözölt s akik nagyszerü sikerekkel tértek vissza az óhazába. Szeretettel vettük körül a motorkerékpáros világutazókat, Sulkovsky Zoltán és Bartha Gyula sportembereket, akik több helyen előadást tartottak egyházainkban. Dr. Némethy Károly budapesti presbiter, Szeglédy Sándor, Vargha Antal, Pogyor I. és még sokan mások jártak közöttünk kellemes emlékeket hagyva maguk után. Részt vettünk a magyarság mozgalmaiban. Megemlékeztünk a washingtoni ünnepélyekkel kapcsolatban az amerikai magyar multról, közreműködtünk a new yorki Central Parkban lefolyt emlékfák ültetésén, ahol a Washington és Kovách ezredes emlékének szentelt programon egyházmegyénk elnöke is beszédet intézett az egybegyült illusztris amerikai közönséghez. Ugyanő a Columbia Egyetemen való tanitása és az Institute of International Education magyar cserediák bizottságában való müködése által járul hozzá a főiskolai nevelésügy amerikai és magyar kapcsolataihoz.

Egyházmegyénk egy könyvet adott ki abból az alkalomból, hogy elnöke betöltötte amerikai müködésének 10-ik, lelkipásztorkodásának 25-ik és születésének 50-ik évfordulóját.

Takaró Géza.

RÖVID HIREK A KELETI EGYHÁZMEGYE EGYHÁZKÖZSÉGEIBŐL.

BETHELEHEM, PA.

A munkanélküliség és az azzal együttjáró pénzelenség különösen a bethlehemi egyházzal érezette szomoru hatását.

BRIDGEPORT, CONN. State streeti Egyház.

A Nőegylet május 6-án sikerült ünnepélyt rendezett, amelyre 600-nál több jegyet adtak el. A vasárnapi iskolában a kettős boritékrendszert használták. A mult évben 31 volt a konfirmáltak száma.. Az egyház törlesztési alapot létesitett, amelyre többek között a Kálvin Egylet és néh. Kosztyu Lajos adományoztak. A Nőegylet az id. Menyhért Istvánt és neje 25 éves házassági évfordulója alkalmából szép ünnepélyt rendezett. Árvaházi vasárnap október 2-án volt.

Ebből az egyházból a lelkészi pályára többen készülnek, igy Mártha József, Pócsi Pál, Kurimay János és Ferenczy Pál, akik Bloomfielden és Fürjész Lajos, aki Strattfordon tanulnak. Lancasterben pedig Holló Béla, Tóth György, Tóth Elemér vannak, itt végzett tavaly Ambrus János. Ehez az egyházhoz tartozik Kántor Béla, volt árvaházi növendékünk is, aki a bostoni Collegeba iratkozott be. Más iskolákban tanulnak Tóth Ferenc, Tirnády Béla és Dobos Dezső.

MOUNT CARMEL, PA.

Beszolgáló lelkész Nagy Imre volt.

NEW YORK, N. Y.

Az egyház kegyelettel emlékezett meg Garan Mihály alapitó tagról halálának 10. éves évfordulóján. Az egyház a new yorki magyarság társadalmi életében tevékeny részt vesz. Árvaházi vasárnap 1931 novemberben volt. Ebben az évben is támogatták az árvaházat. Kész volt mindig mások terhének fölvételére is. Pár évvel ezelőtt a Mexicoban élő magyar reformátusok terhét vette magára s igyekezett azt tőle telhetően viselni. Most a Braziliában, San Paulo környékén élő, mintegy 5—6,000 magyar református kérését hallja meg, akik énekeskönyveket kérnek a maguk számára. Molnár Sándorné két hatalmas disznövényt ajándékozott a templom számára.

NEW HAVEN, CONN.

A lelkész 80 mértföld területen lakó hiveket gondoz. Warrenvillen templomot óhajtanak épiteni, amely javára az április 30-án rendezett müsoros estélyen a nagy távolság dacára is szépen összegyült a magyarság.

PASSAIC, N. J.

Az egyház uj lelkészt kapott a Kecskeméthy József személyében. A templomot kivülről és belőlről szépen renoválták. A lelkész beiktatása alkalmával rendezett ünnepély tiszta jövedelme $354.18 volt. Árvaházi vasárnap november 13-án volt.

PERTH AMBOY, N. J.

A husvéti bevétel $400.20 volt. Április 1-én 500 dollárt törlesztettek templomadósságba. A konfirmáltak száma 13. Pünkösdkor 108 urvacsorázó volt, ünnepi bevétel $125.03. Vass Károly főgondnok diszes virágtartóval, Kiss András pénztáros értékes keresztelő medencével ékesitették a templomot.

PHOENIXVILLE, PA.

A lelkésznő vezetésével a fiatal leányok részére varró klub alakult. Az egyház a fiatal tagokat is bevonta az egyház fenntartása terhének viselésébe. A 16—18 év közötti ifju havi 25 cenet, 18 éves korától kezdve pedig családalapitásig havi 50 cent egyház tagsági dijat fizet. Az egyház hiterejét igazolja az a dicsérendő natározat, amely a nehéz idők dacára is meghirdette az épitendő uj templomra a pályázatot.

DR. PAPP GÉZA, akroni lelkész.

A bridgeporti State streeti egyház konfirmáltjai 1931-ben.

SOUTH NORWALK, CONN.

Az id. Dókus Gábor nyugalomba vonulásával Tóth Béla lett az egyház lelkésze. A kettős borirékrendszert használják. 15 konfirmándus közül 14 magyarul vizsgázott. Husvétkor 372 urvacsorázó volt. Havonként két vasárnap este az ifjuság részére angolnyelvü istentisztelet van. Árvaházi vasárnap itt és Stamfordon október 9-én volt.

WALLINGFORD, CONN.

Májusban az egyház előljárók és nők a lelkészcsalád tiszteletére szép ünnepélyt rendeztek. 10 confirmándus és pünkösdkor 61 urvacsorázó volt 67 dollár adománnyal.

WOODBRIDGE, N. J.

Bőjtben 42 urvacsorázó volt, husvétkor és karácsonykor ennek ötszöröse. Árvaházi vasárnapot januárban tartottak.

A KÖZPONTI MAGYAR REF. EGYHÁZMEGYE.

Közli: *Dienes Barna.*

Még mindég vihar van. Sötétebb mint valaha. A kétségbeesés köde sürü, alig látunk ki belőle: megül, összeroppant, félelmek légiójját zajlatja fel bennünk. A sürü ködben talán el is vesznénk ha itt is, ott is félénk kicsi lámpák nem hasitanák át a ködöt. Legyetek áldottak kicsi lámpák, vergődő magyar egyházak, hogy világittok nekünk a sötétben. Nehéz az életetek, félig kiégett az olajotok, a szél már-már elfuja a lángotokat. Kicsi lámpák, hősi lámpák nélkületek mi lenne velünk?

Még mindég vihar van. De azért még éllünk. MIND MEGVAGYUNK. Ez ennek az évnek legfontosabb hire. Még élünk, élni akarunk tovább is akármilyen sötét is legyen ellőttünk a holnap! Élni fogunk, ha Isten is ugy akarja, hogy világithassunk a sötétben. Szükség van ránk. Nagy feladatok várnak, éllnünk kell, hogy Isten szava el ne némuljon a ködben. Kicsi lámpák, hősi magyar egyházak, fel a fejekkel!

EGYYHÁZMEGYE.

Egyházmegyénk tisztviselői a régiek maradtak, kivéve két változást. A jegyző Bogár Károly lett, a végrehajtó bizottság tagja Lengyel István, Johnstownból. Két egyházmegyei gyülést tartottunk, egyet McKeesportton, egyet Johnstownban. A rankini és a duquesnei egyházaink anyaegyházakká lettek. Egyházmegyénk kebelében a szomszédos magyar presbyteriánus egyházak részvételével két presbiteri konferenciát tartottunk, Pittsburghban és Homesteaden presbitereink széleskörü érdeklődése mellett. Áldott összejövetelek voltak ezek, bizonyságtételek előljáróink komoly, egyházat szerető lelkülete mellett. Sok komoly kérdésről folyt itt szó, a jelen nehézségeiről, a jövő elkötelezettségeiről, bátor szembenézések voltak ezek a mi problémáinkkal, bizonyára meg fogják könnyiteni, hogy azokat megoldjuk. A lelki élet elmélyitése céljából Balogh E. István, a bizottság elnöke, bejárta majdnem mindegyik egyházunkat, ébresztve, lelkesitve, terveket tárgyalva. Egyházmegyénk a Reformátusok Lapjának szives segitségével kiadta Közegyházunk ezirányu füzeteinek lesüritett forditását, amelyet szétosztottunk ingyen gyülekezeteink tagjai között. Mi lenne fontosabb, mint a lelki élet elmélyitése, a vallás élővé tétele? Lehet-e elég erőfeszitést tenni ennek munkálására? Meg lehet-e állni az ebben való szorgalmatosságban? Több egyházunk látogatásokkal, evangélizáló istentiszteletek tartásával próbálta ezt a lelkületet tovább fejleszteni. Október 2-től október 9-ig tartott országos imahét megtartásához is csatlakozott néhány egyházunk tagjaink meglepő érdeklődése és tömeges részvétele mellett. Bünbánó, őszinte könyörgés szállt minden lélekből a Magasság Urához, hogy hozzon jobb időket ránk, változtassa meg a szivünket és engedjen közelebb Magához. Közelebb jutni Istenhez — lehet-e nagyobb célja emberi törkevéseinknek?

HOMESTEAD, PA.

Az 1932-ik év a homesteadi egyház életében is az anyagi küzdelmek éve volt. Egyházunk örökös presbitere, nagy jótevője, Kállai Pál az Istenben elaludt s az egyháznak adott $6,500.00 kamat nélküli kölcsöne esedékessé vált s abból valami $2,500.00-t ki kellett fizetni. De Istennek legyen hála az egyház kiállta ezt is, sőt képes volt a régi fa-garage helyett egy modern cément block garaget is épiteni s az egyház telkét planirozni. Presbitereink és egyháztagjaink több mint 2000 órát dolgoztak ingyen, hogy munkájukkal segitsék egyházukat, amit a rendes munkaviszonyok mellett meg nem tehettek volna. Aki igazán akar, mindig talál valami lehetőséget arra, hogy egyházát segitse. Az egyház két izben is rendezett egész hétre terjedő evangélizáló összejöveteleket, megtartotta a könyörgés hetét, minden módot megragadott arra, hogy lelkiekben előrehaladjon. Egész nyáron folytak a vasárnap esti istentiszteletek, a szerdai bib-

lia órák s összel a vasárnapi iskola keretében megalakult a férfiak és az asszonyok osztálya, amelyet számosan rendesen látogatnak igazi tanulás vággyal. Az egyház rendes munkássága a gyermekek, fiatalok és felnőttek között szép eredménnyel folyik, a Női Egylet és Énekkar különösen áldott munkát fejt ki. Az előbbi ez évben ünnepelte fentállásának 10 éves jubileumát méltó keretek között. Jövő évben ünnepli az egyház 30 éves jubileumát, amely alkalommal a Pittsburgh Synod évi gyülését templomunkban tartja. Tudtunkkal ez lesz az első alkalom, amikor egy szinodus rendes gyülését egészen egy magyar egyház kebelében fogja tartani. Az egész egyház népe készül a jubileumi év nagy alkalmára. A homesteadi testvérek az árvaház rendszeres és buzgó támogatói.

A bőjti urvacsorában 173 lélek részesült. A husvéti és másünnepi arány természetesen sokkal magasabb volt. A homesteadi egyház egyike a legbuzgóbb urvacsorázóknak. A "Vig Özvegy" zenés operettet nagy sikerrel játszották le. A néh. Horváth Sámuel sirjánál decoration daykor gyászistentiszteletet tartottak. Konfirmándusok száma 16. A Nőegylet a szegények felsegitésére befőzött gyümölcsöt rakott el és közös kamarát létesitett.

RANKIN, PA.

A rankini egyházunk élete a megszokott mederben, csöndben, de buzgó vallásossággal folyik. Az év nagy eseménye volt az egyház anyásitása, amely rendes képviseletet adott a gyülekezetnek az egyházmegyében. A bérelt helyiség nehézségei nagyon akadályozták az egyház társadalmi és nevelési munkásságát. Még a nyári iskolát is a Magyar Ház szives segitségével az ő helyiségükben tartottuk nagyon szép eredménnyel. Rankini egyházunk előljár a modern egyházi élet kifejlesztésében a koperta rendszer behozatalával, az egyéni urvacsorai kelyhek használatával, jótékonysági adományaikkal, buzgó vallásosságával. Bizony sokszor nem a szám tesz egy egyházat naggyá és elsővé! A rankini testvérek Árvaházunkat hüségesen támogatják. Husvétkor 62 lélek vett urvacsorát.

PITTSBURGH, PA.

Pittsburghi egyházunk is hősi küzdelmet folytat, hogy viselni tudja régi adósságainak most szászszorosan ránehezedő terheit. Az egyháztagok közül többen fényes példáját adták az áldozatkészségnek, amely ma is ott él hiveink lelkében legyőzve depressziót és reménytelenséget. Az egyház életének kimagasló eseménye volt a Lorántffy Zsuzsánna Női Egylet 35 éves jubileuma, amelyet 1932 junius 26-án ünnepelt meg nagyszámu lelkész közremüködésével. A Lorántffy Zsuzsánna Női Egylet az amerikai magyarság legrégibb ilyennemü egylete. Uttörő és példátadó. 1897 május 30-án alakult meg néhai Ferenczy Ferenc lelkész ösztönzésére. Története méltó nagy nevéhez, amelyet visel. Az egymás segitésnek, az árvák, a hadifoglyok, az egyház segitésének története az. A mi amerikai magyar asszonyaink lelki nagyságának bizonyitéka. Alapitó tagjai közül még ma is élnek: Bá Györgyné, elnöknő; Ferkó Andrásné, Hibó Jánc né, Hornyák Andrásné, id. Kiss Andrásné és Szá Andrásné. Istennek áldó kegyelme legyen tová munkájukon is! Minden évben szép eredmén záródó gyüjtést rendeznek az Árvaház javára.

Az 1931. évi bazár, noha a munkaviszonyok m akkor kétségbeejtők voltak, 350 dollárnyi szép ere ménnyel zárult. A mult évi bazár is jól sikerült sulyos helyzetet figyelembe véve.

McKEESPORT, PA.

Az 1932. év az első teljes esztendő, amit a gy lekezet körében tölt az egyház uj lelkésze, Balc E. István. (Megválasztatott 1931. ápr. 26-án.) anyagi szegénység, de gazdag lelki gyarapodás i je volt ez év. Az 1931. évvégi lelkészi jelentés ada szerint 176 család, 575 lélek alkotja az egyház — az urvacsorázók száma 1931-ben 520 lélek volt, az egyház teljesen önfenntartó. 1931 márc. 1. ó nincs állandó tanitónő, csak a nyári iskola idejé alkalmazott az egyház szükséges segitőket a l kész mellé.

Az 1932. év kezdetén uj Szervezeti Szabályza dolgozott ki az egyház, amely első sorban a bel épülést segitette elő. **Nagy megmozdulásai az eg háznak a következők voltak 1932-ben:** Jan. 21- Hüség Vasárnap Márc. 7—8-án a Központi M gyar Ref. Egyházmegye gyülésének vendégül lá sa; Pünkösd előtti egész hét evangélizációs het májusban a lelkészlak és iskola festése és küls belső takaritása tagjaink közmunkájából; jun. jul. nyári iskolája 107 gyermek, 17 konfirmánd számára (tanitók: lelkész, tiszt. Czeglédy Sánd és Melegh Anna); szept. 11—18. napjain a presb térium taglátogató campaign-je; okt. 3—8. napja gyülekezeti Ima hét; okt. 23-án az egész gyülek zet résztvétele a duquesnei jubileumon; okt. 26—3 Reformáció hét. Mindegyik áldott és szép me mozdulás volt. Fájdalmas csapás volt egyházunk és igen sok tagjára az év jan. 28-án történt ban bukás (Pennsylv. Dep. Bank), — ahonnan a bet vők csak aug. 29-én kaptak vissza 10%-ot. A ves teség sok-sok ezer dollár kárt jelentett hiveir részére. Isten kegyelme azonban bizonyos erőss mindnyájunknak s nem engedte meg, hogy kétsé be essünk, — sőt ujult erővel munukálkodtunk.

Vasárnapi Iskolánk végzett aránylag legeredmi nyesebb munkát 1931 szeptembertől kezdve. Háro havi campaign után 50-ről 120-ra nőtt a rendes t gok száma s dec. 27-én a campaign zártakor Alleg heny County összes vas. iskolái közül elsőnek ke rült ki a versenyből iskolánk. 120 ifju, 12 tanit 3 tisztviselő alkotta 1932 jan. 1-én az iskolát, év fo lyamán 22 uj tanulóval megnőtt s már febr. 20-t 15 tanitóval 15 osztályban müködött. Márc. 1-t bevezettük a Westminster Graded System tani tást, de 3 havi próba után visszatértünk (anyag okból) a régi International leckékre. Ápr. 10-é nagy Rally Day volt, az este programmját főké pen az R. C. A. Photophone Co. 2 órás hangos film előadása töltötte ki. Jun. 12-én volt ifjak é

gyermekek napja, amit megismételtünk (Őszi Rally-day helyett) okt. 16-án. Jul. 30-án gyermek-kiránulást tartott a Vas. Isk. 130 gyermek számára. 1931 karácsonyán 193 gyermeket, 1932 husvétban 200 gyermeket ajándékozott meg az iskola.

Ifjusági Egyesületünk: minden héten tart vallásos összejövetelt C. E. tagok számára s ugyancsak minden héten van Club gyülés is. Ápr. 17-én a pittsburghi konferencián 43 ifju (8 presbyter), a jul. 3—4 ligonieri konferencián 45 ifju és 3 előadó, az aug. 10—12.-i lackawannai konferencián 6 tag képviselte Egyesületünket. Máj. 8-án Anyák-napi ünnepélyt rendeztek, amelyen 84 asszonyt ajándékoztak meg. Szept. hó első gyülésén megszervezték a Chicago Conference Club-ot, amelynek célja anyagi előkészület az 1933. évi konferenciára. Az Egyesület negyedévenként 25 dollár ajánlékot ad az egyháznak. Mükedvelő Körünk jan. 24-én szindarabot, Husvét-másodnapján bált, okt. 24-én Hallowween Partyt rendezett.

Girl's Scout Csapatunk (Troop 7.) rendszeresen működött egész évben munkáját. Nyári Campen 8-an voltak. Szeptembertől Kish Istvánné a csapat vezetője. Segitői Melegh Anna és Jeney Kornélia. 22 tag közül 11 magyar ref. leány.

Nőegyletünk a mult őszi ujjászervezés óta eleven munkát végez. Minden héten vallásos összejövetelt és varróórát tart. Havonként fizeti egyházunk villanyszámláját. **Munkája:** 1933 tavaszra bazárt készit elő; ligonieri konf.-ra 150 szalmazsákot varrt; szept.-től kb. 200 üveg befőttet készitett télire a szegényeknek. **Megmozdulások:** Szilveszteri szinelöadás; jan. 21-én megujitó vacsora; ápr. 17-én ünnepély; máj. 14-én egyház javára Bakesale; jun. 26-án a pittsburghi Nőegylet 35 éves jubileumán résztvétel; szept. 25-én bingó est; okt. 9-én nemzeti ünnepély; okt. 23-án a duquesnei jubileumon való résztvétel.

Férfi Dalárdánk a legujabb szervezet egyházunkban, 1931 okt. 10. óta azonban egyike a legszebben munkálkodóknak. Istentiszteleteken, ünnepélyeken, temetésen stb. állandóan szerepel. Hetenként 2 este tartja gyakorló óráit. 28 rendes és 12 pártoló tagja van. Egyházunkat adományban részesitette 1931. Karácsonyán. **Nagyobb megmozdulásai:** jan. 13-án K. Q. V. rádió állomáson szerepelt; febr. 7-én East Pgh.li Magyar Ház avatásán lépett fel; febr. 28-án a homesteadi egyház; márc. 7-én a helyi gör. kath. egyház ünnepélyén vett részt; márc. 13-án hazafias ünnepet, márc. 19-én

A McKEESPORTI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ PRESBITÉRIUMA 1932-BEN.

Első sor balról jobbra: Márton János pénztárnok, Dobos János algondnok, Hadar Benjámin tiszteletbeli gondnok, Balogh E. István a gyülekezet lelkésze, Tóth Béla gondnok, Bóné Bernát jegyző, Szilágyi Gábor ellenőr. — Második sor: Id. Becskereky Mihály, Debreczeni Kálmán, Ifj. Szabó István, Vámossy János, Czimmerman József, Bertók János, Ifj. Szabó József, Révész Elek. — Harmadik sor: Szabó Dávid (Clairton), Parajos Lajos (Clairton), Dancs László, Vakarcs Ferenc, Kalóz Károly, Ésik Benjámin, Murvay Károly. — A felvételről hiányzik Nt. Melegh Gyula tb. presbyter és B. Szabó Károly presbyter-háznagy.

BALOGH E. ISTVÁN
lelkész és családja.

József estét rendezett. Máj. 8-án Anyák-estjén, szept. 17-én Társas Köri ünnepélyen énekelt.

Az Árvaház segélyezése terén 1932-ben hónapokon keresztül McKeesport vezetett.

MONONGAHELA és DONORA. PA.

Magyar Ref. Egyházait is a mckeesporti lelkész szolgálja ki.

MONONGAHELA, PA.

McKeesport leányegyháza 22 év óta. 19 család (69 lélek) alkotja az önfenntartó kis gyülekezetet. Havonként kétszer von istentisztelet a gyülekezet saját templomában. Febr. 28-án közös istentiszteletet tartott a gyülekezet a donoraiakkal s ekkor volt az egyházmegyei elnöki látogatás. Legnagyobb külső megmozdulása e kis egyháznak a templom külső és belső festése s az iskolaterem átalakitása volt. A csaknem másfél hónapig tartó munkában majdnem minden férfi tag segédkezett. A ligonieri konferencián 6 ifju vett részt.

DONORA, PA.

Egyházmegyénk legfiatalabb kis gyülekezete. McKeesport leányegyháza. 11 család (41 lélek) alkotja. Saját temploma nincs Önfenntartó. Havonként kétszer van istentisztelet a helyi Presbyterian Church templomában. Ebben az évben ugy Monongahela, mint Donora nagyon kevés külső megmozdulásról tud számot adni, mert a munkanélküliség talán első sorban és legjobban ezt a vidéket sujtotta. Donora minden évben áldozott nyári iskolai tanitásra, ez évben arról is le kellett mondani. McKeesport, Duquesne testvér egyházak megmozdulásaiban mindenkor részt vett s a jótékonyságról e sulyos napokban sem feledkezett meg.

Ebben az egyházban május 1-én tartották a forencsi Nagy Elek pénztáros és neje ezüstmenyegzőjüket.

SPRINGDALE, PA.

A springdalei egyház beszolgáló lelkésze a kivetkezőket irja egyházáról:

"Pál apostol a Zsidókhoz irt levél 10. részének 23-ik versében a következő lélekbuzditó szavakat és tanácsot adja: "Tartsuk meg a reménységnek vallását tántorithatatlanul, mert hü az, aki igéretet tett." Ezekben a szent szavakban megtaláljuk az az alapgondolatot és azt a lelki erőt, amellyel a springdalei magyar református egyház küzd élete jogosultságáért.

Az elmult esztendő nem volt sok idő, de megpróbáltatásokban és küzdelemben nagyon is hosszu időt jelentett. Talán egyházunk 18 éves fennállása óta ez volt a legnehezebb esztendő. Nemcsak anyagiakban lett egyházunk sulyosan érintve, hanem az utóbbi időkben egész családok költöztek el, ki más városba, ki vissza az országba. De mindezek a megpróbáltatások dacára is, a springdale-i református egyház tántorithatatlanul állta helyét mindenkor bizván Isten megtartó erejében. Az egyház lelkésze Novák Lajos szent hittel végzi azt a munkát és feladatot, amely megedzett és próbált lelkésznek is feladat és nehéz gond volna. De mellette ott állanak az előljárók és a hivek, akik szeretik anyaszentegyházukat.

De az anyagi csapások ellenére is, a reménység vallása lelkileg szép előmenetelt bizonyit, mivel egyházunkban rendesen és szép eredménnyel folyik Isten országának épitő munkája. Ugy a Nőegylet mint a Vasárnapi Iskola és az Ifjusági Kör, áldásos szép munkát végeznek. A Nyári Iskolába körülbelül 50 gyermek járt fel magyar oktatásra. Konfirmálás alapján a lelkész 16 ifju tagot vett fel anyaszentegyházunk kebelébe. Ujjá alakult a Káté Kör, amely hetenkint egyszer találkozik.

Nevezetesek voltak egyházunk életében az angol protestáns testvérekkel gyakran tartott közös istentiszteletek, amelyek nagy elismerést és lelki összeölelkezést jelentettek magyar testvéreinknek.

Az egyházi teendők mellett megengedte a gondviselő Isten, hogy a lelkész tovább képezze magát tanulmányaiban és igy sikerrel végezte post graduate tanulmányait a pittsburghi szemináriumban. Junius elseje óta pedig a lelkészt hivta meg a pittsburghi angol Szent Pál református egyház rendes beszolgáló lelkésznek és azóta ugy a magyar, mint az angol egyház lelki munkáját együttesen végzi az ifju lelkész."

JOHNSTOWN, PA.

A csöndes, de eredményes alkotó munkának éve volt 1932 az egyház történetében. Modern egyházi életük kiépitésében egy uj lépést tettek előre,

amikor a férfiak egy csoportja megszervezte a Reformed Churchmen's League egy osztályát, csatlakozva ehez a nagy közegyházi mozgalomhoz. A nagysikerü szervezkedés eredményei máshol is gondolkozóba ejtették már a férfiakat s a johnstowni egyháznak ez a megmozdulása valószinüleg uttörő lesz. Husvétkor 103 urvacsorázó volt 82 dollár adománnyal.

WINDBER, PA.

A windberi egyház nagyon nagy küzdelmet folytat az anyagi nehézségekkel s az ebből fakadó ellentétekkel. Az egyház lelkészét az elmult decemberben nagy szerencsétlenség érte, amelyben koponyatörést szenvedett, de Istennek legyen hála, ebből szerencsésen felépült. Betegsége alatt az egyházat Hunyadi László lelkész vezette. Husvétkor 88 urvacsorázó volt 50 dollár adománnyal.

PORTAGE, PA.

A portagei leányegyház hüséges, alázatos egyházi életet él. Kiveszi részét a közegyházi terhek hordozásából, jó példával járva elől nagy egyházak előtt. A tél folyamán volt árvaházi vasárnap.

VINTONDALE, PA.

A vintondalei gyülekezet megfogyva a munkanélküliség miatt, de törve nem, diadalmasan folytatja egyházi életét szinte leküzdhetetlen akadályokkal szemben is, csodálatos példáját adva a magyar szivósságnak és hithüségnek. Washington születés napjának 200 éves évfordulói ünnepén az egyház vitte a vezérszerepet a város által rendezett ünnepélyen és diszfelvonuláson. Mrs. Baraté teritőt adományooztt. Az egyháznak a munkanélküliség miatt csak 25 felnőtt tagja maradt Vintondalen és mégis a félévi bevétel 663 dollár 54 centet tett ki.

Árvaházi perselyavatás nov. 6-án volt.

BARNESBORO, PA.

A barnesboroi leányegyház is hősiesen állja a harcot, amit a mai nehézségekkel meg kell küzdenie. Néhány szétszórtan élő család alkotja ezt az egyházat, de azok mind példás, áldozatos magyar reformátusok.

POCAHONTAS, VA.

A virginiai bányavidékek magyar református központja Pocahontas. Régi egyház. Családjai száma egyre olvad, de hitük erősen áll. Pocahontas nem csak egy telepnek az egyháza. Gondozza az egész nagy környéket s ez a munkája az, amely életét különösen fontossá teszi. Női egyletének 10 éves jubileumát októberben ünnepelte három vendéglelkész közremüködésével.

MORGANTOWN-UNIONTOWN.

Az utazó lelkész a "Bibliai két fillér értéke" cimen körzetéről a következőket irja:

"A szénvidék West Pennsylvánia s még inkább West Virginiában ennek a sulyos gazdasági "depressziós" időkben nagyon megpróbálta e terület bevándorló magyarjainak, reformátusságának a hithüségét. El van ismerve West Virginia bányászai vannak legrosszabbul fizetve U. S.-ben. Egy tonna szén kiszedéséért a "fizetés" 18—22 cent. Napi kereset $1.20, ennek fele levonás "powder", orvosi dij, Union tagdijban. A lakbér szintén levonásba jön, a Co. Storbe vásárlás annyira kötelező, hogy nem is pénzzel, de "Scrips"-sel, u. n. "Jancsi Bankó"-val fizetik őket, melyek az utóbbi időben névre szólnak s csakis a Co. Stórokban értékesithetők, oly magas árszámitással, hogy pl. egy zsák lisztért 95 centet számitanak, melynek az A. & P.-ben 41 cent az ára.

Ily gazdaásgi helyzetben az egyházi évi költségvetésünk megállapitásánál **napi 1, azaz egy centben** szabtuk meg az **egyéni tagsági dijat.** Az egyéni tagdij, minden konfirmált napi 1 cent tagdijat fizet, nem kicsinylendő. Eddig, amig havi dijba családonként $1.00 volt a kiszabott havi dij, **ma egyéni tagdijban** ez több, mert ahol apa s anya s van 2—4 vagy 6 konfirmált: ott a napi kötelezettség napi 4—6—8 cent, igy a **családonkénti havi dij $2.40** egy hóban. És hála Istennek egyházközségi területeinken befoly a **szükséges napi egy cent.** Persze Morgantown, W. Va.-ban, ahol 1931-ben 85 volt az urvacsorázó, a napi 85 centet csupán 29-en fizetjük, és Uniontownban 43 családos közül csak 19 családos fizetett **rendszeresen;** de mind a két helyen befolyt eddig az összeg. S vannak Istentől ihletett lelkek: akik családjukba bevezetve az egyéni napi 1 cent tagdij fizetését: gondnokok, pénztárnokok, presbyterek: e borzalmas időkben egyházunk fenntartói, a magyar édes anyanyelv megőrzői.

Kedves vendégei a gyülekezetnek: Nt. Dienes Barna egyh. megyei elnök, Nt. Dr. Nánássy Lajos Ligonier, Pa. árvaatya, Nt. Balogh István, Nt. Melegh Gyula a Reformátusok Lapja szerkesztője, akit először kellett volna emliteni, 1932-ben háromszor látogatta meg az utazó lelkészi körzetet. Vendégünk volt Nt. Dr. Nánássy Lajosné és Kalassay Sárika Ligonier, Pa.-ból. Az egyházmegyei látogatást Uniontown, Pa. T. Egry. László pittsburghi segéd-lelkész teljesitette. Fogadják gyülekezeteink hálás köszönetét.

Nyári magyar iskola s konfirmációi oktatás. Magyar neylvü **mindennapos** iskola volt 3 hónapon át 3 helyen. Brady, W. Va., Evandale, W. Va. és Morgantown, W. Va.-ban. Lelkész napi 8 órát tanitott magyar nyelven. Konfirmációi oktatás volt 8 telepen: 38 növendékkel. Morgantown, W. Va.-ban az isteni tiszteletek számát havonként egyhől kettőre emelte fel a gyülekezet. A részegeskedés, a templom kerülés megszünt. Isten egyházi életünkben a "rossz"-ból, a sulyos gazdasági válságból "jót" hozott ki. Térjen érte dicsőség szent nevére."

LOGAN, W. VA.

Logan vidékének lelkésze a következőket irja: "A Logan és Vidéke-i magyar református egy-

ház az 1927—29-es években örvendetesen szép haladással munkálkodott a maga komoly református gyülekezeti életében. Az akkor még népes Monaville volt a központ, ahol a rendes istentiszteleteken kivül vasárnapi, nyári iskolák, nőegylet s több rendbeli férfi egyletek nagyarányu munkálkodást fejtettek ki. Valóban gyönyörüség volt hallani a magyar iskolás gyermekek ajkairól felhangzó énekeket és dalokat. Szétszórtan élő gyermekink máig is örömmel emlékeznek a magyar iskolában töltött boldog időkről. Azokban az időkben gyakran foglalkoztunk egy kisszerü templom felépitésének gondolatával. Tervünk nem sikerült. A bánya tulajdonosoktól egy talpalattnyi földet megvásárolni nem lehet s igy máig is templom, iskola nélkül vagyunk.

Az 1930—31-es években már érezhető volt a szénipar hanyatlása. Magyar népünk azonban bátran küzdött a kereset nélküli élet bajaival, mig végre, ez év tavaszán bezárták a Monaville-i bányákat. Több mint 60 magyar család maradt munka nélkül, akik közül némelyek az ó-hazába költöztek, mások pedig Logan környékén nagy szétszórtságban telepedtek le.

A logani körzetben máig is mintegy 140 család van. Hiveink részére némely telepen templomban, több bányatelepen pedig csak az iskolának egy-egy termében tartunk istentiszteletet. A templomok mindenütt csak a délutáni órákban állanak rendelkezésünkre, mely sajnálatos körülmény különösen az uri szent vacsora osztása alkalmával érezteti káros hatását.

Anyakönyvi adataink: Keresztelés volt májustól kezdődőleg 67, esketés volt 15. Temetés volt 59. Konfirmált 66.

A jobb munkaviszonyok idején pezsgő magyar élet nyilvánult meg itt a hegyek közé elrejtett kis falucskákban. Most azonban a szénipar pangása, a bányák sorozatos lezárása nagyon megnehezitették az egyházi munka haladását. Egyéb ujságszerü feljegyezni való nem akad egyházunk ez évi életében. Hisszük, hogy a várva várt jobb időkben fel tudja majd használni Isten szétszórtan élő népünket arra, hogy saját templomunkban dicsőithessük az Ő szent nevét. Adja Isten, hogy ugy legyen."

A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE.

1932 április 11. és 12-én tartotta évi gyülését Lorainban. Az egyházmegye lelkészi karában a következő változások állottak be: Elyria uj lelkészt kapott a Tóth Tibor személyében, Krisik Alajos fairporti lelkész cserélt Hady Albert los angelesi lelkészszel. Ifj. Kalassay Sándor volt elyriai lelkészt az egyházmegye lelkészi jellegének viselésétől megfosztotta. Drakes Congo rendes lelkészt nyert Radácsy Sándor személyében. Ajánlotta a közgyülés, hogy a vasárnapi iskolai tanitók számára egy hetes nyári konferencia tartassék valamely nyugalmas és szórakozást is nyujtó helyen. A hátrálékos egyházmegyei járulékot a hátralékos gyülekezetek nem fizették be. Az 1932. évi járulékokból is alig folyt be 20% A segélyek arányositására bizottságot küldött ki, melynek feladata javaslatot tenni a Boardnak. A közgyülés tárgyalta az Emergency Fund ügyét. A legmegértőbb támogatást ajánlotta. Az egyházmegyei elnököt szorgalmazza, hogy a lehetőséghez képest minden gyülekezetet látogasson meg egyszer egy esztendőben. (Cs. B. Az Am. M. Reformátusok Lapjából.)

A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE EGYHÁZKÖZSÉGEI.

AKRON, OHIO.

A mult évben 7 konfirmándus volt. Az egyház augusztus 7-én nagyszabásu magyar napot rendezett. Árvaházi vasárnap április 3-án volt.

BUFFALO, N. Y. Első Egyház.

Az egyház a templomot és parókiát csinosan kifestette és a templom csatornáját rendbe hozta. Árvaházi vasárnap augusztus 14-én volt.

BUFFALO, N. Y. West Sidei Egyház.

Lelkész a W. E. B. R. rádióállomásról a világháboru hőseiről emlékezett meg és imát mondott. Az Ifjusági Kör szeptember 18-án ünnepelte fentállásának 15 éves jubileumát. Az ifjuság footballcsapatja a harmadik bajnokságot nyerte el. 25 konfirmándus volt. A gyülekezet május 22-én tartott árvaházi vasárnapot.

CLEVELAND, O. Első Egyház.

Az evangelizáló istentiszteleteket zsufolt templomi gyülekezetek jelenlétében tartották meg. Az április 3-án tartott közgyülés uj korszak kezdetét jelentő határozatot hozott, amikor kimondotta, hogy a Buckeye Road és East Boulevard sarkán levő egyházi telken hatalmas templomot és közmüvelődési épületet emel és ez utóbbi épitéséhez 60,000 dollár költségelőirányzattal hozzá is fogott. Julius 3-án volt az alapkőletétel, amikor a Nőegylet nevében Koncz Andrásné 1,000, a Férfi Énekkar nevében Gazsi István 50, a Női Énekkar nevében Király Imréné 100, a Református Közmüvelődési Egylet nevében Ficzery Albert 1,000, az Ifjusági Egylet nevében Komjáthy Zsigmond 1,500 dollárt ajánlott meg az uj épületre. A közmüvelődési terem gyorsan közeleg a befejezés felé és a depresszios világban hangosan hirdeti a clevelandi első egyház tagjainak hitét és áldozatkészségét. Az uj épületben decemberben volt árvaházi vasárnap.

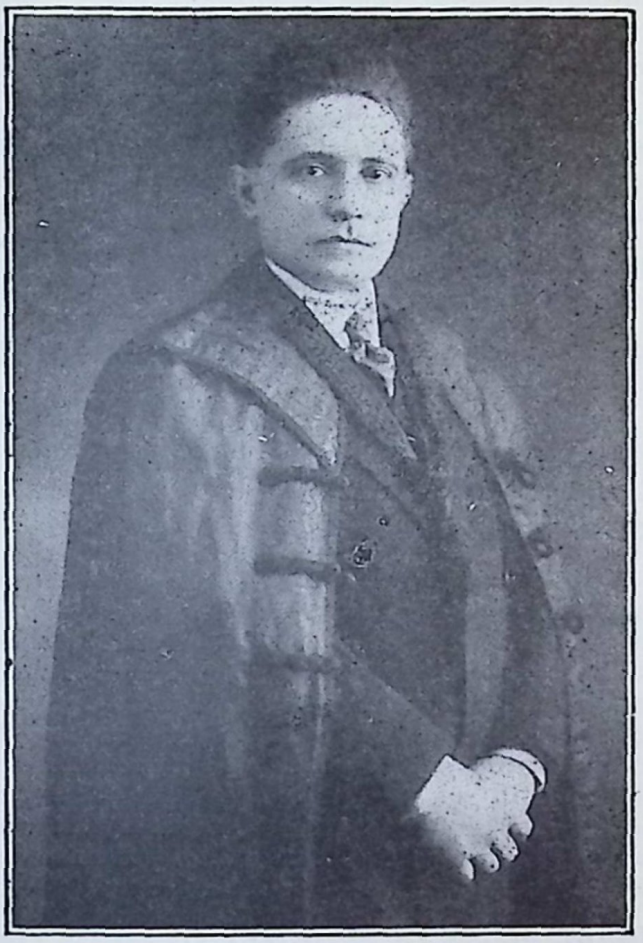

VASVÁRY ÖDÖN.

CLEVELAND, O. West sidei egyház.

Husvétkor 323 lélek urvacsorázott, az adomány 300 dolláron felül volt. A templomban tüz támadt és javitási munkára volt szükség. A templom diszes festést nyert; a munkát Nagy Pál és Fekete Ferenc közmegelégedésre végezték. A megujhodott és megszépült templom szentelése szeptember 11-én ment végbe. Az egyház volt pénztárosa 2000 dollárig kárositotta meg az egyházközséget.

COLUMBUS, O.

A Womans Missionary Society Kish Erzsébet diakonisszát munkába állitotta. A Lorántffy Nőegylet és az ifjuság részt vett a Y. W. C. A. nemzetközi ünnepélyén. Megalakult a leányok missziói köre.

DAYTON, O.

Az egyház kebelében müködő összes testületek részére egy közös pénztár van. Az egyház önfenttartóvá lett. Pünkösdkor az 1907. óta konfirmált ifjak megujitották fogadalmukat. Árvaházi vasárnap március 13-án volt.

ELYRIA, O.

Julius 24-én az egyház nagy társasvacsorát rendezett, amikor lelkész a polgármester jelenlétében "Justice for Hungary" cim alatt tartott előadást. Árvaházi vasárnap április 24-én volt.

Az egyház bazárja 302 dollár 71 cent jövedelmet hozott. Az egyház az ottani amerikai vezető emberekkel állandó érintkezést tart fent. Szanyi Lajos loud speakert szerelt fel azok részére, akik összejövetelek alkalmával az iskolába nem férnek be.

FAIRPORT HARBOR, O.

1931-ben a Nőegylet 100 dollárt ajándékozott az egyháznak. A Hady lelkész tevékenysége élénk egyházi életet eredményezett. A vasárnapi iskolába 130 növendék jár.

LORAIN, O.

Az 1931. évi bevétel 4,798 dollár volt. A Nőegylet 1932 februárban az egyháznak 200 dollárt adott, felét ajándékul, felét kamatmentes kölcsön gyanánt. A templom belsejét izlésesen festették. A C. E. senior csoportját két japán vendég kereste fel.

14 konfirmándus 5 havi oktatásban részesült. Bőjtben 126, husvétkor 342, pünkösdkor 160 volt az urvacsorázók száma. A mükedvelők köre 25, a Ref. Betegsegélyző Egylet 100 dollárt adott festésre, 150 dollárt pedig a szegények segélyezésére. Az egyház szeptember 4-én méltó keretek között ünnepelte fentállásának 30 éves fordulóját. Kalassay Sárika megválasztott diakonissza és tanitónő szeptember 20-án foglalta el hivatalát. Árvaházi vasárnap junius 19-én volt.

NORTH TONAWANDA, N. Y.

Az Ifjusági Körnek 41 tagja van. Az egyház a W. E. B. R. rádióállomás magyar müvészei részére vacsorát rendezett. Pór Lajos a magyar iskola kiváló növendékeit saját autóján viszi fürödni. A templomot ujra festették. Árvaházi vasárnap május 22-én volt.

A MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE.

1932 április 11. és 12-én tartotta tavaszi közgyülését a flinti református templomban. A gyülést istenitisztelet előzte meg, melynek végeztével Boros Jenő egyházmegyei elnök a közgyülést megnyitotta. Az elnöki jelentés felolvasása után a közgyülés megválasztotta az 1932-ik évi tisztviselőket.

A másnapi folytatólagos gyülésen napirend előtt Laky Zsigmondné szólalt fel az amerikai református női szövetség érdekében, kérve az egyházmegye hathatós támogatását. Majd a paróchiális jelentések olvastattak fel s ennek megtörténte után kineveztettek a különböző bizottságok, amelyek mnukájukkal elkészülvén határozati javasla-

taikat a közgyülés plénuma elé terjesztették, amelyeket az, csaknem minden változtatás nélkül elfogadott. A gyülés kedden este 7 órakor Boros Jenő lelkész buzgó imájával véget ért. A gyülés tartalma alatt a kiküldöttek a helybeli Lorántffy Zsuzsánna nőegyletnek voltak szivesen látott vendégei. A legközelebbi egyházmegyei közgyülés 1933-ban a husvét utáni harmadik hétfőn tartatik Detroitban. (K. G. Am. M. Ref. Lapjából.)

MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE.

CHICAGO, BURNSIDE.

31 konfirmándus járult az Urasztalához. Husvétkor 265 urvacsorázó volt és noha az egyháztagok 80%-a munka nélkül van, az adomány 176 dollárra rugott. Árvaházi vasárnap ugy 1931-ben, mint 1932-ben októberben volt.

Az egyházban virágzó vasárnapi iskola és ifjusági egylet müködik. Az ifjak felemelő éneke az istentiszteletet bensőségessé teszi. Mükedvelő gárdája elsőrangu.

DETROIT, MICH.

Az 1931. évi bazár 1,021 dollár haszonnal járt. A Nőegylet egy év alatt 2,800 dollár adománnyal támogatta az egyházat. Virágvasárnapon 74 konfirmándus tett vizsgát. A fiatal asszonyok részére külön Nőegylet alakult. A templomot szépen kifestették. Szeptember 15-én az egyház óvodát nyitott. Az egyház az Árvaházat támogatja.

FLINT, MICH.

A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet az összmagyarság megbizásából a "Justice for Hungary" repülőgép épitése körül fáradozó Szalay Emil tiszteletére nagy bankettet rendezett.

GARY, IND.

Az egyház lépéseket tett abban az irányban, hogy adományozás alkalmával a boritékrendszert önkéntes használatra bevezeti. Árvaházi vasárnap október 23-án volt.

Az acélipar pangását kinosan érzi a gyülekezet, amely vasárnaponként a gyönyörü templomban talál oltalmat és vigasztalást.

INDIANA HARBOR, IND.

Mircse Sándor lelkészt 1931 november 29-én iktatták be hivatalába. Az 1932. március 17-én tartott Sándornapkor a lelkészt 120 dollár ajándékkal lepték meg. Az egyház nem ijedt meg a munka és pénznélküli állapottól, hanem templomépitésbe fogott. A kapavágás junius 26-án, az alapkőletétel szeptember 5-én és a templomszentelés november 24-én volt. A templom a 136 és 7th Street sarkán van. Mögötte lesz a parókia, amelynek csak basementi részét épitik meg egyelőre. Árvaházi vasárnap 1931 és 1932-ben októberben volt.

JOLIET, ILL.

Ebben a lelkes gyülekezetben az Illinois Steel Company munkásai nem dolgoznak. Többen eltá-

Az akroni Presbiterium.

voztak a munkanélküliség miatt és az összes reformátusok száma 70-re csappant le. Erőteljes, benső gazdagitásra néző munka folyik. A népesség számát figyelembe véve a jolieti gyülekezet az Árvaház és Aggmenház legelső és legbuzgóbb támogatója. Árvaatya okt. 21-én, hétköznap este jelent meg istentisztelettartás végett és mielőtt a templomba bement volna, átadták neki az 57 dollár 50 cent adományt! A lelkész az ifjak zenei oktatására nagy sulyt helyez és az orgonázási munkát több leány képes elvégezni.

MILWAUKEE, WIS.

A magyar iskolába járó gyermekek vizsgáján megjelent Tank Ádám, a Verhovay Egylet helyi fiókjának elnöke, aki a gyermekekhez buzditó beszédet intézett. Az árvaatya október 17-én este a Nőegylet estéjén beszélt a ligonieri szeretetintézményről és adományokat kapott.

Az egyház gyönyörüen berendezett épületcsoporttal rendelkezik, a mi a legnagyobb egyházaknak is diszére válnék.

CHICAGO-WESTSIDE, CHICAGO-SOUTHSIDE. WHITING, INDIANA.

Ezekben az egyházakban 1931 október havában és 1932 novemberben emlékeztek meg az Árvaházról. A whitingi testvérek jól dolgoznak, a mi ritka itünet a mai világban.

A REFORMED CHURCH NEM MAGYAR EGYHÁZMEGYÉIHEZ TARTOZÓ EGYHÁZAK.

BRIDGEPORT, CONN. Első egyház.

Ebben a harmincnyolcesztendős multra visszatekintő egyházban nincs kollektálás, hanem mindenki beszolgáltatja adományát. A társas összejövetelek száma korlátolt. Az egyháznak nagylelkü cselekedetét igazolja az az esemény, hogy az Ifjusági Kör által 12 évvel ezelőtt 11,000 dollárért vásárolt klublielyiséget, mivel az ifjak a nehéz idők miatt nem tudtak tovább fizetni, az egyház átvette.

Árvaházi vasárnap október 2-án volt. Az egyház női a másik két egyház nőivel karöltve a Köteles István vezértestületi tag inditványára a Mrs. Victor irányitása mellett október 19-én kártyapartyt rendeztek az Árvaház és Aggmenház javára.

EAST CHICAGO, IND.

A Nőegylet irógépet vásárolt a lelkészi hivatal számára. Magyar iskolai tanitás East Chicagoban és Hammondon volt. Husvétkor 216 volt az urvacsorázók száma. Az egyház 25 éves jubileumi ünnepségét nagy lelki és anyagi haszonnal szeptember 12-én tartotta. Árvaházi vasárnap 1931 és 1932 október havában volt.

FAIRFIELD, CONN.

Az egyház 1931 november havában ötéves jubileumát ünnepelte, az ünnepély tiszta maradványa $284.60 cent volt. Száznál több egyháztag használja az adományboritékot vasárnapról vasárnapra. Az Ifjusági Kör egy tagot, aki hithagyással kérkedett, kizárt kebeléből. Husvétkor csaknem minden egyháztag urvacsorázott. Husvéti bevétel $651.08 volt. P. Varga János gondnok és neje, a Nőegylet elnöke, augusztus 24-én tartották ezüstlakodalmukat. Árvaházi vasárnap 1932 október 2-án volt.

LOS ANGELES, CALIFORNIA.

Áprilisban Krisik Alajos vette át a lelkészi hivatal vezetését. Husvétkor 72 urvacsorázó volt.

TOLEDO, O.

Bőjtben 206, husvétkor 413, pünköstkor 330 urvacsorázó volt. Február 28-án az egyház nagyszabásu Washington ünnepélyt rendezett. 30 konfirmándus vizsgázott. Az 1919 óta konfirmáltak közül 206 ujitotta meg fogadalmát. Virágvasárnap 426 lélek volt a templomban. A Toledo Religious Training Schoolban Balázs Erzsike, Horváth Etel és Komáromy Erzsike sikerrel végezték el a hároméves tanfolyamot. A Birmingham Branch Library által rendezett és Washingtonról szóló essayversenyben Perczel Margit az első, Timár Mariska a második dijat nyerte. Az iskolát, parókiát és harangozói lakást kifestették. Néh. Kovács Lászlóné után az egyház 200 dollárt örökölt. A W. S. P. D. állomásról az egyházból 23 gyermek adott le sikeres programot, amit Michiganben is bemutattak. Az egyház a reformáció vasárnapot megelőző hét minden estéjén evangélizáló istentiszteletet tart. A toledoi reformátusok az Árvaház és Aggmenház rendszeres támogatói, amennyiben a női tagok minden évben gyüjtést rendeznek. Az evangélizáló hét egyik estéjén az árvaatya predikált. Az 1932. évben az Árvaház javára rendezett gyüjtés eredménye 100 dollár volt, amit az árvaatya közremüködése nélkül hoztak össze és a ligonieri szeretetintézmény vezetőjének csak meg kellett köszönni az adományt. Ezenkivül a Lorantffy Nőegylet tagjai lepedőt, párnahajt stb. varrtak az árvaháznak.

II. A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. A.-HOZ TARTOZÓ EGYHÁZAK.

1.) Illinois államban:

East St. Louis, Ill. A lelkész nagy területen lakó magyar reformátusokat szolgál ki. Az anyaegyház temploma East St. Louisban van. Árvaházi vasárnap az egyház fentállása óta először február 28-án volt.

2.) Indiana államban.

So. Bend, Ind. A C. E. és vasárnapi iskolai munka szép eredményt ért el. Lelkész gyakran angol gyülekezetekben is predikál. A husvéti adomány $191.77 volt. Az Árvaházról minden évben megemlékeznek. Árvaházi vasárnap nov. 27-én volt.

A So. bendi ref. Nőegylet.

A So. bendi Presbiterium.

A So. bendi C. E. Senior osztály.

A so. bendi magyarok 50 évvel ezelőtt kezdtek Indiana államnak ebbe az ipari gócpontjába letelepedni. Ennek emlékére a so. bendi magyarság a mult év október 16-án nagy ünnepélyt rendezett, amelyből a lelkész és ref. egyháztagok is illően vették ki részüket.

3.) New Jersey államban:

Alpha, N. J. Az egyháznak több, mint 30 üzletember és 34 farmer tagja van, akik 4600 hold földön gazdálkodnak. A hivek oly szépen látogatják az istentiszteletet, hogy uj templom épitésére van szükség és erre a célra az adományozás megkezdődött. Alphán, Brainardson és Eastonban volt magyar iskola. 18 konfirmándust vettek fel az egyház felnőtt tagjai sorába. A templom és parókia köré cementjárdát csináltak. Id. Holtz János 100, Kelly. Szücs János 500 dollárt hagytak az egyházra. Az egyház az Árvaháznak hüséges támogatója.

Caldwell, N. J. Ferenczy Pál beszolgáló lelkész „A. keresztyénség és világbéke" cim alatt kiadta a Bloomfieldi szemináriumban az 1931—1932. iskolai év folyamán dicséretet nyert pályamüvét. Az előzőt Böszörményi István és Tukacs György lelkészek irták.

Elizabeth, N. J. Az egyház lelkésze, Szathmáry Bertalan, junius 5-én kötött házasságot Andorkó Máriával a new yorki 116. utcai templomban. A Nőegylet adományával szokott megemlékezni az árvaházról.

New Brunswick, N. J. Ifjusági körzeti konferencia volt az egyház templomában okt. 23-án. Az egyház az Árvaházat rendszeresen támogatja. Lelkésze, Papp Károly, a magyar presbiteriánus konferencia jelenlegi elnöke.

Wharton, N. J. Az egyházi munka csendben, zavartalanul folyik. A nehéz időket itt is érzik, azért a lelkész és egyháztagok állják helyüket és más egyházak örömében is osztoznak az azokkal való kooperálás utján.

4.) New York államban:

Lackawanna, N. Y. A mult évben 12 konfirmándus tett vallást hitéről. Az egyház templomában augusztus hónapban a C. E. országos magyar csoportja szépen megrendezett konferenciát tartott. Az egyház lelkésze, lelkésznéje és tagjai a közeli egyházak lelkészeivel és tagjaival együtt a vendégeket kötelező szivességgel fogadták.

New York, N. Y. 116. egyház. 1931 novemberben jól sikerült bazárt rendeztek. Az egyház állandó énekkara minden vasárnap énekel. Az egyháznak lelkésze és társlelkésze van. Nagyterme a new yorki magyarság egyik társadalmi központja.

5.) Pennsylvania államban:

Beaverfalls, Pa. Az egyháztagsági dijat évi 12 dollárra emelték. Az ifjuság szépen veszi ki részét a vasárnapi iskolai tanitásból. Beszolgáló lelkész gondozza jelenleg a Szathmáry Gyula személyében.

Coatsville, Pa. Ötventagu, jól szervezett vasárnapi iskolája van. Az Árvaházat támogatják.

Brownsville, Pa. A presbiterium lelki tanácsa a Kálvin János Bibliakörét is vezeti. A Nőegylet tag-

SILLAY SÁNDOR,
daisytowni lelkész.

jai 1148 iskolás gyermeket láttak el ebéddel. A munkát lelkészné mellett 78 nő végezte. Erre a célra Egyed Sándor 200 liter tejet adományozott. Husvétkor Brownsvillen és Pricedalen 214 urvacsorázó volt. A konfirmáltak száma 14. Az iskolában uj szinpadot és függönyt készitettek. Az egyház és egyletei az Árvaház rendszeres támogatói.

Daisytown, Pa. A daisytowni gyülekezet igazán példányképül állhat a mai sulyos időkben áldozatos hitével. Alig egy pár család egyházat tart fel! Igaz, hogy részben segélyezi a Presb. Church in the U. S., de nagyobb részét a terheknek a gyülekezet viseli.

Az egyházi munka, kevés publicitással folyik, de azért a lelkekben nem egy esetben mutatta és mutatja áldásos hatásait. Nemcsak szavakban, hanem tényekben, cselekedetekben igazolódik be **Isten Szent Lelkének munkája.** A mai világnak nem érzelgő, önmagának tetszelgő keresztyénségre van szüksége, hanem öntudatosan hivő és áldozatos keresztyénségre. Ilyen a daisytowni gyülekezet. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet kevés tagsággal, de annál nagyobb hittel dolgozik és imádkozik, hogy Istennek tetsző munkát végezhessen. Ifjusági Egylete és Énekkara szintén komoly, lelkeket nyerő munkát folytat.

A templom belsejét megujitották. 22 tagból álló dalárdája van. Ádám Jolán, Turda Elekné férjhezmenetele alkalmából értékes urasztali és szószékteritőt adományoztak. Az árvaházat támogatják.

Leechburg, Pa. A presbyteriumnak látogató és lelki bizottsága van. Husvétkor 97 urvacsorázó volt. A Nőegylet a szegények számára befőtt gyümölcsöt rakott el.

Pricedale, Pa. Ebben az egyházban februárban volt árvaházi vasárnap.

Farrell, Pa. Az egyházi bazár 571 dollár haszonnal zárult. Az Ifjusági Kör a termet megnagyobbította. Ingyen iskolai könyvekről a Ref. Egyesület osztálya gondoskodik. Önfenttartó egyház. Csak rendes egyháztag részesül egyházi kiszolgálásban. Az egyház az árvaház hüséges támogatója. Árvaházi vasárnap szept. 18-án volt.

Sharpsville, Pa. A farrelli egyház leányegyháza. Szept. 18-án volt árvaházi vasárnap.

6.) Ohio államban:

Alliance, O. Husvétkor 84 urvacsorázó volt. Árvaatya áprilisban kereste fel az egyházat.

Canton, O. Szép uj templomában erőteljes egyházi élet folyik. Májusban volt árvaházi vasárnap.

Crescent-Martinsferry, O. A körzetben husvétkor 254 urvacsorázó volt. Martinsferryben 12, Weirtonban 2 urvacsorázó volt. Sebők Istvánné és Sárkány Istvánné urasztali teritőket adományoztak. Az egyházban lelkész szeptemberben tartott árvaházi vasárnapot .

Niles, O. A nehéz időkre tekintettel az egyház az egyházmegyétől 1000 dollár segélyt kér. Az egyház tagsági dij befizetését a munkanélküliség miatt nem szorgalmazzák. Az Ifjusági Kör tagjai baseball versenyben vettek részt. Lelkész operáción ment át és szerencsésen felépült.

Youngstown, O. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet az árvaház javára márc. 13-án teaestélyt rendezett. A heti boritékrendszer állandóan hódit. 2 konfirmándus volt. Az egyház kebelében a gyermekek és ifjak számára több áldásosan működő egylet munkálkodik. Az árvaházat támogatják. A lelkész neje volt 1932 augusztus végéig a Nőszövetség elnöke és ilyen minőségben fáradságos és az egész országra kiterjedő szép munkát végzett.

III. FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

Az 1932. esztendő a Független Egyházra is megpróbáltató esztendő volt. A hivek áldozatkészségére támaszkodva kellett végeznie munkáját, de azért a reá bizottaknak igyekezett megfelelni. Perth Amboyban a depressziós világban végezték el a templom belsejének müvészi kifestését, a windberi egyház most jutott magyar református temető birtokába.

Az elmult évben a roeblingi anyaegyház lelkészének eltávozása után a trentoni egyház társegyháza lett.

A keleti egyházmegye május 30-án Trentonban tartotta egyházmegyei gyülését

A daisytowni egyházban konfirmált ifjak.

amelyet konferencia követett. A konferencia tárgyai ezek voltak: "Egyházi életünk külső és belső ellenségei", "Hitem, egyházam és az anyagi váltság", "Az Amerikai Magyar Református Egyesület", "A ligonieri Árvaház és Aggmenház." A konferenciát nagyszámmal látogatták.

A nyugati egyházmegye labor daykor Detroitban gyülésezett, ahol beszámoltak az egyházközségek lelki és anyagi állapotáról és kimondották, hogy a független egyházak nőegyletei között szorosabb kapcsolatot létesitenek.

FÜGGETLEN KELETI EGYHÁZMEGYE. CARTERET, N. J.

A cartereti független magyar református egyháznak az életében ez az elmuló esztendő a megalakulásnak 29-ik évfordulóját hozta el. Szept. 10-én volt 29 esztendeje annak, hogy a cartereti egyház jövőjének az első magvait elvetették. Az a naptári év, melynek a számára készül ez a kis beszámoló, elhozza tehát a 30 esztendős jubileumnak a visszatekintésre való, különösen ünnepélyes alkalmát. Anélkül, hogy ezt az alkalmat megakarnók előzni, már most elmondhatjuk, hogy az Isten kegyelme 29 esztendő alatt magyar Amerikának egyik szép gyülekezetét épitette fel Cartereten, mind létszám, mind lélek dolgában. Jól ismerjük azokat a fogyatkozásokat, melyek közöttünk, az Ige mértékével mérve magunkat, megvannak, de ismerjük Istennek azokat a kegyelmi tényeit is, melyeket nekünk adott az elmult évek során, közöttük ebben a 29-ik esztendőben is.

Mindaz, ami történt ebben az esztendőben a mi előhaladásunkért, csak ugy volt lehetséges, hogy a hivek és előljárók a kicsinyek és nagyok érezték azt a felelősséget, melyet az elmult évek hagytak örökbe a gyülekezet tovább épitésének a területén. Ez a felelősség tisztultabban él az idősebb nemzedékben, mint az ifjuságban, de a borra nézve is a kiforrás után van jóreménységgel a gazdája. Az idősebb nemzedék, mind e sorok irásáig kitartó hüséggel hozta meg azokat az áldozatokat, melyek nélkül Istennek az anyaszentegyháza sem állhat fenn ebben az anyagi keretek közé teremtett emberi életben. Kitartó hüséggel állott meg a magyar református egyház igazságai mellett. Anyagiakban ez az előhaladás nem volt olyan szembeötlő, mint az elmult években, de ha a mai gazdasági helyzet adottságai között gondolunk a cartereti gyülekezet anyagi életére, hálát kell adnunk

az Istennek azért, hogy egy fejlett egyházi élet igényét ki tudtuk elégiteni.

Lelkiekben való növekedésünket az által kivántuk szolgálni, amiben azt Isten minden időben leginkább megadta: az Ő Igéjéhez való hüségben. Gyermekeink, ifjaink, a nők és a férfiak között mindig azt hangsulyoztuk, hogy minden munkának értéket az ad, hogy miképen viszonylik az Istennek az Ő Igéjében megjelentett akaratához. Istentiszteleteink, uri szent vacsorával való élésünk, iskolai munkánk, egyháztársadalmi és egyleti tevékenykedésünk, terveink és reményeink épen ugy az Ige mérlegén mérettek meg, mint azok az akadályok, melyek között a jó munka végzése közben haladnunk kellett. Hogy ezeket legyőzve idáig juthattunk, áldassék azért az az Ur Isten, Aki a jubileum esztendejében is előre mutat a mi egyházunk szent feladatainak a mezőire. Ez a harmincadik esztendő igéret is, meg elköteleztetés is. Az előbbiért hálát adunk, az utóbbit a szivünkben kell tartanunk minden napján az 1933-ik esztendőnek is.

Az árvaház részére 60 dolláros alapitványi kamatát minden évben befiżeti és ezen kivül árvaházi vasárnap tartásával emlékezik meg szeretetintézményünkről.

Husvétkor 334 egyén élt uri szent vacsorával, az ünnepi bevétel $257.46 volt.

NEW YORK.

A nagyvárosi élet ezernyi akadályt gördit az egyházi munka utjába, de azért a new yorki független egyház végzi hivatását és valláserkölcsi és anyagi kötelezettségeinek igyekszik hüségesen eleget tenni. 1931. évi bevétele $5,944.00, kiadása $5,467.02 volt. Husvétkor 67 urvacsorázó volt 107 dollár 50 cent adománnyal. Az árvaházat évről évre segélyezi.

CLIFFSIDE-SHADYSIDE.

A new yorki egyház társegyháza. Templomát a magyarok hüséggel látogatják, noha a lélekszám nem nagy. Husvétkor 52 urvacsorázó $54.07 cent adományt tett. 1931ben $4,206.19 cent bevétellel szemben kiadása $4,079.61 volt.

PERTH AMBOY, N. J.

A perth amboyi független református egyházközség ezesztendei egyházi életének a legkimagaslóbb eseménye az 1925-ben épitett templom kifestetése és azzal együtt egy csomó javitási és karbantartási munka elvégeztetése volt. A templom belső festését Jámbor Lajos festőművésznek adta ki az egyháztanács $1,147.50-ért. Mr. Jámbor a rábizott és felvállalt feladatnak a legteljesebb mértékben megfelelt és nyugodt önérzettel elmondhatjuk, hogy az egyház temploma nemcsak kivülről, de belülről is határozottan a legszebb amerikai magyar református templomok egyike. A templomfestéssel egyidőben elvégeztetett templomjavitási és külső-festési kiadások kb. 350, a paróchia belső festése és papiroztatása pedig 120 dollárba került. A legmegpróbálóbb időkben összesen tehát mintegy 1600 dollárt áldozott az egyházközség azért, hogy mind temploma, mind egyházi épületei "ékes és jó" rendben legyenek. Természetes, hogy ilyen dolgokra csak békességben és hitben élő egyházközség képes. Az elmult esztendőkkel együtt ez az esztendő is a belső és külső épülés és épités áldott esztendeje volt. Dicsőség érte Istennek!

Ebben az egyházban az uri szent vacsora sákramentuma minden hónap első vasárnapján kiszolgáltatik. A szent sákramentummal husvétkor 654 lélek élt, az ünnepi bevétel $642.61 volt. A rendes havi urvacsoraosztások alkalmával 160—200 között szoktak megjelenni az Ur asztalánál.

Az árvaház és aggmenház segélyezésében ez a gyülekezet vezetett 1931-ben. Szept. 25-én volt ebben az évben árvaházi vasárnap, amikor $146.25 adomány folyt be.

A perth amboyi független egyháznak van egy kicsiny leányegyháza az Amboytól 50 mértföldre eső **Flemingtonban.** Valamikor virágzó üvegipar adott itt munkát több magyar családnak, de ma már igen-igen megfogyatkozott a flemingtoni magyarok száma. Mindössze 15 a magyar ref. felnőtt hivek száma is. A farmok felé való huzódás ujabban egy családdal növelte az ottani hivek számát.

PHILADELPHIA, PA.

Philadelphia mindig a legnehezebb munkatér volt a magyar egyházi munka számára. Amig több amerikai felekezetnek épen Philadelphiában vannak a legnagyobb és leghatalmasabb egyházközségei, felekezeti központja és főhadiszállása, theológiai főiskolája és könyvkiadóvállalata, addig a magyar egyházi munkának éppen Philadelphia a legnehezebb területe.

A Philadelphiában mindig meglévő nehézségek párosulva a gazdasági válságból eredő nehézségekkel, rendkivül nehéz helyzetbe sodorták philadelphiia egyházközségünket. Nem hallgatjuk el és nem is csodálkozunk rajta. Hisszük azonban, hogy éppen ezek az idők valóban meg fogják éreztetni philadelphiai testvéreinkkel, hogy szükségük van egyházi életre és hisszük, hogy az igazi hitnek annál a sajátságánál fogva, amely szerint arra a megpróbáltatások és visszavettetések csak megerősitően hatnak, egy minden eddiginél buzgóságosabb, evangyéliomibb egyházi életet hoz ki a Szent Lélek Isten a mostani megpróbáltatásból.

SCRANTON, PA.

A scrantoni független egyházközségben munkálkodik a Független Egyháznak és tudtunk szerint az összes amerikai magyar református egyházközségeknek a legidősebb papja: Tiszt. Hámborszky Gyula. Ebben az esztendőben töltötte be életének 72-ik esztendejét. Egyházmegyéje, a keleti független egyházmegye, esperesén keresztül kivánta néki ez alkalomból a jó Istennek legjobb áldásait. Az idős egyházi szolga bizó hittel viseli a nehéz időknek az ő vállait sem kimélő terhét. Hüségesen

megtartja az istentiszteleteket, kiszolgáltatja a sákramentumokat, pásztorolja azokat, akiket pásztori gondjával elérhet. Ujabban több hive költözött ki távolabb eső farmokra. Ezek inkább csak nagy ünnepek alkalmával jönnek be az istentiszteletre. Itt is kivánjuk az ősz egyházi szolgának, hogy az Ur legyen az ő erőssége.

ROEBLING, N. J.

Az egyház lelkésze, Fazekas Lajos 1932 szeptember végén Magyarországra távozott és az egyház 1000 dolláros végkiegyenlitést adott neki, ami ebben a pénztelen világban szép példája annak, hogy miként kell a lelkészről gondot viselni akkor, amikor az egyház meg akarja szüntetni anyaegyház jellegét. A roeblingi egyház jelenleg a trentoni egyház társegyháza és Béky Zoltán lelkész szolgálja ki. Az árvaatya minden évben árvaházi vasárnapot tart.

TRENTON, N. J.

Ebben a régi, népes egyházban 1931-ben $11,730 dollár volt a bevétel, a kiadás pedig $9,915.06. Az egyháznak 408 rendes fizető családja van és a lélekszám meghaladja az 1300-at. A lelkész karácsonytól husvétig hetenként háromszor a heidelbergi kátét magyarázta. Az ifjuság baseball és football csoportja több alkalommal szerzett városi és megyei bajnokságot. A Templomegylet 9000 dollárt meghaladó tiszta vagyonnal rendelkezik. Az egyház a helyi görög katholikus egyházzal karöltve közös pikniket, továbbá Magyar Napot és Washington ünnepélyt rendezett. Az egyház május hónapban diszes és tágas termében vendégekül látta a keleti független egyházmegyei konferencia tagjait.

A trentoni egyházba minden évben meghivják az árvaatyát árvaházi vasárnap tartására és ligonieri közös szeretetintézményünket hüségesen támogatják.

FÜGGETLEN NYUGATI EGYHÁZMEGYE.

DUQUESNE, PA.

1931 karácsonykor 115 egyháztag vett urvacsorát. Az adomány $336.50-re rugott. Az egyház lelkésze a gyülekezet gyermekeivel és ifjaival behatóan foglalkozik. Az egyház férfi tagjai augusztus hónapban a templom és parókhia körül javitási munkát végeztek.

DETROIT, MICH.

Husvétkor 172 urvacsorázó volt, pünkösdkor pedig 103. A központi nyári iskolába 82, a wyandotteibe 20 gyermek járt fel. Az egyház lelkésze rendezésében leadott gyermekszándarabok nemcsak Detroitban, hanem más amerikai magyar gócpontokban is nagy érdeklődést váltottak ki és a magyar hirlapok nagy elismeréssel adóztak dr. Bötykös Béla lelkésznek azért a fáradhatatlan buzgalomért, amelynek kifejtése által a második nemzedéket nemcsak akarja, hanem meg is tudja tartani magyarnak.

DONORA, PA.

Ebben a kis egyházban 1931-ben $1,796.43 volt a bevétel, kiadás $1,674.86. 1931-ben a 179 istentiszteletet összesen 4,779 lélek látogatta, urvacsorával hét alkalommal 248 hivő élt. A Nőegylet az egyházat szép összeggel támogatta.

FAIRPORT, O.

Ebben az egyházban az árvaatya dec. 27-én karácsonyi istentiszteletet és árvaházi vasárnapot tartott. 52 lélek urvacsorázott. A nyár folyamán Böszörményi Ede, a daytoni Central Theology volt hallgatója és korábban magyarországi hittanhallgató végezte az iskolai tanitást és istentiszteleteket. Az Ifjusági Egylet ujra megalakult. Az 1932, évi első félévi bevétel $314.22 volt, ezen kivül banki betét gyanánt ,$1,239.60 szerepel.

LEECHBURG, PA.

Az 1931. évben a következő bevételek voltak: egyházi bevétel $1,761.17. Az özv. Nyiri Jánosné adománya $4,000.00, ismét Nyiri Jánosnétól $417.06. Husvétkor 28 urvacsorázó volt. Az egyházat a donorai lelkész szolgálja be.

McKEESPORT, PA.

Néhány. adat. 1931-ben 117 (61 d. e.-i és 56 d. u.-i) istentiszteletet tartottak, amelyeken 13,862 lélek vett részt. A délelőttieken 3,855 férfi ,4,099 nő és 2,833 gyermek, összesen 10,787-en jelentek meg. Átlagos látogatottság 177 (16-al több, mint a megelőző évben.) A d. u.-i istenitiszteleteken 3,075 lélek jelent meg, átlag 55 (13-mal több, mint 1930-ban). 1931-ben 2,129-cel többen vettek részt az istenitiszteleteken, mint a megelőző évben.

Urvacsorájával (401 férfi és 456 nő) összesen 857-en éltek (14-gyel többen, mint 1930-ban.)

Az egyház terheinek a viseléséhez 100 d.-on felüli összeggel járult 1 tag, 70 és 60 d. között 1, 60 és 50 d. között 5, 50 és 40 d. között 11, 40 és 30 között 22, 30 és 20 d. között 32, 20 és 10 d. között 28, 10 d.-on alul 50. A gyülekezet 60%-ának áldozatkészsége 15 és 104 d. között mozog, 40%-áé 15 d.-on alul marad. Az adakozás átlaga 23 dollár, 7 d.-ral kevesebb, mint 1930-ban.

A gyülekezet a rossz munkaviszonyok ellenére is képes volt arra, hogy az adósságából 450 d.-t törlesszen, emellett természetesen egyéb kötelezettségének is pontosan eleget tett.

A gyülekezetben 150 család van. Lélekszám 591. Megkonfirmált tagok száma 398. A háztulajdonosok száma 60, polgároké 122. Keresztelés volt 6 (3 fiu és 3 leány), esketés 2 (1 vegyes és 1 ref.), temetés 7 (5 fi- és 2 nőnemen lévő), konfirmált 16 (8 fiu és 8 leány).

A Nőegyletnek 23 tagja volt. Egész évben 7 különböző összejövetelt tartott és egy a viszonyokhoz képest jólsikerült bazárt. Az egyházat $745 d.-ral segitette. Egész évi bevétele $1,164.07, kiadása $1,086.84, áthozat 1932-re $77.23.

Az Ifjusági Körnek 41 tagja volt, egész évben 11 különböző cimü összejövetelt tartott. Összes bevétele: $560.56, kiadása $534.44, áthozatal 1932-re $26.52. Az egyházat 290 dollárral segitette.

A Konfirmáltak Köre egész évi bevétele $66.82, kiadása $56.45 volt. Áthozat: $10.37. Egyházat 25 d.-al segitette.

Az egyház kebelében lelkész, Darnay János, Juhász Bertalan és ifj. Járdánházy Lajos vezetése alatt cserkészcsapat, Mrs. J. D. Moon vezetése alatt pedig Girl Reserve csapat is müködik. A nyári magyar iskolába 97 gyermek iratkozott be. Az egyház évközi és vasárnapi iskolája állandóan müködött és ez utóbbiban lelkész mellett Fülöp Mariska, Diószegi Zsófia, Palády Margit, Ficsóri Gizella és Siti Zsuzsánna tanitottak. Az egyház 1931. évi bevétele $5,360.40, kiadása $5,000.79 volt.

1931-ben karácsonykor 204, 1932-ben bőjtben 73, husvétkor 190, pünköstkor 125, ujkenyérkor 102 urvacsorázó volt.

Az 1932. év első felében $3,967.49 bevétel és $3,781.73 kiadása volt.

Konfirmáltak száma 1932-ben 24. Az árvaházat az egyház adományaival támogatja.

WINDBER, PA.

A windberi független gyülekezetet előbb Sebestyén Endre főesperes, a nyár folyamán Sipos István amerikai tanulmányuton levő exmittált hittanhallgató szolgálta be. Bevezették a minden hónapi urvacsorázást. Juliusban 31 lélek élt a sákramentummal. Van ifjusági és női egylete. Az egyház életében kiemelkedő esemény volt az augusztus 8-án, hétfőn tartott temetőszentelési ünnepély, amelyen sok magyar és amerikai lelkész jelent meg. Ünnepély után 220 teritékes bankettet rendeztek. Az egyház másféléves multra tekint vissza.

YOUNGSTOWN, O.

1931-ben a pénztári bevétel $4,605.85, a kiadás $4,591.00 összeget tüntet fel. A Nőegylet 595 dollár adománnyal támogatta az egyházat. 1931 karácsonykor 151, husvétkor 204, pünköstkor 101 lélek, ujkenyérkor 104 lélek élt urvacsorával. A konfirmáltak száma 23 volt. Az egyház bevezette a dupla boritékrendszert és a tagok vasárnapról vasárnapra rendszeresen támogatják az egyházat. Ugy a mult, mint a megelőző évben árvaházi vasárnap keertében adakoztak az árvák és aggok házára.

IV. A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENTHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ MAGYAR EGYHÁZAK.

Manville, N. J. A legfiatalabb Nőegylet szept. 25-én ünnepelte egy éves jubileumát, amelyen Whartonból, Perth Amboyból, So. Riverről és New Brunswickról voltak vendégek. A 15 tagból álló Nőegylet teljes konyhaberendezést ajándókozott az egyháznak.

New Brunswick, N. J. Somerset streeti egyház. A 60 tagból álló Nőegylet a templomfestés összes költségeit magára vállalta 1,000 dollár összegben. A szép festési munkát Kraus Bertalan müvész végezte. Veres József tölti be a tanitói és kántori hivatalt.

Peekskill, N. Y. A hudson parti egyházakban (Poughkeepsie, Roseton, Kingston és Hudson) Hámory Lajos lelkész végzi a munkát. Ezek az egyházak az árvaház buzgó támogatói. A mult évben is beküldték szeretetadományukat.

V. A PROTESTANT EPISCOPAL EGYHÁZHOZ TARTOZÓ EGYHÁZ.

Franklin, N. J. Szabó László lelkész a mult év őszén visszatért magyarországi utjáról, mint az Arany János Kör felavatott tagja. Lelkész cserét ajánlott fel. 1931 szeptemberben volt árvaházi vasárnap és októberben a lelkészné kezdeményezésére gyüjtés. Tudomásunk szerint az egyház és episzkopálisok közötti kapcsolat megszünt. 1932 végén Ferenczy Pál hittanhallgatót hivták meg a lelki munka végzésére, miután Szabó László lelkész elhagyta Franklint.

VI. A SOUTHERN PRESBYTERIAN CHURCHHÖZ TARTOZÓ EGYHÁZ.

Hammond, La. Ebben az egyházban márc. 6-án volt az első árvaházi vasárnap. A farmergyülekezet csendesen és békében szolgálja Isten országa szent ügyét.

VII. TELJESEN INDEPENDENT EGYHÁZ.

Peekskill, N. Y. Tukacs György lelkész Peekskillen egyházat szervezett. Beiktatása november 13-án délután volt.

New brunswicki somerset streeti egyház Nőegylete.

Örömünnepeink.

MOLNÁR ISTVÁN, az Amerikai Magyar Református Egyesület köztiszteletben álló titkára immár harminc hosszu esztendő óta viseli hivatalt az Egyesületben. A bizalom 1902 október hónapjában választotta be a Vezértestületbe és azóta szakadatlanul tisztviselő. Volt elnök, pénztárnok, ellenőr és aztán hosszu időn keresztül titkár. A munkából az oroszlánrészt vállalta és helyét hüséggel állja. Pedig harminc éven át az Egyesület hajóját mennyi viharon kellett keresztül vezetni, mennyi akadállyal kellett szembe nézni! Molnár István mindig ott állott az őrhelyen. Lelkipásztora találóan irja róla: "Neki sok adatott. Értelmesség, becsületesség, munkakedv, kálvinista nyiltság, egyenesség. És ő mindazt, amit kapott, hitének és magyar fajának szolgálatába állitotta."

Élete szorosan összeforrt az Amerikai Magyar Református Egyesület életével, amelynek nemcsak tisztviselője, hanem odaadó munkása és hüséges szolgálója. Egyesületi ügyben való jártasságát és szakképzettségét más magyar testületek vezetői is készséggel elismerik és előtte meghajtják a zászlót.

A harmincéves szolgálat határkövénél hálásan köszönjük Istennek, hogy őt nekünk adta és életére, munkásságára továbbra is kérjük onnan felülről az áldást!

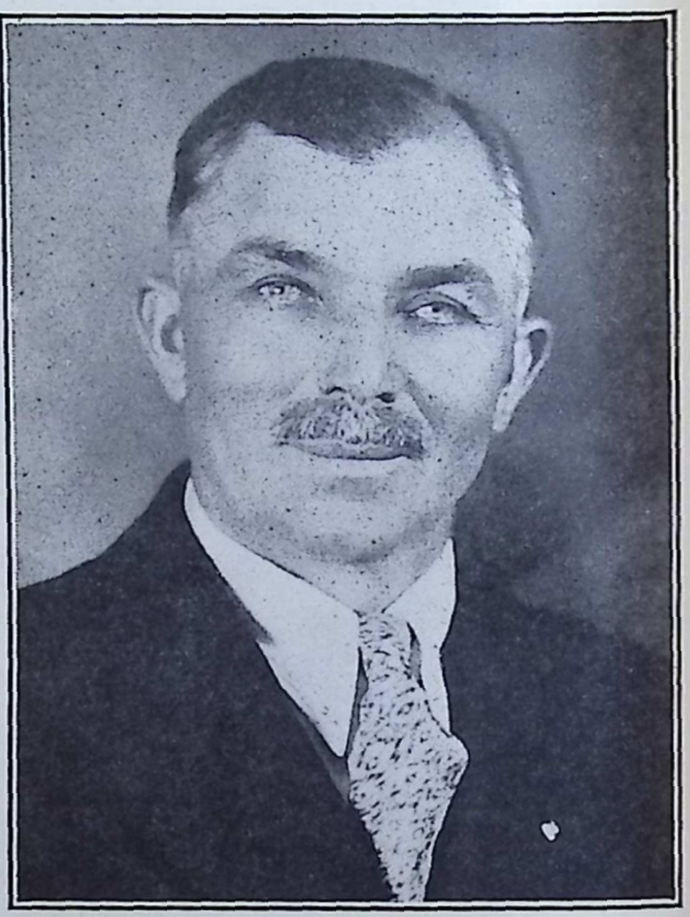

BACSÓ PÁL.

BACSÓ PÁL. A toledoi egyház köztiszteletben álló gondnoka Bacsó Pál és neje 1932 év nyarán érték meg házasságkötésük 25 éves fordulóját. Ebből az alkalomból barátaik és tisztelőik nagyon szép ünnepélyt rendeztek az egyház iskolatermében, hogy az irántuk érzett szeretetnek és tiszteletnek ilyen formában adjanak kifejezést, sok ajándékban részeltették őket, amik között rádió, villanyóra, ezüst tál és 25—25 darab ezüst szerepeltek. Fogadott fiok, Béla, aki lancasteri hittanhallgató, megható módon fejezte ki szülei iránt érzett szeretetét és ragaszkodását. A jól sikerült kedélyes összejövetel programjáról az énekkar gondoskodott. A toledoiakon kivül Dr. Tóth Sándor tanár és Boros Jenő chicagoi lelkész is elküldték üdvözletüket. Bacsó Pál gondnoki hivatalán kivül az Énekkarnak és Kálvinegyletnek is elnöke.

TÓTH JÓZSEF Alphán ottani egyházunkban 10 éven keresztül hüséggel töltötte be a jegyzői hivatalt. A lelkész tizéves alphai ünnepeltetése alkalmából Tóth József becsületes munkálkodását is méltányolták.

VARGA ENDRE az alphai egyháznak több, mint tiz éven át odaadó hüséggel munkálkodó pénztárosa. Felesége a nőegyleti munkából veszi ki részét. Mikor a gyülekezet a Szabó András lelkész Alphán töltött évtizedes munkálkodásáról megemlékezett, nem fe-

ledkezett el a hüségesen sáfárkodó Varga Endréről sem. Mindig szükség van arra, hogy az Áronok tartsák a Mózesek ég felé emelt karját.

TÓTH MIHÁLY detroiti lelkész tiz esztendőt töltött el Detroitban. Az épitkezés, az egyház nagy népessége, majd a mindenkire rászakadó anyagi pangás miatt próbára tevő, nehéz időszak volt ez. Azért hálás cselekedetet teljesitett a gyülekezet, amikor szeptember 25-én a Nőegylet tizéves jubileumi ünnepélyével kapcsolatban megemlékezett a lelkésznek Detroitban töltött évtizedes munkájáról.

A tágas templom zsufolásig megtelt, ahol Bakay Árpád, a Magyar Sion egyházmegye elnöke hirdette az igét, Varga Lajos pittsburghi és Bodor Dániel east chicagoi lelkészek pedig imádságban emelték felfelé a lelkeket.

Délben nagy diszebédet rendeztek az iskola hatalmas termében. Az állam kormányzója is elküldte üdvözletét az ünnepelt lelkésznek, a polgármester pedig személyesen volt jelen. A köszöntő felszólalások után Tóth Mihály lelkész tartott beszédet és az ajándékokat megköszönve kötelezte el magát a további odaadó, hüséges munkára.

KOVÁCS BÉLA immár 20 esztendőt töltött a wallingfordi egyház szolgálatában. A két évtizedes multat feltünő zaj nélkül, de csendben ünnepelte meg a lelkész és gyülekezet 1932 aug. 29-én. Legyen Isten kegyelme továbbra is a pásztoron és gyülekezeten, hogy kőfalai között továbbra is csendesség és jóbékesség, a község között egyenesség lakozzék!

BOROS JENŐ chicagoi burnsidei lelkész 1932 április havában ünnepelte huszonötéves lelkészi jubileumát, amelyre nemcsak Chicago és környéke, de a messze távoli helyek magyarsága is felvonult. Reggel ünnepi istentisztelet volt, amelyet Mircse Sándor, Ujlaki Ferenc és Hankó M. Gyula lelkészek magyarul végeztek, Dr. Schaeffer angolul predikált. Majd a Magyar Házban volt ünnepi bankett, ahol a közönség nagy nehezen tudott ülőhelyet találni.

"Az ünnepelt lelkész, Nt. Boross Jenő beszéde zárta be az ünnepélyt. Mélyérzésü beszédben nagyon röviden körvonalazta az elmult 25 esztendő küzdelmeit, hálás szivvel köszönte meg az ajándékokat és a megtisztelő

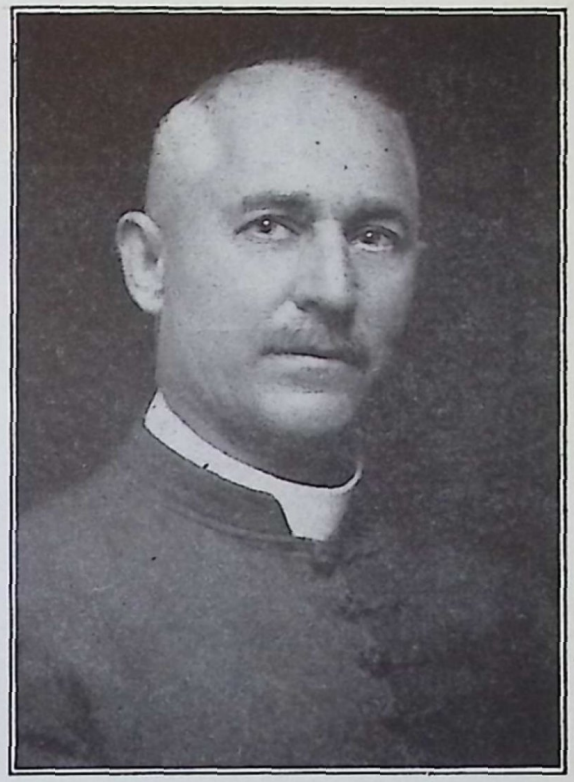

KOVÁCS BÉLA.

ünneplést majd hivatkozva arra, hogy a lelkész is csak ember, annak is vannak hibái — őszinte szavakkal kéri mindenkinek az elnézését az esetleges önkénytelenül elkövetett hibáiért.

Gyönyörü logikával átszőtt s ragyogó ékesszólással elmondott beszédét óriási lelkesedéssel fogadta a közönség.

Az előkészületekkel járó hatalmas nagy munka az egyház tisztikarának a buzgalmát dicsréi, akik Tarjanyi Károllyal az élükön mindent elkövettek, hogy a jubileumi ünnepély fényes és maradandó emléket hagyjon maga után.

Őszinte örömmel konstatáljuk, hogy fáradozásaikat olyan nagy siker kisérte, amelyre mindenkor büszkék lehetnek."

(Szabadság.)

A DARÓCZY MÁTYÁS fölszentelésének tizéves fordulóját május 1-én ünnepelték a farrelli hálás reformátusok. Az istentiszteletet Kalassay Sándor, Kruchio Antal és Nánássy Lajos lelkészek végezték, Dr. Wishart amerikai lelkész pedig angolul beszélt. A templomi szertartást 250 teritékes vacsora követte, amelynek keretében az ünnepelt lelkész

TAKARÓ GÉZA.

sok értékes ajándékot kapott. Az ünnepséget az egyháztagok óhajtották és boldogan valósitották meg nemes szándékukat.

DEMETER GUSZTÁV és neje tiszteletére a new yorki I. egyház rendezett ünnepi vacsorát, akik több, mint 30 éve tagjai az egyháznak. E hosszu idő alatt hüségesen vették ki részüket az egyház segélyezéséből és erősitéséből. Csendben, feltünés nélkül végezték a munkát, mint akik Istennek szolgálnak és nem embereknek, azonban az egyház vezetősége nem siklott el a mellett a tény mellett, hogy Demeter Gusztávék három évtizeden át oszlopai, erősségei voltak a new yorki I. egyháznak és hálásan emlékezett meg érdemeikről.

LAKY ZSIGMOND, a youngstowni első egyház lelkésze, husz évet töltött a lelkészi pályán. Egyháztanácsa ebből a nevezetes alkalomból május 29-én bensőségteljes ünneplésben részesitette. A délelőtti istentiszteleten Dr. Hudnut angol lelkész prédikált, este pedig bankettet rendeztek tiszteletére, ahol Korán János egyházi jegyző, Dienes Barna, ifj. Dókus Gábor, Melegh Gyula, Varga Lajos, Balogh István, Daróczy Mátyás, Kruchio Antal, Hady Albert, Varga Albert és Czeglédy Sándor lelkészeket kérte fel szólásra. Rajtuk kivül a youngstowni és vidéki magyarság képviselői is elmondották jókivánságaikat. "Szép volt, nagyon szép volt, ebben a meggyőződöttségben távozott el mindenki az éjjeli órákban a magyar református egyház presbiteriuma által rendezett estélyről", irja egy világi lap tudósitója.

MALASICS JÓZSEF 1932-ik évben tizedik éve szolgál az Ur szőlőskertjében. Ennek emlékére a newarki egyház presbiteriuma istentisztelet és közvacsora keretében ünnepelte. Az istenitszteletet Takaró Géza, Kovács Ferenc, Dezső János, Szathmáry Bertalan, Gulyás Károly és Kósa András lelkészek végezték, a vacsora alkalmával pedig Hajdu Béla töltötte be a toastmasteri tisztséget. Az iskola kicsiny volt a nagyszámu vendégek befogadására, akik szeretettel vették körül az ünnepelt lelkészt.

SZABÓ ANDRÁS tiz évet töltött az alphai gyülekezetben és lelkiismeretes odaadással dolgozott annak megerősitésén. Nemcsak addig terjedt ki gondja az ifjusági munkára, mig az ifjak az ő közvetlen hatáskörébe tartoztak, hanem közülök sokat buzditott, hogy végezzék tovább tanulmányaikat. Megnyerő egyénisége sok barátot szerzett számára és igy természetes, hogy tizéves alphai lelkészkedése alkalmából hivei és másvallásu tisztelői bensőségteljes, hálás szivből fakadó ünneplésben részesitették.

TAKARÓ GÉZA new yorki lelkész, a Keleti Egyházmegye elnöke, 1931 december 13-án new yorki müködésének 10, lelkészkedésének 25 és születésének 50 éves fordulóját ünnepelte. A nagynevü lelkész tiszteletére délelőtt zsufolásig megtöltötte a templomot New York és vidéke magyarsága, amikor Dr. Tóth Sándor tanár predikált, este pedig 4-500 teritékü ünnepi vacsora mellett ünnepelték. Jelen volt Dr. Ghika főkonzul is. A Lorántffy Zsuzsánna és a különböző egyházak ajándékokkal lepték meg a kiváló irói és szónoki tehetséggel megáldott lelkészt, akinek záró beszéde képezte az estély kiemelkedő részét.

VASVÁRY ÖDÖN west clevelandi lelkészt egyházközsége 1932 május 1-én nagyszabásu, bensőségteljes ünneplésben részesitette, ami az egész Clevelandnak ünnepe volt. A gyülekezet

DR. VINCZE KÁROLY.

SZABÓ LÁSZLÓ.

a fáradhatatlan pásztor érdemeit akarta jutalmazni és a hála és szeretet kinyilvánitásáról nem feledkezett meg a mostani megpróbáltató időben sem, hogy ezáltal az ünnepeltnek annál nagyobb örömöt szerezzen.

DR. VINCZE KÁROLY, a perth amboyi független egyház lelkipásztora és a keleti független egyházmegye esperese, 1931 december havában a debreczeni Tisza István egyetemen a dogmatikai szakból theologiai doktori kitüntetést nyert, igy szerezvén tisztességet nemcsak magának és gyülekezetének, hanem az amerikai lelkészi karnak is. Hazaérkezése alkalmából fényes bankett fogadta. Dr. Vincze a theologiai tudományok fáradhatatlan és alapos ismerője. A szép kitüntetés, amelyben részesült, arra buzditja, hogy a szent theologiával irodalmi téren még szélesebb mezőkön foglalkozzék.

SZABÓ LÁSZLÓ amerikai magyar református költő papot ujabb kitüntetés érte. A Nagykőrösi Arany János Társaság kiadta "Csaba királyfi" cimü hunregéjét. Az utóbbi három év alatt Szabó László sok értékes költői alkotást termelt. Mitrovics Gyult egyetemi tanár állapitja meg róla: "Szabó László értékanyagából táplálkozva igen sok valóban értékes költő holtáig megélhetne." A Szabó irodalmi sikereire méltán lehet büszke az amerikai magyarság.

Ünnepelt testvéreinket szeretettel köszöntjük. Jól esik látnunk a hála és elismerés megnyilvánulását egyházaink részéről a hüséges munkások iránt, akik fokozottabb erőkifejtéssel állanak a falakon látván azt, hogy a becsületes munka nemcsak Istennél, hanem e földön az embereknél is elismerésben és méltánylásban részesül.

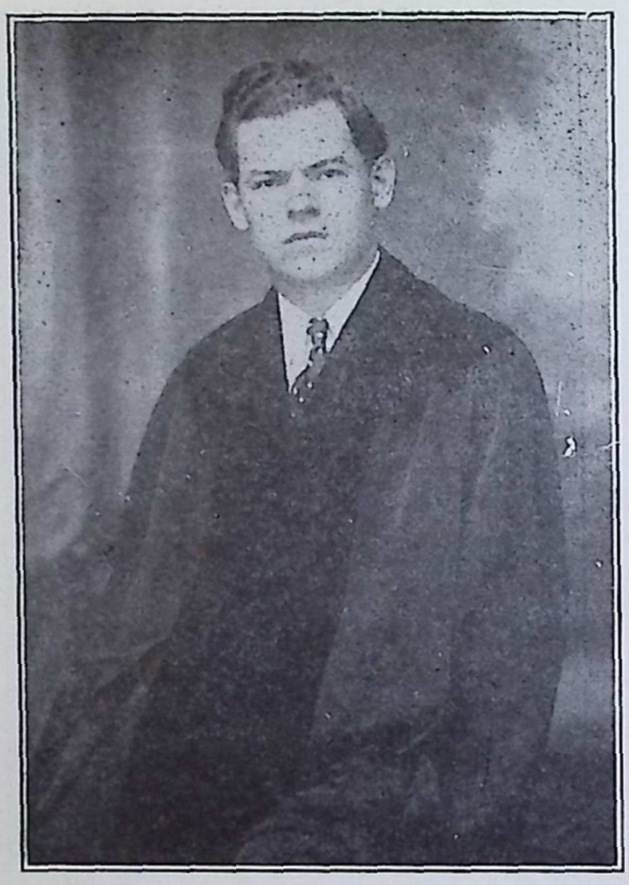

SZABÓ ANDRÁS.

KÓSA ANDRÁS.

TÓTH MIHÁLY.

A FÜSZÁLAK.

(Forditás.)

(Stephen Crane.)

A mennyben
Sok szál füvecske
Állt az Ur előtt.
"Mit tettetek?"
És mind, egyet kivéve,
Mohón sorolta
Nagy érdemeit.
Az az egy hátul állt
S szégyenkezett.
De im az Ur szól:
"Hát te mit tettél?"
Felel a kis fü: "Óh én Uram,
Keserü nekem az emlékezés;
Ha tettem is jót,
Nem tudok róla már."
Ragyogva, Isten
Felkelt a trónról.
"Óh, legjobb kis füszál!" — szólt.

Kozma Dezső.

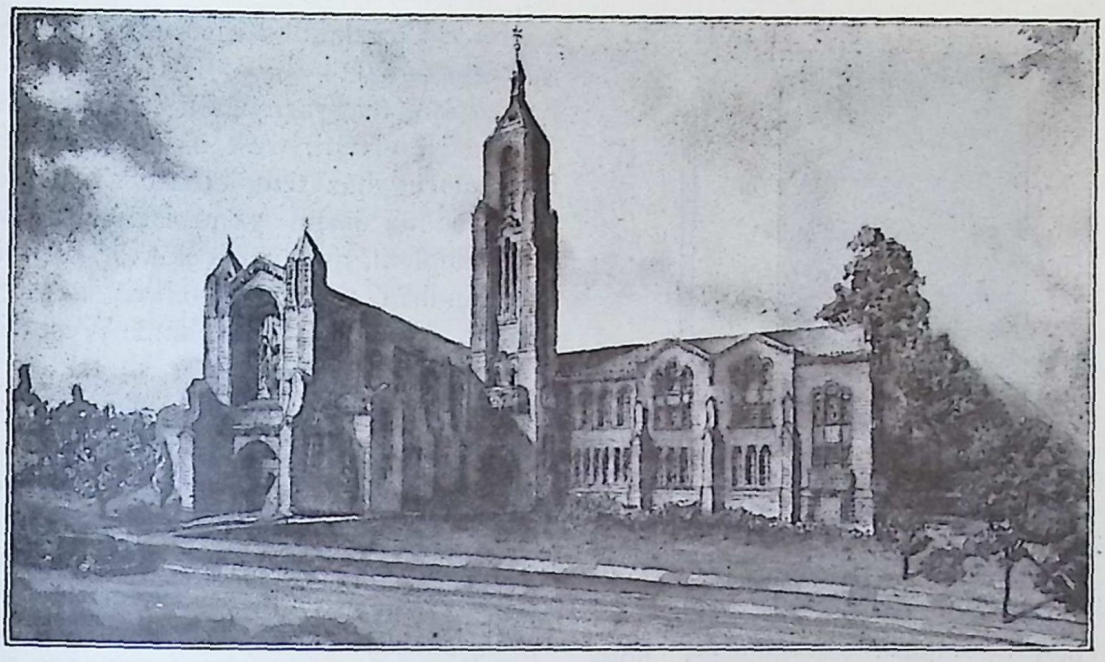

A clevelandi harmadik templom.

Harmadik templomát épiti a Clevelandi Első Egyház.

IRTA: DR. HERCZEGH JÓZSEF.

A Clevelandi Első Egyház, nemcsak legrégibb egyháza az amerikai magyar reformátusságnak, hanem taglétszámában és szervezetében is megalapitásától fogva az első helyen állott Magyar-Amerikában.

Az elmult év őszén ünnepelte ez a népes egyház fennállásának negyven éves jubileumát. Boldog örömmel tett bizonyságot e hatalmas egyház tagsága a megsegitő isteni kegyelemről. A negyvenéves határkőnél megállott az egyház népe, hogy egyrészről hálát adjon a multért, másrészről pedig erőt és kegyelmet kérjen a nagy Istentől a további munkára.

Az isteni megsegitő és megáldó kegyelemre tényleg talán legnagyobb szüksége volt ennek a népes egyháznak a negyvenéves határkőnél, mert hiszen akkor indult meg határozott formában a harmadik templom megépitése.

Három templom! Mennyi munka, mennyi imádság és mennyi küzdelem füződik három templom megépitéséhez!

Vessünk azért rövid pillantást e három templom megépitésére. Tegyük pedig ezt annál is inkább, mert ez a bepillantás nemcsak az Első Egyház életét láttatja meg velünk, hanem megengedi látnunk, habár csak nagy vonásokban, az amerikai magyarság életének rajzát is.

* * *

1890 szeptember 15-én indult el Magyarországról Amerika felé Tiszteletes Jurányi Gusztáv, hogy a Clevelandi Első Egyház legelső templomát, az egyszerü, kedves fatemplomot megépitse.

Azokban az esztendőkben azonban nemcsak Tiszteletes Jurányi Gusztáv vette utját Nagy Amerika felé, hanem évenkint tizezrével jött a nép Magyarországból, hogy uj hazát keressen itt tul a tengeren.

A statisztikai adatok megállapitották, hogy az 1890-től 1910-ig terjedő három évtized alatt Nagymagyarországról másfélmillió ember vándorolt ki Amerika földjére. Évtizedenként tehát félmillió ember. Legnagyobbrészt javakorabeli, dolgos férfiak! Ezt a megrendítő számot akkor tudjuk azonban igazán megérteni, ha arra gondolunk, hogy ez az

DR. HERCZEGH JÓZSEF.

óriási szám azt jelentette, hogy évenként ötven magyar falu tünt el a magyar haza térképéről!

Hozzá kell még ehez vennünk azt, hogy a magyar föld ekkor hullott ki régi gazdái kezéből. A magyar közép- és nagybirtokos osztály az előző két évtizedben annyira eladósodott, hogy a föntjelzett három évtized alatt a magyar földbirtoknak csaknem fele kicsuszott a régi magyar közép- és nagybirtokos uri osztály kezéből. Szinte párját ritkitja a történelemben a magyar földbirtokos osztálynak ez a hihetetlenül gyors elkoldusodása.

Magyar szempontból azonban az volt a tragikus dolog, hogy nem akadt egy igazán nagy magyar államférfi és gazdaságpolitikus, aki eléje mert volna állni ennek a nagy nemzetpusztulásnak és egészséges birtokpolitika által megnyitotta volna a boldogulást a magyar földmüves számára.

A magyar közép- és nagybirtok legnagyobb része sajnos nem került a magyar földmüves százezrek kezére, hanem legnagyobbrészt, előbb csak bérlet, azután majd örökáron a Galiciából bevándorló zsidóság tulajdonába!

A nagy magyar elvérzés, amelynek csucspontja a világháboru volt, ott kezdődött, amikor évenként ötven magyar falu lakossága vette kezébe a vándorbotot. A hatalmas óceánjárók hordták a drága magyar erőt, vért és életet Amerika gyártelepeire, bányáiba, ipari városaiba!

Tiszteletes Juárnyi Károly is egyike volt azoknak a vándoroknak, akik elhagyva a szülőhazát Amerikába jöttek. Ifju lelkét szent lelkesedés vezette. Pásztora, vezetője, lelki gondviselője akart lenni az Amerikába, közelebbről a Clevelandba kivándorolt magyar reformátusságnak.

Az első magyarnyelvü istentisztelet szinhelye a clevelandi, west oldali, első német református egyház temploma volt. Érdekes intézkedése az isteni gondviselésnek az, hogy ez a templom, amelyben először csendült meg Clevelandban magyar nyelven az Ige és a Zsoltár, jelenleg a Cleveland West Sidei református sság otthona. A németektől ugyanis megvették a szép istenházát a református magyarok.

Az a munka azonban, amelynek végzésére Jurányi Gusztáv, Amerikába jött, csak akkor vett igazi lendületet, amikor munkásságának szinhelyét a város nyugati oldaláról a keletire helyezte át. A 79 és Rawlings utcák sarkán állott a német templom a Trinity Church. Ezt bérelte ki Jurányi tiszteletes istentiszteleti célokra. Itt is alakult meg aztán hivatalosan a Clevelandi Első Egyház és innen indult el nehéz, de áldásokban gazdag utjára.

A magyar reformátusság egész Amerikában mindenhol arra igyekezett, hogy saját otthona legyen. Ez a vágy elemi erővel tört fel a clevelandi magyar reformátusság szivéből is. A megalakulás után nem sokkal, 1892 decemberében, megvételre kerül a templomtelek, amely otthont ad nemcsak az első templomnak, hanem a másodiknak is.

Ilyen előzmények után kezdődik meg a templomépités. Mivel az egyház népe, két keze munkájából élő emberekből állott, az épités tervezésénél a legnagyobb takarékossággal kellett eljárni. Gondolni se lehetett a magyarországi szép, nagy kötemplomokra! Abból kellett épiteni, ami a legolcsóbb volt. Igy történt azután döntés a fatemplom mellett.

Az egyszerü, szép kis templom 1894 november 25-én szenteltetett fel, bensőséges, szép ünnepség keretében, amelyen részt vett, nemcsak a clevelandi, hanem a környékbeli magyarság is szép számmal. Jurányi tiszteletes ezek után átadja munkamezejét Tiszteletes Harsányi Sándornak, aki uj munkahelyén igyekezett az egyházat tovább vinni a fejlődés utján.

Ha közelebbi vizsgálat alá vesszük a Clevelandi Első Egyháznak ezt az első templomát, azt látjuk, hogy a maga egyszerüségében,

ugy belső, mint külső megépitésében, egészen az óhazai egyszerü falusi templomokra emlékeztetett és modern egyházi munkának a végezésére, különösen a vasárnapi iskolai, továbbá az ifjusági munka végzésére, alig volt alkalmas. A magyar falu emelte a maga egyszerü magyar falusi templomát a hatalmasan fejlődő világvárosban Clevelandban. Azonban jó anyagból, becsületes munkával készitették el az első templomot a clevelandi magyar reformátusok, mert az épületet most is használja az egyház a vasárnapi és a nyári magyar iskola részére.

* * *

Mivel az óhaza esztendőről-esztendőre hatalmasabb tömegekben ontotta a magyarságot az ujhaza felé, a kis egyszerü magyar fatemplom lassan szüknek kezdett bizonyulni. Nemcsak nagy ünnepeken, de a rendes vasárnapokon is, sokan kiszorultak a templomból.

Az egyház vezetői, élükön tevékeny uj lelkészükkel Tiszteletes Csutoros Elekkel, ahogy megláttak a gyülekezetnek eme fejlődését, uj templom épitéséről kezdtek tanácskozni. A sok tanácskozásnak és megbeszélésnek az lett azután az eredménye, hogy az egész gyülekezet, mint egy ember mondta ki az uj templom felépitésének szükségességét.

Megindult a gyüjtés az uj templomra. Nemcsak a clevelandi hivek adakoztak, hanem nagyon sokan a vidékről is. Ezek az adományok tették leheőtvé azt, hogy az első templom helyén, a 79-ik utcai telken, 1903 augusztusában megkezdődött a második templom épitése. A templomszentelés örömnapja viszont a következő esztendőben Decoration Daykor volt nagyszabásu ünnepségek keretében.

Ez a második templom már kőből épült, szép karzattal és nagy orgonával. Ha azonban megfigyeljük ezt a második, impozáns, nagy templomot, ujra csak azt kell megállapitanunk, hogy nem volt alkalmas az igazán intenziv, modern vallásos élet számára. Takarékosságból még csak basementet se épitettek a templom alá, hogy legyen egy igazi nagyterem összejövetelek, előadások és ebédek számára.

Igaz ugyan, hogy az első templomot hátra tolatta az egyház a telken és ezáltal lehetőség nyilott arra, hogy az mint gyülés és iskolaterem álljon rendelkezésre, mégis a basemen-

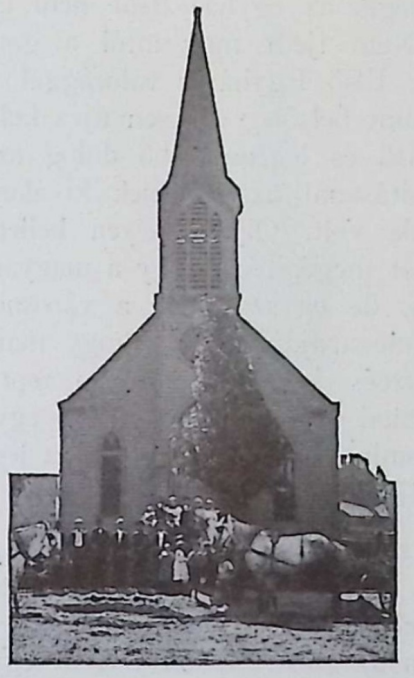

A CLEVELANDI ELSŐ TEMPLOM.

és a modern vallásos nevelés termeit és helyiségeit nem tudta pótolni.

A második templom tehát Tiszteletes Csutoros Elek idejében épült. 1911-ben amikor óhazai hivásra kibucsuzott Clevelandból, nemcsak egy nagy templomot, hanem egy fejlődő nagy egyházat is hagyott utódára: Tiszteletes Tóth Sándorra.

* * *

A harmadik templom épitésének történetéhez egy kissé részletesebb képet kell adnunk, mert hiszen jóformán az egész egyház életének ujraalapitásával van összefüggésben ez a nagyszabásu épitkezés.

Amikor ezen sorok irója csaknem egy évtizeddel ezelőtt lelkészi állását az Első Egyházban elfoglalta, a derék előljárókkal és presbyterekkel együtt csakhamar tisztán megláttа, hogy ezt a nagy egyházat csak ugy lehet nagy jövő felé vezetni, hogyha ugy külsőleg, mint belsőleg teljesen uj alapon épül ujra az egyház.

Igaz ugyan, hogy az egyház régi birtokán, amely a 79-ik utcán volt, huszezer dollárt meghaladó adósság volt. Sőt az eladósodás annyira ment, hogy a távozó lelkésznek néhány havi fizetését csak ugy tudta fedezni az egyház, hogy néhány buzgó tagjától váltókölcsönt vett fel. Végül mindehez hozzájárult az egyház 79-ik utcai ingatlanainak elértéktelenedése.

És mégis az egyház népe nem esett kétségbe. Nem ijedt meg attól a gondolattól, hogy az Első Egyházat valósággal ugy külsőleg, mint belsőleg teljesen ujra kell épiteni.

Az első és legfontosabb dolog az egyház ujraalapitásánál az uj telek kiválasztása és megvétele volt. Olyan helyen kellett az uj központot megépiteni, hogy a magyar negyed szivében, de egyszersmint a városnak egyik szép boulevardján legyen, hogy már igy az uj épitkzeés fekvése is méltán reprezentálja az amerikai magyarság legrégibb egyházát és egyszersmint záloga és biztositéka legyen egy igéretteljes jövőnek.

1925 márciusában történt meg a nagyfontosságu és egyhangulag hozott határozat a telekvételre nézve. A város egyik legszebb körutján az East Blvdon vett az egyház egy teljes holdat meghaladó területet, ott, ahol ez a szép körut a Buckeye Roadot keresztezi. Ez a választás azért volt nagyszerü, mert jóllehet a magyar negyed szivében fekszik, mégis a város egyik legszebb körutján van.

A telek megvétele után az egyház népe nagy lelkesedéssel fogott hozzá a telekár kifizetéséhez. Ezt a törekvést néhány év alatt teljes siker koronázta. Sőt jóllehet a telek az átirással, utcakövezéssel és egyébb kiadásokkal a negyvenezer dollárt is meghaladta, mégis az egyház pénztára a rendes kiadások fedezése mellett elértéktelenedő 79-ik utcai birtokán lassacskán letörlesztette adósságát.

Teher alatt növekszik a pálma! Ennek a régi nagy igazságnak megtestesitője az Első Egyház! A hivek páratlan áldozatkészsége és buzgósága lehetővé teszi a missziói segély visszautasitását.

Kettőezerötszáz dollár évi segélyt adott az egyháznak az amerikai testvéregyház a Reformed Church in the U. S. Azok az egyháztagok, akik igazán szivükön viselték az egyház jövőjét tisztán látták, hogy idegen segitséggel, "mankóval", nem lehet nagy jövő felé menni. A jövőben bizakodva köszönte meg azért az egyik közgyülésen az egyház népe az amerikai testvéregyház segitségét és kérte a testvéregyházat, hogy a neki nyujtott segélyt szüntesse be és utalja ki olyan egyháznak, amelynek erre a segélyre égetően nagy szüksége van.

Ilyenképpen megerősödve az egyház népe most már komolyan kezdett foglalkozni az épités gondolatával.

* * *

Az épitkezés megoldása még nagyobb feladat elé állitotta az egyház népét. A legjobb lelkek előtt a két részletben való épitkezés gondolata lebegett. Nemcsak azért látszott a két részletben való épitkezés a legjobbnak, mert igy anyagilag biztosabban meg volt oldható a nagy feladat, hanem azért is, mert a két részletben való épitkezés lehetővé tette egy uj, legnagyobbrészt már Amerikában nevelődött egyháztagság felnevelését.

A Clevelandi Első Egyháznak ugyanis legnagyobb fogyatkozása volt negyvenéves fennállása alatt, hogy ifjuságát nem tudta megtartani. Ebben a nagy világvárosban Clevelandban, valahogy szétszóródott a felnövekvő magyar református ifjuság.

A negyvenéves jubileum megünneplésének fájó sötét pontja volt az a megállapitás, hogy négy évtizedes fennállása alatt nem tudott ez a nagy egyház egyetlen olyan presbitert se nevelni, aki itt kereszteltetett és konfirmáltatott volna.

Az egyház legderekabb tagjai éppen ezért nagy lelkesedéssel karolták fel azt a gondolatot, hogy legelőször az ugynevezett nevelési, vagyis iskolai rész épittessék fel, hogy ifjuságát megtarthassa magában és a maga számára ez a nagy egyház.

Negyven esztendő mulasztása igy lett azután parancsoló szava az uj épitkezésnek!

Nem mindenki látta be azonban azt, hogy az épitkezést igy kell megoldani két részletben. Sokan az egyszerre való épités mellett kardoskodtak. Mások viszont a templomi részt akarták először felépiteni.

Az isteni gondviselés ekkor egy különös és először szinte megérthetetlen intézkedést tett. 1929 őszén az egyház lelkészét, ezen sorok irójá̀t a pápai főiskola a gyakorlat theológia tanárává hivta meg. Távozásával az épitkezés gondolata háttérbe szorult és a lelkipásztori állás betöltése nyomult előtérbe.

A lelkek legmélyén azonban mégis csak az épités gondolata égett. Ez a körülmény magyarázhatja meg egyedül azt a tényt, hogy az egyház népe ujból ezen sorok irójá̀t, az

egyház hét esztendőn keresztül fáradozó volt lelkipásztorát hivta vissza, hogy a munkát, amelyet elkezdett, bevégezze.

Igy indult meg aztán ujból az épitkezésre való ujabb törekvés az Első Egyházban.

* * *

1931 folyamán, sok belső tusakodás után, végre kialakult az egyház népének véleménye a két részletben való épitkezés felől. Ugy az előljáróság, mint az épitő bizottság és a presbitérium egységesen eljut arra az álláspontra, hogy először az uj központnak nevelési részét épiti fel.

Maurer Herman amerikai és Galther Vilmos magyar mérnökök kapnak megbizást az épitkezés tervének elkészitésére. Megoldandó feladatuk az volt, hogy bár az egész épitkezés tervét rajzolják meg, részletesen csak a nevelési részt dolgozzák ki.

A kapott megbizáshoz hiven, a két mérnök a munkát elvégezte és az egyház népe egyhangulag jóváhagyta a nevelési rész azonnali megépitését, hatvanezer dollár költséggel. A Union Trust Co. Kováchy Miklós György főgondnok közbenjárására megszavazott huszezer dolláros kölcsönével viszont az utolsó akadályt is elháritotta a nagy munka elől. Igy indult meg az épitkezés az épitő bizottság vezetése mellett, amely bizottságnak elnökségét az egyház közszeretetben álló tanitója, Király Imre vállalta.

* * *

A kapavágás nagyszerü ünnepe 1932 május 29-én, vasárnap délelőtt volt, nemcsak az egyháztagoknak, de a clevelandi magyarságnak is széleskörü érdeklődése mellett.

Az uj épület alapkövét még nagyobb ünnepség keretében helyezte el az egyház népe julius hó harmadikán, vasárnap délelőtt. A clevelandi magyar egyletek, körök és testületek zászlóikkal, sok-sok taggal és adományaikkal vettek részt az Első Egyház örömünnepén. Amikor e helyen is megemlékezik e sorok irója, hálás szivvel a clevelandi magyar testületekről, nem mulaszthatja el, hogy a magyar és az amerikai sajtónak is köszönetet ne mondjon azért a segitő kézért, amelyet nyujtott.

Az egyház eme harmadik templomát, ha alapos vizsgálat tárgyává tesszük, azonnal megláthatjuk, hogy tervezésénél a modern

A CLEVELANDI MÁSODIK TEMPLOM.

nagyvárosi gyülekezet élete lebegett a tervezők előtt. Valóban nem illetheti a tervezőket az a vád, hogy egy falusi élet számára való templomot épitettek egy nagyvárosi gyülekezet számára.

A most felépült nevelési résznek, amely a Buckeye Roadra néz, hossza száznegyvenkét, szélessége ötven és magassága ötvenkét láb. Az egész földszintet egy szinpaddal ellátott nagyterem foglalja el, amelynek magassága huszonkét láb. Azért terveztette az egyház ilyen magasra ezt a nagytermet, hogy a labdajáték és minden egyébb sport számára valóban alkalmas legyen. A nagyteremnek karzata is van.

Az első emeleten a vasárnapi iskola foglal helyet. Tizenkét kisebb osztály belenyilik a vasárnapi iskola assembly room-jába, vagy chapel-jébe. Van azután négy és két kisebb terem a vasárnapi iskola különböző fokozatai számára. Ugyancsak a nagyobb termek szolgálják ugy az évközi, mint a nyári magyar iskola céljait.

A második emeleten a klubhelyiségek és egyesületi szobák vannak az egyleti és egyháztársadalmi munka számára.

Amint ezen rövid leirás is mutatja, az egyház épitő bizottságának az volt a célja, hogy egy minden tekintetben modern és a testi, szellemi és főként a lelki nevelést előmozditó épületet emeljen.

Valóban most már az Első Egyháznak az lehet a legfőbb törekvése, hogy a belső épületet is kiépitse. Meg kell épülnie a lelki háznak az élő kövekből, vagyis a jó egyháztagokból.

Amikor az egyház népe 1932 decemberében felavatta és a használatnak átadta templomának ezen nevelési részét, azzal a reménységgel tette, hogy ez a nagy gyülekezet, az egész amerikai magyar reformátusság szeme fénye, élő templomává épül a nagy Istennek!

Az épitkezésnek második fele a templomi rész. Ennek épitése nyolcvanötezer dollárra van előirányozva. Amig az isteni kegyelem megsegiti az Első Egyházat ezen második rész felépitésére, addig a 79-ik utcai ugyanezzel épitett második templom szolgál majd istentiszteleti helyül.

A nagykiterjedésü központi telken természetesen ugy a lelkész, mint a tanitói lak számára bőven van hely.

Egy negyed századot valószinüleg igénybe fog venni az épitkezés teljes befejezése, ha beleszámitjuk a telek megszerzéséért folytatott munkásság esztendeit. Sok száz buzgó léleknek imádsága és adakozása fejezheti csak be. Az egyház népének azonban az az élő reménysége, hogy amint a kegyelem Istene megsegitette az ő bujdosó magyar népét az eddigi munkában, ugy megsegiti ezután is. És állani fog a szép magyar Sion, a Clevelandi Első Egyház magyar református vallásunk ékességére és Istennek dicsőségére.

A Daytoni (Ohio) Ref. teremnek épitése és felavatása.

Az uj termünknek megvevése és annak reperálási munkálatai külön fejezetet ölelnek fel egyházi életünkben az 1931-ik év történetének lapjain. Tudvalevő tény, hogy Ifjusági Egyletünk, a mai szomoru munkanélküli állapotok miatt, képtelen volt a termen levő adósságot törleszteni, ezért felajánlotta a termet egyházunknak megvásárlás végett. Gyülekezetünk ez ajánlatot elfogadta és a *termet* 1931. *julius hó 28-án megvette*. A terem épületének ugy külsején, mint belsején bizonyos javitásokat kellett végeztetnie. A javitási munkát Sebestyén Albert vállalta fel. Ez a javitási munka megindult és már folyamatban volt, amikor is az a kérdés merült fel, hogy nem volna-e alkalmas most az idő arra, hogy a terem alatti részt is kiásattassuk, kicementezzük és igy ezt a részt is egészségessé és használhatóvá tegyük.

A nagy kérdés azonban az volt, hogy miként eszközölhetjük ezt, holott az egyház készpénze, mint tudjuk, a Building Loan-ban menthetetlenül megrekedt. Erre a kérdésre azonnal megadták a feleletet azok a hittestvérek, akiknek volt pénzkészletük, hogy ők kamatmentesen adnak e célra kölcsönt az egyháznak. Jött aztán a következő kérdés: ki és hogyan végezze el ezt a munkát? Erre a lelkész a következőkben adta meg a feleletet: munkáltassuk egyháztagjaink közül azokat, akik már régebben nem dolgoznak és egyházi járulékaikkal is hátralékban vanna, hogy igy hátralékaikat ledolgozva, esetleg azonfelül a téli időre egy kis pénzt is a saját javukra kereshetnek. És itt mellesleg legyen megjegyezve, hogy épen ez — hogy ugy mondjuk — a segélynyujtási gondolat volt az, amely az eszmét adta és a lelkészt a presbyteriummal együtt tettre sarkalta.

A munka igy meg is kezdődött, amelynek folyamán aztán lépésről-lépésre nyilvánvalóvá lett, hogy az ásásnál és cementezésnél nem állhatunk meg, hanem tovább kell mennünk és ugy kell az egész vállalkozást befejeznünk, hogy egy terem helyett két termünk legyen fent és lent, és pedig ugy berendezve, hogy abban otthont találjon gyermek, ifju, meg nőtt és öreg egyaránt. Igy öltött testet az eszme, igy lett a régi, nagyon is elhanyagolt egy teremből uj, két nagytermü, kulturpalota

a legmodernebb fütéssel, világitással és konyhával berendezve, amelynek ma mindnyájan örvendünk és arra méltóan büszkék lehetünk.

A terem felavatásáról, a helyi magyar lap, "Daytoni Hiradó", többek közt a következőt közölte:

"Az összmagyarság elismerése és áldozatkészsége tettekben nyilvánult meg a Református Hall felavatásán, 1931. december 5-én.

Nem a terem volt kicsi, hanem a magyarság jött el akkora tömegben, amelyhez fogható tömeget magyar ünnepélyen még nem láttunk. Az egész ünnepély nemes egyszerüségben valóban méltó pontja volt a gondosan végzett munkának. Az egyház a most serdülő ifjuság magyarrá nevelése érdekében hozta meg eme hatalmas áldozatot.

A magyar alkotni tudásnak és áldozatkészségnek páratlan megnyilatkozása öltött testet előttünk a mult szombaton este. Ugyanis akkor lett felavatva az uj ref. terem, amely immár a technika legujabb gépezeteivel és modern épitkezés minden kellékével felszerelten áll az összmagyarság rendelkezésére.

Abban, hogy a felavatáson rögtönzött beszédemben a magyar kultura templomának neveztem a ref. egyház emez ujabb erődítményét, talán nem fejeztem ki kellően azt a gondolatot, amely gondolat inkább magyar végvárnak tartja ezt a minden izében modern épületet.

Egyebekben ez a gondolat a felavató beszédekben — ha nem megnevezetten is — de kellően ki volt domboritva.

Az ünnepélyen az egyház előljárósága egy akkora tömeggel találta magát szemben, amilyenre még a legvérmesebb remények sem számitottak. Kétszer kellett teriteni és csak az volt a szerencse, hogy a rendezőség minden eshetőségre számitva, elegendő élelmet szerzett be.

Az ünnepély felvonulással kezdődött. A ref. egyház tagjai a templomból harangok zugása mellett történelmi komolysággal vonultak ki a terem elé és ott megkezdődött a felavatás hivatalos része.

Papp András, az egyház főgondnoka, a magyar himnusz akkordjai mellett nyitotta fel a terem ajtaját és a bevonulás után felkérte az egyház lelkészét, Nt. Azary János, a felavatás fungálására.

Nt. Azary buzgó imában avatta fel az épület és annak ajtóit a magyarság összessége részére megnyitottnak minősitette.

A hivatalos megnyitásnak egyik kiemelkedő része volt: az ifjuság és Nánássy Erzsébet tanitónő közremüködése.

A terem megnyitása után tizenöt kis gazdasszony és három kukta üdvözölte a vendégeket. Fehér kötőben, babos kendővel a fejükön, nagy fakanállal a kezükben, nagy élvezetet nyujtottak a közönségnek előadásaikkal a felső teremben.

A szindarab után a leány quartet sok tapsot arattak.

Az alsó teremben felállitott asztaloknál való elhelyezkedés után Azary János ref. lelkész tartott rövid üdvözlő beszédet, amelynek végeztével tiszt. Böszörményi Ede asztali imával nyitotta meg az estebéd elköltését.

Ebéd után ismét Azary lelkész emelkedett szólásra és felkérte az ünnepély áldomás-mesterét, legifj. Hegedüs Jánost, az ünnepély további vezetésére.

Hegedüs a nála megszokott ügyességgel és szellemességgel szólitotta fel a szónokokat, akik közt első Dr. Hoskó István egyetemi tanár volt. Dr. Hoskó közel félórás beszédben emelte ki a magyar szervezkedés szükségességét és megható szavakban mutatott rá a jelen gazdasági helyzet kilengéseinek borzalmaira. Beszédének második részében a magyar ifjuság helyes irányban való nevelésének lehetőségét rajzolta meg.

Hörcsik Gyula magyar ügyvéd angol és magyar nyelven üdvözölte az egyház előljáróságát, majd szép magyar dalokat adott elő soloban.

A következő szónok Lőrincze Géza theologus volt és gyönyörüen felépitett beszédét bátran nevezhetjük a legszebb beszédek egyikének.

Még sok értelmes dictio után Nt. Azary lelkész tartotta nagyhatásu záróbeszédét, amelyben köszönetet mondott mindazoknak, akik az egyház eme nagy vállalkozásához segitő kezet nyujtottak.

A nagyszámu közönség az izletes ebéd elköltése után a felsőterem sima parketjére vonult, ahol Csernai József zenekarának tüzes muzsikája mellett járták a szebbnél-szebb táncokat."

UJ TEMPLOM ÉPÜL.

PHOENIXVILLE, PA.

A phoenixvillei egyháznak temploma kicsiny és nagyon kezdetleges. A modern idők modern épületet követelnek. Ennek tudatában az egyház nagy lelkesedéssel kimondotta, hogy a depresszió dacára is hozzá fog az épitkezéshez. A templom épitéséhez már meghirdették a pályázatot. Milyen nagy hit kell ahoz, hogy egy egyház a mai panaszkodó és nélkülöző világban arra gondoljon, hogy hajlékot emeljen Isten dicsőségére, hogy a második templom dicsősége nagyobb legyen, mint az elsőé. A phoenixvillei egyháznak hite ilyen! Hegyeket mozgató, csodákat tevő! Segitse őket az Isten, hogy óhajtott céljukat minél hamarább és minél sikeresebben elérhessék!

MAGYAR TEMETŐ.

A WINDBERI FÜGGETLEN EGYHÁZ.

A windberi független egyház 1932 év nyarán egy éves multra tekintett vissza. Valami értékest, valami maradandót akart alkotni. "A hivek tekintete egyenesen az utólsó itélet és a nagy feltámadás örökjelentőségü tényéig hatolt s nyugvó helyet keresett megfáradt, bujdosó bányászok porladó testének... Sürü erdő kövekkel boritott földje ölében készitett helyet magának a windberi egyháztagok szorgos keze két hónapon keresztül, hogy elkészitse, talán Magyar-Amerika legszebb fekvésü temetőjét az Isten dicsősége szolgálatára való odaszentelés napjára. A szentelés augusztus 8-án, hétfőn délelőtt 11 órakor történt szép és megható ünnepséggel. Az ünnepélyt hosszu és szép cikkekkel vezették be és készitették elő a windberi és johnstowni angol nyelvü ujságok... Az ünnepélyen résztvevő angol egyházak lelkészei képviselték a windberi Protestant Ministerial Associationt is, még pedig teljes számmal. Ott voltak Gilbert G. Gallagher, a First Methodist Episcopal Church lelkésze, valamint G. C. Meek ugyanezen egyház eldere, W. J. Lloyd, a United Evengelical Church pásztora, Clarence Melin, a First Lutheran Church, valamint S. H. Ralston, a United Brethren Church lelkipásztorai. A magyar lelkészek közül Sebestyén Endre főesperes, Borsy Kerekes György esperes, Daróczy Sándor mckeesporti, Kuthy Béla donorai, Böszörményi Ede fairport harbori és Sipos István helybeli lelkészek." (Magyar Egyház).

A windberi magyar reformátusok Istennek tetsző földi életük befejezése után a boldog feltámadás reménysége alatt találjanak békés pihenést a magyar temetőben!

BEIKTATOTT LELKÉSZEK.

TÓTH BÉLA.

Tóth Bélát a keleti egyházmegye 1932 október 16-án iktatta be a south norwalki egyház lelkészi állásába. Az ifju lelkész 1905 február 25-én született Rákos községben, Bereg megyében. Kilenc éves volt, amikor szülei

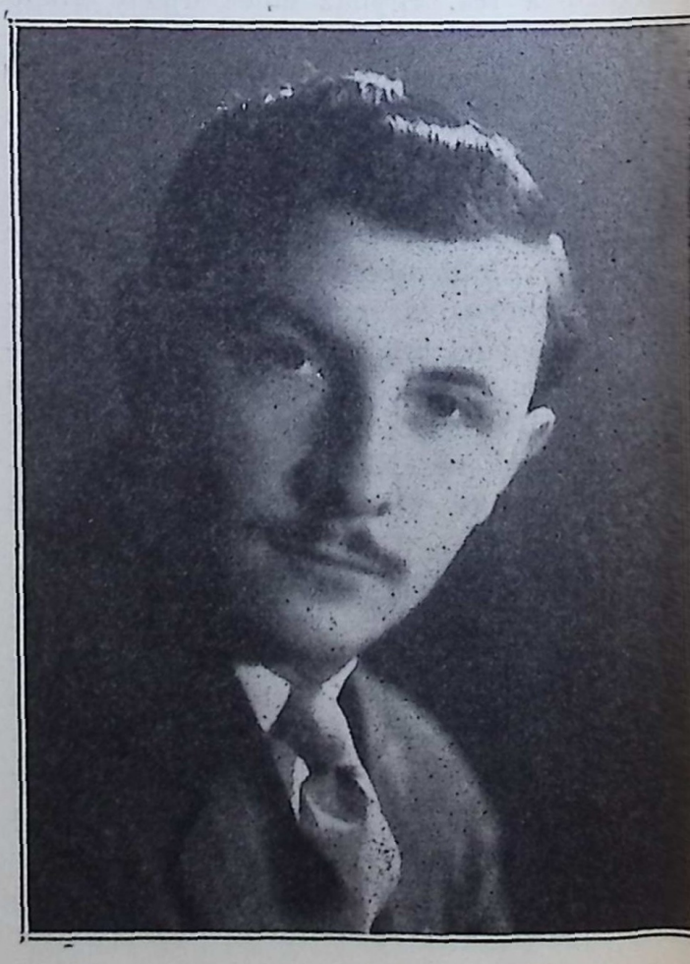

Amerikába hozták. Elemi és high school nevelését Pittsburghban nyerte, ahonnan Lancasterbe ment és kitüntetéssel végezte el a Franklin and Marshall College és theologia teljes évfolyamait. Az 1929—30. iskolai évet tanulmányainak öregbitése végett Magyarországon töltötte és a budapesti Pázmány Péter egyetemen bölcsészetet hallgatott. 1930. augusztus havában so. norwalki segédlelkész lett és a keleti egyházmegye ebben az évben november 2-án lelkészszé szentelte. Az id. Dókus Gábor lelkész lemondásával a so. norwalki gyülekezet 1932 julius 17-én egyhangulag rendes lelkészévé választotta és ott teljes odaadással végzi az egyházi munkát.

Tóth Béla irodalmi téren is szép sikereket ért el. Lancasterben A. B. és B. D. fokozatokat nyert. Mint south norwalki lelkész, a közelben levő Yale egyetemen vallásbölcsészeti előadásokat hallgatott. Mikor Dr. Kornis Gyula budapesti egyetemi tanár magyar nyelven megirta a magyarországi nevelés történetét és munkáját Dr. Tóth Sándor tanár angolra való forditás végett revideálta, a 290 oldalt kitevő könyvet Tóth Béla forditotta le "Education in Hungary" cim alatt. Mikor Dr. Ravasz László püspök pár évvel ezelőtt Lancasterben a methatheologiáról tartott előadást, akkor is Tóth Béla végezte a forditás fáradságos munkáját. Kisebb önálló dolgozatai a lancasteri iskolai lapokban, a Reformátusok Lapjában és angol lapokban jelentek meg. A norwalki lelkészi kör alelnöke és a keleti egyházmegye titkára.

Tóth Béla amerikai és magyar képesitése birtokában egyike a lelkészi kar legkiválóbb ifju tagjainak és a legszebb reményekre jogosit. A hatalmas so. norwalki gyülekezet fellelte benne az érdemes pásztort. Áldás nyugodjék meg közös munkájukon!

TÓTH TIBOR.

A pap nélkül maradt elyriai gyülekezeti 1931 végén Tóth Tibor beaverfallsi lelkészt hivta meg, aki a meghivást elfogadta. Beiktatása 1931-ben hálaadás napján ment végbe. Az ünnepélyes szertartást a tóparti egyházmegye nevében Vasváry Ödön egyházmegyei elnök, továbbá Csontos Béla loraini és Krisik Alajos, akkor még fairporti lelkészek végezték.

Az ifju lelkész Nádudvaron, Hajdu megyében született. Korán kijött Amerikába és a lelkészi pályára határozta el magát. Iskolai tanulmányait a bloomfieldi akadémián és theologián sikerrel végezte. Lelkészszé szentelése után a beaverfallsi gyülekezetben munkálkodott pár éven át, ahonnan az elyriai egyház hivta meg.

ID. DÓKUS GÁBOR.

Tóth Tibor teljes erővel látott a munkához. Nemcsak az egyház lelki és anyagi megerősitésén dolgozik, hanem állandó kapcsolatot létesit a befolyásos amerikaiakkal, akik előtt rávilágitott a trianoni békekötés igazságtalanságára, hogy igy használjon a magyar ügynek.

Az elyriai gyülekezet egyike legbuzgóbb egyházainknak. Kivánjuk, hogy ifjui erővel és tehetséggel megáldott uj lelkésze irányitása mellett ezután is tündökölhessen minden keresztyén erényben!

MIRCSE SÁNDOR.

Mircse Sándort a Magyar Sion egyházmegye 1931 nov. 29-én iktatta be indiana harbori lelkészi állásába. Egy év leforgása alatt a rettenetes gazdasági válság idején gyönyörü templomot épittetett, amely 20,000 dollárt ér és csak 200 dollár adósság terheli. Ilyen hősies épitkezésre még nem volt példa Amerikában. Az uj templom felszentelése 1932 nov. 24-én volt. Mircse Sándor lelkész iránt méltán lehet hálás az indiana harbori gyülekezet.

TUKACS GYÖRGY.

Tukacs György a mult évben a perth amboyi Kálvin János egyház papja volt. Pár hónapon keresztül nem töltött be lelkészi hivatalt. 1932-ben Peekskillen szervezett teljesen független egyházat. Beiktatása 1932 november 13-án ment végbe.

VÁLTOZÁSOK AZ EGYHÁZI HIVATALNOKI KARBAN.

ID. DÓKUS GÁBOR.

Id. Dókus Gábor, aki a south norwalki egyháznak egy folytában 39 éven keresztül volt lelkipásztora, 1932. nyarán 72 éves korában lemondott állásáról és nyugalomba vonult. Nincs amerikai lelkész, aki egy helyen olyan hosszu időt töltött volna el, mint Dókus Gábor. Élete szorosan összefügg a so. norwalki gyülekezet életével, annak fejlődésével és erősödésével.

Az érdemes lelkész hivei szeretetétől és hálájától körülvéve továbbra is So. Norwalkon lakik. Ifju kedélyét és áldott humorát megtartva gyönyörködik ezután is népes gyülekezete anyagi és lelki épitésében ifju utódja irányitása mellett.

A hü és sokat munkálkodó idős lelkész találja meg a jól megérdemelt nyugalmat hosszu sáfárkodása után. Hivei és barátainak, tisztelőinek nagy serege továbbra is szeretetükkel veszik körül!

LELKÉSZCSERE. Krisik Alajos fairporti és Hady Albert los angelesi lelkészek az 1932. év tavaszán állást cseréltek. Időközben Krisik Alajos a los angelesi gyülekezet vezetésétől visszalépett és Hady Albert fairporti lelkészi hivataláról lemondva visszament Californiába, hogy ismét régi egyházának lelkipásztora legyen.

UJ LELKÉSZEK. A Tóth Tibor eltávozásával megüresedett beaverfallsi gyülekezet *Szathmáry Gyulát* hivta meg, hogy beszolgáló lelkész legyen. Az ifju lelkész hazament, mikor Beaver Fallsra költözött, amennyiben szülei ott élnek. A presbiteriánus egyház nem folyósitja tovább az egyházközség részére a lelkészi fizetéskiegészitést, igy az állás végleges betöltését nem lehetett eszközölni.

A drakes congoi egyház lelkészi állása a munkanélküliség és bányasztrájkok miatt éveken át üresedésben volt. A mult évben ezen a környéken javult a helyzet és a reformátusok ismét rendes lelkészt kaptak a *Radácsy Sándor* személyében, aki Corning, O. városban lakik.

A franklini gyülekezet a Szabó László eltávozásával *Ferenczy Pál* bloomfieldi hittanhallgatót hivta meg beszolgáló lelkésznek.

Tarczali Irén loraini tanitónő és diakonissza 1932 szeptember havában lemondott állásáról. Helyére a presbiterium az egyházi főhatóság hozzájárulásával *Kalassay Sárikát* hivta meg, aki több, mint tiz éven keresztül a ligonieri árvaházban végzett sokoldalu és hasznos munkát, mint tanitónő, ápolónő, könyvvezető, irodai és háztartási munkában segédkező.

A columbusi egyházban, amelynek Dr. Csutoros Elek a lelkipásztora, diakonisszai állást létesitettek a gyermek és ifjusági munka intenzivebb végzésére. A hivatalt *Kish Erzsébettel* töltötték be.

ELTÁVOZOTT LELKÉSZ. *Fazekas Lajos,* aki legutóbb a roeblingi független egyháznak volt lelkésze, lemondott állásáról és a Ravasz püspök közbenjárására budapesti hitoktató lelkész lett. Távozása alkalmával a roeblingi gyülekezet 1000 dollárt utalt ki számára. *Fejes József* east st. louisi lelkész lemondott állásáról.

JUBILÁLÓ EGYHÁZAK

A BROWNSVILLEI REFORMÁTUS EGYHÁZ NEGYEDSZÁZADOS TÖRTÉNETE. 1907—1932.

Egyházunk negyedszázados története is olyan közkincs, amit nem lehet véka alá rejtenünk, sőt jól esik a visszapillantás nemcsak annak a néhány uttörőnek, akik még megmaradtak, hanem bátoritás ez a jövőre és utmutatás az egyház ifjuságának is.

1907-ben Brownsville és vidékén elterülő nagy szénmezőről tudjuk sokan, hogy ez volt a világ leggazdagabb szénmezője. Két hatalmas multimilliomos társulat, a Frick és a Vesta Compániák, de ezek mellett pár tucat kisebb társulatok is szivesen látták itt a magyart, akik sokszor szembe néztek a halállal is, a feketegyémántot oly gazdagon ontó mélységekben. Eleinte kevesen is voltak, szegények is voltak, hát csakugy maguk között beszélgetve, sóhajtozva, majd Harsányi Sándor homesteadi lelkészt maguk közé hivogatva a Central Church nevü amerikai templomban járogattak el az istentiszteletére. Kilencszázhétben, husvét ünnepén azonban már megalakitották maguk között a homesteadi lelkész bátoritására a leányegyházat. Első gondnoka lett id. Szarka Ferenc, aki ma ujra ugyanabban a tisztségben tekinthet vissza az elmult negyedszázasra. De él még és mai napig az egyházi élet munkásai között is az első helyen áll másik három társa is. Id. Kotán István, aki ma tiszteletbeli gondnok, Hussz Sándor, aki csaknem szakadatlanul tisztségben volt minden évben és Jobbágy János bátyánk, aki nélkül nagyon nehezen lehetett volna elképzelni egy brownsvillei egyházat. A többi alapitók már elköltöztek, "az országba", ki pedig az örökkévalóságba. Brownsvilleben akkor sem sokan voltak, sőt még mai napig sem lehetnek többen 25 családnál azok, akik egy amerikai mértföldön belül laknak a magyar templomtól számitva. De a legtöbb a nagy vidékről mintegy 35—40 bányatelepről jött és jön be ma is. Az utak járhatatlanok voltak, telefonnak hire sem volt a magyarok otthonaiban, de még otthona is kevésnek volt. Szinte rossz hirében állott az, aki házat épitett. A szüntelen hazafelé készülők gunyosan állapitották meg az ilyenekről, hogy "ENNEK IS MINDEGY MÁR AKÁRHOL!" Jöttek vonaton, villanyoson, lovaskocsin, lóháton és gyalog. De bejöttek. Hálás szivvel kell megemlékezni azokról, akik a kezdet-kezdetén felismerték, hogy mi az embernek fődolga. Dicsőitették az Istent! Harsányi Sándor hüséggel szolgálta ezt a nagymezőt egész 1909 juniusig, amikor sokoldalu elfoglaltságára való hivatkozással átadta a magyar reformátusok lelki gondozását Móricz Bálint Dezső uniontowni lelkésznek. Móricz Bálint Dezsőt azonban nemcsak felavatta a Redstone Egyházmegye, de viszszaélései miatt pár éven belül meg is fosztotta lelkészi jellegétől és végleg elbocsátotta.

Székely Sándor szintén 1907 december havában kezdett egyházi munkát a Redstone Egyházmegye területén Uniontown központtal, de közben Columbusba ment és az ő helyét töltötték be Móricz Bálint Dezsővel. Székely Sándor 1911. április havában visszajött Uniontownba és onnan szolgálta ki Brownsvillet, mint leányegyházat, havonta kétszer egészen okt. 30-ig, amikor Brownsvillét tette meg központnak és ide költözött november 1-én. Székely Sándor kitünő szervező képessége tette lehetővé aztán, hogy itt a Central Church nevü amerikai templomot használva már 1913 december 29-én a gyülekezet megvásárolta mai szép nagy templomát, sőt 1919-ben ugyanarra telekre megépitette mai modern lelkészlakását is. Közadakozással, kölcsönökkel sikeresen oldották meg a nagy feladatot. Az egyházzal párhuzamosan alakultak meg az Egyházi Betegsegélyző Egylet, a Mükedvelő Ifjusági Kör, szombati és vasárnapi magyar iskolák. Szé-

kely Sándor rendkivüli szorgalommal fejlesztette a lelki életet is egészen 1925 julius 6-ig, amikor fürdés közben tragikus halált halt a Monongahela folyóban.

Ebben az időben igen megkeseredett szivvel árván maradt a gyülekezet. Zajos választási küzdelmek után Dienes Barna himlervillei lelkészt hivta meg a lelkészi állásra, aki november közepén foglalta el hivatalát. Az uj lelkész beköltözésével csodálatosan megujult itt az egyházi munka minden rétegében. Presbyterek és buzgó egyháztagok, vasárnapról-vasárnapra saját autójukon hordozták be a távollakó gyermekeket és nemcsak az ifjak, de az idősebbek is egyesült erővel tanitották a kicsinyeket a legszentebb tudományra, a Jézus ismeretére. Ő és neje alakitották meg a Női Egyletet, amely az első évben drága nehéz szőnyeggel vonta be a templom padlót több mint nyolcszáz dollár költséggel. Ő alakitotta meg a Keresztyén Ifjak Törekvő Társaságát is, amely mint a tésztában elrejtett kovász megelevenitette az egész gyülekezeti életet. Az ő irányitása alatt rendezték be a templomalatti termet iskolának és gyülésteremnek, közel háromezer dollár költséggel. Majd központi fütőkészüléket szereztek be 1700 dollár erejéig. Dienes Barna és az egyház élén fáradozók ifju hévvel dolgoztak három és félévig, amikor 1929 április havában az egyház ifju lelkészét a virágzó homesteadi gyülekezet hivta el a szintén tragikusan elhalt Horváth Sámuel örökébe.

A brownsvillei gyülekezet elöljárósága, okulva a mult tapasztalatain 1929-ben már nem hirdetett pályázatot. Csupán két lelkészt hivott be, hogy meghallgassa. Hunyadi László vintondalei és Kovács Andor leechburgi lelkészeket. Utóbbit május 5-én tartott egyházközségi lelkészválasztó gyülésén a brownsvillei gyülekezet egyhangulag megválasztotta. Az egyház jelenlegi lelkésze május 15-én foglalta el hivatalát és julius 4-én a Redstone Presbytery bizottsága és a környékbeli magyar református lelkészek közremüködésével, ünnepélyes keretek között beiktatta. Ez az év már a sanyaru esztendők előhirnöke volt, de azt még akkor nem tudtuk. Az egyház népének uj lelkészéhez való ragaszkodása minden tekintetben annyira megnyilvánult,

KOVÁCS ANDOR.

hogy minden bajainkat feledni próbáltuk. Nyomban hozzá is fogtunk az egyház tovább épitéséhez. Több száz dollár munkabér megtakaritása mellett kiemeltük a földet a lelkészlak nagy terassza alól, oda szén és gyümölcsös kamarát épitettünk. A templom és paplak környékét kis paradicsomkertté alakitottuk át. A lelkészpár házasságának huszonötéves évfordulójára 1929 októberében már pompás "ezüstlakadadalmat rendezett az egyháznépe."

A brownsvillei református egyház népe mindig jobban-jobban érzi elhivatásának nagy felelősségét. Szolgálja nemcsak a református. de általában az összmagyarságot a legnagyobb odaadással és krisztusi szeretettel. Ugy, hogy nincsen magyar egyház Amerikában, amelyben az emberbaráti munkának annyi külömböző ágaiban tündökölnének a férfiak, asszonyok, ifjak és leányzók mint ebben. Az állandó férfi énekkar, közel egy éve már, hogy Kovács Bálint kollégiumi tanuló vezetése alatt minden vasárnap és ünnepnapokon résztvesz az istenitiszteleteken. Diakonisszamunkát végző Lorántffy Zsuzsánna Egyle-

tünk 1143 szegény iskolásgyermeknek szolgált fel ingyen ebédet csak az elmult tél folyamán. Ez a derék asszonytábor 1931 május 30-án kilencvenhat taggal rendelkezve tartotta ötéves jubileumát. Leányaink "Csillagtábora" komolyan készül az élet küzdelmeihez. Varróestéket tart, áhitatokat vezet és kiveszi részét minden nagyobb megmozdulásnál, a szolgálatból. Fiaink? Ez év nyarán több száz dollár megtakaritással renoválták az iskolahelyiséget, ujrafestették, uj asztalokkal ellátták, kibővitették a szinpadot, uj diszfüggönyt készittettek az uj szinpad elé, amelyet teljesen uj villanyfölszereléssel rendeztek be. Keresztyén Ifjusági Csapatunk? A pittsburghi konferencián "Ezüst Serleget" nyert a bibliaversenyben. Mükedvelő gárdánk? Elsőrendü! Nemcsak városunk tizennégy egyházát vesszük alapul, de a Redstone Egyházmegyének összes egyházait hivjuk fel bizonyságul, hogy szebb és munkásabb ifjusága sincs a hatvanhárom egyház közzül, mint a brownsvillei magyar református egyháznak.

Persze, lelkünk harmonikus örömébe itt is sok keserüséget igyekezett becsepegtetni a hitetlenség, a közönyösség, a hazug önámitás, az igazolatlan vallás tömege. De a brownsvillei gyülekezet tudja, kiben kell helyezni reménységét. Jöttek ránk bankbukások is, amikor népünk minden megtakaritott fillére elveszett. Ugy maradtunk a négy bankcsuszamlás után, mint a megszedett szőlő. Egyházunkat még csekély adósságáért is jobban szorongatták a kelleténél, de a brownsvillei gyülekezet abban a fergetegszerü katasztrófális időben is megállotta a helyét és nemcsak, hanem 600 dollárt akkor törlesztett régi adósságaiból. (1930-31) A legszomorubb esztendő mégis csak 1932 lett. A mult évben még száznegyven volt azoknak száma, akik rendes tagjai egyházunknak, de anyagi támogatást nem nyujthattak. Most azonban sokkal több lesz. Tudjuk, hogy mennyire sérti önzérzetét a jó magyar reformátusnak, amikor városi vagy megyei kegyelemkenyeret kell elfogadnia. De 1932-ben már számosan reá lettek utalva arra is. Nekünk ez nem szégyen. Most, könnyezve bár, el kell fogadnunk. Mindenben megfogyatkoztunk csak hitben nem. Most már hiszünk egy jobb, egy szebb jövendőben.

Volt idő (1913) amikor megboldogult Székely Sándor egy évről 109 keresztelést, 25 házasságkötést és 37 temetést jegyzett be az egyházi matrikullába. Most? Ó csak erről ne beszéljünk!

Egyházunknak 22 éves az anyakönyve. Abból vettük ki az alábbi népmozgalmi adatokat. Egyezerszázkilencvennyolc keresztelés (1198) egyszáznyolcvanhét (187) esketés és háromszázharminchárom (333) temetésről találunk hivatalos bejegyzést. Ha semmi más, ez is eléggé bizonyitja neked kedves olvasó, hogy nemcsak a szénmezők voltak itt gazdagok az elmult negyedszázad alatt, de a mi magyar életünknek is a legboldogabb idejétől bucsuzunk most. Majd ha összeállitja valaki a következő 25 év népmozgalmi adatait és összehasonlitást talál tenni? Szomoruan kell sóhajtania:... *Hová lettetek ti régi jóidők! És ti, szomoru napok, miért jöttetek mireánk!*

Ti pedig kedves testvéreim! akik a bibliai szomoru hét szükesztendőnek valóságát élitek velem, tekintsetek vissza az elmult negyedszázadra keresztyéni büszkeséggel, fölemelt fővel és nyugodt lélekkel induljatok velem a következő nagy viadalra, hittel, reménységgel és Istenben vetett erős bizodalommal.

———ooo———

El kell még ismernünk egy dolgot, amit az igazság követel. Móricz Bálint Dezső idejében 1909—1910-ben Pricedalen, Star Junctionban és Masontownban is alakultak missioi körzetek, amelyeket mindig ugy tekintett a brownsvillei gyülekezet, mint hozzátartozó részeket. Ezeken a helyeken mindenkor a brownsvillei lelkész teljesitett szolgálatokat. Most jelenleg csak Pricedale tartja magát. A másik két körzetből eltávoztak a mi magyar testvéreink, mert csak ott érzi magát boldognak a magyar, ahol Istennek legnagyobb áldása, a munka foglalkoztatja. Hisszük, hogy a jobb idővel nemsokára visszatérnek az elszéledt munkás magyarok mindkét helyre. Bizunk benne, hogy a most lakatlan helyeken ujból felzendül majd a magyar imádság és a magyar zsoltár az Istennek nagyobb dicsőségére.

A brownsvillei református egyháznépe ma is tiszteletben tartja a régi harcosait, de érzi, hogy az idősebbeket egymásután kell elbo-

A BROWNSVILLEI PRESBYTERIUM.

csátanunk s azoknak helyét be kell töltenünk. Igy számitva, már három évvel ezelőtt az ifjak közül is választottak be presbytereket és most a jubileumi esztendőnek nagy presbytériumában tekintélyes számban találjuk őket.

Kormányzati és közigazgatási rendszerünk már inkább amerikai mintára lett összeállitva. A nagy presbytérium három bizottságban dolgozik. Első a lelki, vagyis a kormányzó tanács, második a gazdasági bizottság, mely minden tekintetben felelős az egyház vagyonáért, harmadik a nevelésügyi bizottság, melynek hatáskörébe a gyermekek és ifjak vallásos neveltetésének tervei készülnek. Igy, együtt presbyteri közgyüléseinken minden hónapban találkozva, minden bizottsági gyülésnek és a presbyteri közgyüléseknek is mindenkor a lelkész az elnöke. Csakis igy lehet eredményt elérni, csakis igy lehet fiainkat a leggyönyörüségesebb munkára betörni.

HUSZONÖT ÉV.

A NEW YORK HARLEMI EGYHÁZ.

New Yorkban, a harlemi negyedben 25 évvel ezelőtt indult meg az egyházi munka a presbiteriánus egyház segitségével. New Yorkban nagyon nehéz az elszórt csontok összeszedése és az egyház feldolgozása és fokozatos erősitése sok fáradságba és álmatlan éjszakába került. Az egyház lelkészei azonban hősiesen végezték az apostoli munkát, akik közül a gyülekezet jelenlegi lelkipásztora, Harsányi László töltött legtöbb időt New Yorkban.

Az egyháznak a 116. utcában szép temploma és alatta gyülekezeti terme van, amely a new yorki magyarság egyik társadalmi gócpontja. Az istentiszteleteteket szépen látogatják és az ifjusági énekkar minden vasárnap énekel. Az egyház a mult évben gróf Bethlen Istvánnét presbiterré választotta és iktatta be hivatalába. Az ünnepélyes aktust Harsányi László és Dr. Morgan lelkészek végezték. Beszéltek még Dr. Mendenhall, a 116. egyház régi, hüséges barátja és Dr. Ghika főkonzul.

Az ünneplő egyház lelkésze mellett Péter Antal tölti be a társlelkészi állást, akinek munkájára az egyháznak a nagy távolság és sokoldalu munka miatt nagy szüksége van.

Az 1931 december 13-án rendezett jubileumi ünnepélyen hatalmas arányokban nyilvánult meg a tisztelet és ragaszkodás, amit a new yorkiak és vidékiek a 116. utcai egyház és fáradhatatlan lelkészei iránt éreznek. Az egyház továbbra is végezze nemes hivatását New York metropolisában, ahol valóban szükség van arra, hogy hegyre épitett város gyanánt szerepeljen.

A YOUNGSTOWNI FÜGGETLEN EGYHÁZ

A youngstowni független egyház 1931 november 26-án ünnepelte fentállásának ötéves fordulóját. A gyülekezet első papja Gerenday László volt, aki alatt templomépitésbe kezdtek, aminek basementhelyisége készült el. A templom szomszédságában egy szép és modern berendezéssel ellátott házat parókiának vettek meg.

A Gerenday László eltávozásával Borsy Kerekes Györgyöt hivták meg lelkészül, akinek szakavatott vezetése mellett megindult a komoly foglalatoskodás. A vasárnapi iskolai és ifjusági munka uj mederbe terelődött, a nőegylet pedig megerősödött. Az egyház bevezette a minden vasárnapi kettős boritékrendszert, ami nagy sikerrel vált be. Egyházainknak előbb-utóbb be kell látni mindenütt, hogy a rendszeres adakozásnak ezt az Amerikában kipróbált módszerét kell bevezetni a jelenleg szokásban levő gyakorlat helyett.

A jubileumi ünnepélyről a "Magyar Egyház" röviden ezeket irja:

"Jubileum után. Isten iránt való mélységes hálával tartottuk meg Hálaadás napján gyülekezetünk első öt éves jubileumát. Ezen a napon semmi világi ünnepet vagy lakomát nem rendeztünk, hanem d. e. és este ünnepi istentiszteletre gyültünk egybe. A lelkészi szolgálatokat Sebestyén Endre főesperes, Daróczy Sándor mckeesporti s a helyi lelkész végezték. A szent asztalt is megteritettük, melyre a jegyeket Batáry András és neje, és Deák Ferenc és cs. ajánlották meg. Urvacsorában részesült összesen 128 egyháztag. A jubileumon a helyi egyletek küldöttségein kivül nagy szeretettel volt szerencsénk üdvözölhetni szülőhazánk

képviseletében Alexy Lajos clevelandi m. kir. konzult s Dr. Gömöry Sámuel pittsburghi egyetemi orvost, a Verhovay Egylet országos főorvosát. Ugy a személyesen megjelentek, mint mindazok az egyházak és egyletek, melyek szeretetüknek adományokkal és üdvözlő sorokkal kifejezést adtak, fogadják e helyen is hálás köszönetünket. Az ünnepi adomány meghaladta a $150.00-t."

FAIRFIELD, CONN.

A fairfieldi egyház 1931 november 15-én ötéves fentállását ünnepelte. Öt rövid esztendő alatt a kicsiny egyház gyönyörü munkát végzett. A fairfieldi reformátusokat kezdetben a bridgeporti I. egyház gondozta, amikor Mrs. Anette Fiske Mereneess Fairfielden egy telket ajánlott fel egyházi célra. 1925 február 1-én vasárnapi iskolát nyitottak, ahol 140-re emelkedett a gyermekek és felnőtt érdeklődők száma. Urbán József pácini adminisztrátor-lelkészt hivták meg, aki a bridgeporti első egyház lelkészének sokoldalu elfoglaltsága miatt egyedül végezte a faifrieldi teendőket.

A kicsiny, de lelkes csapat templomépitésre gondolt és azt 1925 nov. 15-én fel is szentelték. 1700 dollár költséggel jutottak az épülethez, amiből 1128 dollár adakozásból gyült össze. Közben Urbán Józsefet a Ludman Sándor lelkész megbetegedése miatt megüresedett bridgeporti egyház lelkészévé választották, aki azonban, mikor Ludman Sándor visszanyerte egészségét, nemeslelküleg lemondott állásáról.

Majd a bridgeporti I. egyház a fairfieldi gyülekezetet szárnyaira bocsátotta és 1926 november 21-én az egyházmegye elismerte a fairfieldi gyülekezet anyásitását. Gyülekezet Urbán Józsefet egyhangulag lelkészévé választotta. Ebben az évben P. Varga János főgondnok mellett Vincze Mátyás, Zsiros Károly, Dicső Ferenc, Bak István, Bozsó János, Doby János, Nagy Ferenc, Nagy Sándor, Pócs István, Rozgonyi György, Szabó Lajos, Szádváry János, Ténay Sándor és Vincze János képezték a presbitérium tagjait.

Az egyház folytonosan erősbödött. A templom alá iskolahelyiséget, majd felébe tornyot épitettek és harangot vásároltak. 1927-ben a maroknyi gyülekezet lelkészlakról gondoskodott, ami 7750 dollárba került.

Az egyház legszebb és legkiemlekedőbb alkotása az 1931. évben emelt Kálvin Hall volt, ami modern uj iskola és társadalmi központ gyanánt szerepel. A Kálvin Hall sokkal népesebb egyházaknak is diszére válnék. A pompás, modern épület 21,113 dollár 56 centbe került a két pályás kuglizó nélkül, amelynek költségeit az Ifjusági Egylet fedezte.

A fairfieldi egyház gyönyörü társadalmi épülete birtokában szépen végzi munkáját. Van vasárnapi iskolája, Ker. Ifjak Egyesülete és Lorántffy Nőegylete. A jubileumi esztendőben P. Varga János főgondnok, Filep Károly algondnok, Kozma János jegyző, Szabó Ferenc pénztárnok, Gombos Sándor, Nagy János, Nikházy Gábor, Pócs István, Rozgonyi György, Rozgonyi Miklós, Siket György, D. Szabó István, Szajkó János, Tóth Mihály, Tuba József és A. Vincze János presbiterek végezték az egyház igazgatását.

A fairfieldi egyház az elmult pár év alatt hivnek bizonyult. A szép mult kötelezi a további hüségre és munkás szolgálatra Isten országa javára!

HAMMOND, LA.

Fenyőerdőktől övezve, szamócaültetvényektől környezve, fehérre meszelve áll a Louisina államban levő hammondi magyar reformátusok temploma. A harang ide hivogatja vasárnaponként a farmer gyülekezet földön élő tagjait, az elköltözöttek testei pedig a templom tőszomszédságában levő magyar temetőben pihennek.

Hammondon 1907 junius 5-én 54 református egyháztagot vett át a New Orleans egyházmegye. Első lelkészük Kovács János volt, aki a Délről nemsokára az Északon levő kanadai magyarok gondozására költözött. A Breckenridge Lumber Co. husz hold földet ajándékozott az egyháznak és 1500 dollárért templomot épitettek, amelyet 1908 március 15-én szenteltek fel. A vihar kétszer sodorta el az épületet és a déli presbiteriánus egyház segitségével ujra épitették.

1902-től 1920-ig Csontos András lelkész szolgálta a gyülekezetet, amikor Bartus Sándor jelenlegi lelkész vette át annak vezetését. Bartus lelkész hammondi magyar szülők gyermeke és a farmergyülekezet gondolkodását és problémáit jól ismeri. A bloomfieldi szemináriumban végezte tanulmányait. 1920-

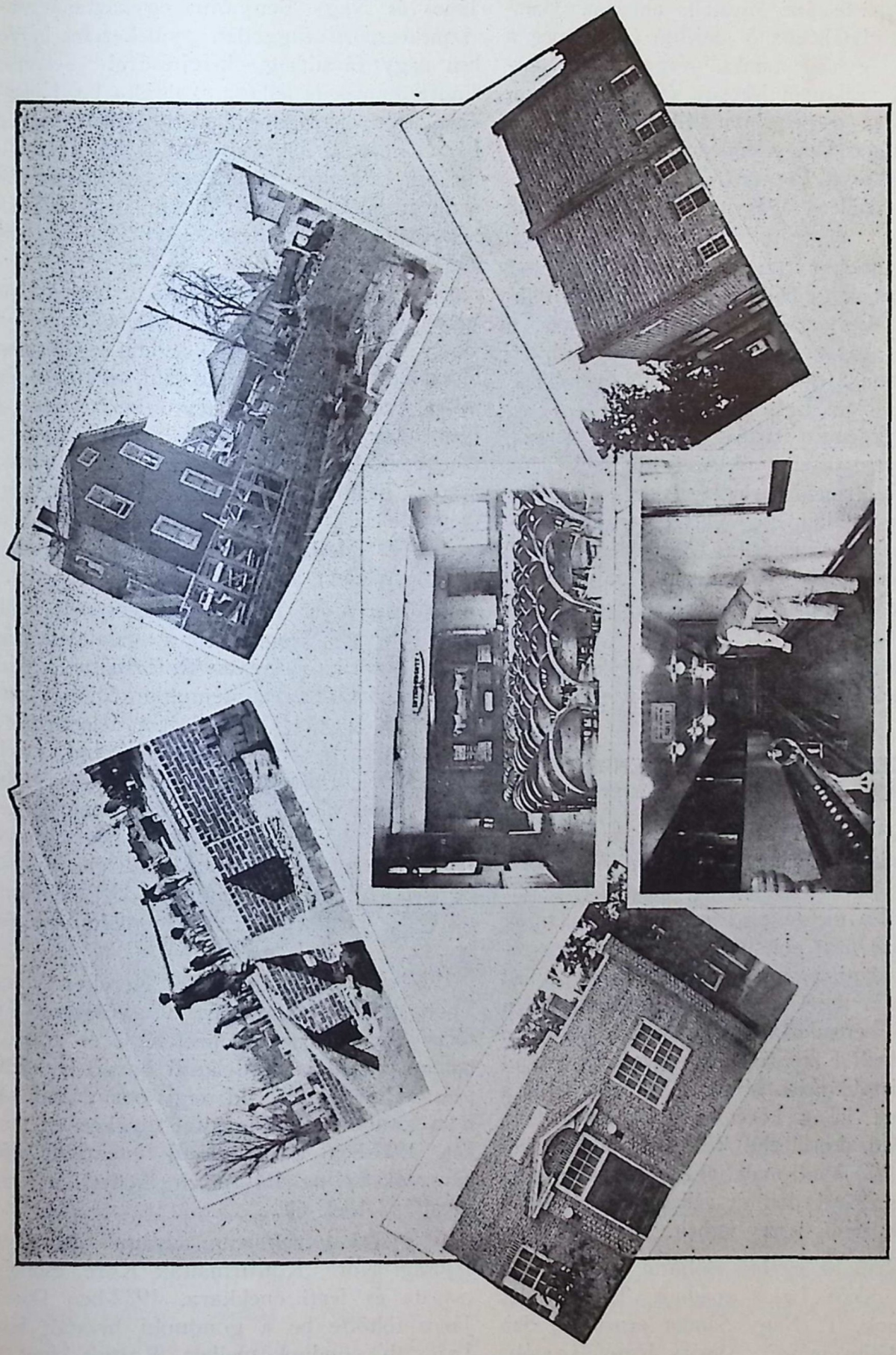

A FAIRFIELDI KÁLVIN-HALL.

ban szentelték lelkészszé és előbb Aurorában, Ill. viselt lelkészi hivatalt, ahonnan Hammondra hivták. Az ő idejében indult meg a virágzó egyházi munka. Nagy gondot fordított a vasárnapi iskolára és ifjúsági munkára. Van szépen munkálkodó nőegylete. Majd tágas, nagy teremmel ellátott társadalmi épületet és parókiát épitettek. A társadalmi épületet 1930 március 21-én avatták fel.

A gyülekezet tagjai szamóczatermeléssel foglalkoznak és boldogan élnek saját házaikban. A depressziót nem érzik ugy, mint a gyári és bányamunkások, mert meg van állandó munkájuk és mindennapi kenyerük. E mellett sokan szép vagyonra tettek szert. Nagy érdeme Bartus Sándor lelkésznek, hogy nemcsak a gyülekezet lelki erősödését munkálja, hanem anyagilag is segitségére jön hiveinek az által, hogy őket egyesületbe szervezte és igy terményeiket könnyebben és hasznosabban tudják értékesiteni. A farmeregyesületnek éveken át ő volt vezetője és odaadó munkása.

A huszonötéves hammondi gyülekezetet szivesen köszöntjük és tagjaira Isten áldását kérjük!

A McKEESPORTI FÜGGETLEN EGYHÁZ.

A mckeesporti független egyház története 1922 julius 30-ával kezdődik, amikor a világháborut követő csatlakozási nézeteltérések alkalmával a mckeesporti magyar reformátusok egy része nem volt hajlandó a tiffini egyezmény alapján becsatlakozni a Reformed Church in the U. S. kebelébe és a független egyházi berendezkedést választotta. A külön szervezkedést birósági per előzte meg a templom birtoklásáért. Miután a bíróság itélete a független irány követőire kedvezőtlen volt, 59 család, körülbelül 230 lélekszámmal, közöttük 167 konfirmált taggal, független egyházba szervezkedett és vállalta az ezzel járó áldozathozatal összes terheit.

1923-ban az egyház előljárói a következők voltak: Koós Lajos gondnok, Tóth Mihály algondnok, T. Nagy Sándor pénztáros, Szilágyi Bálint jegyző, Almásy József, Gacsályi Bálint, T. Balogh Gábor, Siti Mihály, Tóth Ferenc, Tatár Sándor, Homoki Árpád, Biró János, Fazekas István, Fodor Károly, Vozár János és Nagy Benjámin egyháztanácsosok. A mckeesporti független gyülekezetet kezdetben nagy fáradtság kifejtésével Sebestyén Endre duquesnei lelkész szolgálta be. Kölcsön és adományok segitségével megvásároltak egy házzal ellátott telket 14,800 dollárért a 7-ik utcában. Az első ideiglenes templomot 1923 szeptemben 23-án szentelték fel nagy örvendezéssel. 1923. évi bevétele $20,981.62 volt, ebből $13,700 kölcsön.

A gyülekezet istentiszteleti helyiség birtokába jutva és erősödve 1924 február 6-án Borsy Kerekes György budai segédlelkészt hivta meg első rendes papjául, aki betegsége miatt csak szeptemberben érkezett meg és szeptember 28-án iktatták be hivatalába. A tehetséges, komoly lelkész azonnal munkához fogott. Beállitotta a szombati iskolát, ujjászervezte az ifjusági kört 26 taggal. A Nőegylet 400 dollárt adott szószék készitésére és a templomot központi fütéssel látták el.

1920 december 10-én a mckeesporti gyülekezet belépett a Duquesneban megalakult Független Amerikai Magyar Református Egyház kebelébe. 1926-ban uj templom épitését határozták el és $14,001 dollárért felépitették a szép, magyaros stilu téglatemplomot, amelynek szentelése fényes keretek között október 31-én ment végbe. A templomszentelés évében az egyháznak $23,391.46 bevétele volt, amely összegből $11,125.00 kölcsön gyanánt szerepel. Az egyháztagok 10-118 dollárnyi összeggel járultak hozzá a templom épitéséhez.

1927 október 23-án Borsy Kerekes György Youngstownba távozván, a gyülekezet Daróczy Sándor hazai képzettségü és amerikai tanulmánynyal is rendelkező buzgó ifju lelkipásztort hivta meg, aki nagy odaadással folytatta tovább az elődje által megkezdett munkát. 1927-ben a templomi istentiszteleteket látogatók száma 160-ra emelkedett, urvacsorával 562 lélek élt.

A gyülekezetnek van virágzó Nőegylete, Ifjusági Köre, Konfirmáltak Köre, cserkészcsapata és férfi énekkara. 1932-ben Darnay János töltötte be a gondnoki hivatalt Koós Lajos tb. gondnok mellett. Rajtuk kivül Juhász Bertalan, Szücs János, Palády Albert, ifj. Járdánházy Lajos, Almássy József, Jó-

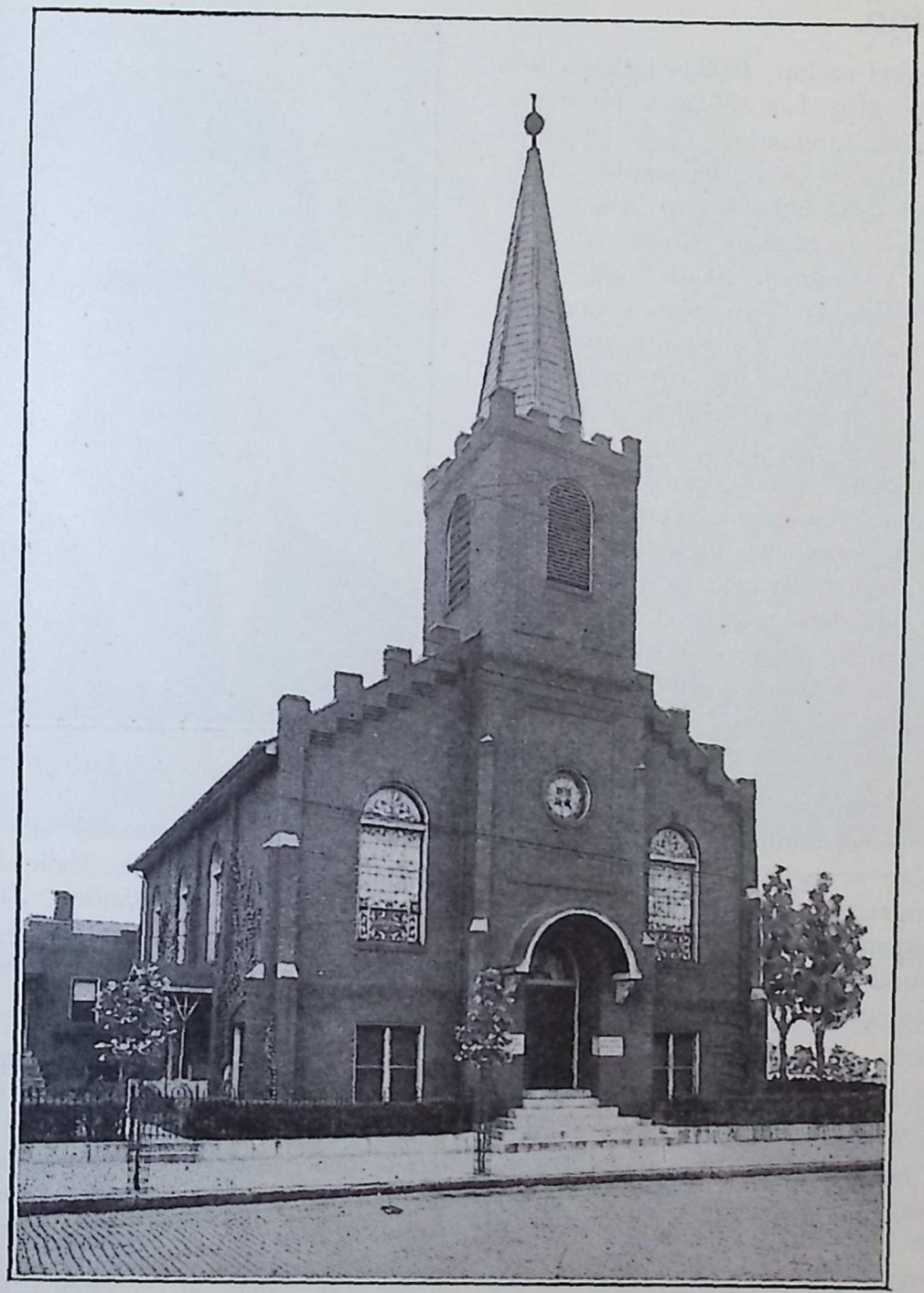

A McKEESPORTI FÜGGETLEN TEMPLOM.

czik József, Makkay Péter, Samók József, Ficsóry Kálmán, Tóth Mihály, Balogh Mózes, Orosz Béla, Bakos Bálint, Laskay József, Bányácsky Sándor, Koncz Gyula, Fülöp Menyhért, Járdánházy János, Tóth Ferenc, T. Balogh Gábor, Fazekas István, Papp Sándor, Biró András és Nagy János állottak az egyház élén. A Nőegylet tisztviselői pedig Tóth Mihályné, Darnay Jánosné, Szücs Jánosné, Jakab Károlyné, id. Járdánházy Lajosné, Juhász Bertalanné és Szabó Gáborné voltak.

A mckeesporti független gyülekezet 1932-ben tizéves, küzdelmekben és alkotásokban gazdag multra tekintett vissza és amikor a nyert segedelmet megköszönte a Mindenhatónak, továbbra is azon az uton óhajt járni, amelynek kapuján ez a felirás olvasható: "Én és az én házam az Urnak szolgálunk!".

LORAIN, OHIO.

Harminc évvel ezelőtt, 1902-ben Bassó Béla lelkész kezdte meg Lorainban a rendszeres egyházi munkát, amikor id. Cseh István és id. Megyesi József 74 egyháztagot gyüjtöttek össze. Az ajándékba kapott telken 1903 szeptember 27-én leteszik az uj templom alapkövét, majd a Ludman Sándor lelkészsége idején, 1904 október 2-án fényes ünnepség keretében felszentelik. A munkát nem hagyják annyiban, 1905-ben már gyönyörü modern parókiát épitenek és később, a néh. Virág István lelkészsége alatt orgonát és harangot vásárolnak. A következő lelkész, néh. Horváth Sámuel, főképen a gyermek és ifjusági munkára szentelte idejét. Eltávozása után Ujlaki Ferenc vette át az egyház vezetését. Az ő idejében nagyobbitották meg a templomot és több modern átalakitást eszközöltek. Ebben az időben a külső erősödés mellett a lelkiekben is szépen fejlődött az egyház.

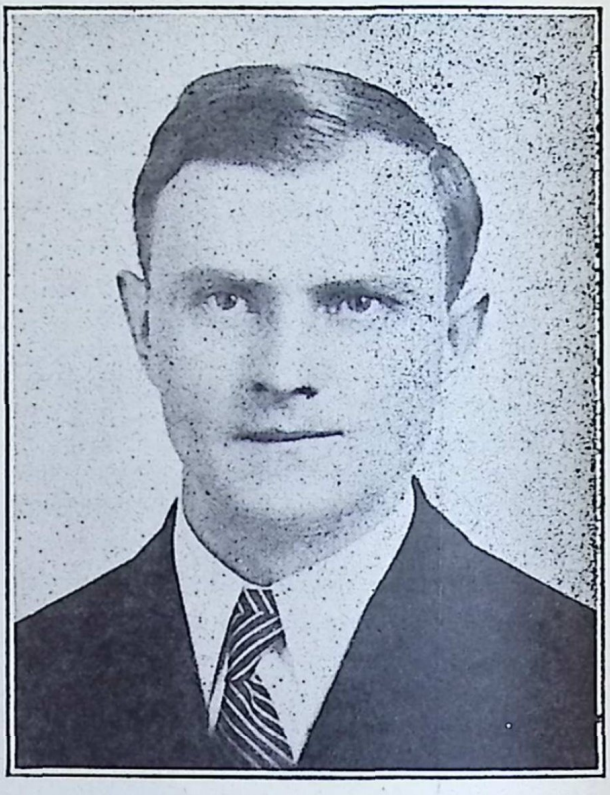

DARÓCZY SÁNDOR.

A jelenlegi lelkész, Csontos Béla, elődei nyomdokain járva mind külsőleg, mind belsőleg viszi előre az egyház ügyét. Ideálja egy minden tekintetben megközelithető, igazi keresztyén szellemü, magyar református gyülekezet és a mult hagyományai által elkötelezve ennek a szent célnak szolgálatába állitotta be teljes életét.

Az alapitó tagok képén találhatók az első sorban balról jobbra: özv. Kolozs Józsefné, id. Pandy Istvánné, özv. Krajnyik Jánosné, özv. Megyesy Józsefné, özv. Katócs Andrásné, id. Cseh Istvánné, id. Cseh István. A második sorban: Vigh János, id. Dohányos András, Kosztrub István, Jáger István, Csontos Béla, Katócs József, id. Csonka Ferenc és id. Majoros János. (A képről néhányan hiányoznak).

A jubileumi évben a presbiterium tagjai a következők voltak: Farkas Lajos algondnok, Albert Antal főgondnok, Csontos Béla lelkész, Tarcali Irénke tanitónő, Lőrincz János pénztáros, Arnóczky András jegyző. (L. képen első sorban balról jobbra). Ifj. Korka András és Hegyi Károly egyházfiak, Papp János, id. Molnár Sándor, ifj. Pandy Lajos presbyterek, Nánássy Elemér egyházfi. (Második sorban). A harmadik sorban: Kosztrub István, Tóth János, Csik István, Persenszky Béla, Boros Sándor, Dayka Bertalan és Oláh János presbiterek. A negyedik sorban: ifj. Arnóczky András és Tóth Sándor egyházfiak, Virág András, Farkas Sándor, Koleszár Márton, Horkai Lajos presbiterek és Urbán István egyházfi.

Az egyháznak virágzó nőegylete, keresztyén ifjak törekvő társasága, vasárnapi iskolája, betegsegélyző egylete, énekkara, mükedvelő köre és fiatal asszonyok egyházsegélyző egyesülete van. Harminc év alatt 356 keresztelés, 379 esketés, 492 temetés volt az egyházban és a bevétel 30 év alatt $123,717-t tett ki.

Örömben usztak a lelkek, amikor az 1932 szeptember 4-én tartott jubileumi ünnepélyen hálát adhattak a Mindenhatónak a három évtized folyamán elvett javakért és reménységgel tekinthettek a jövő elé. Az Ur, aki a loraini egyházat idáig vezette és erősitette, vele lesz az ezután reá váró munkák végzésénél is! A templomukat, egyházukat szerető lorainiak meg is érdemlik a kegyelem Istenének további segedelmét!

ALAPITÓ TAGOK LORAINBAN.

DETROITI FÜGGETLEN EGYHÁZ.

A detroiti független egyház 1932 szeptember 5-én ünnepelte annak az eseménynek tizéves fordulóját, hogy önállóan, egyháztagjainak hitére és áldozathozatalára utalva végzi munkáját az Amerikai Független Magyar Református Egyház kebelében.

A jubileumi ünnepségről a Detroitban megjelenő Detroiti Ujság 1932 szeptember 9-iki száma többek között ezeket irja:

"Jól esett látni, hogy mindenki ott volt, vagy képviseltette magát, akinek még szivén fekszik az amerikai magyar ideálok fenntartásának kérdése; jól esett érezni, hogy a sokat emlegetett "turáni átok" dacára, valláskülönbség nélkül helyet foglaltak a fehér asztal körül mindazok, akik megmaradtak és megmaradnak magyarnak és akik minden magyar eszmének ápolásában a veszendőnek indult amerikai magyarság életének meghosszabbitását értékelik. Szép ünnep volt. Dicséret illeti annak rendezéséért a Független Magyar Református Egyház lelkészét: Nt. Dr. Bötykös Bélát, aki most is éjt nappallá téve fáradozik, dolgozik, küzd egyháza megerősitésén, a magyar fajta és azon keresztül az amerikai magyarság kissé meggyöngült alapjainak megerősitésén. De dicséret illeti egyháza minden egyes tagját is, beleértve apraját-nagyját, mert a hétfői ünnep során követendő példáját adták annak, hogy kell, hogy illik az amerikai magyarságnak ünnepelnie.

Vacsora végeztével Nt. Dr. Bötykös Béla felolvasta az első szervező tagok névsorát, mely a következő: K. Kovács János, aki ma is buzgó tagja az egyháznak, aki azonban betegsége miatt nem jelenhetett meg, id. Odor Pál, ifjabb Odor Pál, Vass Ferenc, Kovács Pál, Mészáros Sándor, Iklódy Miklós, Szabó Károly (meghalt), Balázsi István, Nagy György, Pelle Lajos, Kazai Bertalan (meghalt), Kocsis István, Nagy Mihály, Varga Lajos, Kapinyák János, Bodó Menyhért, Károly Ferenc, Simon János, Jónás István, Kovács Ferenc, Kiss Kálmán, Antal Károly, Vasvári Elek, Becze János (meghalt), Ta-

A LORAINI PRESBYTERIUM.

kács Lajos, Nagy Károly, Jakab Károly, Tárkányi Elek, Erdélyi Sándor, Nagy Imre, Pinkóczi Zsigmond, Kun András, Farkas József, Ribár Lajos, Ambrus M,. Horváth István, Dávid Ferenc, Papp István, Nagy István.

"Ezek harcolták meg a nagy harcot a kezdet kezdetén, többen sajnos meghaltak, egynéhányról nem tudunk semmit, de javarészük most is itt van közöttünk és lelkes buzgó tagjai egyházunknak."

"Majd felemliti, hogy 1923. jun. 26-án Kovács Mihály személyében uj lelkészt kapott az egyház, aki azonban rövid idő mulva távozott; akkor Sebestyén Endre főesperes sietett az egyházközség segitségére és segitett az elcsüggedt gyülekezeten; sokat fáradozott, dolgozott, hogy az egyházközség megmaradjon, megerősödötten álljon talpra.

1926-ban Dr. Páhy József vette át az egyházközség vezetését, aki az óhazából érkezett Detroitba. Másfél évet töltött itt, de miután nem állandó tartózkodásra jött Amerikába, visszament az óhazába. Jól és lelkesen, buzgalommal munkálkodott az egyház és a hivek érdekében ittléte alatt.

Azután következett Dr. Bötykös Béla, aki most is az egyház vezetője. Igérem — mondotta beszédében, — hogy a jövőben is csak ilyen buzgalommal és szeretettel fogok munkálkodni az egyház érdekében, mint azt a multban tettem. Valami kis eredményt elértem: Az egyház ma önfentartó, nem kell kollektálnia, nincsen másokra ráutalva s büszke örömmel állapithatom meg, hogy ha majd távozom innen, akkor legalább lesz mit átadnom utódomnak, akinek minden módot megadok arra, hogy folytathassa az általam megkezdett munkát."

A gyülekezet munkás lelkésze különösen a gyermekek és ifjak magyar nyelvü oktatására fordit nagy gondot. Kitünően sikerült zenés operettek leadásával, amikben kizárólag gyermekek szerepelnek, igazolja be azt, hogy a második nemzedék még nem veszett el fajunk számára, ha meg akarjuk menteni. Ez a fajmentő, hősi munka méltán vált ki tiszteletet a jubiláló detroiti független magyar ref. egyház és annak lelkésze iránt.

A LORAINI MAGYAR REFORMÁTUS NŐEGYLET.
Elnöke Tóbiás Ferencné.
1933-ban ünnepli tizéves jubileumát.

EAST CHICAGO, IND.

East Chicagóban 1898-ban kezdődött meg a lelkek gondozása, amit So. Chicagoból Harsányi Sándor lelkész teljesitett. A Nánássy Lajos so. chicagoi lelkészkedése idejében az east chicagoiak négy háztelket vásároltak és a Szabó János, Szászy Gábor, Füzy András, Szabó István és Hackstock Mátyás személyében megválasztották az épitő bizottságot. A templom a néh. Kovácsy Miklós István lelkipásztorkodása alatt épült fel. 1907 junius 9-én volt az alapkőletétel, majd szeptember 22-én kimondták, hogy az east chicagoi egyház a so. chicagoi egyháztól függetlenül végzi munkáját. Első önálló lelkésze Ludman Sándor lett és október 20-án felszentelik a templomot.

Ludman Sándort, aki 1910 február 20-án lemondott, Vécsey Jenő követte, akinek idejében parókia és templom iskola épitésébe fogtak. Vécsey lelkész 1913 januárban eltávozott és helyét Gerenday László foglalta el, aki betegeskedése miatt nemsokára lemondott és a hálás gyülekezet Ludman Sándor lelkészt hivta vissza, aki másodizben 1915-től 1916 novemberig volt East Chicagoban, aki alatt az egyház szépen kezdett erősödni, amit az ujra szervezett nőegylet munkája is előmozditott. Ludman Sándort a bridgeporti gyülekezet visszahivta és egyházi közérdeknek engedve eltávozott. Néh. Virág István sáfárkodott utána 1916-tól 1922-ig, aki alatt anyagilag és erkölcsileg szépen fejlődött a gyülekezet. A Nőegylet orgonát vásárolt és a 2500 dollár egyházi adósság kifizetésére 2000 dollárt adtak össze. Néh. Virág István Kalamazooba távozván Mircse Sándor lett az uj lelkész, akinek idejében az egyház több épitkezési tervvel foglalkozott és 20 éves jubileumát ünnepelte. Mircse Sándor lelkész kezdetben a whitingi reformátusokat is kiszolgálta, akik később a so. chicagoi egyházzal társultak. Mircse Sándor 1930 augusztus 10-én bucsuzott el az east chicagoiaktól és utóda Bodor Dániel, korábban so. bendi lelkész lett, aki a gazdasági pangás miatt nehéz időben vette át az egyház kormányát. Gondját a lelki élet fejlesztésére forditja és igy tölti be komoly hivatását. A nevelési munka széles mederben folyik az ifjak és gyermekek között. Az ifjusági énekkar szép énekeivel emeli az istentisztelet méltóságát. A munkából kiveszi részét a Nőegylet is, amelynek tisztviselői Bodor Dánielné, Derján Gyuláné, Kaszó Imréné, Churilla Bertalanné, Ambrusz Andrásné, özv. Rónay Andrásné és Johanidesz Józsefné. A Nőegylet nemeslelkü leg évi 60 dollár alapitványkamattal segiti az árvaházat.

A Ref. Betegsegélyző Egylet élén Bodor Dániel lelkész, Kovács A. Dávid, ifj. Orbán István, Fodor Tamás, Jósvai József, Szabó Károly, Baráth Pál, Ambrusz András, Fodor Andrásné, Babás József, Árvay József, Laczó József és Palmer Lőrinc állanak.

Az 1932. jubileumi évben Babás József volt a gondnok. Algondnok Árvay József. Pénztáros Ulber János, jegyző Kovács Dávid, ellenőr Buza János. Presbiterek: Kiss Károly, Szabó Károly, Pói Ferenc, Juhász István, Füzy András, id. Tóth Zsigmond, Szászy Gábor, Ambrusz András, Marosi József, Belinczky József, Tarr Károly, Derján Gyula, Balogh Antal, Kerekes Mihály, Kerekes János, Varga András, Derján Mihály, Jósvai János, Lang Mihály, ifj. Tarr Károly és ifj. Tóth Zsigmond.

A szeptember 11-én tartott huszonötéves jubileumi ünnepélyen hálás szivvel emlegették az Isten jóságát és kérték további segedelmét, aki továbbra is vezeti és segiti az east chicagoi testvéreket! Isten beteljesitette rajtok ezt a közmondást: "Kicsiny kezdetből nagy dolgokat hozni elő Isten dolga." Problémájuk meg van: a templom kicsinek bizonyult a megnövekedett egyháztagok arányához. De a hol hit van, ott a kövek gyorsan templommá formálódnak.

MORGANTOWN, W. VA.

A morgantowni ref. egyház 1932 október 2-án tizéves jubileumát ünnepelte. Az ünnepi beszédet Melegh Gyula, a Reformátusok Lapjának szerkesztője mondotta és Borsos István lelkész felolvasta az egyház tizéves történetét. Tiz év alatt 265 keresztelés, 393 konfirmálás, 52 esketés és 107 temetés volt. A magyar iskolába 1296 gyermek iratkozott be. A pénztári bevétel $19,824.60 volt, ebből kölcsön $7,000. A missziói segély $26,565.58-at tett ki. A körzetben hat helyen volt istentisztelet a munkaviszonyok és népmozgalmi adatok lehetősége szerint.

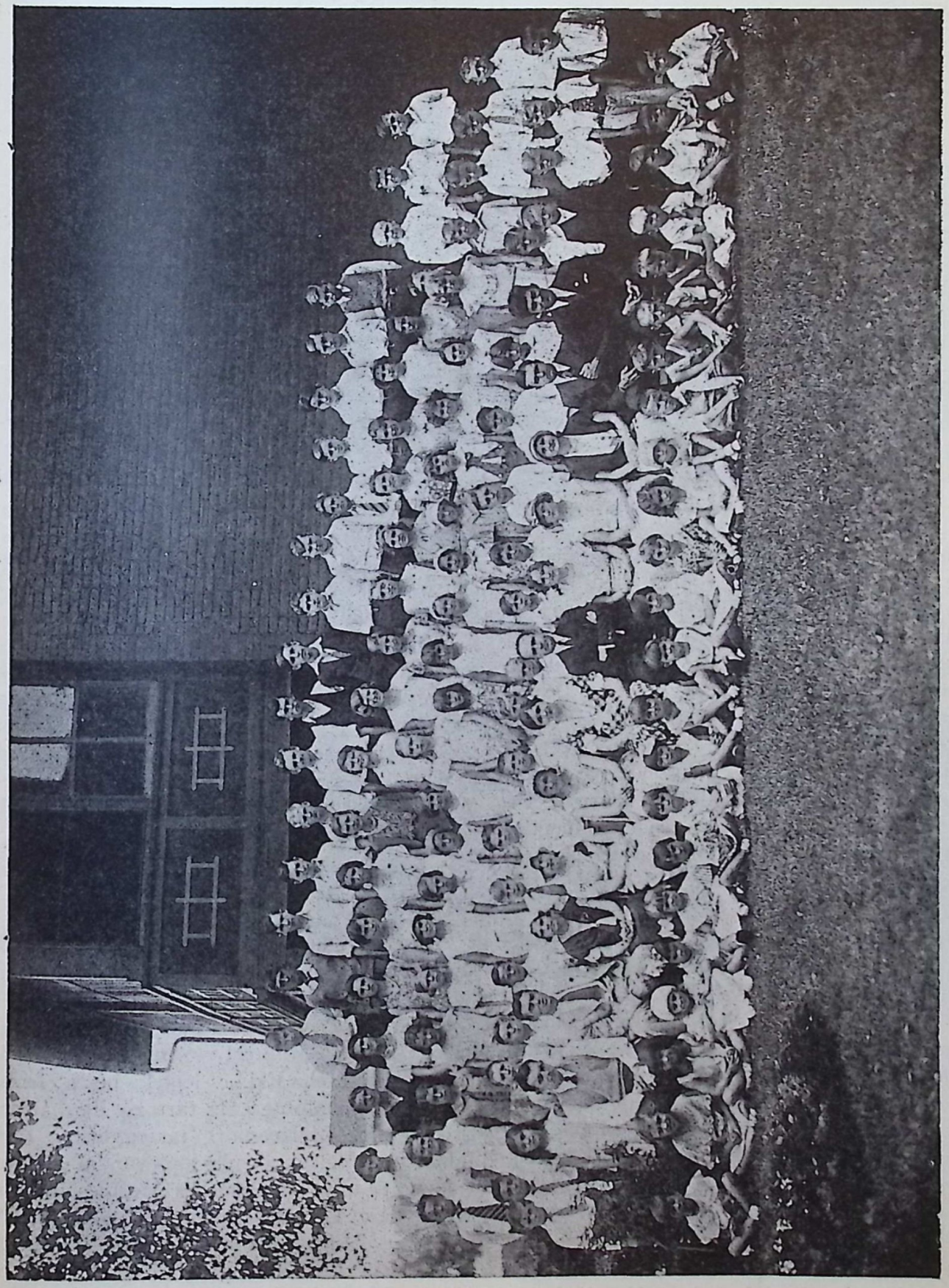

EAST CHICAGOI CSOPORTKÉP.

ÁLAPITÓ TAGOK EAST CHICAGOBAN.

Morgantownban a templomon nincs adósság, csak az egyik telken $425.00. A lelkészlak a Board of Home Missions tulajdona. A gyülekezet akkor, amikor a sztrájkok miatt több, mint 100 család elköltözött és a building loant nem volt képes fizetni, átadta a Boardnak. A lelkészlak értéke $8000, adósság rajta $1300. A morgantowni egyház vagyona $4230.00. Az első és harmodik vasárnap Morgantownban, a második és negyedik vasárnap Uniontownban van rendesen megtartott istentisztelet. Uniontownban templom is van adósság nélkül, értéke $28.000.

Tizéves jubileumát akként ünnepelte a morgantowni egyház, hogy RENDSZERESSÉ TETTE A LIGONIERI MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ segitését havi $1.00 segély befizetésére, kötelezvén magát Isten segitségével. Lelkész 60-ik születésnapja emlékére egy óhazai mintáju szószékkel ajándékozta meg a gyülekezetet. Első leányának Erzsikének Nagy Alfréddal való esküvője alkalmából az ifju pár a templom padlóját festette ki és a gyülekezet a jubileumi évben torony épitését és harang beszerzését határozta el, még pedig adósság nélkül.

Uniontown jubileumi ünnepségét a Reformed Church in the U. S.-be való belépés idejétől számitva határozta el és azzal akarja megünnepelni, hogy visszaállitja a helyben lakó "full time" lelkipásztori hivatalt a 25 éves évfordulón.

A morgantowni és környéki egyház nagy területet foglal magába. A szétszórt csontok összegyüjtése és megelevenitése épen olyan fontos munkája a Krisztus Egyházának, mint népes gyülekezetek kiszolgálása. A jubiláló egyházat ihlesse meg a Lélek, hogy ker. életüket továbbra is cselekedeteikkel bizonyitsák a világ előtt!

DUQUESNEI CSATLAKOZOTT EGYHÁZ

"Duquesnei egyházunk tagjai már 1892-től kezdve rendes tagjai voltak a pittsburghi, majd később a homesteadi egyházaknak. — 1910-ben szervezkedtek önálló egyházzá Baja Mihály mckeesporti lelkész vezetésével. Ekkor léptek be a hazai Konvent fennhatósága alá tartozó Egyházmegyébe, mint McKeesport társegyháza. 1914 julius 5-én Melegh Gyula tonawandai lelkészt választotta meg Duquesne és McKeesport s a két egyházat közösen szolgálta ki egészen 1919 augusztus 24-ig, amikor az egyház kimondta önállóságát. 1919 augusztus 31-én foglalta el állását Sebestyén Endre duquesnei lelkész s a gyülekezet testvéri egyetértésben élt együtt

az 1921. évi december 4-én tartott közgyülésig. 1922 október 22-én, a már időközben kivált 32 család, a mckeesporti presbytériummal történt előzetes tárgyalás alapján, a mckeesporti egyház leányegyházává szervezkedett s ez időtől kezdve ujra Melegh Gyula mckeesporti lelkész vette át egyházunk kiszolgálásának a gondját egész 1931 julius 1-ig, amikor is a mckeesporti anyaegyház uj lelkészt választott Balogh E. István személyében. Gyülekezeti életünk multja tehát visszanyulik voltaképen 40 évre, szervezett egyházi életünk 22 évre, önállóságunk azonban csak 10 évre.

Tiz év óta vagyunk tagjai az Egyesült Államokbeli Református Egyháznak s annak a Központi Magyar Egyházmegyéjében tartozunk. Eddig a mckeesporti egyháznak a gondozása és felügyelete alatt, mint leányegyház éltünk, az őszi egyházmegyei közgyülés óta azonban saját kérelmünkre anyásittatott egyházunk. Ez év október 11. óta tehát gyülekezetünk belépett az anyaegyházak sorába, természetesen lelkészünk továbbra is közös a mckeesporti egyházzal."

Ezeket irja Kocsis István gondnok a Ref. Lapjának okt. 22-iki számában. Ez tehát e kis egyház története, amely okt. 23-án ünnepelte 10 éves jubileumát a duquesnei Carnegie Libraryban.

A Magyar Naptól eltekintve, Pittsburgh vidékének nem igen volt hasonló nagyságu megmozdulása ez évben. Több mint 500-an vettek részt az istentiszteleten és 264 személy ült teritett asztal mellett a banketten. Pittsburgh, Homestead, McKeesport, Duquesne, Rankin, Monongahela, Donora stb. városok egyházai, egyletei és testületei örvendetes számban képviseltették magukat. Lelkészek közül: Melegh Gyula, Dienes Barna, Varga Lajos, Vargha Albert, Rudert A. Graybill és Balogh E. István voltak jelen. Duquesne számára mindenkor emlékezetes marad e nagy nap.

Gyülekezeti adatok: Az egyház okt. 11-ig McKeesport leányegyháza volt. Kezdettől önfenntartó, saját temploma ugyan nincs, de templomhasználatért rendszeresen fizet. Jelenleg (adatok ki vannak mutatva a jubileumi emlékkönyvben) 32 család, 6 magános, összesen 155 lélek alkotja az egyházat. Ez évben

DUQUESNEI KONFIRMÁLTAK CSOPORTJA.

30 gyermek, 11 konfirmandus számára két hónapig nyári tanitás volt. (Tanitó: tiszt. Czeglédy Sándor). Márc. 20-án közös hazafias és jul. 3-án közös nyári ünnepélyt rendezett a gyülekezet a helyi magyarsággal. Jul. 31-én gyermekeket és szülőket vendégelte meg az egyház. Szeptembertől megalakult a Konfirmáltak Köre, vezetője Melegh Anna tanitónő. Minden csütörtök este felnőtt tagok biblia-órája s minden vasárnap reggel a gyülekezet rendes istentisztelete van. A Vasárnapi Iskola — a közös templom miatt — délután van. Mióta az egyház fennáll ez a munka rendszeresen folyik, vezetője az arra megválasztott gyülekezeti tag. B. I.

UTRÉSZLET A LIGONIERI ÁRVAHÁZHOZ.

A DUQUESNEI JUBILEUMI ISTENTISZTELETEN RÉSZTVETTEK CSOPORTKÉPE.

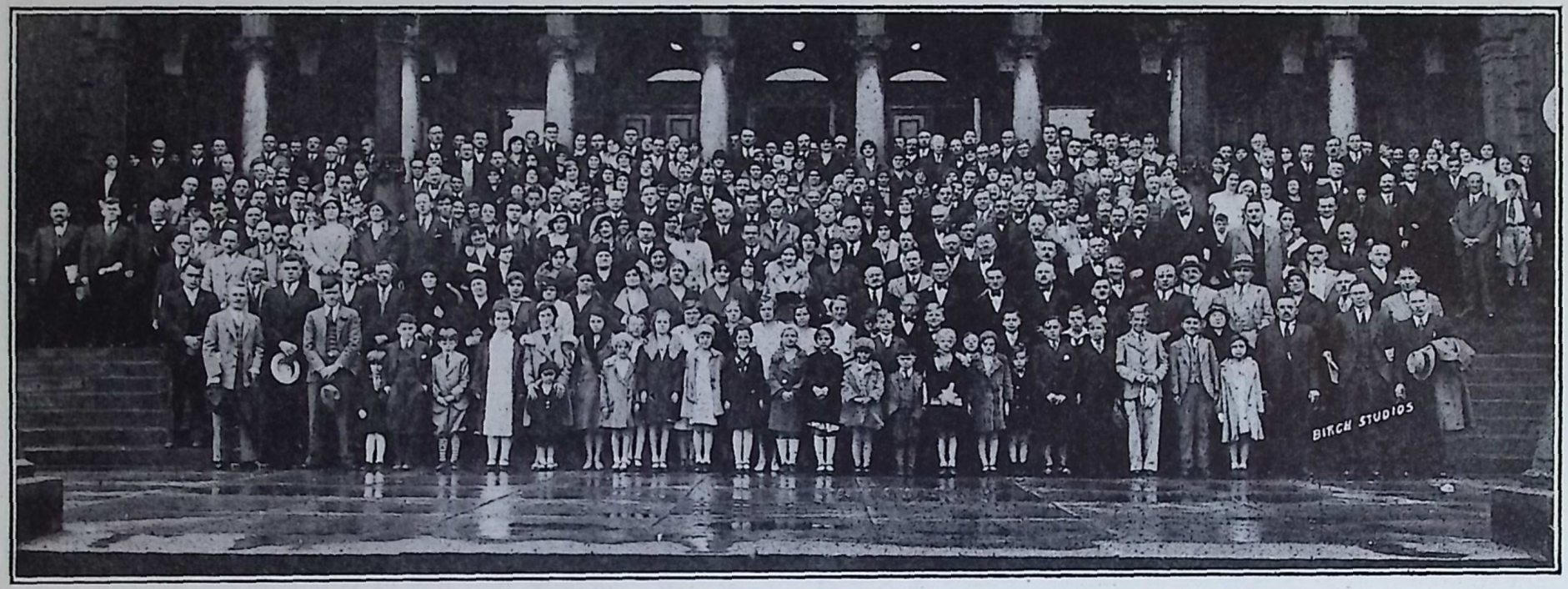

(A felvétel készült a duquesnei Carnegie Library előtt.)

A duquesnei egyház történeténél említés tétetett már a tiz éves jubileumról. Az ünnepi istentisztelet a Carnegie Library nagy auditóriumában volt. A fenti kép közvetlen istentisztelet után készült. Pittsburgh csaknem egész magyar környéke képviselte magát október 23-án Duquesneban. A Központi Magyar Ref. Egyházmegye számára pedig az 1932. évben ez volt, résztvevők számát is tekintve, a legnagyobb ünnep. Pittsburgh, Homestead, McKeesport, Rankin, Monongahela, Donora és Duquesne egyháztagjai, vezetői és lelkészei, valamint környékünk képviselői impozáns számban láthatók a képen. Ki egyesületeink képviselői

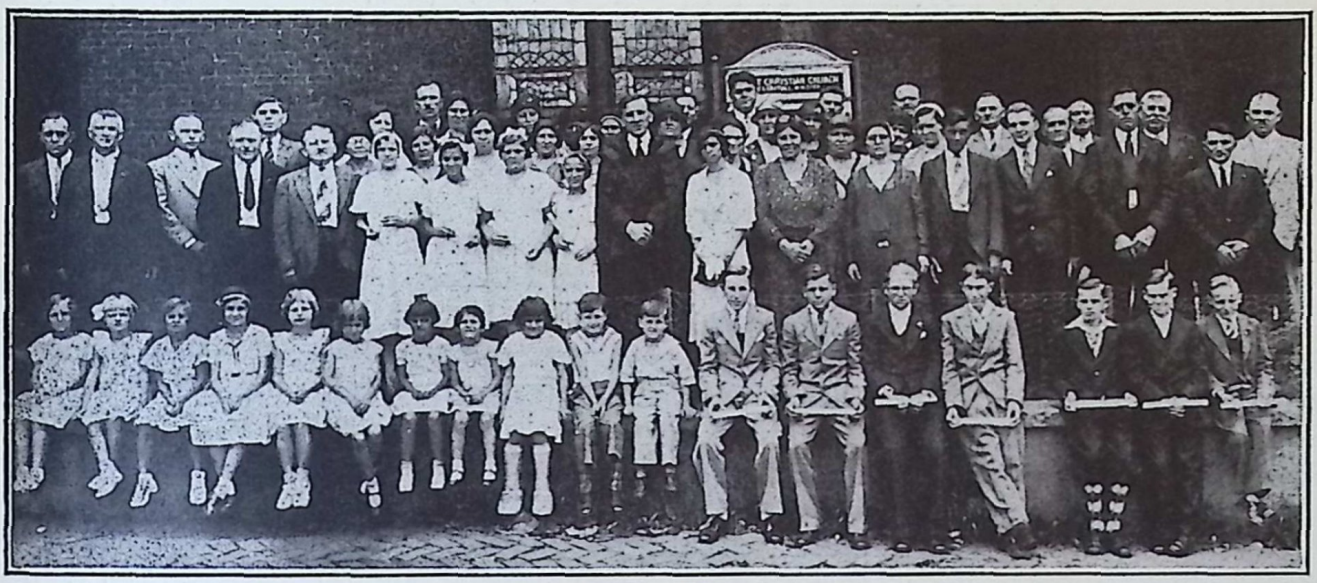

CSOPORTKÉP A JUBILÁLÓ DUQUESNEI EGYHÁZBÓL.

JUBILÁLÓ EGYLETEK.

1. VEGYES EGYLET.

A CLEVELANDI WEST SIDEI MAGYAR REF. FÉRFI ÉS NŐI BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET 1932 október 9-én ünnepelte huszonötéves jubileumát. Az egylet testületileg, zászlók alatt, jelvényesen vonult be a west sidei templomba, ahol Vasváry Ödön lelkész imáiban és beszédében emlékezett meg arról az áldásos munkáról, amelyet az ünneplő jubiláló egylet nemcsak tagjai, hanem az egyház és a magyarság javára is végzett az elmult negyedszázad folyamán.

A templomból a Swiss Hallba vonult a közönség, ahol Tóth József elnök köszöntötte a vendégsereget és Vasváry Ödön lelkész asztali áldást mondott. Az ebéden Cleveland magyar társadalma nagy számmal volt képviselve és az ünnepélyre elhozták jókivánságaikat.

Megható volt a beszédek közben az alapitó tagok megtisztelése. Huszonkilenc élő alapitó tag közül csak tiz jelent meg a banketten: Szaszák József, Nagy Pál, Ibos István, Slézia Dániel, Török Miklós, Albert János, Szaszák Józsefné, Kazinczi János, Slézia Dánielné és Szaniszló Györgyné.

Tóth József elnök köszöntötte őket szép beszédben s mindegyik keblére piros bokrétát tüztek.

Jelenleg az egylet élén a következő tisztikar áll:

Tóth József elnök, Márkus János alelnök, Szaszák Józsefné alelnök, Nagy Pál jegyző, Szaszák József pénztárnok, Dezső Sándor pénztári titkár, Slézia Dániel ellenőr, Éles András ellenőr, Kiss András számvizsgáló, Varga András számvizsgáló, Török Miklós számvizsgáló, Berey József zászlóvivő, Angalét Károly zászlóvivő, idb. Lakatos József házkezelő.

2. FÉRFI EGYLET.

A CARTERETI REF. BETEGSEGÉLYZŐ FÉRFI EGYLET julius 3-án elérkezett fentállásának 25 éves határkövéhez. Délelőtt a tagok testületileg vettek részt a templomi istentiszteleten, ahol Hegyi Sándor lelkész alkalmi beszédet és imádságot mondott.

Az alapitó tagok közül hatan még ma is életben vannak és mindnyájan ma is tagjai az egyesületnek. Sohajda Lajos, V. Balogh János, Kocsi János, Csáky Károly, Fazekas Károly, Filep István örömmel szemlélhetik az általuk is ültetett és gondozott kis fának a terebélyesedését. Az egyesületnek ma több mint 1700 dollár készpénze van s több mint 5000 dollárt fizetett ki eddig betegsegély és halálozási segélyképen. A hatezerhétszáz dollár értéknél is több a lélek értéke, mely létrehozta és fenntartotta.

3. NŐEGYLETEK.

Boldog emlékezetü Ferenczy Ferenc, akiről a Pittsburgh Synod 1908-iki gyülésének a jegyzőkönyve igy emlékezik meg, hogy: "He became a most efficient pastor, a thorough organizer and he was greatly beloved by his people" tényleg valódi szervező volt.

Alig vette át 1894 január havában a pittsburghi egyháznak a vezetését, a legnagyobb buzgalommal és odaadással szervezte meg a szervezetlen egyházat. Nem elégedett meg azonban azzal, hogy magát az egyházat megszervezze, hanem alkalmat akarván adni arra is, hogy az egyháznak a tagjai a maguk hitét, jócselekedetekkel is megbizonyitsák, előbb 1895-ben megalapitja a ma is müködő férfi egyletet, majd két év mulva 1897-ben a Lórántffy Zsuzsánna egyletet.

Miután nem állanak adatok rendelkezésemre, most nem tudom megállapitani, hogy a clevelandi Lórántffy Zsuzsánna Egylet meg volt-e már ekkor szervezve, vagy nem? De azt hiszem, hogy Ferenczy Ferencnek a messze jövendőbe látó gondolata volt az, hogy a nőknek is megfelelő munkateret biztositson az egyháznak az életében. Nem csupán arra gondolt, amit az alapszabályba befoglalt, hogy a tagok betegsegélyt kapjanak, hanem arra is, hogy a nőegyletnek a tagjai az egyházat, a magyar törekvéseket minden tekintetben segiteni igyekezzenek.

Ha tisztán és egyedül betegsegélyezésről lett volna szó: akkor nem választotta volna a nagy fejedelem asszonynak, minden idők legnagyobb magyar református asszonyának a nevét az egylet nevéül. Már maga ez a gondolat bizonyság amellett, hogy azoktól, akik tagjaivá lesznek az egyletnek azt várja, hogy a nagy fejedelem asszonynak a szellemében munkálkodjanak.

A Lórántffy Zsuzsánna Egylet 1897 május 30-ikán alakult meg. Az alapitó tagok száma 26 volt. Nem szabad ezt a számot lekicsinyelni, mert ebben az időben még nem sokan voltak a magyar nők Amerikában. Mindnyájan buzgó Thabiták és Lydiák, akik készen voltak arra, hogy az alapitónak a nagy céljait ne csak meglássák, hanem meg is valósitsák.

Az Egyletnek az első tisztviselői voltak a következők: Wanke Tivadarné elnök. Császár Lajosné alelnök. Szepessy Teréz jegyző. Hornyák Andrásné pénztárnok. Beteglátogatók: Molnár Zsuzsánna, Horváth Szeréna. Bizottsági tagok: Szabó Andrásné, Füzy Pálné, Szakál Juliánna. Ügyvivő az egyház lelkésze.

Hogy Isten milyen különös gondjába veszi azokat, akik az ő országáért munkálkodnak, semmi se bizonyitja olyan közvetlenül, mint az, hogy ezek közül az első tisztviselők közül — tudomásom szerint — még ma is életben vannak a következők: Hornyák Andrásné, Molnár Zsuzsánna férjezett Horváth Jánosné (Zelienople), Horváth Szeréna, férjezett Kiss Józsefné (Rankin), Szabó Andrásné. Hogy Császár Lajosné életben van-e, nem tudom. Az alapitó tagok közül ezenkivül életben vannak még Balla Györgyné, Kiss Andrásné, Juszkó Istvánné.

Az egylet mindazokat a kötelességeket, amelyeket alapitásakor elfogadott, mindenkor hiven teljesitette. Én tizenkilenc esztendőn keresztül munkálkodtam velük s örömmel teszek bizonyságot amellett, hogy nem volt olyan egyházi vagy magyar cél, amelyet pártfogásába ne vett volna. Célja nem volt a vagyonszerzés, hanem a jótékonyságnak a gyakorlása mindig, amikor arra alkalom volt mindenütt, ahol erre szükség volt. Beteg tagjait betegsegéllyel segitette, részvéttel támogatta. A meghalt tagok temetéséről gondoskodott s ott állott az egyház mellett mindenkoron, hogy igy tegye magát méltóvá ahoz, akinek élete sem volt drága a maga evangyéliumi hitéért.

Hogy mennyit forditott segélyezésre, azt nem áll módomban megállapitani. Azt azonban tudom, hogy az Egylet mindig szerető anyaként állott az egyház mellett s a templomnak nemcsak a külső, hanem a belső ékességére is gondot viselt. Azokat a nagy, egyetemes magyar célokat, amelyek az egész amerikai magyarságot megmozditották, a magyar zászló fogadtatása, a Kossuth és Washington szobor felállitása, felavatása, az amerikai magyar szövetség megalapitása és fentartása, később a háborus években a Red Cross-ban való szolgálat, a német-magyar bazárban való részvétel, hadikölcsönök, szibériai hadifoglyok kiszabaditásának a munkája: mind olyan cé-

lok voltak, amelyekért ennek az egyletnek a tagjai a legmesszebbmenő áldozatokat hozták.

Az egylet azonban nem elégedett meg enynyivel sem.

Mikor a Református Egyesület 1897-ben megkezdette munkáját, első volt azok között a református egyletek között, amelyek szervesen belekapcsolódtak az Egyesületnek az életébe. Ez a kapcsolat ma is fennáll. Ez az egyedüli magyar református nőegylet az egész Amerikában, amelyik ezt a szerves kapcsolatot ma is fentartja. Ebben van az erőssége. Halálesetre minden egyes tag a Református Egyesületben van biztositva. Igy a tagok nincsennek kitéve annak, hogy szétforgácsolódjanak.

Nagy veszteségnek tartom, hogy nőegyleteink nem kapcsolódtak be ilyen szervesen a Magyar Református Egyesületbe. Ez az oka annak, hogy Egyesületünk harminchat esztendő alatt sem tudta teljesen megnyerni a maga számára az amerikai magyar reformátusság egyetemét. Még talán nem késő ma sem. Még mindig meglehetne találni azokat a módokat, amelyek a nőegyleteket szerves kapcsolatban hozhatnák az egyesülettel.

Veszteség ez azért is, mert jótékonysági munkánkban emiatt támadnak olyan szakadékok, amelyeket különösen ilyen nehéz időkben, mint a mostani, nagyon nehéz áthidalni. Ime a Pittsburghi Lórántffy Zsuszánna Egylet példát adott arra is, hogy mit kell a jótékonyság terén cselekedni. Jótékonysági munkánk ma az Árvaház és Aggmenház segitésében domborodik ki a legerősebben. A jubiláló egylet példát adott arra, hogy mit kell ezen a mezőn cselekedni. Első volt azok között, akik az árvaház megalapitásának a gondolatára nagy áldozatkészséggel állottak a gondolat megvalósitás mellé. Mikor pedig az eszme testet öltött, akkor, amit igértek be is váltották. Nemcsak egy szobát butoroztak be, hanem ÖTSZÁZ DOLLÁROS alapitványt tettek jótékony intézetünknek a javára. Ez a nőegylet ma is azok közé tartozik, akik igéretüket megtartották. Egyetlen egy esztendőben sem hanyagolták el a vállalt kötelességnek a teljesitését.

Ilyen rendszeres segitségre volna szüksége Árvaházunknak és Aggmenházunknak. Igy Intézetünk a mai nehéz viszonyok között is a legnagyobb mértékben tudná teljesiteni azokat a kötelességeket, amelyekkel az árvák és elaggottak iránt tartozunk. Alapitvány alatt azt kell értenünk, hogy egyházaink és egyleteink megigérik egy bizonyos összeg évi kamatjának a befizetését. Ezer dollár után évi hatvan dollárt, ötszáz dollár után évi harminc dollárt. Sajnos, hogy a megigért összegnek ma csak egy kis része foly be. Egészen bizonyos, hogy ez sok tekintetben egyik oka annak is, hogy az egyházak és egyletek életében sok visszaeséssel találkozunk.

Még egy igen szép, nagyon kedves jellemvonást kell megemlitenem ennek az Egyletnek az életéből. Ez az a hálás megemlékezés, amellyel az alapitó Ferenczy Ferencnek az emlékénél évről-évre ádozik. A halottakról való emlékezésnek a napján, május 30-ikán minden évben kimennek a tagok a temetőbe s koszorut helyeznek annak a sirjára, ki egész életét odaadta az ő népéért. Áldottak azok, akik nem feledik el azoknak a sirját, akik a szántásnak, a magvetésnek a munkáját végezték.

A harmincöt éves Lórántffy Zsuzsánna Egylet munkálkodása legyen világitó torony az amerikai magyar református nők előtt. Vezesse a magyar református asszonyokat az Olajfák hegyére!

Kalassay Sándor.

ALLIANCEN a Nőegylet április 2-án emlékezett meg fentállásának és áldásos munkálkodásának ötéves fordulójáról. Az alkalmi istentiszteletet az árvaatya végezte. Este bankett volt az iskola helyiségében, ahol Kruchió Antalné elnök nyitotta meg az ünnepélyt és Laky Zsigmondné, a Nőszövetség elnöke szép alkalmi gondolatokkal gazdag beszédet tartott.

CANTONBAN a Nőegylet julius 17-én ünnepelte fentállás munkálkodásának 15 éves jubileumát. Az ünnepségről a Reformátusok Lapja ezeket irja:

"Julius 17-ike cantoni egyházunk Nőegyletének örömünnepe volt. A 17 éves egyház asszonyai immár 15 éve folytatnak buzgó egyházi munkálkodást. Már az első esztendőben 700 dollárral segitették az egyházat s azóta évenként különféle gyüjtésekkel, varrással és ünnepélyekkel hozták össze azt a pénzt, amely-

lyel évről-évre segitették az egyházat. Ötven alapitó tagja volt az első évben ennek a Nőegyletnek s azóta, ha változtak is a személyek, inkább nőtt, de sose fogyott a számuk. Munkájuknak legszebb koronája a gyönyörü uj templom szép orgonája, amely elsősorban a most jubiláló Nőegylet érdeme.

A jubileum délelőttjén Vargha Lajos pittsburghi lelkész predikált. A délutáni ünneplés fél 6 órakor kezdődött istentisztelettel, amelyen az Igét Ujlaky Ferenc toledoi lelkész hirdette s a szolgálatokban részt vettek Balogh E. István, Draskóczy István és Kruchió Antal lelkészek. Az istentiszteletet gazdaggá tette Nt. Ujlaky Ferencné szóló-éneke, melyet hegedün kisért Molnár János toledoi zenetanár, Egyesületünk titkárának kiváló fia és orgonán kisérte Nt. Dókus Gáborné.

Istentisztelet után nyomban következett az ünnepi bankett az egyház hatalmas basementjében, amely egyuttal az ifjuság modern felszerelésü tornaterme is. Dókus Gábor lelkész nyitotta meg az estélyt üdvözlő beszéddel s a Nőegylet 15 éves történelmének ismertetésével. Ő mutatta be az alapitó tagokat, akik közül több, mint 35 jelen volt. A gazdag vacsora után Molnár István egyesületi titkár volt az első szónok, aki a Ref. Egyesület képviseletében szólt a cantoniakhoz, ahol csaknem minden egyháztag tagja az Egyesületnek." Utána a jelenlevő lelkészek, továbbá Kövesdy Domokos presbiter és Kezseg Imre ref. egyesületi tag beszéltek. A beszédek közben Nt. Ujlaky Ferencné gyönyörü magyar dalai, Molnár János klasszikus zeneszámai és az egyház ifjuságának zenekara gyönyörködtették a közönséget. Ifj. Takács Elek magyar vendéglős Pálos Istvánné közvetitésével egy ritkán látható torta-óriást ajándékozott a vacsora részére. Még nagyobb ritkaság volt az a meglepő rend és figyelem, amellyel a közönség viselkedett s amely egyik legszebb emléke és dicsérete a cantoni testvéreknek. Isten vezérelje és segitse a jubilálókat még további diadalokra."

A DAYTONI REF. NŐEGYLET junius 19-én ünnepelte fentállásának tiz éves fordulóját. A jubileum méltó keretek között folyt le. Délelőtt Azary János lelkész a templomot zsufolásig megtöltő gyülekezet jelenlétében ecsetelte a nap jelentőségét, az ünneplő Nőegylet tagjai pedig alkalmi énekekben buzogtatták ki Isten iránt való hálájukat. Este diszelőadást rendeztek, ami müvészi nivón álló zeneszámokból és szindarab bemutatásából állott.

A nőegylet a daytoni egyház és szegények javára sok áldásos teljesitményt végzett és igy az ünnepi örvendezés indokolt volt.

DETROITBAN a Ref. Nőegylet 1932 szeptember 25-én kettős ünnepet ült. Áldásos és eredményes munkálkodásának és szeretett lelkészének tiz éves fordulóját. Az ünnepély első része a templomban folyt le, ahol az alkalmi istentiszteletet vendéglelkészek végezték. a második része pedig az egyház nagytermében, ahol fényes bankettet rendeztek, amelyen Detroit magyarsága feltünő nagy számmal volt képviselve. Az ünnepségre vidékiek közül is sokan jöttek el.

A detroiti Nőegylet az elmult évtizeden át áldott munkát végzett. Az egyháznak valósággal jobb keze volt, amikor ezrekre rugó adományokkal sietett annak hüséges támogatására. A Ligonierban tartott konferencián képviseltette magát és az árvaházból kibocsátott kérést meghallgatta.

Az eddigi önzetlen szolgálat arra kötelezi el őket, hogy továbbra is odaadással végezzék a Márthák, Máriák és Tábiták hüséges munkáját!

A HOMESTEADI REF. NŐEGYLET 1932 május 8-án ünnepelt. Reggel a templomi istentiszteleten vettek részt a tagok, ahol Dienes Barna lelkész adott hálát Istennek a segedelemért, amellyel a Nőegyletet tiz éven át támogatta és alkalmi beszédben mutatott rá a felsegitő női munkálkodás áldásaira. Este bankett keretében folytatták az ünneplést, amikor az estély szónoka Laky Zsigmondné a tőle megszokott közvetlenséggel és ékesszólással beszélt.

A homesteadi Nőegylet az elmult tiz éven keresztül az egyháznak, árvaháznak és szegényeknek hüséges támogatója volt. Nyugodjék meg rajta továbbra is az Isten áldása!

POCAHONTASON, a távoli Virginiában a Ref. Nőegylet tiz esztendőn keresztül végzett áldásos munkát. Október 16-án hálaadással emlékeztek meg a segitő isteni kegyelemről. Előtte való este az előkészitő istentiszte-

leten Dókus Gábor cantoni lelkész predikált, okt. 16-án a központi egyházmegye képviselője, Varga Lajos pittsburghi lelkész, urvacsorát pedig a pocahontasi egyház korábbi lelkésze, Daróczy Mátyás osztott. Dókus Gábor lelkész ekkor keresztelte meg a Bogár Károly pocahontasi lelkész és neje elsőszülött fiát.

Az istentiszteletet bankett követte, ahol a város vezető emberei és más testületei fejezték ki jókívánságukat az áldásosan müködő Nőegyletnek, egyháznak és lelkésznek.

IFJUSÁGI MUNKA.

Egyházaink és Egyesületünk felismerve azt a fontos munkát, amely az ifjuság megtartása és munkába állitása terén reánk vár, az 1932. évben többször rendeztek konferenciát és táborozást az ifjuság részére. Ezek az összejövetelek mindig jól látogatottak és sikeresek voltak, ami annak az örvendetes jele, hogy nemcsak az Egyház és Egyesület keresi az ifjakat, hanem az ifjuság is tudatában van annak, hogy számára az Egyház és Egyesület értékes és nélkülözhetetlen kincseket kinál fel.

Más helyen már megemlékeztünk a Ref. Egyesületnek 1932 julius első napjain tartott ifjusági táborozásról. Tuudomásunk szerint az ifjuság részére Pittsburghban és Toledoban tartottak körzeti konferenciát. A keleti független egyházmegye Trentonban gyüjtötte össze szép számmal az ifjuságot és a keleti egyházak okt. 23-án New Brunswickon az első egyházban tartottak tartalmas program mellett előadást fiataljainknak. Mindezek áldott és céltudatos megmozdulások voltak.

Külön kell azonban megemlékeznünk a Lackawannán 1932 aug. 10—12. napján rendezett Országos Magyar Ref. Ifjusági Konferenciáról, amelyen ifjaink több, mint kétszázan vettek részt. Dr. Tóth Sándor tanár tartott megrázó alkalmi predikációt és az előadások arról szólottak, hogy az ifjuságnak hol van a helye vallás, nevelés, szórakozás és szolgáat tekintetében. Az ifjak gazdag lelki kincseket vittek haza magukkal erről a találkozásról és abban a reményben távoztak, hogy ebben az évben a chicagoi világkiállitásra tekintettel, a chicagoi országos konferencián még nagyobb számmal találkozzanak, hogy tovább is Krisztusért és az Ő Egyházáért dolgozzanak.

FOR CHRIST AND FOR HIS CHURCH.

"Go ye out into the world and baptize all nations!" — a command from the Master Jesus Christ to his disciples! What happened? Eleven men started a crusade of the world. Implements in the hands of the Great Architect, they upset the world by the tramp, tramp, tramp of their feet. Yet their work is not complete, for Christianity has not brought God's Kingdom on earth altogether. The command was to baptize all nations. Youth—have you heard the command? Have you listened for the tramp, tramp of those feet?

One wintry night, fifty-two years ago, a man heard the sound of those tramping feet. Dr. Francis E. Clark obeyed the call, and with only a few young people, organized the first C. E. Society of the world. The little Society joined the Crusade to bring God's Kingdom upon the earth. Now there are over 80,000 societies all over the world with more than four million members. A royal band of youth carrying the Royal Banner "For Christ and for His Church."

In many of the cities of America, Magyar Youth heard the tramp, tramp of the Christian Endeavor Crusaders, twenty-five, twenty, fifteen, ten, and five years ago. They worked in their Regiments loyally, but this was not all God intended them to do. In the year 1926 a few of the young people from the different cities gathered together in Ligonier. This gathering is not officially known as the first C. E. Conference, but it was here that Magyar Youth first beheld a vision—a glorius vision of all Magyar C. E. Regiments finally joining hands and making up a new Royal Army for Christ. The seed was sown—and by the following year about 250 young people from 30 different Churches attended in E. Cleveland, Ohio, what is now known as the First Magyar Christian Endaavor Union Conference.

At this first large Conference it was proven that Magyar Young people were willing to

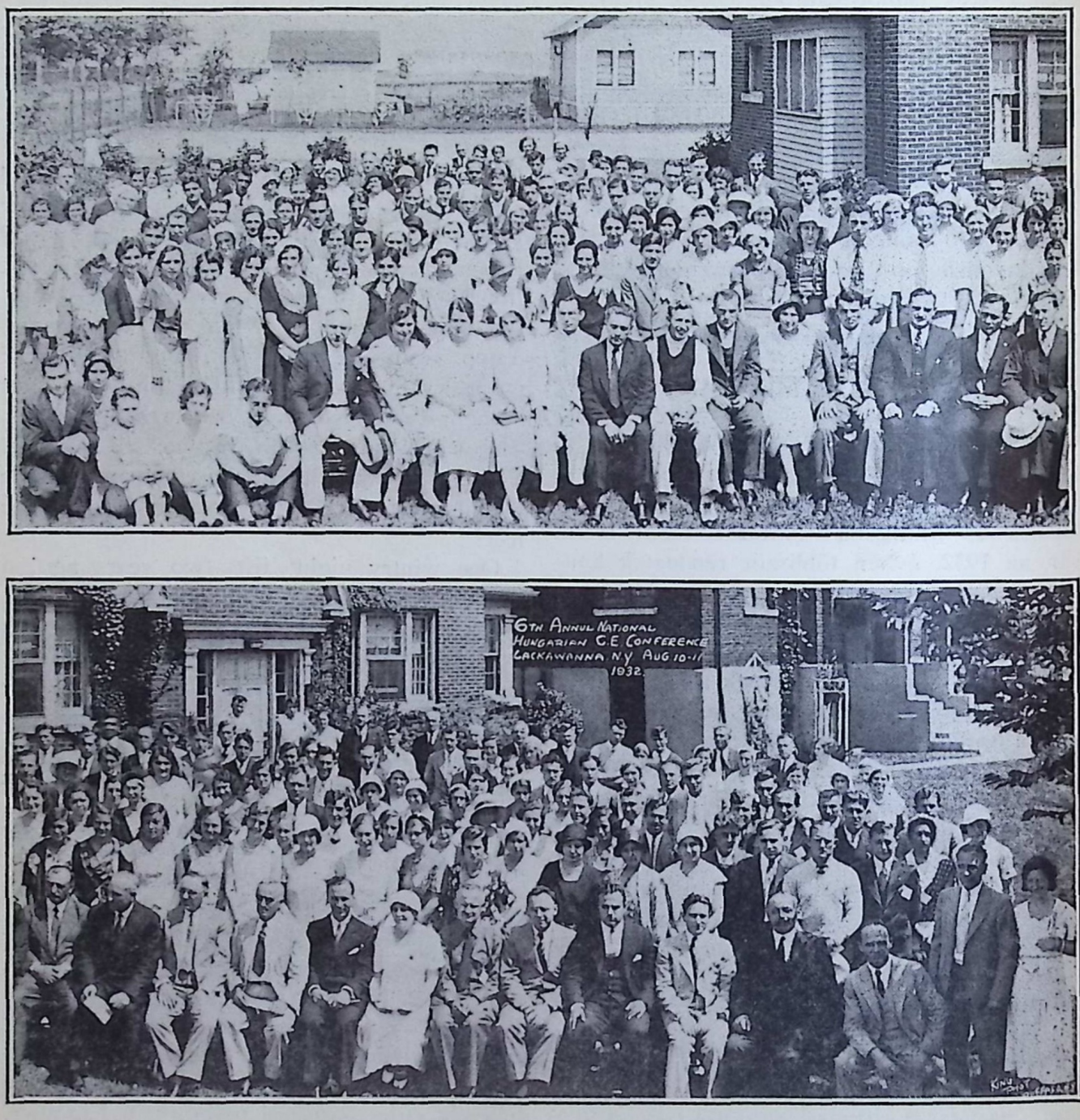

C. E. KONFERENCIA LACKAWANNÁN.

give their lives to their Master. They would work diligently for their church and their society; and would go out and bring others to Christ. Each crusader would help to form C. E. Societies in churches where they were not in existence, and where they already existed, a closer tie of fellowship would be made.

The following year, the Union Conference was held in Homestead, Pa., where 200 young people, ministers and other visitors were present. It was at this conference that the Consitution of the Union was drawn. A plan for Regional Conferences was also made. In the folowing years conferences were held in Toledo, Detroit, West Cleveland, and the last one in Lackawanna. One hundred-fifty and twohundred fifty young people have always attended all conferences. Magyar Youth was greatly blessed at all these gatherings, for they found that close fellowship, that can only exist between Magyars. They learned what it means to be a Magyar, and the greatest of all—they learned about their

Guide, Who is always with them, holding their hands and leading them toward their goal.

In our brief resume of the work of the Union, we must not forget those, who were so willing to become co-workers with Christ in leading Magyar Youth. The minister, minister's wives, teachers, and deaconesses of our churches were willing workers in the Union Army. Zoltan Csorba, Charles Dobos and Rev. Stephen Böszörményi were ardent workers at the First C. E. Conference. Paul Molnár, the first President of the Union, and in office for two years, laid the firm foundation upon which the C. E. Union now stands. To his great faith and devotion in this pioneer work Magyar Youth extends sincere thanks. Rev. Gabriel Dókus, Paul Nagy, and William Ákos, presidents in the following years were leaders in bringing the Union closer to the hearts of all people of the Magyar Protestant Churches. Other officers and committee members of the Union must also be remembered for their share in this work. Young People serving as officers of the Union this year are: Julius Boda, President; William Sári, Vice-President; Elizabeth Boda, Recording Secretary; Elizabeth Komáromy, Cor. Secretary; Virginia Eszterhay, Treasurer; Eugene Boros and Andrew Varga, Regional Presidents. As those who worked before them, they too will lift the Union Banner and carry it forward!

BODA GYULA.
elnök.

SÁTRAK A LIGONIERI TÁBOROZÁSKOR.

The past, tho filled with rugged climbing, has been glorious. Looking into the future, Magyar Youth of America sees a steeper climb on an ennormous mountain, but they "Trust in the Lord Jesus Christ for Strength" —and know that they shall reach the top, where they will come face to face with their Master.

Christian Endeavor Societies, Young People's Societies of the Reformed and Presbyterian Churches of America, you who have not yet joined the Union Army, the Master asks that you take the pledge and become a soldier, a crusader for Him! True Endeavorers, true soldiers, are only those who are willing to pledge themselves to a cause. Is it the pledge you are afraid of? Don't you

A LIGONIERI TÁBOROZÁSKOR.

KOMÁROMY ERZSIKE,
lev. titkár.

know that all things good and true are founded on the pledge principle? In spite of the fact that there have been and always will be deserters to a cause, soldiers take the pledge of allegiance before they enter service! Do not be afraid to take the pledge! You are not dependent upon yourselves to live up to its contents, for when you are weak Someone shall always be with you, He shall not let you fall, He will never desert you!

Magyar Fathers and Mothers are wondering what will become of the churches they have built! Need they wonder any longer? Magyar Youth, thru your work in the Union, you may show them that you are ready to shoulder all responsibility, that you are ready to place your head in the yoke and carry the burden. Their work was not in vain. There are other's willing to follow their footsteps.

Hear the rhythm of tramping feet. Magyar Christian Endeavor Union—marching to Christ's Command "Go ye out into the world and baptize all nations."

Elizabeth Komáromy.

HALOTTAINK.

Az 1931. év végén és 1932-ben gazdagon aratott a halál az amerikai magyar reformátusság soraiban és bőven szedte áldozatait. Kegyelettel emlékezünk meg elköltözött testvéreinkről. Legyen áldva emlékezetök és legyenek áldottak az örökkévalóságban!

A következő elhunyt testvéreinkről szereztünk tudomást:

AKRONBAN 1932 szeptember 20-án temették **Fodor András**t, szept. 22-én pedig **Soós Lajosné**t, aki az egyházra 25 dollárt hagyományozott. Szintén az akroni ref. egyházból kisérték utolsó utjára **Hunyady János**t és **Szerencsés Mihály**t.

ALPHÁN **Bajna József** hatéves kis fiut az autó halálra gázolta. Elhunytak **Szücs János** és **Holtz János,** az egyház jóltevői.

BETHLEHEMBEN a téti, győrmegyei illetőségü **Zsedól Ferenc.**

BRIDGEPORTON még 1931 április 3-án gázmérgezés következtében haltak meg a rédei, veszprémmegyei **Horváth Ferenc** és felesége, aki jándi, beregi illetőségü volt. Minden vagyonukat a state streeti egyháznak és árváinak hagyták. Életükben az egyháznak hüséges támogatói voltak. Mivel az örökséghez a rokonság igényt tartott, az egyház kiegyezett az örökösökkel és birósági itélet alapján $2000-t kap.

Kollár Jenőné, előbbi férje után Töltéssy Pálné, aki varsányi, veszprémmegyei születésü volt, 1931-ben szeptember 22-én New Yorkban elhunyt. Fiát, Pált New Yorkban mérnöknek tanittatta. Temetése Bridgeporton a state streeti egyházból ment végbe.

Czeglédy Antal, debreczeni származásu tisztviselő, a Baltazár Dezső püspök rokona, 1932 jan. 30-án hirtelen halállal magas vérnyomás következtében elköltözött. Temetését a state streeti egyházból végezték.

Még 1931-ben elhalálozott **Gedney Arthurné,** szül. Tirnádi Póli (Ricse, Zemplén) 37 éves korában, aki kiváló mükedvelő és a state streeti egyháznak munkás tagja volt.

1932 okt. 29-én az áji (Abauj) **Jakab Józsefet** temették 49 éves korában.

BROWNSVILLEN 1932 április 1-én szenderült jobb létre **Ignátz Mihályné.**

BUFFALOBAN az első egyházból temették **Hudák Istvánnét.**

CARTERETEN **Bodnár Dánielné** 1931 őszén elhalálozott. Május 28-án pedig a tragikus körülmények között elhunyt, kisrozvágyi, 69 éves **Király Gábort** temették.

Kovács Lajos, kisgejőczi, ungmegyei származásu magyar református testvérünk temetése 1932 szeptember 24-én ment végbe.

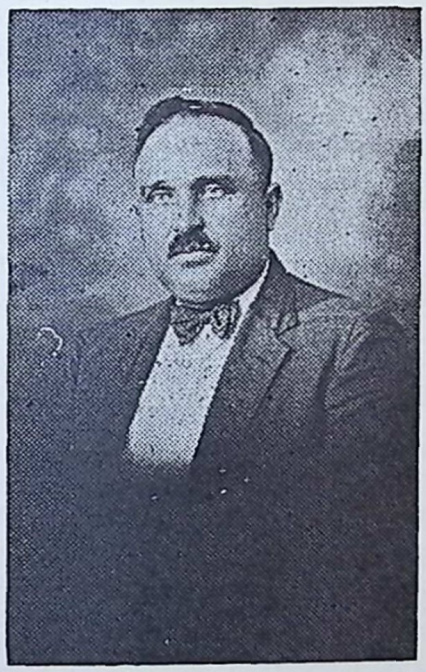

KOVÁCS LAJOS.

A cartereti református templomban még soha annyian nem voltak, mint végtisztessége alkalmával. Huszonhat év óta volt vezető alakja a cartereti ref. egyháznak és általában a cartereti magyarságnak. Mint 22 éves ifju házról házra járt, az akkor még szórványosan tartott magyar református istentiszteletre hivogatni a hittestvéreket. Az egyháznak 12 éven keresztül főgondnoka, 1930-tól tiszteletbeli főgondnoka volt. 49 éves korában, operálás következtében hunyt el 1932 szept. 21-én. Temetését Dr. Vincze Károly esperes, Hegyi Sándor cartereti lelkész és az épen akkor Keleten tartózkodó Nánássy Lajos árvaatya végezték.

CARTERETEN **Sohajda Bertalan** hüséges egyháztanácsos 1932 novemberben elhunyt.

CHICAGOBAN dr. **Csáktornyai Istvánné,** az ottani egyik lelkész neje váratlanul, tragikus körülmények között 1932 januárban elhunyt. Az ifju papné ravatalát a gyászoló család és ismerősök részvéttel és fájdalommal állották körül.

CLIFFSIDEON 1932 március 19-én temették **Kendy Ferenc** egyházi pénztárost, március 21-én pedig **Horváth Lajos** egyháztanácsost.

COLUMBUSBAN a **Gaál Sándor** halála váltott ki őszinte részvétet, akiről lelkipásztora, Dr. Csutoros Elek igy emlékezik meg:

"Gaál Sándor 1880-ban született Bácsbodrog megyében Kossuthfalván. 1906-ban jött Amerikába. Mint minden szép és nemes ügy iránt érdeklődő ifju, ott szerepel a columbusi egyház megalakulásánál. Már 1906-ban a templom alapkő letételénél mint énekkarvezető és orgonista szerepel. Ő az állandó közvetitő, a segélyező presbyteriánus egyház és a magyar egyház között, sőt mikor olykor-olykor a gyülekezetnek nem volt lelkésze, ő tartja össze a már-már széledező kis nyáját. Összehivja őket istentiszteletre és ily alkalmakkor bibliát olvas és imádkozik velök. Mikor az egyház majdnem a feloszlásnál volt, ő lelkesiti és buzditja a reményét veszteni kezdő egyháztagokat kitartásra. Többször volt az egyház alakulása óta az egyháznak gondnoka, főgondnoka; az egyház uj alakulása, 1921 óta állandó főgondnoka.

Bár üzletember volt, de az istentiszteleten mindig jelen volt, még a hétköznap esteli istentiszteleteken is. Ha áldozni kellett az egyházra, mindig ő járt elől jó példával tehetségéhez mérten.

Columbusban nősült meg. Nőül vette a hozzá hasonló nemes és vallásos lélekkel megáldott Hunyadi Katalint, akivel példás szeretetben és egyetértésben élt halála órájáig. Családját boldoggá tette életében, hitvesével nemcsak példás boldogságban éltek, hanem a legderekabb gyermekeket nevelték, akikre méltán büszke az egész város magyarsága s öreg szülei is boldog hajlékot találtak házában.

Nagy és sokoldalu elfoglaltsága mellett Gaál Sándornak mindig jutott ideje rá, hogy a szegényeket, a bajban levőket, a panaszkodókat meghallgassa és azokat tőle telhetőleg megsegitse.

GAÁL SÁNDOR.

Csodálatos ember volt, aki mindenkiben a jót kereste, akinek mindenkiről volt egy jó szava, aki soha senkit még gondolatban sem bántott meg, aki mindenkinek mindig csak adott. Adott barátságot, szeretetet, segitséget és mindezekért semmit nem várt, de megkapta a columbusi magyarok ezreinek a szeretetét és tiszteletét.

Temetése óriási részvét mellett ment végbe julius 14-én. A gyászoló közönségnek a fele sem tért be az elég tágas templomba, de azért ott álltak az utcán a perzselő nap hevében a gyászszertartás végéig és még a négerek is könnyezve kérték a lelkipásztort, hogy engedtessék meg nekik, hogy bejöhessenek a templomba és még egyszer láthassák azt a jó embert."

A **Csutoros Ferenc** elhalálozásával mélységes gyász költözött a columbusi ref. parókiába. Dr. Csutoros Elek lelkésznek és nejének szép tehetséggel és tulajdonságokkal megáldott fiok 24 éves korában automobilbaleset következtében Sandusky, (O.) váratlanul elhunyt. Tanulmányait az ohioi egyetemen végezte és az állami Highway Department szolgálatában volt. Hivatalos munkáját teljesitette, amikor tragikus halála bekövetkezett. Temetése nagy részvét mellett 1932 okt. 6-án a columbusi ref. templomból történt.

Elhunyta alkalmából az a fraternity, amelyhez tartozott, a következő sorokban emlékezett meg róla:

"We are great in number, those young men and women of us who palled the campus at Ohio State with Frank Csutoros. A small number, only, of us are today in being, but every single one of us is here in heart and soul.

We did not come here to say "goodbye" to Frank. We came here only to be with "Gant," the nick name we gave him years ago and have called him ever since.

There are so many things, so many good times, so many galfest sessions to call to mind in his presence, because he was one of the leaders in the movement of our happy days through college.

He would have us do this. But for his modest character, he would have us pay no further in our tribute. Otherwise he would break into an embarassed grin and perhaps drop one of those classical remarks of his, many of which have become part and parcel of our speech through sheer brilliance and force of their originality.

We cannot forget Gant, there is no reason why we should. There is no power on earth that can project itself into our lives with enough strength to shatter the bonds that tie us.

For it is almost impossible to extend the use of words to the point where they will adequately describe what he really meant to us. The nearest approach we have, the only word we can find, is one of the simplest and yet one of the most profound word in our vocabulary.

And that word is — friend.

And so we say to you, Gant. "You are a friend, a true friend, a real friend. You are a friend of yesterday, of today, and of tomorrow."

A CONNECTICUTI missziói körzetben a mezővárii illetőségü **Kósa Gábor** öngyilkossággal fejezte be életét.

EAST CHICAGOBAN 1932 julius 29-én halálozott el **Lakatos József** 60 éves korában.

FAIRPORT HARBORON **Szabó Róbert** vasárnapi iskolai tanuló autóbaleset következtében fejezte be rövid földi életét.

FARRELLBAN **ifj. Takács János** autóbaleset következtében halt meg.

FAIRFIELDEN **Kállay András** volt az egyház egyik halottja.

HOMESTEADON 1932 április havában

valóban halottja volt az egyháznak. Nemcsak azért, mert az elköltözött **Kállay Pál** egyháztag volt, hanem azért is, mert összes pénzét kamat nélkül az egyháznál tartotta és nagy adományokat tett. A homesteadi egyháznak örökös presbitere és örökös jóltevője volt.

LEECHBURGBAN **Morvay Gyulát** 1932 március 9-én temették. **Özv. Zsigmond Sándorné** 80 éves korában hunyt el.

LEECHBURGON a független egyház halottja volt az 1931 nov. 19-én 46 éves korában elhunyt **Hegedüs Ákosné,** szül. Mozga Eszter.

LORAIN, O. **Virág István** lelkész az uttörő amerikai lelkészek közül való volt. 1871-ben született Békésen, a theologiát kitünő sikerrel Debreczenben végezte, ahol, mint első tanuló, széniori tisztségre emelkedett. Két évi külföldi (berlini) tanulmányut után visszatért Debreczenbe, ahol a kollégium háznagyi hivatalát töltötte be. Itt érte az Amerikából érkezett meghivás. 1899-ben jött ki a szülőhazából és a Ref. Church szolgálatában először utazó lelkészi minőségben szedegette össze a szétszórt csontokat. Alapos képesitése, szerény modora, az emberekkel való bánni tudása alkalmassá tették erre a munkára. Majd trentoni rendes lelkészszé választották. Ekkor nősült meg és feleségül vette Abaházy Juliánnát, aki hosszas betegeskedése idején hüségesen ápolta.

Trentonból Daytonba távozott, ahol a gyülekezet megszervezése, a templom és parókia megépitése ma is tanubizonyságot tesznek komoly munkája mellett. A daytoni egyház megerősitése után Lorainba ment, ahol a lelki munkát mélyitette. Legközelebbi állomása East Chicago volt, ahol szintén hüségesen végezte feladatát. A sokoldalu tevékenységben elfáradva a kicsiny kalamazooi egyházban keresett és talált ujabb munkakört, ahol lelkészlakást és gyülekezeti termet épittetett. Itt szakitotta félbe áldásosan végzett aktiv paposkodását és nyugalomba vonult. Életének utolsó éveit Lorainban töltötte, ahol hosszas betegségében hitvestársa ápolta, loraini ismerősei pedig vigasztalták. Halála 1932 junius 12-én, 61 éves korában következett be.

CSUTOROS FERENC.

Virág István nemcsak mint komoly lelki munkát végző lelkész, mint ügyes szervező és kiváló szónok tündökölt, hanem irásaival is magára vonta a közfigyelmet. Mélyen járó irodalmi dolgozatai a Reformátusok Lapjában jelentek meg.

Az Amerikai Magyar Református Egyesületnek hüséges tagja és vezértestületi hivatalnoka volt. A gyüléseken tanácsaival nagy segitségére volt az Egyesületnek.

Elhunytát felesége, nevelt leánya, nagyszámu barátai, tisztelői és volt hivei gyászolják. Temetése junius 15-én nagy részvét mellett történt. A hüséges szolgának adja meg az Ur az élet koronáját!

Ugyancsak Lorainban hunyt el **id. Pandy István,** az egyház egyik alapitó tagja. Temetése nagy részvét mellett 1932 okt. 16-án volt.

McKEESPORTON az első egyházból a rafajnaujfalusi (Bereg) **B. Tóth Mihály** 53 éves korában halt meg. Gázmérgezés oltotta ki a Bátyuról származott **Demjén József,** 58 éves és tiszakerecsényi **felesége** életét. **Farkas Károly,** 68 éves testvérünk, aki tiszacsécsi (Szatmár) illetőségü és az első egyháznak alapitó tagja volt, 1932 április 5-én elhunyt. Junius 1-én költözött el **Bertók Ferencné,** szül. Tamás Zsuzsánna, aki Abarára (Zemplén) való volt.

VIRÁG ISTVÁN.

McKEESPORTON a független egyházból temették az abódi (Borsod) **Kiss András**t, aki 1931 dec. 5-én hunyt el 64 éves korában. Továbbá az abaujmigléci **Albert Lajost** 62 éves korában 1932 február 27-én. Julius 19-én a deregnyői **Molnár Mihályt,** aki 57 éves korában tragikus halállal mult ki.

MONONGAHELÁN **Veress József** 24 éves korában halt meg és 1932 nagy szombaton temették. A szürtei, 57 éves **Tóth Ferenc** szintén a monongahélai egyház halottja volt. A kupai (Abauj) **Lukács Sándor** temetése nagy részvét mellett 1932 szept. 22-én ment végbe.

MORGANTOWNBAN **Nagy János** 16 éves korában, Schamrockon, Pa. hunyt el.

NEWARKON nagy részvét mellett temették kaz 1932 okt. 22-én 46 éves korában elhunyt **Árky Józsefet.**

A NEW YORKI I. EGYHÁZ halottai között **Nemes Juliánnát, Jakab Sándort** és **Dombi Dénes** presbitert találjuk. **Spurius József** 25 éves amerikás 76 éves korában 1932 nov. 14-én hunyt el.

NEW YORKBAN A FÜGGETLEN egyházból temették 1932 április 6-án **Zakar Jánosnét,** szül. Hornyák Emmát.

PERTH AMBOYBAN **Fonyi Károlyné,** szül. Makó Irma hunyt el és **Rezes Jánosné,** Rezes János egyháztanácsos neje. **Hutka István** 1932 április 23-án 66 éves korában halt meg. Bistei (Zemplén) származásu volt és évekkel ezelőtt gondnoki hivatalt viselt.

PHILADELPHIÁBAN az érsemjéni illetőségü **Boda József.**

Schodle Ádám Gyula lelkész 1932 április 10-én Philadelphiában 57 éves korában hunyta szemeit siri álomra. Budapesten született, Magyarországon kereskedelmi akadémiát végzett és Amerikában kezdetben bankhivatalnok lett. A kiváló zene és festői tudással megáldott müvészlelket ez a rideg pálya nem elégitette ki, hanem beiratkozott a Pittsburghban levő Western Theological Seminaryban és lelkészszé lett. Első állomása So. Sharon (ma Farrell) lett. Itt szentelték lelkészszé is. Majd Yongstownban végzett segédlelkészi munkát, onnan Lackawannára távozott, ahol szép templomot épittetett, nemsokára Philadelphiában találjuk, ahol az ő lelkipásztorkodása alatt szerezték meg a Frankin streeti templomot és parókiát.

Nemsokára New Brunswickon talált uj munkatért, ahol az episzkopális egyházzal társult magyar egyházi csoportnak esperese is volt. Ennek az iránynak megszünte után összetört lélekkel vonult vissza a papi pályától és Philadelphiába költözve világi pályára lépett. Itt halt meg egy heti szenvedés után.

Halálát második neje, szül. Mokcsay Gizella, mostoha gyermekei, testvére és nagyszámu rokonság gyászolja. A temetési szertartást Béky Zoltán trentoni lelkész végezte a Lukács László és Benke Imre segédlelkészek közremüködésével.

POCAHONTASON az eszenyi, szabolcsmegyei illetőségü **Kovács Károly** és **Gor Ferenc** hunytak el.

ROEBLINGEN 1932 julius 8-án 66 éves korában hunyta szemeit halálos álomra **Ujlaki Jánosné,** a korábban elköltözött Ujlaki János amerikai magyar ref. lelkész özvegye. Jul. 10-én nagy részvéttel temették el a roeblingi független egyházból. **Dobos Györgynét,** szül. Ujlaki Erzsébetet aug. 24-én kisérték utolsó utjára.

SO. NORWALKON 1931 nov. 11-én elhunyt **Csontos András.** 1932 jan. 21-én a szalai, abaujtornai illetőségü **Bártfay József** halála keltett őszinte részvétet, aki három hónapig betegeskedett. 42 éves volt, amikor özvegyét és két leányát itt hagyta. 27 év óta volt so. norwalki lakos, 23 évig volt házas. Az egyházban különféle tisztségeket töltött be és érte sokat dolgozott. Különösen a mükedvelői előadások rendezése terén fáradozott.

1932 jan. 29-én a hejcei **Juhász Andrásnét,** szül. Kelemen Erzsébetet érte utól a halál 59 éves korában.

1932 március 16-án **id. Dókus Gáborné,** szül. Kvancz Borbála lelkészné hunyta le szemeit siri álomra 68 éves korában. 1894-ben jött Amerikába és egyenesen So. Norwalkra. Utolsó éveiben sokat betegeskedett. A megtestesült anyai szolgálat volt. Családjához való ragaszkodása, betegségében türelmes hite és igazi magyaros vendégszeretete voltak kiváló erényei.

Szomoru temetése március 19-én ment végbe a so. norwalki templomból. Az egyszerü szertartást Urbán József, Ludman Sándor, dr. Takaró Géza és Tóth Béla lelkészek végezték. Az elhunytat férje, id. Dókus Gábor so. norwalki ny. lelkész és fiai: ifj. Dókus Gábor cantoni, Dókus Sándor conneauti, özv. Horváth Sámuelné lelkészné, Bogár Károlyné lelkészné, Dókus István so. norwalki városi ellenőr és Dókus Gyula new yorki bankhivatalnok gyászolják.

1932 junius 26-án **Kovács Istvánné,** Bóczér Katalin költözött el a földön élők sorából 49 éves korában. Szentandrásról származott.

1932 jul. 18-án a hejcei illetőségü **Kovács István** felett zokogtak a halotti harangok, aki 70 éves korában fejezte be pályafutását.

SPRINGDALEN **Szabó Anna** 14 éves korában.

TOLEDOBAN elhunyt **özv. Fülöp Györgyné** 70 éves korában, **özv. Molnár Jánosné, özv. Kovács Lászlóné, Horváth Istvánné, özv. Varga Jánosné** 44 és **Orosz Mihály** 32 éves korában. Néh. Kovács Lászlóné 200 dollárt hagyományozott az egyháznak.

TONAWANDÁN a pápai születésü **Tollár János.**

TRENTONBAN elhunytak a következők: A tiszasalamoni illetőségü **Tar Istvánné** 1932 jun. 6-án, a felsődobszai **Buzás Józsefné** jun. 30-án, a berei (Szatmár) **Mikó Lajos** jul. 7-én és **Varga Vilma** jul. 27-én. Április 5-én a körtvélyesi **Csorba Gyula** 56, **Kun Gábor** szept. 6-án 54 és szept. 28-án **Nagy Károly** 82 éves korában automobilbaleset következtében. Október végén temették **Szabó Ferencet, Kiszti Mihályt, Galambos Istvánt** és **Mikó Lajosnét, szül. Csighy Erzsébetet.**

WALLINGFORDON május 20-án temették a 15 éves **Haniszka Lajost.** Elhunyt **Szabó István** 64 éves korában, az egyháznak és ref. egyletnek alapitó tagja.

YOUNGSTOWNBAN elhunytak: **Bartha János,** régi amerikás, továbbá **Németh Sándorné,** szül. Katona Julánna.

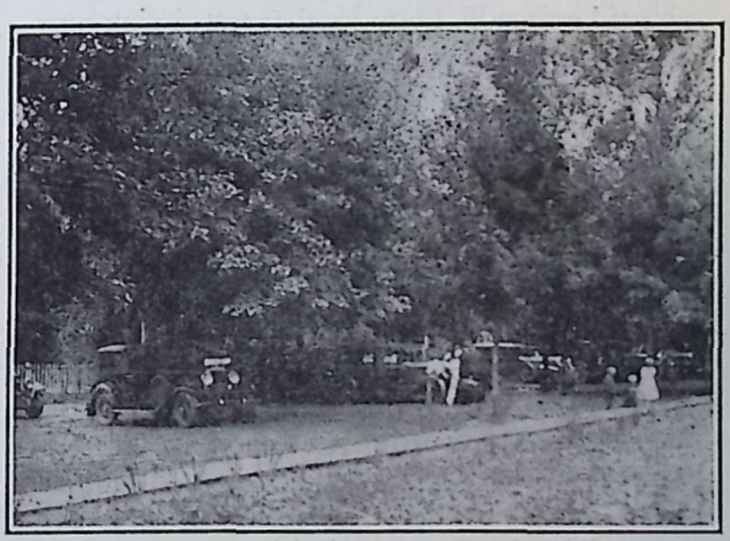

KÉPEK A LIGONIERI TÁBOROZÁSRÓL.

Árvaházunk és Aggmenházunk.

INTÉZETÜNK HELYZETE 1932 NOVEMBERBEN.

Az egész Amerikára ránehezedő gazdasági válság bénitólag hatott Árvaházunk és Aggmenházunk bevételi lehetőségeire is. Egészen természetes, hogy most, amikor gyárak, bányák, üzletek, bankok, egyházak és jótékonysági intézmények mennek tönkre, a mi intézetünk sem lehet rózsás anyagi helyzetben. Az előbbi évek bevételeihez arányitva ebben az esztendőben a havi átlagos bevétel 1483 dollárral esett. Ennek magyarázata részint abban keresendő, hogy jószivü testvéreink nem adományozhatnak olyan mértékben, mint máskor tették, részint abban, hogy tartásdijat a félárvák munka nélkül sinylődő szülei nem fizethetvén ilyen természetü követelésünk 6000 dolláron felül van.

A helyzettel számot vetve Intéző Bizottságunk a következő üdvös határozatokat hozta:

1. Előbb az alkalmazottak fizetését, majd számát redukálta. A gazdasági munkát ebben az évben egyetlenegy fizetett emberünk végezte közel 200 acre területen. Sok javitást igénylő faépületeink rendben tartását egy hazai képesitésü ács teljesiti. Jelenleg mindössze két fizetett női alkalmazottunk van, az egyik az árvaházi, a másik az aggmenházi épületben.

2. Azokat a gyermekeket, akiknek egyik szülője életben van, az Intéző Bizottság elbocsátotta, miután előbb városi, megyei vagy állami tartásdij megszerzésében volt segitségére a gyermekeknek. Igy a gyermekek száma megcsappant.

3. A legkörültekintőbb takarékoskodást tartotta szem előtt. Husfélére ebben az évben egy centet sem kellett kiadnunk, mert gazdálkodásunk, mint a megelőző évben, ugy most is nagyon kifizető vállalkozás volt. Bizonyos dolog, hogy farmunk hiányában már be kellett volna zárni intézetünk kapuit.

A helyzet azonban igy is sulyos. Birtokainkat körülbelül $76,000.00 adósság terheli és havonként $419 dollár tőkekamat pontos fizetésével teszünk eleget kötelességünknek és csökkentjük a terhet. Az Aggmenház lakói után különféle biztositások cimén havonként 99 dollárt fizetünk. A tüzbiztositás, adó, orvosi és gyógyszertári számla épen olyan magas, mint a bőség esztendeiben.

Árvaházunk kötelékében jelenleg a következő gyermekek vannak:

A) *Az Árvaházban nyernek ellátást és ruházatot:*

1. Angi Ferenc félárva, 2. Angi György félárva, 3. Balogh Ernő félárva, 4. Balogh József félárva, 5. Balogh Irén félárva, 6. Balogh Margit félárva, 7. Balogh Piroska félárva, 8. Cortez Ferdinánd félárva, 9. Csomay Ilona egész árva, 1z. Csuri Bertalan egész árva, 11. Csuri Ilona egész árva, 12. Damkó András félárva, 13. Diczházi János egész árva, 14. Egry Ilona egész árva, 15. Gáll András egész árva, 16. Gáll Bertalan egész árva, 17. Gáll Erzsébet egész árva, 18. Horváth Albert egész árva, 19. Horváth Elemér egész árva, 20. Horváth József egész árva, 21. Kalapács György egész árva, 22. Molnár Gyula félárva, 23. Molnár Géza félárva, 24. Molnár Ilona félárva, 25. Molnár Piroska félárva, 26. Molnár Gloria félárva. 27. Molnár Marian félárva, 28. Németh Gábor egész árva, 29. Restli István egész árva, 30. Serfőző Róza félárva, 31. Takács Lajos félárva, 32. Tóth Béla egész árva, 33. Tóth Irén egész árva, 34. Tóth Sára egész árva, 35. Vigh Ilona egész árva.

B) *Más intézetekben vannak* és felgyógyulásuk után az Árvaházba jönnek vissza és

ruházatukról most is a mi intézetünk gondoskodik:

36. Csomay József egész árva, 37. Németh Mihály egész árva.

C) *Jó családokhoz vannak tartás végett* (nem örökbe fogadásra) kiadva és Árvaházunkba bármikor visszatérhetnek:

38. Dániel Erzsébet egész árva, 39. Dániel Mária egész árva, 40. Egry Vince egész árva, 41. Molnár Boriska egész árva, 42. Tóth Erzsébet egész árva.

Aggmenházunkban a következő rendes lakók, illetve fizetés nélküli és az Aggmenház lakóival azonos státusban levő egyének vannak:

1. Csáji János, 2. Csáji Mihály, 3. Dudik József, 4. Halász Mihály, 5. Kovácsy Kálmán, 6. Kozora Andrásné, 7. Krizán Ferenc, 8. Kun István, 9. Lengyel János, 10. Nagy Miklós, 11. Olajos Károly, 12. Pakusza Pál, 13. Petrécs András, 14. Szarka András, 15. Szopó József.

III. *Erőteljes, fizetés nélküli munkások:* 1. Gacsályi Imre, 2. Horosz András.

IV. *Fizetett munkások:* 1. Gacsályi Imréné, 2. Nánássy Kálmánné, 3. Orosy József, 4. Tóth Mihály.

V. *Fizetett munkások családtagjai:* 1. Nánássy Kálmán, 2. ifj. Nánássy Kálmán.

VI. *Hivatalnokok:* Kalassay Sándor ny. árvaatya, az Aggmenház felügyelője, 2. Nánássy Lajos árvaatya.

VII. *Hivatalnokok családtagjai:* 1. Kalassay Sándorné, 2. Kalassay Károly, 3. Nánássy Lajosné, 4.Ifj. Nánássy Lajos, 5. Nánássy Marian, 6. Nánássy Vilmos, 7. Nánássy Rajmund.

Intézetünkben tehát a mai napon (1932-ben nov. 3-án) van összesen 35 árva gyermek, 15 agg, 4 fizetett alkalmazott, 2 fizetés nélküli munkás, egy fizetett munkás 2 családtagja, 2 hivatalnok és két hivatalnok 7 családtagja, Igy az Intézet lakóinak teljes létszáma (az Árvaház kötelékébe tartozó, jelenleg nem bent levő gyermekek nélkül) 65.

A nagyépületben, amely Árvaházunk gyanánt szolgál, a háztartás irányitását az árvaanya végzi. Az Aggmenház felügyelője Kalassay Sándor ny. árvaatya. Az Aggmenház háztartásának vezetése a Kalassay Sándorné gondját képezi. A gazdálkodás munkája a Tóth Mihály kezeiben van. Ugy a hivatalnokok, mint feleségeik, valamint az alkalmazottak hüségesen és türelemmel igyekeznek végezni a nehéz munkát, mint akik elsősorban Istennek szolgálnak. Aki arra gondol, hogy az Aggmenház és Árvaház 50 rendes lakóján kivül látogatások, gyülések és konferenciák alkalmával mily sokan keresnek fel bennünket, hogy nekünk örömet szerezzenek, fogalmat alkothat arról a nehéz munkáról, ami a hivatalnokok feleségei és női munkatársaink vállaira nehezedik.

A gyermekek létszámának csökkentése indokolttá tette, hogy amennyiben a tanitónői állást már az 1931-ben tartott konvenció beszüntette, Kalassay Sárika, az Intézetnek több mint tiz éven át hüséges hivatalnoka másutt helyezkedvén el, lemondott állásáról.

Az Isten a nehéz időben is velünk van és szemlátomást segit. Szorongattatunk, de kétségbe nem esünk. Ő ihleti meg testvéreink szivét, hogy a pénztelenség idején is beszolgáltassák szeretetadományukat. Az 1931. évi konvenció óta csak egy izben kellett az Amerikai Magyar Református Egyesület rendkivüli segitségét 1500 dollárig igénybe venni. Intézetünk hajóját a viharos vizek felett Istenünk kormányozza és hisszük, hogy biztos révpartba vezeti!

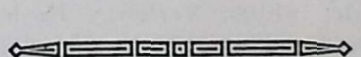

Árváink és öregeink részére adományt, ruhafélét, stb. erre a cimre kérünk:

REV. LOUIS NANASSY,
Sup't.
LIGONIER, PA.

Az árvaatya minden felvilágositással szivesen szolgál felvétel, gyermekek kihelyezése esetén.

AZ ÁRVAHÁZI ALAP SZÁMADÁSA

1931 NOVEMBER 1-TŐL 1931 DECEMBER 31-IG.

A. BEVÉTELEK.

I. ADOMÁNYOK.

Akron, O. $3.00: Zsibai Gábor. $2.00: Pánczél Józseźsef. $1.00: Bertalan Jánosné, Recsky László és Sebők Ferencz. $0.50: Szegedy Péter.

Alliance, O. $2.00: N. N.

Alpha, N. J. $30.00: Ref. Egyház. $5.00: Ref. Nől egylet, Verhovay 234. fiók. $2.00: Varga Endréné.

Aurora, Ill. $10.00: Ref. Nőegylet. $5.00: Énekkar.

Barberton, O. $5.00: Oláh Dávid.

Barnesboro, Pa. $1.00: Szolnoczky István, Begányi Mihály, Doszpoly László, Jakab István, Tóth János, Silye András, ifj. Magyar Imre. $0.75: Rehovics Jánosné. $0.50: Majoros Albert és kisebb adományok.

Basking Ridge, N. J. $5.00: Slezák Pál és neje.

Beaver Falls, Pa. $2.00: Popa Mihályné.

Braddock, Pa. $10.00: Braddock és Vid. Erzsébet Kir. Nőegylet.

Bridgeport, Conn. $1.00: Bandré György.

Brooklyn, N. Y. $5.00: A. Pallay.

Brownsville, Pa. $14.52 kisebb adományok és persely. $10.00: Ref. Nőegylet. $5.00: Ref. Egyházi Egylet. $2.00: Kotán István és cs. $1.00: Bacskay Károlyné, Szücs Lajosné, Husz Sándor és n., Ádám Ferencné. $0.60: Özv. Celestino Tamásné. $0.50: Tóth Béláné, Bodnár Mihály, Maro Store, Sötér Gyula, Hanusák Mihályné, Bodnár András.

Buffalo, N. Y. $3.00: Mihók András. $2.00: Rozgonyi György.

Caldwell, N. J. $5.00: I. Magyar Női Klub.

Cardiff, Pa. $2.85 kisebb adományok. $0.50: Mulató Imre, Mrs. Szunyogh, Szunyogh Ferenc, Utassy Ignác, Fekete Sándor.

Chicago, Ill. $15.00: Chicago-burnsidei Ref. Nőegylet. $10.00: Chicago-westsidei Ref. Nőegylet.

Cleveland, O. $25.00: Westclevelandi Templomsegélyző Nőegylet. $10.00: Verhovay Egylet 14. fiókja. $2.00: Somogyi Pálné, Uhrik János és n. $1.00: G. Boriska, Süveges Pál.

Coatesville, Pa. $26.00: Ref. Egyház.

Columbus, O. $1.00: Tóth András, I. György.

Duquesne, Pa. $5.00: Csatlakozott egyház vasárnapi iskolája.

East Chicago, Ind. $19.75 persely és névtelen adományok. $5.00: Füzy Béla. $2.00: Tóth Rózsika, Bokor Sándor és n., Nyisztor Sándor, Mrs. A. Hersz, Kerekes János. $1.00: Tóth József, Johanidesz Józsefné, Ágoston Péterné, Bede Ferencné, id. Szanyi József és n., Derján Gyula, Takács Jánosné, Balázs József, Papp János, ifj. Szanyi János, Bulyák Mariska, Derján Mihály, Bikszai Lászlóné, Barna Jánosné, Hegedüs Istvánné, Suta Lászlóné. $0.75: László Gyuláné.

ALBERT E. CARLSON
TEMETÉSRENDEZŐ
306 W. 119th Street,
Chicago, Ill.
Tel.: PULLMAN 0184.
Pontos és figyelmes
kiszolgálás.

BURNSIDE THEATER
9304 COTTAGE GROVE AVENUE,
CHICAGO, ILL.
A LEGSZEBB ÉS LEGJOBB
BESZÉLŐ GÉPEK
Németh István, tulajdonos.

SEBESTYÉN JÓZSEF
MÉSZÁRSZÉKE ÉS
FÜSZERKERESKEDÉSE
4219 WEST CARROLL AVENUE,
CHICAGO, ILL.
TELEFON: KEDZIE 4557.
KICSI HASZON:
NAGY FORGALOM A JELSZAVUNK.

Elyria, O. $10.00: Ref. Nőegylet.

Erie, Pa. $1.00: Csizmadia Jánosné.

Fairport Harbor, O. $20.00: Független egyház.

Farrell, Pa. $76.60: Ref. egyház. $2.00: Csomor Albertné. $1.00: Lambert Emmánuelné.

Franklin Ogdensburg, N. J. $7.75 kisebb adományok. $1.00: Földessy György és n., Hoffner Ádám és n., B. Kovács György és n., Nagy Antal és n., Vincze Tamás és n., Hete Ferenc, Hete Ferencné, Szabó József és n., Balogh János, Tamók János, Petró Sándor. $0.50: Tóth Sándor és n., Szarka Gábor és n., Nagy Jánosné, Dékmár Balázsné, Bicskei Sándorné, Sugár Istvánné, Kiss Kálmán és n., Horváth István, Pásztor János és n., id. Bakancsos Mihály, Kovács Sándor, Ágoston Jánosné, Kota József és n., Kiss Jánosné, Nagy József, Baranyi Bertalanné, Komáromi Lajos és n., Serfőző Lajos, Örő Péter, Darvalics Sándorné, Helmeczi Mihályné, Krisztián Sándorné, Bajzát Jánosné, Mássy Mihályné, Weiss Emmánuel, Markovics Izidor, Plautzner Adolf, Bánky Ilonka.

Hammond, Ind. $5.00: Női Világszövetség Középnyugati osztálya. $1.00: Szabó Károlyné, Láng Mihályné, Medvesány Mártonné, Bikszai Lászlóné, Hadadi Gáspárné, Tóth Bálintné, Tóth Lászlóné, Bönyei Andrásné, Tóth Zsigmondné, Kónya György. $0.55: kisebb adományok. $0.50: Bede Ferencné, Kriván Ferencné, Csepely Andrásné, Horváth Andrásné, Kerekes Istvánné, Kovács Andrásné, Hosszu Józsefné.

Homestead, Pa. $74.08: Am. M. Ref. Egyesület 6. oszt. $16.29 Ref. egyház kisebb adományai és persely. $10.00: Ref. Nőegylet. $2.00: id. Román Lajos és n. $1.50: Matyi András. $1.00: Dóczi József, Kacsó Márton, Kosztrub Józsefné, Balogh Gézáné, Bulykó András, özv. Miller Józsefné, Bölcsházi András, Katona András, Bicskos András, Káté Bertalan, Káté Gyula, Uhrinyák András, Mihovics János, Kosztrub József, Fodor János, Csizmadia János, Móré Mihály, Aszmongya Lászlóné. $0.80: N. N. $0.50: Mikó Imre, Lajos János, Engel Jánosné, Horosz János, Mikó Imréné, Bogár Anna.

Johnstown, Pa. $5.00: Ref. Nőegylet. $1.00: Krivulka Károly lelkész, Bakos Józsefné, Kozma Dánielné, Szabó Lajosné, Fáczán Jánosné.

Ligonier, Pa. $527.00: néh. Fischer Pál. $6.00: Tarpay Helen. $5.00: Kalassay Sándorné, Nánássy Lajosné, Kalassay Sárika, Nánássy Kálmán, Gacsályi Imréné, Tóth Mihály, Szarka András, Szopó József. $2.50: Kalassay Margit, Kalassay Károly. $1.00: ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Irén.

Linden, N. J. $2.00: Molnár Boriska.

Lorain, O. $15.00: Ref. Nőegylet. $1.00: Tóbiás Ferencné.

Lynch, Ky. $1.00: Hegedüs András.

McKeesport, Pa. $5.00: I. egyház Ref. Nőegylete. $1.00: Esik Jánosné.

Morgantown, W. Va. $1.00: Borsos Istvánné.

Nanty Glo, Pa. $1.00: Oláh József, Mata Sándor, György József. $0.95 kisebb adományok. $0.50: Csengery Istvánné, Sági János, Kerezsi János.

A ligonieri ÁRVAHÁZ a magyar testvéri szeretet közös birtoka.

TENKELY JÁNOS

SZÉN, FA ÉS TAKARMÁNY KERESKEDŐ

CHICAGO AND McCOOK AVES.
EAST CHICAGO, IND.

LÁSZLÓ A. GYULA

MAGYAR ÜGYVÉD,
3809 Main Street,
Indiana Harbor, Ind.
Tel. 1653.

PRUSIECKI GYULA

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ.

Nappali és éjszakai ambulance szolgálat.

3801 MAIN STREET,
INDIANA HARBOR, IND.
TEL. 288.

Telephone: Gary 2-6629. Háznál: 2-1749

F. S. SUPERCZYNSKI

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

1425 Madison Street,
Gary, Ind.

Kegyeletes, szép temetés méltányos áron.
A magyarság régi, kipróbált barátja.

Newark, N. J. $10.00: Ref. Nőegylet.

New Canaan, Conn. $6.00: Urbán Béla.

New Brunswick, N. J. $5.00: Somerset streeti Templomsegélyző Nőegylet.

New York, N. Y. I. egyházból: $3.00 kisebb adományok. $2.00: Renovich Béláné, Takaró Géza lelkész. $1.00: Mrs. Mary Rády, M. Horváth, Demeter Gusztáv, Gróz Józsefné, Beregszászi János, Horváth Irma, Kálly István. $0.50: Topora. Baptista egyházból: $11.75 kisebb adományok. $2.00: Berleth Ferenc. $1.50: N. N. $1.25: Mrs. V. Bowman. $1.00: Sakovski Ida, Matuskovics József lelkész, Berleth István és n., Csáky János, Kecskés Julia, Kuthy Sándorné, Kokar Ottilia. $0.50: Lőrincz Gyula, Zselinszky, Kolle Mihály.

Beküldve: $1.00: Mrs. L. Hausinger.

Norfolk, Va. $1.00: Borsody Józsefné.

Norton, Va. $1.00: Lehó János.

Passaic, N. J. $10.00: Lorántffy Nőegylet.

Perth Amboy, N. J. $10.30: Független Ref. Női Kör. $10.00: Demeter Sándor, Hungarian Jewish Sisters. $5.00: Dr. Vincze Károly lelkész. $1.00: Andricsák György és n., Czók Mihályné.

....**Pittsburgh, Pa.** $50.00: Pittsburghi és Vid. Ref. Egylet. $13.25 kisebb adomány és persely. $10.00: Független Dalkör, Hazelwoodi Magyar Társas Kör. $5.00: Expert Printing Co., Óhegyi János, Albiny András és n. $2.00: Füstös Józsefné, ifj. Thury József, Jósvay Istvánné, Korény Jánosné. $1.50: Korény Jánosné. $1.00: Molnár Mariska, Soltész Ferencné, Balogh Erzsébet, Vezendy Imre, Kmecz Mihály, ifj. Tóth Mihály, Kovács Józsefné, id. Bodák Mihály, H. Gönczy András, Háry Lászlóné, Hering Józsefné, László Sándor, Szakál Sándor, P. Tóth Andrásné, Szabó Józsefné, Oláh Mihály, Oláh Jánosné D. Tusay György, Bajor János, Berta Miklósné, özv. Balla Györgyné, Béres Sándorné, Téglássy Pál, Eszláry András, Deutch Lajosné, Hibó Jánosné, özv. Aranyos Józsefné, Varga István, Kiss Lajos, Fiók Albertné, Klimó Barna, Nagy B. István, Kmécz Mihály, özv. Mudrány Jánosné, G. Gáll József, Vécsey Istvánné, Gáll János, Tóth Andrásné, Sághy Lajosné, id. Thury Józsefné, M. Nagy Lajos, Lipóczki Andrásné, Varga Ferencné, Varga Lajosné, Balázs Gyula, Apjok András, Kerekes Ilonka, Szabó László, id. Estu Jánosné, Lénárt András, Mrs. Szentes, Simon György, André Mihály, B. Tusay Mihályné, Szalkay Sándor, Simon János, Géczy Mihály. $0.50: Páll Lajos, Tusay János, Pallay János, Zabik András, A. Nagy Lajos, ifj. Tóth István, Baricska József, Kacsó Mihály, H. Tusay Mihály, Bodák András, Kiss Eszter, Gáll István, Seress András, Tibay Istvánné, Jósvay Jánosné, Dankó Mihályné, Mrs. Püspöky, Khelo József, Nógrády János, Dimper Grocery, Kozora János, Nógrády Józsefné, Hayd Maricat, Egry László s. lelkész, Szakál Józsefné, Szabó Istvánné, Juszkó Istvánné, Nagy Andrásné, Lipták Lajosné, Tóth István, Czipa György, Opalkó Mihály, Óhegyi János, Colh, Liska György, André János, Vida Miklós, Waltner Károly, Sághy Istvánné, Henry Mauka.

A magyarság három jó barátja üdvözöl mindenkit:

BREYER MÁRTON

közjegyző és biztositó

FELDMAN B. JÓZSEF

ügyvéd

és

SPIEGEL ZSIGMOND

utazási iroda, pénzváltó, hajójegy ügynök, közjegyző.

Az iroda helyiség együtt van a Daily News-sal szemben!

Iroda cime: **McKeesport Travel Bureau**

408 Walnut Street.

Telephon együtt van: **McKeesport 20724**

Segitsük azokat, akik minket is pártolnak!

FISHER & OWEN

TEMETÉSRENDEZŐ

és

BALZSAMOZÓ

126 Hazelwood Ave.,

Pittsburgh, Pa.

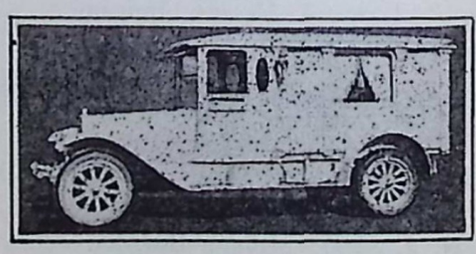

HIVHATJÁK AKÁR NAPPAL, AKÁR ÉJJEL.

Telefon a hivatalban 1165 HAZEL

Lakása: Ugyanabban az épületben.

Pricedale, Pa. $10.00: Ref. egyház. $5.00: Ref. Nőegylet.

Rankin, Pa. $10.00: Ref. Nőegylet. $5.00: Ref. egyház, Kiss József és cs. $4.50 persely. $3.00: Géczi János és cs. $1.00: ifj. Géczi András, Lányi András, Herczeg Dánielné, Bodor János, Dakó Károly, Rakonczai Imre. $0.50: Rakonczai Imréné.

Rivesville, W. Va. $1.00: Bor Gerzson.

Rodondo Beach, Cal. $2.00: Dr. A. S. Papp.

Roebling, N. J. $7.00 névtelen adomány és persely. $5.00: Vasárnapi iskola. $1.00: Fazekas Lajos lelkész, Halász János és cs., Kun András, Ács Károly, Fazekas Lajosné, Ács György, Halász József, Szakács József, K. Nagy József, Bernát József. $0.50: Csanyi András, Tamás Jánosné, Kiss Józsefné, Varga Menyhértné, Csögő Miklós, Németh András, Tóth Gáspárné, Simon Lajos.

Roseton, N. Y. $2.50: Roszner Emma. $1.00: Bányácski Albert és cs., Bányácski István és cs., Bányácski Ilona és Juliánna, Széli József és cs., Nagy József. $0.50: Kurutz István, Sovány János, özv. Sovány Mihályné, özv. Zsarnai Jánosné, Megyesi Miklósné.

St. Louis, Mo. $1.00: Simó János.

Scranton, Pa. $5.00: Vajda Andrásné.

Sharpsville, Pa. $10.00: Ref. Nőegylet. $5.00: Nagy Gáborné. $2.00: Tóth Jánosné.

So. Bend, Ind. $5.00: id. Bokor Sándor és n. $1.00: Molnár József.

So. River, N. J. $1.00: Babinszky András lelkész, özv. Besenyei Jánosné, Tóbiás Sándor és n. Five and ten cent store.

Springdale, Pa. $1.00: Szalay József.

Stamford, Conn. $55.00 stamfordi magyarság.

Tonawanda, N. Y. $10.00 Ref. Nőegylet.

Trauger-United, Pa. $5.00: Janiga József és cs. $2.00: Jesó János és n., Lengyel János. $1.00: Rusznák Pál, id. Suba Ferenc, Gergő Péterné, Jesó Gyula, Rusznák Andrásné. $0.30 kisebb adományok.

Trenton, N. J. Független egyház. $16.60 kisebb adományok. $10.00: Radványi Ferenc. $5.00: Béky Zoltán lelkész és neje. $3.00: Kovács Emilia és Gizella $1.00: Simon Károly és n., Molnár József és cs., Varga Margit, Szücs B. János, G. Béres András, özv. Csányi Jánosné, Péntek Miklós és cs., Máté Ferenc, özv. Bara Miklósné, M. Nagy István és cs., Rostás András és cs., Ujlaky András és cs., N. N., özv. Kovács Józsefné, Tóth S. János, Turi Mihály és cs., Király János, Koscsó Pál, id. Kerekes János, Szathmári Márton, Majoros Istvánné, Perei Tamás, Kiss Gyula és cs., Szabó Ferencné, Novák Mihályné, Mészáros Antal és n., Mizsák István, Fityere Mihály, Suha Gézáné, özv. Simon Károlyné, Sipos György, özv. Lakatos Jánosné, Tudja János, özv. Molnár Sándorné. $0.50: Takács Jánosné, Szathmári Mariska, Klujber Mihály, Pongó József, Tusai Istvánné, özv. Tarnóczi Andrásné, ifj. Tarbay Mihály.

Uniontown, Pa. $5.00 Ref. Nőegylet. $2.00: Szücs Gergelyné. $1.00: Bányi Jánosné.

Bell Phone: HAZEL 0387

GEO. EDWARDS

NYILVÁNOS KÖZJEGYZŐ

Tüz és ablaküveg biztositás.
Ingatlanok vétele és eladása.

5037 SECOND AVENUE,

PITTSBURGH, PENNSYLVANIA

Alapitva 1911-ben.

Telephone: MAIN 3-2518

NÉMETH PÉTER

MAGYAR

TEMETÉSRENDEZŐ

A legjutányosabb árakat számitja.

Corner So. Chapin Street,

West Washington Ave.

South Bend, Ind.

Hol vásárol tejet, turót, tejfelt?

Ha friss és háziasan készitett turót, tejfelt, ... irót, aludttejet, vajat akar venni, jöjjön bizalommal

SZABÓ JÓZSEF

TEJESHEZ,

aki tejet és minden más tejterméket a házához szállitja.

278 HOME AVE., TRENTON, N. J.

Walkertown, Pa. $5.00 I. Magyar Betegsegélyző és Önképző Kör.
Whiting, Ind. $1.00: Pavló András.
Williamson, W. Va. $1.00: Koren Pál.
Williamstown, Pa. $2.00: Péli Ferenc és neje.
Youngstown, O. $8.00 I. Ref. egyház. $5.00: Kulcsár Miklósné, Laky Zsigmondné. $2.50: Vaskó Istvánné, Luterán Jánosné.
Zerbe, Pa. $1.00: Abary József.

II. TARTÁSDIJBÓL.

$231.00 Resztli Istvánért. $125.00 Balogh gyermekekért. $64.00 Molnár gyermekekért. $50.00 Hajdu és Orosz gyermekekért. $30.00 Gulényi Eleonorért. $15.00 Kovács gyermekekért. $10.00 Papp Gézáért.

III. NAPTÁR PÉLDÁNYOKÉRT.

$25.00 pittsburghi ref. egyház. $15.00 Dudás Sándor, Stamford, Conn. $8.50 mckeesporti független ref. egyház. $4.00 duquesnei független egyház. $2.75: Varga Sándor. $2.50: Molnár József Trenton, N. J., Karakó Sándor Fairport Harbor, O. és Nyers István. $2.00 Árvaházban eladott példányokért és Bai János, Wallingford, Conn. $1.50 Pocahontasi ref. egyház és Csiszár Lajos. $1.00: V. Petró József, Pittsburgh, Pa. és Rigó János, Homestead, Pa. $0.50 Borsody Józsefné, Norfolk, Va.

IV. HIRDETÉSEKBŐL.

$30.00: National Bank Ligonier, Pa. és W. L. Darr, Ligonier, Pa. $20.00: Vitárius Béla, New York. $15.00: Fischer and Owen, Pittsburgh, Pa., Thompson and Zimmerman, Chicago, Ill., Wilpen Taxi Co. $10.00: I. Magyar Betegsegélyző Egylet, Bethlehem, Pa., Mitruska János Perth Amboy, N. J., W. H. Nicely, Ligonier, Pa. Ligonier Mill, Kósa Service, New Brunswick, N. J., Polke Bridgeport, Conn., Charley Bros., Derry, Pa., So. Norwalk Trust Co. $5.00: Füzy Béla, East Chicago, Ind., John Kozusko Perth Amboy, N. J., City Pharmacy Perth Amboy, N. J., Eagle Pharmacy, Gary, Ind., Biró Péter New Brunswick, N. J. Varga György, Trenton, N. J., Tóth Antal, New Brunswick, N. J., Tóbiás Ferenc, Perth Amboy, N. J., Bitay István, New Brunswick, N. J.

V. FARMI BEVÉTELEKBŐL.

$13.00 tollért. $4.00 apaállat használatáért. $1.50 Nánássy Lajos husért.

VI. ISKOLA KÖNYVEKÉRT.

$19.00 clevelandi I. egyház. $10.65 mckeesporti I. egyház. $1.00 Mrs. Panda.

VII. VEGYES BEVÉTELEKBŐL.

$10.00 Orosz János Linden, N. J. uti költségre. $8.92 visszatérités villanyért. $10.00 ruhára Cortez Ferdinándnak. $62.68 Kalassay Sándortól leszámolás. $1.00 Ref. Egyesületbe Gulényi Eleonért és Drencsán Miklósért. $1.00 ruhahasználatért Lengyel István.

B. KIADÁSOK.

I. 1931 NOVEMBERI KIADÁSOK.

a., ÁRVAATYA KEZELÉSÉBEN:

Peoples National Gas Co.-nak okt.-re $26.40. Nat. Biscuit Co.-nak: $4.29. Colonial Biscuit Co.-nak $5.60. Ligonier Water Worksnak $17.45. Smith's Market nek élelmiszerért $3.15. Weller Hardware Storenak $12.15. Pittsburgh Fire Extinguising Co.-nak vegyi szerért $10.50. Expert Printing Co.-nak levélért és boritékért $14.00. J. W. Richardsnak farmbérlet okt.-re $58.33. Ligonier Millnek állateledelért $27.45. Walter A. Salingnek vegyes kiadásokért $3.40. C. A. Cliffordnak hajnyirásért $11.50. Bell Telephone Co.-nak $13.71. West Penn Power Co.-nak villanyért okt,-re $63.74. Dr. Tóth Sándor pénztárosnak átutalás $123.34. Árvaatyának folyókiadásokért $149.88. Gyülésköltség fejében $52.68. Prudential Life Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $57.11. Dr. Tóth Sándornak átutalás nov.-ről $475.00. Peoples National Gas, nov. $39.00. Bell Tel. Co. nov., dec. $12.70. D. L. Hill festék $23.70. Összes kiadás $1,205.08.

b., EGYESÜLETI PÉNZTÁROS KEZELÉSÉBEN:

Dr. Johnsonnak orvosi vizsgálatért $85.50. Dr. Baldwinnak szemorvosi szolgálatért $20.00. John L. Baronnak jégért $13.70. Virgil Gaskinnak a néh. Belyus János temetéséért $209.00. Stewart Bros.-nak cipőért $19.75. Expert Printing Co.-nak naptárnyomásért $250.00. H. S. Vancenek kenyérért $89.80. Armour and Co.-nak husért $18.67. L. W. Darrnak épitkezési anyagért $131.16. Ralph E. Knoxnak szénért $30.00. McCloynak irodai kellékekért $12.40. Greensburg Produce Co.-nak főzelékért és gyümölcsért $34.85. Fizetésekbe: Tóth Mihálynak $70.00, Nánássy Kálmánnak és nejének $90.00, Nagy Miklósnak $25.00, Tarpay Károlynénak $50.00, Gacsályi Imrénének $40.00, Hutka Zsuzsánnának $40.00, Kolentus Teréznek $30.00. Összes kiadás $1,259.83.

II. DECEMBERI KIADÁSOK.

a., ÁRVAATYA KEZELÉSÉBEN:

West Penn Power Co.-nak villanyért nov.-re $48.30. Árvaatyának folyókiadásért $150.00. Gyülésköltség $36.20. Prudential Life Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $55.69, Árvaatyának folyókiadásokért, második részlet $134.23. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00. Nánássy Kálmánnak és nejének $90.00. Hutka Zsuzsánnának $40.00. Tóth Mihálynak $70.00. Nagy Mkilósnak $25.00. Tarpay Károlynénak $50.00. J. W. Richardsnak farmbérlet nov.-re $58.33. Vasárnapi isk. képekért $3.70. Szebb Jövőért $3.75. Ligonier Pharmacynak $5.15. Frank J. Springernek silotöltésért $25.00. Dr. Frank Frielnek állatorvosi szolgálatért $15.00. H. E. Vance Bakerynek kenyérért $74.08. Ralph E. Knoxnak szénért $44.40. Ligonier Millnek csirke és tehéneledel $33.20. L. W. Darrnak épitkezési anyagért $35.97. J. H. Hoffernek csirkeeledelért $13.25. L. A. Weavernek

ruhafélékért $48.03. Dr. Tóth Sándor pénztárosnak átutalás $197.98. Dr. Tóth Sándor pénztárosnak átutalás $325.00. Összes kiadás $1,621.56.

b., EGYESÜLETI PÉNZTÁROS KEZELÉSÉBEN:

State Chemical Mfg. Co.-nak vegyi szerekért $29.73. Colonial Biscuit Co.-nak $9.25. Stewart Bros.-nak cipőkért $22.40. Greensburg Produce Co.-nak főzelékét $15.75. Chas. M. Shoupnak tüzbiztosításért $130.62. McCloy Co.-nak irodai szerekért $15.40. Charley Bros.-nek élelmi szerért $57.50. Westmoreland Grocerynek élemi szerért $133.69. Expert Printing Co.-nak naptárnyomásért $250.00. Összes kiadás $664.34.

C. ZÁRLATOK.

a., 1931 NOVEMBERBEN:

Áthozat októberről	$	623.34
Novemberi bevétel		1,279.72
Összes pénzforgalom	$	1,903.06
Novemberi kiadás		1,205.08
Áthozat decemberre	$	697.98

b., 1931 DECEMBERBEN:

Áthozat novemberről	$	697.98
Decemberi bevétel		1,619.72
Összes pénzforgalom	$	2,317.70
Kiadás decemberben	$	1,621.56
Áthozat 1932 januárra	$	696.14

c. 1931. ÉVI ZÁRLAT.

Összes bevétel árvaatya kezelésében	$	33,097.26
Egyesületi pénztárnok kezelésében		6,368.54
Összes 1931. évi bevétel	$	39,465.80
Összes kiadás árvaatya kezelésében	$	32,401.26
Egyesületi pénztáros kezelésében	$	6,139.54
Maradvány	$	925.00
Ebből árvaházi checkszámlán	$	696.00
Egyesületi checkszámlán Lancasterben	$	229.00

TELEPHONE:

CEDAR 384 és CEDAR 2382

A szomoruságban is vigasztaló, ha kedves halottainkat magyar temetésrendező ravatalozza fel és ugy végzi a temetést, hogy a gyászolók meg ne botránkozzanak.

JAKAB ISTVÁN ÉS FIA

MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ

8923 Buckeye Road

és

11713 Buckeye Road

CLEVELAND, OHIO

Telephone: HARVARD 1836

CLEVELANDBAN A WEST SIDEON

A LEGKERESETTEBB

MAGYAR FOGORVOS

DR. CYPRUS ISTVÁN

Lorain St. Bank épületében, a Lorain Street és Fulton Road szögletén.

CLEVELAND. OHIO

Ha gyöngéd, szakavatott orvoslást kiván, mikor a FOGA FÁJ, őt keresse fel.

AZ ÁRVAHÁZI ALAP SZÁMADÁSA.

1932 JANUÁR 1-TŐL 1932 NOVEMBER 1-IG.

A. BEVÉTELEK.

I. ADOMÁNYOK.

Akron, Ohio. $4.51 névtelen adomány. $2.00: Zsibai Gábor. $1.00: Tóth Jos., Berta Bertalanné, Piga Jenő és gyermekei, K. N. F., Berta Bertalan és cs., Puskás Lajos, Kun Jos., Szegedi Péter, Farkas Mátyásné, Dr. Papp Gézáné, Puskás Lajosné, Vajda József és neje, Recskei László. $0.50: Recskei Lászlóné, Farkas Istvánné, Galambosy Györgyné, Bertalan Jánosné, Nagy J. János, ifj. Tóth Imre, Tudja János, Shóván László.

Alliance, Ohio. $5.00: Dénes József. $0.75: Dénes Margit. $0.50: Dénes Béla, Dénes Géza.

Anmoore, W. Va. $5.00: Balogh János. $1.00: Mrs. Julia Balogh.

Barton, Ohio. $10.00: Ref. Betegsegélyző Egylet.

Basking Ridge, N. J. $6.00: Slezák Pál és neje.

Bethlehem, Pa. $5.00: Takács József.

Beaverfalls—New Brighton, Pa. $2.00: Ref. Egyház. $1.00: Szathmáry Pál és neje, Marko Ignác, Kovács Ferenc.

Bicknell, Ind. $2.00: Verhovay 207. fiók.

Brady, W. Va. $4.00: Ref. egyház,

Bridgeport, Conn. $300.00: Hungarian Aid Association. $181.05: Ref. nők kártyaestélye. $100.00: Rákóczi Egylet. $32.00: Dezső János. $30.00: State Streeti Ref. Egyház Kálvin Egylete. $25.00: Köteles István. $10.00: I. Ref. Egyház; persely state stereti egyházban. $5.00: Ludman Sándor lelkész, Walkó János. $2.00: özv. Glück Józsefné, Heredovszky Ferenc, Bandré György és neje, Domonkos János és cs. $1.00: Hajdu József, Tariska Gábor, Imry Jánosné, Szücs Jánosné, Bandré Ferenc, Körtesi Sándor, Fóris Sándor, Zöldi István, özv. Bodnár Istvánné, Silvahy Béláné, Szabó András, Gönczi Bálint, Papp András, Petrohay József, özv. Csorba Mihályné, id. Köteles Istvánné, id. Mészáros Sándor, Nagy Pál, Szabó Ferenc, Róth Mihály, Balogh Gáborné, Csipkés József, Varga János, Kály Istvánné, Szacsury János és cs., Veress Ferenc és cs., Molnár Dánielné és leánya. $0.50: özv. Dákay Jánosné, id. Varga József és cs., Szabó Sándorné, id. Varga József. $0.35: N. N.

Brownsville, Pa. $10.00: Ref. Nőegylet. $9.50: Kovács Andor és neje. $0.50: Ifj. Kotán István és N. N.

Bucyrus, Ohio. $5.00: Ref. Egyesület 186. oszt.

Buffalo, N. Y. $15.00: Kovács Gusztáv. $5.00: Bethlen Gábor Egylet, I. egyház Lorántffy Nőegylete, Kovács Gusztáv. $3.00: Urbán Endre lelkész. $2.00: Kiss Sándor, Szeghy János lelkész és css., Ujváry család. $1.00: Gáspár Erzsébet, Sándor Mihályné, Tóth Istvőn, Elek Béniámin, Juhász István, Sipos Gusztáv, Sipos Gusztávné, Andrasek Józsefné, Vaday Miklós, Kovács Ferenc, Demeter Jó-

Egyedüli magyar szőrme üzlet Eastonban, Pa.
167 Northampton Street.

Tulajdonos:
KÓJI ISTVÁN

Szőrme kabátok, boák stb. nagy választékban és rendelésre.

A BOROS-FÉLE
HANGSZERKERESKEDÉS
az egyedüli Connecticut Államban, ahol mindenféle zenei dolog a legjutányosabban kapható.
Phone: 4-2605 .....
1370 STATE STREET,
BRIDGEPORT, CONNECTICUT.

Phone: Passaic 2-3717
THE GARFIELD GRILL
CSÁKY ISTVÁN üzletvezető.
HALL FOR BANQUETS.
OPEN DAY AND NIGHT.
470 River Road, Garfield, N. J.

zsef, Szallár József, Csicsery Mihály, Sipos Bertalan, Diószeghy Kálmánné, Demeter Józsefné, Balázs Máthéné, Kiss Györgyné, Zám Pálné, id. Gedra Imre, Mihók György, Balla János, Kurucz János, Hudák András, Mihók András, Rozgonyi György, Balla István, Décsmán István, Balla György, Gáspár István, Biró János. Persely I. egyházban $4.29, west sidei egyházban $7.50.

Canton, Ohio. $9.55: Ref. egyház. $5.00: ifj. Dókus Gábor.

Carteret, N. J. $60.00: Ref. egyház. $5.00: Konfirmáltak Köre. $2.00: özv. Katkó Istvánné, Hegyi Sándor lelkész. $1.00: Dancs László, id. Zakor András, Baksa Károly, Lénárt Károlyné, özv. Ur Istvánné, Kovács Lajos, Sohajda Albert, Csikos János. $13.48: persely. $1.67: gyermek-persely.

Chicago, Ill. $25.00: Chicagoi és Környéki I. M. Női Betegsegélyző és Társ. Egylet. $10.00: Benkő Ferenc. $9.00: Westsidei egyház. $5.00: Demeter János, Ref. Egyesület 163. osztálya, Garay Gerő lelkész, Sebestyén József, westsidei Ref. Nőegylet. $2.00: Hornyák Lajos, Józsa Géza, Dr. Schwartz Ernő. $1.00: Mártha Bénjámin.

Clarksburg, W. Va. $5.00: Vajda Imréné. $2.00: Vajda Sándor.

Cleveland, Ohio. $37.00: Király Imre. $20.00: Kováchy M. György. $5.00: Bene Andrásné. $4.00: Mrs. M. Vida. $2.00: özv. Kapcsos Mihályné, Dula József. $1.50: Vasváry Ödön lelkész, Mártonffy Pál. $1.00: özv. Illés Józsefné és a Verhovay Egylet 102. fiókja.

Cliffside, N. Y. $.500: persely, független egyház, Polgári Kör. $2.00: Kendy Ferenc és cs., Koszta Ferenc és cs., Tóth János és cs. $1.00: Abaházy János, Czinke Lajos, Dudás János, Ésik András, Farkas Ferenc, Horváth János, Horváth Lajos, Juhász József, Kósa Miklós, Oczeák Ferenc, Oltman Ferenc, Szajkó Hihály.

Columbus, Ohio. $5.00: Dr. Csutoros Elek lelkész.

Consumers, Utah. $2.00: Molnár István.

Daisytown, Pa. $15.00: Ref. Egyesület 126. oszt. $10.00: Ref. Nőegylet. $2.50: Sillay Sándor lelkész. $1.00: Illár Lajosné, Illár Ferencné, Ádám Ferenc.

Dayton, Ohio. $3.50: Ref. egyház. $1.00: Balla Mihályné, Hanusu János, Kurpé Jánosné, Mács Jánosné. $0.50: Gagyi Miklós, Berecz Károly, Tóth Károly, Mrs. Zsuzsanna Tóth, Mrs. John Varró.

Detroit, Mich. $25.00: I. Ref. egyház. $5.00: W. O. W. camp 89. $3.00: Tóth Mihály lelkész és neje. $1.00: Szegedi Sándorné, Mrs. Leslie.

Donora, Pa. $15.00: Turfa Sándor és neje.

Duquesne, Pa. $5.00: Verhovay 71. fiók. 4.00. Sebestyén Endre lelkész. $1.50: Sápos Menyhért. $0.50: Varga Zsuzsánna.

East Chicago, Ind. $60.00: Ref. Nőegylet. $29.30: persely: $5.00: Verhovay 130. fiók, Tóth Rózsika. $2.00: Hegedüs István és n. $1.00: Bodor Dániel lelkész, Derján Mihály, Szőlledi Pálné, ifj. Benkő Ferenc, Derján Mihály és n., Lovas Antal, Bulyáki Gergely, Pető József, Derján Gyula és n., Balázs József. $0.50: Jósvay János, Kerekes János, Hajdu

DR. MAJOROS JÁNOS
MAGYAR FOGORVOS
MORELAND BUILDING
11814 Buckeye Road
CLEVELAND, OHIO
Ha a foga fáj, keresse fel és ő meggyógyitja.

Telephone: MAIN 6350.
PETRÁS LAJOS
MAGYAR ÜGYVÉD
1040 Guardian Building
Cleveland, Ohio

Washington 6506
DR. NOVÁK PÉTER
FOGORVOS
RENDELŐJE
11803 BUCKEYE ROAD,
CLEVELAND, OHIO

Meghivók, körlevelek, évi jelentések sokszorositása.
Énekkarok részére kotta-sokszorositás.
Templomi és világi énekek minden alkalomra.
Felnőttek részére három felvonásos szindarabok, operettek, egy-két felvonásos vigjátékok, bohózatok, kabaré tréfák. Gyermekszindarabok, versek és egyéb tananyagok.
Minden szindarabot kiszerepezve, dalokkal ellátva küldök juátnyos ár mellett.
VERES JÓZSEF, kántor-tanitó,
525 Hamilton St., New Brunswick, N. J.
Bus address:
10 Division St., New Brunswick, N. J.

Mihály, id. Johanidesz Józsefné, Árvay József, Füzy András.

East Kingston, N. Y. $1.00: Csik Gyula. $0.25: N. N.

East Pittsburgh, Pa. $5.60: Verhovay 152. fiók.

East St. Louis, Ill. $5.00: Fejes József lelkész. $3.00: Mrs. J. Szegedi. $1.50: Zilahy Istvánné. $1.00: Palkovics Gyuláné, perselypénz. $0.50: Bakos Elek.

Elizabeth, N. J. $25.00: Ref. Nőegylet.

Elyria, Ohio. $10.50: névtelen adomány. $10.00: Ifj. Szabó Imre és cs. $2.00: Beregszászy József. $1.00: Tóth Tibor lelkész, Varga István, Szanyi Lajos és cs., Jakab Ferenc, Pandu Sándor, Bara Józsefné. $0.50: Pallagyi János, özv. Papp Viktorné, Böszörményi Ferenc, Böszörményi Ferencné, özv. Rezes Jánosné.

Erie, Pa. $5.00: Mrs. Krajnyák.

Fairport Harbor, O. $8.00: Tarnóczky Istvánné.

Farrell-Sharpsville, Pa. $15.00: Farrell-sharoni Ref. Nőegylet. $10.00: I. Magyar Betegsegélyző Egylet. $5.00: Ref. Egyesület 67. oszt., sharpsvillei Lorántffy Egylet. $2.50: Daróczy Mátyás lelkész. $2.00: Papp Károly és neje. $1.50: Tóth Pál és cs. $1.00: Baba János és cs., Horváth Mihály és cs., Potyák Mihály. $0.50: Gergely Imre, Fónagy János, Sipos Istvánné, Gergely Károly, Chuha István és cs., Struhár István, Csomor Albert, Takács Irén, Lakatos Zsigmond, Lehotay András és cs., Takács Róza, Varga Józsefné, Németh Zsigmond és n. Kisebb adományok és persely Farrellben $7.56, Sharpsvillen $5.39.

Flaming Park, Pa. $5.00: Ref. egyház.

Flemington, N. J. $5.00: özv. Bekényi Károlyné.

Gary, Ind. $5.00: Ref. egyház. $2.00: M. N. Oppmann.

Granite City, Ill. $1.00: Hornyánszki István.

Hamilton ,Canada. $1.00: Kovács Pál Róza.

Hammond, La. $16.20: Ref. egyház. $5.00: Beregi József. $2.00: Mrs. John Frindrick.

Homestead, Pa. $60.00: Ref. Bs. és Egyházi Egylet. $21.00: Katona András és neje. $10.00: Rigó János. $2.00: Uhrinyák István. $1.00: Kun Bertalanné, Bogár Anna, Dienes Barna lelkész, Kupinczay Mátyásné.

Hudson, N. Y. $1.00: Boldizsár Menyhértné, Novák Andrásné, Szabó Lajosné. $0.75: N. N. $0.50: Szabó Józefné, Máté Péterné, Jablonkai Istvánné, Novák Istvánné, Palkovics Józsefné.

Indiana Harbor, Ind. $3.80: persely. $0.50: Nagy Józsefné.

Joliet, Ill. $40.00: Ref. egyház. $10.00: Ref. Nőegylet. $5.00: Ker. Ifjak Senior osztálya. $2.50: Ker. Ifjak Junior osztálya.

Johnstown, Pa. $5.00: Lantos József.

Kalamazoo, Mich. $10.00: Ref. Nőegylet.

Lackawanna, N. Y. $5.00: Névtelen. $4.00: Sipos Miklós. $2.10: Névtelen. $3.00: Basty Lajos. $1.00: Fazekas Béla, Beky János, Kusnyer Józsefné, Göbölös József, Sári Józsefné, Murvai Ferenc, Sári József, Bodnár Gáborné, Czibák Gáborné. $0.50:

Phone: Passaic 2-0922. ....
JOHN VASS
ABBÁZIA KÁVÉHÁZ.
184 Third Street, Passaic, N. J.

JOHN BAJO
Cash Meat and Provision Market
220 Third Street, Passaic, N. J.

A legtisztábban készitett patent és receptes orvosságok.
MINDENFÉLE HAZAI ORVOSSÁG IS KAPHATÓ A
GYARMATHI JÓZSEF
GYÓGYSZERTÁRÁBAN
1530 Broadway, Gary, Indiana

GARY TÖRTÉNETÉBEN A MAGYAR TEHETSÉG ÉS SZORGALOM NAGY-....SZERÜ SZEREPRE VÁLLALKOZOTT.
S. A. FELE PACKING CO.
Elsőrendü husok és füszerek gazdag választékban.
Phone: 2---1327
1631 BROADWAY, GARY, IND.
FILE SÁNDOR, tulajdonos.
Lakása:
1364 Jackson Street,
Phone: Gary 4581-M.
GARY, INDIANA.

Király Jánosné, Balogh Károly, Batka József, Czibák Gábor.

Lancaster, Pa. $27.00 Dr. Tóth Sándor.

Leechburg, Pa. $3.00: Draskóczy István lelkész.

Ligonier, Pa. $14.38: persely jul. 3-án. $14.00 Kalassay Sárika. $11.00: Tóth Mihály. $10.00: Dudik József. $7.58: persely aug. 29-én. $7.00: Nánássy Lajosné. $5.00: Dr. Woliltzer Gyula. $4.00: Kalassay Sándorné. $2.50: Nagy Péterné. $2.00: Szarka András, Kalassay Margit, Nánássy Irén. $1.00: Orosy József, Lengyel János, ifj. Nánássy Lajos, Kalassay Károly, Gacsályi Imréné.

Lorain, O. $10.00: Ref. Bs. Egylet, Ref. Nőegylet. $8.16: persely. $6.03: bake sale. $5.00: Vasárnapi Iskola, Jr. C. E., Intermediate C. E., Orosz Ferenc. $2.00: Mrs. Crawford, Dr. Pillion, Senior C. E., Rev. Csontos. $1.30: kisebb adományok. $1.00: Torma Jánosné, Pokol Árpád, Kovács Józsefné, Németh János, Torma János, Gede István, Csik István és családja, Kacsó István, Pongrácz József, Korka András, Révész Istvánné, Prion Mihály, Pásztor Lajos, Tarczali Irén, Szilágyi Ferenc és cs., Mrs. Crawford. $0.50: Nagy Ferencné, Kopasz Istvánné, Szarka Balázs, Nagy Ferencné, Csik István, Nagy Ferencné, Laskay Sándor és cs., Csete Sándorné, Nagy Istvánné, Kacsó István, Nagy Ilona, Papp János.

Mansfield Centre, Conn. $10.00: Varga Károly.

Marion, Va. $1.00: Ontkó István.

Martinsferry—Crescent, Ohio. $10.00: Női Klub Martinsferry. $7.00: Crescenti egyház. $5.00: Nőegylet Crescent. $1.00: Dr. Várady Arthur.

Massena, N. Y. $8.36: persely. $5.00: Mandich István. $2.00: Mrs. Kusmics Esther, Geng Istvánné, Mrs. Katson Teréz. $1.00: Telek Jánosné, özv. Lombardi Józsefné, Balázs Gábor, Oroszi András, Oroszi Andrásné, Balázs Menyhért, Balázs Menyhértné, Dőry Sándorné, Simon Károly és n. $0.75: kisebb adományok. $0.50: ifj. Dőry Sándor.

McAdoo, Pa. $92.55: Ref. Egyesület 5. osztálya.

McKees Rocks, Pa. $10.00: Magyar Bs. Egylet.

McKeesport, Pa. $75.00: Első Ref. egyház. $25.00: Magyar Társas Kör. $18.30: Független egyház. $14.50: Melegh Gyula lelkész és neje. $7.00: Kalassay László és neje. $6.00: Balogh István lelkész. $5.00: Dr. Lillián Balázs. $1.00: Tóth Béla, Gergely Ferenc, $0.50: Melegh Anna, Palády János, Smidt Ferenc, Bartha Béla.

Medford, N. J. $2.00: Pásztor János és n.

Milwaukee, Wis. $1.50: Beleznay Ferenc. $1.10: kisebb adományok. $1.00: N. N., Molnár János, Molnár Jánosné, Zsoldos Lajos. $0.50: N. N., Csokonay Istvánné, Fábján Károlyné, Biró Juliska.

Morgantown, W. Va. $6.00: Ref. egyház $3.00: Baptista gyülekezet.

Mount Carmel, Pa. $5.00: Buckó Andrásné.

New Castle, Pa. $2.00: Urbán József.

New Brunswick, N. J. $10.00: Első Ref. egyház Vas. Iskolája, Éliás Ferenc és cs. $4.00: persely I. egyházban. $2.00: Bitay István és cs., Beregi Károlyné. $1.00: Éles Jánosné, Traski Istvánné, Tamási Lajos és cs., Horváth Gyuláné.

HETEY PÁL

MAGYAR VENDÉGLŐS

1564 Hamburg Place

LACKAWANNA, N. Y.

Isten áldását, az emberek szeretetét kéri az Árvaházra.

Phone: Passaic 7423

H. DAMOFF

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME

— Menyasszonyi ruhák és kelengyék. —

37 Monroe Street, Passaic, N. J.

Phone: Passaic 2023

GREENWALD JENŐ

LIBERTY CAFE

Áldást kér az Árvaházra.

11 Monroe Street, Passaic, N. J.

TÓTH ISTVÁN

Candy, szivar, cigaretta üzlete

258 Neilson St., New Brunswick, N. J.

Phone: 6085

HUSZÁR MIHÁLY

ref. hittestvérünk

Isten áldását kéri az Árvaházra és munkásaira.

131 Easton Ave., New Brunswick, N. J.

BENCSETZ JÓZSEF

SZÓDA ÜZLETÉBEN

kapható minden néven nevezendő édes ital, nagyban és kicsiben.

ALPHA, NEW JERSEY.

STARK BROS.,

magyar borbély,

12 ELY AVE, SO. NORWALK, CONN.

Hajnyirás felnőtteknek 35, gyermekeknek 25 c., borotválkozás 20 c.

New Orleans, La. $1.00: Mrs. Borbála Móré.

New York, N. Y. $100.00: Magyar Segélyegylet. $25.00: Független egyház Ifjusági Köre. $5.70: persely független egyházban. $5.00: I. ref. egyház. $4.00: Takaró Géza lelkész. $2.00: Mrs. M. Paskovics, Petró Kálmán és n. $1.00: Demeter Darvassy Béla, Hajdu János, Hoch Lajos, Kiss Erzsébet, Lakatos Gusztáv, Marton Sándorné, Pinusz Béláné, özv. Simkó Jánosné, Pál, Váry János.

Norfolk, N. Y. $2.00: Simon János, Kovács József, Néma György, Szabad György, Dallos Pál, Váry János. $1.00: Kovács István, Sipos István, Varju István, Oroszi István, Szabad János, Kovács Istvánné, Oroszi István, Mrs. Kocsis Irén. $0.75: Nagy András. $0.50: Váry Árpád, Szabad Róza.

Passaic, N. J. $15.00: Lorántffy Zs. Egylet. $1.00: Kecskeméthy József lelkész.

Perth Amboy, N. J. $30.00: Konfirmáltak Köre. $10.00: W. O. W. Liberty Camp, Dr. Vincze Károly, Éliás Ferenc és cs. $7.00: Amaczi János és n. $5.00: Szentmiklósy József, Ref. Női Kör, Ref. Férfi Kör, Ifj. Énekkar, Csipő Lajos és n., N. N., Demeter Sándor, Seemann József és cs., Filimon Miklós és n., Bacskay József, Bacskay Józsefné, Illés Balázsné, Fromberger Józsefné. $2.00: Szabad László, Török László, ifj. Magyar Ferenc és n., Lévay Lajos és cs., Tóbiás Ferenc és cs., Bodnár István és n., Seeman József és cs., Tóth Lajos és cs., ifj. Magyar Ferenc és cs., özv. Lipták Andrásné. $1.00: özv. Stumpf Mihályné, özv. Lukács Jánosné, Szabó Pál, Czók Mihályné, Abaházi István, Czók Mihályné, özv. Miskolczi Sándorné, Szabó Jánosné, Belenszky Gyula, Hudacskó József, Illés Balázs, Tariska Gábor, Csordás Ferenc, Izsó Antal, Kaarkó Gyuláné, Izsó Gyula, id. Szentmiklósy József, Rácz András, özv. Vámos Andrásné, Kovács Ferenc, Amaczi Lajos, Marincsák János, Rezes János, Szabó Pál, özv. Pásztor Lajosné, özv. Vig Józsefné, Szentmiklósy Pál, ifj. Deák János, Koncsol István, ifj. Halász József, Horkay Lajos, Czinu Istvánné, özv. Lukács Jánosné, özv. Szalay Mártonné, Varga Ferenc, Hegedüs Kálmán, Vincze Juditka, Bálint István, Bányácski Ferenc, ifj. Tóth Lajosné, özv. Matusz Pálné, Péter Lajos, Takács Bertalanné, Orosz András, Benkő Imre, Kertész Mihály, Daróczi József, id. Tóth Sándor, id. Deák Lajos, özv. Dagonya Istvánné, Toronyi Lajos, Izsó Erzsébet, Toronyi Margit, özv. Czető Andrásné, Tutkovics Mihály, Doktor Györgyné, Czinu István, Andricsák György, Malom Ádám, özv. Deák Istvánné, Varga István, Herman Miklós, Marosi Károly, Ferge Miklós, Hodán Péterné, Balogh Ferenc, Fazekas József, Szabó János, Tóth Ferencné, Latkovics János és n., Szentmiklósy Albert, Cseresznye István, Kovács István (Chapin St.), Orosz Aladár, Tóbiás Ferenc, Bodnár István, Hudacskó Józef, Kucsma Béla, Dudás István, Simon Sándor, Stumpf Mihályné, özv. Pásztor Lajosné, Kaczár Györgyné, Cseresznye Jolán, Cseresznye István, Marincsák János, Belenczky Gyula, Nagy Ferencné, Czók Mihályné, Tóth Imre, özv. Deák Józefné, Doktor Györgyné, Lévay Lajos, özv. Da-

Alapittatott 1907. **Perth Amboy.** **Telephone 4-0801**

CSIPŐ LAJOS

Minekután több mint egy negyed évszázadon keresztül ugy a jó, mint a rossz világban, valamint békés és háborus, sőt még a jelen depressziós időkben is becsületesen megállotta a helyét és a NAGY AMERIKAI üzleti világban egyik legmegbizhatóbb:

Pénzküldő, hajójegy, biztositás és ingatlanforgalmi ügynöknek bizonyult.

Mindazok önnön maguknak teszik a legnagyobb szivességet, akik ügyes-bajos dolgaik elintézésével ezt a megbizható céget bizzák meg.

CIME: 477 STATE ST., PERTH AMBOY, N. J.

gonya Istvánné, özv. Lukács Jánosné, Tóth László, Tóth Lajos, Tóth Imre, Kovács István (Chapin St.), Balogh Ferenc, Marosi Károly, Mitruska Jánosné. $0.50: Mató Pálné, Katkó István.

Phoenixville, Pa. $25.35: Ref. Egyház.

Pittsburgh, Pa. $121.32: Pittsburghi és Vidéki M. Egyházak és Egyletek Nagybizottsága. $30.00: Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet. $15.00: Ifj. Estu János. $10.00: Dr. Gömöry Sámuel. $9.50: Varga Lajos lelkész. $5.00: Verhovay Egylet 34. fiókja, Expert Printing Co., Fiók Albert és n., Csizy József és n. $3.00: Mészáros Ferencné, Jászay Istvánné, özv. Balla Györgyné. $2.00: Hibó Jánosné, Révész Kálmánné, Téglássy Pálné, Katherin Lawless. $1.00: Kiss Andrásné, Estu János, Estu András, Füstös Józeefné, Mészáros Sándor, id. Estu Jánosné, Bencze Jánosné.

Portage, Pa. $25.00: Ref. egyház.

Pocahontas, Va. $7.50: Verhovay Egylet.

Pricedale, Pa. $40.75: Ref. egyház.

Poughkeepsie, N. Y. $2.25: Kósa Andrásné. $1.00: Hámory Róbert. $0.50: Somogyi Józsefné. $0.25: N. N.

Raymondsville, N. Y. $2.00: Orosz András, Orosz Andrásné.

Red Dragon, W. Va. $1.00: Ragályi Jánosné.

Richmond, Ind. $1.00: Kovács József és neje, Schwartzkopf Ferenc.

Roebling, N. J. $4.36: persely. $2.00: Fazekas Lajosné. $1.00: Szakács József, Nagy József, Kiss Jánosné, Kun András és cs., Csipkés András, Csögi Miklós. $0.50: Tamás Jánosné, Csanyi András, id. Ács György.

Roseton, N. Y. $1.00: Váczi Ferenc, Körmöndi Andrásné, Bereczki Józefné, Kurucz István, Rosner Lajosné, Bányácski Albert és n., Bányácski István és n., Bányácski Julia. $0.50: K. Nagy József. $0.50: kisebb adományok.

Que Creek, Pa. $0.50: Beluscsák János.

Scranton, Pa. $15.00: Vajda István és n.

South Bend, Ind. $25.00: Ref. egyház. $10.00: Barna János. $1.00: Novotni Lajos.

So. Norwalk, Conn. $10.00: Ref. Nőegylet. $7.20: névtelen adomány és persely. $7.00: Tóth Béla lelkész. $3.00: Czakó István, Lévay Béla. $2.00: Kéry József, Dókus Gábor lelkész. $1.00: Kállay Imre, Bányász Jánosné, Fóris János, Mrs. Mary Gál, Balogh Ferenc, Gál István, Zsóka József, Mrs. Julia Hadik, Kovács Béla, Eszenyi József, Eszenyi Kálmán, Domokos István, Horváth József, Novák Lajos, Knácz Mihályné, Hutkai András, ifj. Kurimay Gábor és n., özv. Bártfay Józsefné és leánya, Kurenczki János, Jóczik Ferencné, K. Jobbágy István, Horváth Gábor, Nagy Istvánné, Molnár Dánielné, Kvancz Jánosné, Soltész Istvánné. $0.60: Tóth Illés. $0.50: Tóth István, Sontra István, Kovács Jánosné, Imri Józsefné, Varga Józsefné, Serke Pálné.

Springdale, Pa. $1.00: Novák Lajos lelkész.

St. Louis, Mo. $7.00: Taschler József és neje. $5.00: Horváth Leó. $4.51: Katholikus egyház gyüjtése. $4.00: özv. Gillisán Mózesné, Almássy Lajos

TOTTENVILLE LUMBER YARD
mindenféle
épitkezési anyagok gazdag raktára.
JOSEPH SEEMANN
és
FILIMON MIKLÓS
tulajdonosok.
315 YETMAN AVENUE,
TOTTENVILLE, NEW YORK.

Phone: Passaic 4332
JOSEPH T. BIZUB
TEMETKEZÉSI INTÉZETE.
Temetéseket jutányos áron vállal.
205 Third Street, Passaic, N. J.

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ
A TETTRE VÁLTOTT MAGYAR SZÁNDÉK
AMERIKAI ALKOTÁSA.
BENKŐ AMBRUS & COMPANY
MÉSZÁRSZÉKE ÉS
FÜSZERKERESKEDÉSE
Elsőrendü friss élelmiszerek.
Szives magyar kiszolgálás.
Tel. South Chicago, 0586.
8528-30 Mackinaw Ave.,
South Chicago, Ill.

és neje. $2.00: Káldor Kálmán. $1.00: Langspiegel cs.

Stamford, Conn. $10.00: Ref. egyház. $7.32: persely. $5.00: Hagymássy András, Kozma Ferenc.

Terre Haute, Ind. $5.00: Csernay István és neje, Ugi Gyula és neje. $3.00: Aczél Sándor és neje. $2.00: Barát János és neje, Mitró István és fia, Szóták György és neje, Koszkó Sándor és neje. $1.00: Majsza János és neje, Gáll Dezső, Lapsánsky József és neje, Rozgonyi István és neje.

Toledo, Ohio. $74.00: Ujlaki Ferenc lelkész. $47.00: Molnár István. $22.00: kisebb adományok. $15.00: Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet. $5.00: Dr. Marcus László, ifj. Molnár István, Bacsó Béla. Bacsó Pál, Molnár Józsefné. $2.00: Harsányi Istvánné, Balázs Erzsike, Varga Gyula, Nagy István. $1.50: Oláh Juliska. $1.00: Komáromi Erzsike, Novák János, Bacsó Pál, Bacsó Béla, Fortuna József, Kosztyu Károly, Kolubár Imréné, Oláh Juliska, Kévés Pál, Csobádi Jánosné, Komáromi Erzsike, Weizer Zsigmond, Boldog Bálint, Fischer János, Tóth János, Szalona Ilonka, Matány József, Bellencs Demeter, Balázs Erzsike, Bertók Gyula, Lőrincz József, Varga Berti, Stefán Andrásné, Snyer András, Packó János. $0.50: Kiss Mihály, Zsigrai József, Szabó István, Bertók Károly, Molnár József, Olexó István, Nagy Károly, Holló József, Molnár András, Mező József, Orosz István, Bartha Gáborné, Nagy József, Boros Bertalan, Kozma Zsigmond, Farkas Mihályné, Horváth István, Monoki János, Gáspár Vince, Kardos Imréné, Potoczki József, Bertók Károlyné, Darmó Istvánné, Materni János, Szabó István, Mrs. Dale Lovelace, Mészáros János, Bistai János, Demeter József, Papp Imre, Packó József, Orosz Mihály, Buzsinszki András, Fábján Dénes, Kaduk Imre, Varga József, özv. Ákos Jánosné, Mártha József, B. Tóth István, Nagy János, Fodor Józsefné, Virág János, Kanócz János, Tobák János, Molnár János, Csontos István, Árvay János, Logeza Sándor.

Tonawanda, N. Y. $5.00: Lorántffy Zs. Egylet. $3.80: persely. $1.00: Mrs. Julia László, Mrs. M. Koncz, Mrs. G. Biriky. $0.50: Mrs. Sachuk.

Towsend-Smyrna-Clayton, Del. $10.00: Virág Sándor. $5.00: Mosoly György. $4.34: Orosz János. $1.00: Virág Mária, Virág József, Drenchán Miklós, Csombók Sándor.

Trauger—United, Pa. $5.00: Janiga József és neje. $2.00: Rusznyák Andrásné, Gergő Péterné. $1.00: Szabó Andrásné, id. Suba Ferenc, ifj. Suba Ferenc, Szallár Ferenc, Szallár Ilona, Lengyel János, Jesó János. $0.50: Kovács B. Miklósné, persélypénz.

Trenton, N. J. $10.00: Lorántffy Egylet, N. J. M. E. Egyesülete. $3.00: Kovács Emilia és Gizella.

Vintondale, Pa. $2.00: Farkas István. $1.00: Gulyás István, Hunyady László lelkész, Medvigy Györgyné, Tóth Károlyné.

Warren, Ohio. $0.50: Szabó Bálint.

West Leisenring, Pa. $1.00: Holló János.

Whiting, Ind. $2.00: Vasárnapi Iskola, Ifjusági Egylet. $1.00: Pavló Andrásné.

Wilson, Pa. $2.00: F. Nagy István.

COMPLIMENTS

OF

THE SOUTH NORWALK

TRUST COMPANY

SOUTH NORWALK,

CONNECTICUT

TOLEDOBAN

KIGYÓSSY ISTVÁN

EGYEDÜLI MAGYAR

TEMETÉSRENDEZŐ

2001 CONSAUL STREET,

TOLEDO, OHIO

Ambulance szolgálat.

Woodbridge, N. J. $20.75: Ref. egyház. $1.00: Malom Ádám.

Youngstown, O. $30.00: Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet. $20.00: Borsy Kerekes György lelkész. $5.00: Neményi Miklós György, Márton Györgyné. $3.00: Laky Zsigmond lelkész. $2.00: özv. Varga Istvánné. $1.00: Steiner Izidor, Laky Zsigmond lelkész, Laky László, Demény Ferenc, Balogh Balázs, Ráti János, Bende Ferenc, id. Tóth István, Demény István. $0.50: Varga Ödön, Demjén Ferenc.

II. TARTÁSDIJBÓL.

$400.00 Molnár gyermekekért Painesville, O. $390.00 Gáll gyermekekért, $250.00 Balogh gyermekekért, $184.00 Hajdu gyermekekért, $150.00 Kovácsy Kálmánért, $135.00 Gulényi Eleonért, $125.00 Kovács Áron gyermekeiért, $105.00 Restli Istvánért, $75.00 Takács Lajosért, $67.50 László gyermekekért, $35.00 Balogh Jolánért, $29.75 Amaczi Jánosnéért, $25.00 Varga Lajosnéért, $20.00 Molnár János gyermekeiért, $15.00 Vasváry Ödönnéért, $15.00 Nánássy Erzsébetért, $10.00 Dr. Wollitzer Gyuláért és Papp Gézáért.

III. AZ AMERIKAI M. REF. EGYESÜLETTŐL.

$7,629.85. Havi átutalás, tandijsegély (az $1,500.00 rendkivüli segélyt is beszámitva.)

IV. FARMI BEVÉTELEKBŐL.

$1.50 apaállat használata, $50.00 eladott lóért, $15.39 árvaatyától eladott terményekért, $134.50 eladott maalcokért, $1.00 Tusay M.-tól, $1.00 Irwintől, $7.00 Turfa Sándortól, $0.50 Krivulka Károlytól, $2.90 Dienes Barnától, $50.00 Colemantól, $2.00 Millertől, $285.00 Ref. Egyesülettől táborozási ellátásért, $7.50 nyug. árvaatyától, $54.00 Nőegyletek konferenciáján ellátásért regisztrálásból, $3.60 Varga Lajostól, $2.70 Fiók Alberttől, $1.00 Balogh Istvántól.

V. NAPTÁRHIRDETÉSÉRT.

$30.00: Hazelwood Saving Bank. $20.00: Kováchy M. György, Kisinger. $15.00: Vascsak, So. Second Coal, Stevenson and Benko, L. Csipő, Amboy Furniture, Mechanic Trust Co., Reshán István, Hennesey, Darago Bros., Hornberger, Liberty Engraving, Expert Printing Co., F. Uhlrik and Son. $10.00: Tenkely János, Carteret Bank, J. Lesko, Zahorán, S .Bizup, Lig. Pharmacy, Lowenstein, Gaskin, Kigyóssy I., Raymund, Teleky, Weaver, West End Furniture Co., Weller, Chesterfield Florist, Bridgeport Bottling, Berney, Fodor Gyula, Edward, Crescent Studio, North End Coal, Németh Péter, Westmoreland Grocery, Mitruska János, Jakab undertaker, Gowan undertaker, Fele Packing Co., Ligonier Hotel, A. A. Yerga, R. Martin. $7.50: Standard Typewriter Co. $6.00: Gyarmathy József. $5.00: Greensburg Produce, Boros Music Store, A. White, Ancient Order, Varga Imre, Weiss Dpt., Krejci Drug Store, Dr. Nowak, Keresztury Károly, American Bottling, Robb, Demetcky, Felkó,

E. BARÁTH-nál

IMPORTÁLT DOLGOK ÉS HÁZIASAN KÉSZITETT KOLBÁSZ ÉS DARÁLT MÁK KAPHATÓ.

25 LEXINGTON AVE.,

SO NORWALK, CONNECTICUT

COMPLIMENTS

OF

JOSEM

DEPARTMENT STORE

1 Bouton Street,
South Norwalk, Conn.

SZIVÉLYESEN KÖSZÖNTI AZ ÁRVAHÁZAT

LÉVAY BÉLA

151 So. Main Street,
South Norwalk, Conn.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

HUDÁK JÁNOS ÉS FIA

HÁZFESTŐ ÉS SZOBA PAPIROZÓ

Husz év gyakorlattal szakmámban bármely munkát a legszebb és a legmodernebb kivitelben pontosan elvégzek. — Elsőrendü festék — legdivatosabb fali papir. Árlejtés a legmérsékeltebb árak mellett.

43 TAYLOR AVE.
SOUTH NORWALK, CONN.
Telephone 346.

Kiss L., Dr. Csema, Risko J., Fazekas, People's Bottling, Tóth Gyula, Sebestyén J., Demmler and Schenck, Roth Store, Barna, Bugy D., Agócs F., Rózsa Virág, Rich M., French Str. Prov., Katz Store, Josem, Czakó, E. Baráth, Dr. Váczy, McGuan, Krohman.

VI. NAPTÁROKÉRT.

$40.00: south norwalki egyház. $35.00: clevelandi első egyház. $27.00: homesteadi egyház. $25.00: perth amboyi független egyház. $22.00: loraini egyház. $17.50: chicago-burnsidei egyház. $17.00: youngstowni független egyház. $16.00: daytoni egyház. $15.00: mckeesporti első egyház, brownsvillei egyház. $13.50: columbusi egyház. $12.50: east chicagoi egyház, cartereti független egyház, buffaloi westsidei egyház, bridgeporti state streeti egyház, Dudás Sándor, detroiti független egyház. $12.00: első buffaloi egyház. $10.50: bridgeporti első egyház, toledoi egyház. $10.00: alphai egyház, new brunswicki első egyház, fairfieldi egyház, Balázs Menyhért, jolieti egyház, martinsferryi egyház. $9.50: garyi egyház. $9.00: springdalei egyház, new yorki független egyház. $8.50: trentoni független egyház. $7.50: franklini egyház, cantoni egyház, new yorki első egyház, daisytowni egyház. $6.50: alliancei egyház. $6.00: wallingfordi egyház, bethlehemi egyház, youngstowni I. egyház. $5.76: tonawandai egyház. $5.50: lackawannai egyház, leechburgi I. egyház, woodbridgei egyház. $5.00: whartoni egyház, peekskilli egyház, kreischervillei egyház, yonkersi egyház, perth amboyi Kálvin János egyház, east st. louisi egyház, pittsburghi egyház, los angelesi egyház, vintondalei egyház, so. bendi egyház, aurorai egyház, beaverfallsi egyház, scrantoni független egyház. $4.28: akroni egyház. $4.00: fairporti független egyház, windberi egyház, Jaczkó János, throopi egyház, Tukacs Gedeon. $3.50: Ihó István. $3.00: Vertetics Péter, Trilla Ferenc, ellwood cityi egyház, mckeesporti független egyház. $2.75: Vajda Sándor. $2.50: hammondi (La.) egyház, milwaukeei egyház, Lengyel János, Fekete Lajos, Bagaméry András, Ref. Egyes. 215. osztálya, Szabó Lajos, Reikhardt János, Ref. Egyesület 235. osztálya, Papp József, leechburgi független egyház, Danch Mihály, Krajnyik József, Czapp József, nilesi egyház, Papp János, Takács János, Ref. Egyesület wyandottei 163. osztálya, Gallay Géza, Törös Mihály, Papp János, Szabó Bálint, donorai független egyház, Szabó Balázs, Nagy Dániel, bartoni osztály, Hadnagy Mihály, Bányácski István, Drenka János, Ref. Egyesület bucyrusi osztálya. $2.00: H. Béres István, Ref. Egyesület 169. osztálya. $1.50: Balogh Gábor, 147. osztály. $1.37: so riveri ref. egyház. $1.00: Dobos Pál, Egyesület springdalei osztálya, daisytowni osztály, Kalassay Sándor ny. árvaatya, Balogh Lajos, Gelencsér József, Harsányi Ignác, Beluscsák János, Szarka Ferenc, Kornya Tivadar, Jordán Dániel, Olexa István, Verba Sándor, Csonka Ferenc, Mihók András, Ref. Egyesület 40. osztálya, Demeter László, Riczkó István, Jesó János, Ref. Egyesület palmertoni osztálya,

A. W. KISINGER

a magyarság kedvelt

BALZSAMOZÓ, AMBULANCE, TEMETKEZÉSI VÁLLALATA.

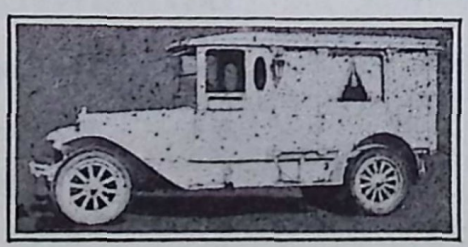

HIGH STREET, SOUTH BROWNSVILLE, PA.

Phone 77-J.

Tulák Pál, Harilló István, Verhovay 207. fiókja, Mattó Dániel, Meiczinger Mátyás, Ref. Egyesület 25. osztálya, Sipos Miklós, Borszik Lajos, Somy Zsigmond, Demeter Gusztáv. $0.75: Szabó István. $0.65: Verhovay 102. fiókja. $0.50: Ref. Egyesület 78. osztálya, Melegh Gyula lelkész, Molnár István, Mrs. Molnár.

VII. SORSOLÁSI JEGYEKBŐL.

$3.75: a wallingfordi, jolieti, leechburgi első, youngstowni független, brownsvillei, fairporti első, loraini, perth amboyi független, throopi, bridgeporti state streeti, vintondalei, cartereti független, columbusi, detroiti első, pittsburghi, so. norwalki, new brunswicki első, new yorki független, alphai egyházak. $3.25: tonawandai, springdalei, daisytowni egyházak. $2.50: woodbridgei egyház. $2.00: akroni egyház. $1.25: aurorai, toledoi, martinsferryi, flinti, johnstowni, new brunswicki somerseti, fairfieldi, new yorki első, nilesi, duquesnei független, clevelandi első, so. riveri, bethlehemi, detroiti független, clevelandi westsidei, roeblingi, youngstowni első, whartoni, philadelphiai első, peekskilli, east chicagoi, so riveri, donorai független, franklini, philadelphiai független, garyi, buffaloi első, cantoni, passaici, youngstowni első, pocahontasi, homesteadi, perth amboyi Kálvin, mckeesporti első, phoenixvillei, windberi, coatesvillei, daytoni egyházak.

VIII. ORGONÁRA.

$15.00: Tóth Mihály. $5.00: Kalassay Sándor ny. árvaatya, Kalassay Sándorné, Kalassay Sárika, Kalassay Margit, Kalassay Károly, Nánássy Lajos, Nánássy Lajosné, $3.00: Szopó József, özv. Balla Györgyné. $2.00: ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Irén, Nánássy Marian, Nánássy Vilmos, Nánássy Raymond, Nánássy Kálmán, Fiók Albert. $1.00: Tarpay Károlyné, Gacsályi Imréné, Nagy Miklós, Lénárt András, André István, B. Tusay Mihály, özv. Kozora Jánosné, Hinter Ferenc, ifj. Toboz István, N. N.

IX. IRATTERJESZTÉSBŐL ÉS ISKOLAI KÖNYVEKBŐL.

$22.60: youngstowni független egyház. $10.00: detroiti független és east st. louisi egyházak. $8.00: detroiti első egyház. $7.20: daytoni egyház. $.700: buffaloi westsidei egyház. $5.00: toledoi, nilesi, middletowni egyházak. $4.60: cartereti egyház. $4.00: Radácsy Sándor lelkész. $3.00: new yorki független, daisytowni, phoenixvillei, fairporti egyházak. $1.00: homesteadi egyház, Balogh Julia.

X. BIZTOSITÁSBÓL.

$20.52: compensation Nagy Miklósért. $500.00: Prudential csoportbiztositás Fischer Pál után. $67.85: osztalék Prudential csoportbiztositásért. $32.00: Pittsburghi és Vid. M. Ref. Betegsegélyző Egylet Nagy Miklósért. $1.60: osztalék Metropolitántól Pakusza Pál után.

A legjobban felszerelt
MAGYAR NYOMDA
DETROITBAN
A RAPID PRINTING CO.
NYOMDÁJA
7911 W. JEFFERSON AVE.
DETROIT, MICHIGAN
Vinewood 2-0414.
FODOR GYULA,
tulajdonos.

Phone: Aberdeen 0280-0281
Élő plánták és
vágott virágok legnagyobb
választékban
CHESTERFIELD FLORIST
a magyarság kedvelt virágárusa.
Megrendeléseket házhoz
szállitunk.
9101-7 Cottage Grove Ave.
Chicago, Ill.
E. C. DALLOZ

XI. VEGYES BEVÉTELEK.

$197.98: átutalás egyesületi pénztárosnak. $6.50: telefonhasználatért. $10.00: szemorvosnak Mrs. Kolentus. $2.00: biztositás Mrs. Kolentus. $5.40: utiköltség morgantowni egyháztól. $2.00: utiköltség uniontowni egyháztól. $5.00: cartereti nőegylettől cutkészitésért. $11.01: adótöbblet visszatérités. $6.50: óvatolt check második bevételezése. $2.50: elszámolás Kalassay Sándor ny. árvaatyától. $8.24: többletvisszatérités Prudentialtól. $6.66: utiköltség Orosz Jánostól. $6.66: Mosoly Györgytől utiköltség. $12.14: utiköltség Pásztor Jánostól. $124.00: bérlet Dr. Wollitzertől. $20.00: Tarpay Károlynétól fizetéstöbblet visszatérités. $7.15: utiköltség Baksa Lajostól. $1.43: biztositásért Kántor Bélától. $7.20: Hajdu Jánostól biztositásra és ruhára. $2.40: Csombók Sándortól biztositás. $3.00: Balogh Jánostól biztositás és ruha. $9.25: árvaatyától biztositási többlet. $28.00: visszatérités McCray Refrigerator Co.-tól. $10.00: utiköltség Gulényi Eleonorért.

B. KIADÁSOK.

I. 1932 JANUÁRI KIADÁSOK.

Lancaster Trust Co.-ban zárlat alatt $229.00. Árvaatyának árvák, aggok biztositásáért, utiköltség, naptárexpediálás és vegyes kiadás fejében $155.01, Standard Typewriter Co.-nak számoló gépért $58.00. Peoples Gas Co.-nak dec. gázért $45.00. West Penn Power Co.-nak villanyért $62.27. Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $56.20. Átutalás kicserélése lancasteri bankkal $197.98. Fizetésekbe: Gacsályi Imréné $40.00, Nánássy Kálmán $90.00, Tarpay Károlyné $50.00, Tóth Mihálynak $70.00. David L. Hillnek festékért $34.55, J. W. Richardsnak farmbérlet $58.33, Wilpen Transp. Co.-nak utiköltség $9.00, Standard Tipewriter Co.-nak javitásért $2.25, D. H. Robbnak villanykörtékért $3.61, McDowalnek kovácsmunka $42.40, Walter Salingnek vegyes dolgokért $2.90, Wellers Hardwarenek anyagért javitáshoz $10.60, Ed. Grombachnak szijjártó munka $2.75, Vance Bakery kenyérért $68.47, Lig. Pharmacynek gyógyszer $6.01, Fowlersnek plumber munkáért $68.10, Clifford hajnyirás $6.75, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $47.61, Cliffordnak tandijba $36.25, Kalassay Sándor ny. árvaatyának tulfizetés visszatérítése $8.00, Lig. Nat. Bank váltóra kamat és törlesztés $147.00, Bell Tel. Co.-nak telefon $15.36, Herd Assoc. tehénvizsgálat $22.50, Peoples Gas Co.-nak gáz jan. $38.40.

1932 JANUÁRI ZÁRLAT.

Áthozat 1931-ről	$	925.00
Januári bevétel		1,662.21
Összes januári pénzforgalom	$	2,587.35
Kiadás januárban		1,685.20
Áthozat februárra	$	902.15

Phone. Passaic 2-6363

MICHAEL J. ÉLIÁS

TEMETÉSRENDEZŐ.

Szomoru esetben forduljon hozzám.

Előzékeny kiszolgálás.

OKLEVELES BALZSAMOZÓ.

116 Third Street, Passaic, N. J.

DR. VARGA MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA.

Nálunk kaphat minden néven nevezendő ó-hazai gyógyszert, amely megrendelésére frissen készül ó-hazai anyagokból és ó-hazai receptkönyv szerint.

Forduljon hozzánk bizalommal

Dr. Varga György, tulajdonos

Aranyéremmel kitüntetett okl. gyógyszerész. Uj cimünk: 906 So. Broad St., harmadik ajtó a Beatty St. saroktól.

Telefon: 2-8920. TRENTON, N. J.

Perth Amboy Ornamental Iron Works,

VELIKÁN DEMETER, tulajdonos.

Minden gép- és kovácsmunka, autójavitás.

51—53 FAYETTE ST., PERTH AMBOY, N. J.

Nappali tel.: P. A. 4-1546.

Este: New Bruns. 1301-R. 2.

Greater New York Bottling Co.

487 Lindley Street,

Bridgeport, Conn.

Mr. Klein, tulajdonos.

Tel. 3-5358

II. 1932 FEBRUÁRI KIADÁSOK.

Fillman Co.-nak ruháért $39.60, Parke Co.-nak füszerért $5.34, R. Martinnak $18.20, Darr Co.-nak épitkezési anyag $43.04, Westmoreland Groc. Co.-nak füszerért $107.64, Expert Printing Co.-nak nyomtatvány $43.87, Greensburg Produce Co.-nak élelmi szer $5.50, Crescent Studio fényképekért $42.00, Hornberger tüzbiztositás $84.75, McCloy Co.-nak irodai kellékekért $2.65, West Penn Power Co.-nak villanyért $62.97. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Tarpay Károlynénak $50.00, Nánássy Kálmánnak $90.00, Tóth Mihálynak $70.00, árvaatyának biztositásért, utiköltségért és vegyes kiadásokért $136.10, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $64.60, J. W. Richardsnak farmbérlet $58.33, Miller and Biggnek ágyakért $46.67, Vance Bakerynek kenyérért $65.51, D. H. Robbnak villanykörtékért $3.75, Knoxnak szénért $61.20, Expert Printing Co.-nak nyomtatványért $8.75, Westmoreland Grocerynek füszerért $119.99, Hoffernek tyukeledel $15.75, Demmler and Schenknek edényért $14.31, Alex. Mellvillenek kamat $60.00, Nat. Biscuit Co.-nak élelmiszer $10.58, Darr Co.-nak épitkezési anyag $12.55, Dr. Johnsonnak orvosi szolgálat $52.25, Geo. Edwardsnak tüzbiztositás $67.80, McCloy Co.-nak irodai berendezés és kellék $20.35, Odessa Hornernak adó $396.02, Lig. Water Worksnak vizadó $17.45, Bell Tel. Co.-nak telefon $11.38, Lig. Pharmacának gyógyszerért $2.25, Stewart Bros.-nak cipőért $22.05, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $51.92, Lig. Nat. Banknak aggmenházi lakó utiköltsége $35.00, Ref. Egyesületnek tőkekamat törlesztés $700.00, megóvatolt check $10.00, Peoples Gas Co.-nak gáz febr.-ra $33.00.

1932 FEBRUÁRI ZÁRLAT.

Áthozat januárról	$ 902.15
Februári bevétel	2,461.24
Összes februári pénzforgalom	$ 3,363.39
Februári kiadás	2,876.87
Áthozat márciusra	$ 486.52

III. 1932 MÁRCIUSI KIADÁSOK.

West Penn Power Co.-nak villany $50.97, Bell Tel. Co.-nak telefon $18.01, Nat. Biscuit Co.-nak élelmiszer $1.62, L. H. Parke Co.-nak füszerért $20.35, Taylornak javitási munka $13.88, J. W. Richardsnak farmbérlet $58.33. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Nánássy Kálmánnak $90.00, Tarpay Károlynénak $40.00, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $56.00, árvaatyának folyókiadásokba $136.10, Vance Bakerynek kenyérért $68.50, McCloy Co.-nak irodai kellékekért $14.40, Hartzfeldnek orgonajavitás $25.00, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $54.19, Lowensteinnak ruháért $5.87, Ref. Egyesületnek tőkekamattörlesztés $350.00.

1932 MÁRCIUSI ZÁRLAT.

Áthozat februárról	$ 486.52
Márciusi bevétel	1,877.12
Összes pénzforgalom márciusban	$ 2,363.64
Kiadás márciusban	1,119.72
Áthozat áprilisra	$ 1,243.92

IV. 1932 ÁPRILISI KIADÁSOK.

Árvaatyának biztositás, utiköltség, kis csirkékért, vegyes dolgokért $246.13, Expert Printing Co.-nak nyomtatvány $6.50, J. W. Richardsnak farmbérlet $58.33, D. H. Robbnak villanyszerelő munka $16.95, Hoffernek tyukeledel $22.55, Knoxnak szénért $33.60,

PHONE: 2-5545.

A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!

VARGA IMRE

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME

Elsőrendü képek. Nagyitások. Szinezés és rámázás.

347 GENESSEE ST., TRENTON, N. J.

A PROSVITA ENLIGHTENMENT PRINTING CO.

és Igazgatója

PÜSPÖKI JÓZSEF

szeretettel köszönti a Magyar Református Árvaházat.

611 SINCLAIR STREET,

McKEESPORT, PA.

Tel.: 3183.

A magyar testvéri szeretet Amerikában Ligonier.

KERESZTURY KÁROLY

MÉSZÁRSZÉKE

1501 Linden Avenue,

South Bend, Indiana.

$58.03, Bell Tel. Co.-nak telefon $7.10, Prud. Life Ins. Co.-nak csoportbiztositás $48.15, Norrisnak bondért $12.50.

1932 ÁPRILISI ZÁRLAT.

Áthozat márciusról	$	1,243.92
Áprilisi bevétel		880.15
Összes pénzforgalom áprilisban	$	2,124.07
Kiadás áprilisban		1,629.27
Áthozat májusra	$	494.80

V. 1932 MÁJUSI KIADÁSOK.

Lig. Nat. Bank gyülésköltség $38.00, árvaatyának biztositás, utiköltség, vegyes kiadás $154.62. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Tarpay Károlynénak $40.00, Nánássy Kálmánnénak $30.00, Peoples Gas Co.-nak $42.00, West Penn Power Co.-nak villany $48.57, Murphynak ruhákért $33.90, Mullnak zongorahangolás $9.00, Westmoreland Grocerynek élelmi szerért $103.49, Expert Printing Co.-nak nyomtatványért $66.00, Ligonier Borough vizadó $17.45, Holmes Seed Co.-nak vetőmagért $10.25, Scott Co.-nak berendezésért $14.35, Murray and Dunnak cipőkért $36.15, Greensburg Produce élelmi szerért $3.00, Walter Nicelynak állatért $40.00, McClay Co.-nak irodai kellékért $5.95, Wilpen Trans. Co.-nak gyermekek utuiköltsége $15.00, Bell Tel. Co.-nak telefon $10.41, Lig. Nat. Banknak váltó törlesztés $146.00, Am. M. Ref. Egyesületnek tőke, kamat $350.00.

Smith Marketnek élelmi szerért $22.11, Sweeneynek gazdasági tárgyakért $36.25, McDowellnek kovácsszámla $15.80, Darrnak épitkezési anyagért $36.56, Westmoreland Grocerynek élelmi szer $74.11, Gaskinnek néh. Fischer Pál temetése $198.50, Lig. Pharmacynak gyógyszerért $5.80, Weaver and Sonnak ruháért $29.24. Fizetésekbe: Tarpay Károlynénak $40.00, Gacsályi Imrénének $40.00, Nánássy Kálmánnak $90.00, Tóth Mihálynak $70.00, Kalerd Lab. gyógyszerekért $13.55, Royal Man. Co.-nak gyógyszerekért $11.45, Weltynek élelmi szerért $1.32, Varga Lajos lelkésznek vas. iskolai képekért $3.12, Nicely Co.-nak élelmi szerért $10.20, Nat. Art. Limb Co.-nak müláb javitásért $4.00, Walter Salingnek vegyes $4.85, Ligonier Millnek tehéneledelért $37.30, Weller Hardwarenek magvakért $1.50, Col. Biscuit Co.-nak $3.81, McCloy Co.-nak irodai kellékek $6.90, Shoupnak tüzbiztositásért $44.80, Knoxnak szénért $37.20, Darr Co.-nak épitkezési anyagért $55.30, Vance Bakerynek kenyérért $72.32, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $38.00, Ligonier Boroughnak iskolai tandij $29.00, Walker jogtanácsosnak utiköltség $9.00, West Penn Power Co.-nak villanyért

L. KLEIN FURNITURE CO.

7838 SOUTH HALSTED STREET,

CHICAGO, ILL.

So. Michigan Ave.-n Roselandon levő butorüzletét áttette a fenti cim alá.

A magyarság további támogatását kéri magyar hontfitrsunk.

Nyitva kedden és csütörtökön este is.

ELSŐRENDŰ BUTOROK.

Telefon: VINCENNES 5008.

1932 MÁJUSI ZÁRLAT.

Áthozat áprilisról	$ 494.80
Májusi bevétel	1,010.77
Összes májusi pénzforgalom	$ 1,505.57
Kiadás májusban	1,308.58
Áthozat juniusra	$ 196.99

VI. 1932 JUNIUSI KIADÁSOK.

Fizetésekbe: Tóth Mihálynak két hónapra $140.00, Orosy Józsefnek $15.00, Nagy Péternének $35.00, Gacsályi Imrénének $40.00, Nánássy Kálmánnénak $30.00, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $54.34, Dr. Johnsonnak orvosi szolgálat $50.00, Vance Bakerynek ápr. kenyérért $80.64, Peoples Gas Co.-nak $28.80, West Penn Power Co.-nak villanyért $44.72, Kingston Brick Co.-nak tégláért $13.00, McCray Co.-nak hütőkészülékért $75.00, árvaatyának biztositás, gyermekek és árvaatya utiköltsége, vegyes kiadások $184.12, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $47.00, J. W. Richardsnak farmbérlet $58.33, Vance Bakery kenyérszámla május $63.23, Bell Tel. Co.-nak $27.41, Barrnek költésért és kacsaeledel $10.00. Ref. Egyesületnek tőke-kamatba $700.00.

1932 JUNIUSI ZÁRLAT.

Áthozat májusról	$ 196.99
Juniusi bevétel	1,697.93
Összes pénzforgalom juniusban	$ 1,894.92
Kiadás juniusban	1,703.19
Áthozat juliusra	191.73

VII. 1932 JULIUSI KIADÁSOK.

Procter and Gamblenek mosó porért $13.41, Weltynek függönyökért $12.50, Smith Co.-nak berendezésért $9.00, Frielnek állatorvosi szolgálat $33.00, Parknak élelmi szerért $24.31, Knoxnak szénért $20.40, árvaatyának biztositás, gyermekek és árvaatya utiköltsége, farmi befektetés $164.80. Fizetésekbe: Orosy Józsefnek $20.00, Gacsályi Imrénének $36.00, Nagy Péternének $36.00, Nánássy Kálmánnénak $27.00, Tóth Mihálynak $50.00, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $51.14, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $38.00, Dr. Johnsonnak orvosi szolgálat $50.00, Peoples Gas Co.-nak $22.80, West Penn Power Co.-nak villany $45.79, D. Hillnek papirozás $20.0, D. H. Robbnak villanyszerelés $36.08, Bell el. Co.-nak $14.05, Nat. Biscuuit Co.-nak $12.51, Darr Co.-nak épitkezési anyagért $61.34. Greensburugh Produce Co.-nak élelmi szerért $9.20, Hoffernek tyukeledel $34.60, Westmoreland Grocerynek élelmi szer $164.45, Vance Bakerynek kenyérért $64.27, Nauglenak krumpliért $8.00, J. W. Richardsnak legelőbérletért $40.00, Nat. Art. Limb Co.-nak mülábra első részlet $50.00, McDowelnek kovácsmunuka $17.00, Lig. Pharmacynak gyógyszer $26.03, Ref. Egyesületnek tőkekamat $360.00, federal reserve tax $0.80.

1932 JULIUSI ZÁRLAT.

Áthozat juniusról	$ 191.73
Bevétel juliusban	1,558.36
Összes juliusi pénzforgalom	$ 1,750.09
Kiadás juliusban	1,572.48
Áthozat augusztusra	$ 177.61

VIII. 1932 AUGUSZTUSI KIADÁSOK.

Odessa Hornernek adó $315.01, Gaskinnak utiköltség $3.00, Barronnak jégért $14.00, árvaatyának biztositás, utiköltség és vegyes kiadások $150.47, Smith Marketnek élelmi cikkért $4.00, Pipernak plántákért $5.00, Weavernek ruha $23.84, Fowlernek plumber munka $36.29, Grombachnak szijjártó munka $3.40, Ligonier Millnek tehéneledel $28.30, Knoxnak szénért $12.00, Cons. Press Co.-nak hirdetés $3.25, Weller Hardware magokért $12.10, Salingnek vegyes kiadások $3.00, Latrobe Laundry mult évi rosás $38.28, W. Schellnek vető mag $32.29, Hillnek papirozás $24.25, Sweeneynek gazdasági szerekért és mészért $55.00, Weltynek élelmi szer $1.10. Ramseynek tüzbiztositás $95.40, McCloy Co.-nak irodai kellékek $10.10, Westmoreland Herd Ass. tehénvizsgálat $22.50, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $51.42, Westmoreland Grocery Co.-nak élelmi szer $164.62, Rigó Jánosnak fürdőszoba $151.75, Expert Printing Co.-nak levélért $5.75, Darr Co.-nak épitkezési anyagért $183.85. Fizetésekbe: Gacsályi Imréné $36.00, Nagy Péterné $36.00, Orosy József $20.00, Nánássy Kálmánné $27.00, Tóth Mihálynak $50.00, Peoples Gas Co.-nak $22.80, McCray Refr. Co.-nak hütőkészülék $28.00, Lig. Dairy Co.-nak tejért táborozáskor $18.00, Ramseynek baleset biztositás $13.00, Darrnak épitkezési anyagért $90.57, Ankneynek toilettisztitás $22.40, Vance Bakerynek kenyérszámla $82.50, Lig. Pharmacynak gyógyszer $12.25, McDowellnek kovácsszámla $20.35, Bell Tel. Co.-nak $24.03, J. W. Richardsnak legelőbérletért $40.00, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $28.00, West Penn Power Co.-nak villanyért $53.46, Melvillenek kamat $60.00, Ref. Egyesületnek tőkekamat $340.00, Nat. Artificial Co.-nak mülábjavitás $5.00, Hoffernek csirkeeledel $28.15, Chrisner Motor Co. szolgálatért $2.00.

1932 AUGUSZTUSI ZÁRLAT.

Áthozat juliusról	$ 177.61
Augusztusi bevétel	2,823.74
Összes pénzforgalom augusztusban	$ 3,001.35
Kiadás augusztusban	2,509.48
Áthozat szeptemberre	$ 491.87

IX. 1932 SZEPTEMBERI KIADÁSOK.

Dolge Co.-nak vegyi szerekért $21.00, Lig. Water Worksnak vizadó $17.45, Smith Market élelmi szer $1.38, Friel állatorvosi szolgálat $16.00, Wellers Hardware vegyi szerekért $12.20, Ligonier Millnek

tehéneledel $59.20, D. A. oRbbnak villanyszerekért $10.15, Proctor and Gamble mosópor $12.49, Nat. Biscuit Co.-nak $3.15, Wilpen Trans. Co.-nak szállitás $14.50, Greensburg Produce Co.-nak élelmiszer $13.05, W. Salingnek vegyes $3.50, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $59.57, árvaatyának biztositás, utiköltség, vegyes $101.62, Lig. Nat. Banknak gyülésköltség $37.00, Morrison and Son árvaházi perselyekért $42.02, West Penn Power Co.-nak villanyért $52.72, Peoples Gas Co.-nak $21.60. Fizetésekbe: Nagy Péternének $36.00, Gacsályi Imrénének $36.00, Nánássy Kálmánnénak $27.00, Orosy Józsefnek $20.00, Tóth Mihálynak $50.00, Vance Bakerynek kenyérért $50.78, Nat. Art. Limb Co.-nak mülábért II. fizetés $15.00, Lig. Valley R. R. Garda gyermekek utiköltsége $18.32, Baldwin szemorvosnak $10.00, J. W. Richards legelőbérlet $40.00, Bell Tel. Co. $12.48, Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $58.14, Lig. Valley R. R. kőszállitás $20.69, Barronnak jégért $48.25, Ref. Egyesületnek tőkekamat $350.00.

1932 SZEPTEMBERI ZÁRLAT.

Áthozat augusztusról	$ 491.87
Szeptemberi bevétel	1,226.26
Összes szeptemberi pénzforgalom	$ 1,718.13
Szeptemberi kiadás	1,291.84
Áthozat októberre	$ 426.29

X. 1932 OKTÓBERI KIADÁSOK.

Ramseynek tüzbiztositás $71.61. Log. Nat. Bank gyülésköltség $37.00, Lig. Nat. Banknak váltótörlesztés $73.75, Expert Printing Co.-nak naptárnyomás $200.00, Peoples Gas Co.-nak $21.00, Varga Lajos lelkésznek ágyakhoz való gummitalpért és vas. isk. leckékért $8.04. Fizetésekbe: Orosy Józsefnak $20.00, Nánássy Kálmánnénak $27.00, Nagy Péternének $36.00, Gacsályi Imrénének $36.00, Tóth Mihálynak $50.00, árvaatyának élelmi cikkért, ruháért, biztositásért, árvaatya és gyermekek utiköltségéért, berendezésért, vegyes kiadásokért $241.36, West Penn Power Co.-nak villanyért $44.02, Bell Tel. Co.-nak $14.34, Vance Bakerynek kenyérért $33.70, R. Martinnak ruháért $69.45, Odessa Hornernak adóba $252.00, Westmoreland Grocerynek élelmi szerért $102.81, J. W. Richardsnak legelőbérlet $40.00, Orosz gyermekek utiköltsége $25.00, Lig. Nat. Banknak váltótörlesztés $48.63, Amerikai Ref. Egyesületnek tőkekamat törlesztésbe $350.00, federal reserve tax $1.14.

1932 OKTÓBERI ZÁRLAT.

Áthozat szeptemberről	$ 426.29
Októberi bevétel	1,945.12
Összes pénzforgalom októberben	$ 2,371.41
Kiadás októberben	2,002.85
Áthozat novemberre	$ 368.56

C. VÉGÖSSZEGEZÉS.

Áthozat 1931-ről	$ 925.00
1932 nov. 1-ig, 10 hónap alatt befolyt	17,142.90
Összes pénzforgalom nov. 1-ig	$ 18,067.90
Összes tizhónapi kiadás 1932 nov. 1-ig	17,699.34
Maradvány nov. 1-én	$ 368.56

Ha 1932 év Karácsony ünnepén nőegyleteink és testvéreink szivök diktálására hallgatva adakoznak a ligonieri Árvaház és Ággmenház javára: deficit nélkül zárjuk az esztendőt!

Az árvák gondozása és nevelése a testvéri szeretet legfontosabb kötelessége.

DR. PETRÁS ANDOR

ORVOS és SEBÉSZ

Telephonok:

Iroda: 2-5846. Lakás: 41454

Iroda:

Chapin State Bank Bldg.

South Bend, Ind.

AZ INTÉZŐ BIZOTTSÁG JELENTÉSE

1932 JANUÁR 27-ÉN.

JELENTÉS

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET ÁRVAHÁZÁNAK ÉS AGGMENHÁZÁNAK 1931. ÉVI MÜKÖDÉSÉRŐL.

AZ ÁRVAHÁZ IGAZGATÓSÁGÁHOZ BETERJESZTI AZ INTÉZŐ BIZOTTSÁG 1932. JANUÁR 27-ÉN, LIGONIERBAN, PA.

Mélyen tisztelt Igazgatóság!

Árvaházunk az 1931. év folyamán julius hó 1-ig id. Kalassay Sándor árvaatya vezetése alatt állott. A jelzett időpontban a vezetést Dr. Nánássy Lajos vette át mint ügyvezető árvaatya, mig id. Kalassay Sándor az Aggmenház vezetője gyanánt müködött tovább.

Velök és mellettök müködött az Intéző Bizottság, melynek tagjai voltak Varga Lajos, Kovács András, Révész Elek és Melegh Gyula. Az Intéző Bizottság havonként tartotta gyüléseit s igyekezett legjobb tehetsége szerint végezni a rája bizottakat. Különös gondját képezte az Intéző Bizottságnak, hogy a konvenció határozata értelmében igyekezzék Árvaházunk fönntartását a lehető legszükebb körre szoritani s a mélyen tisztelt Igazgatóság föladata megállapitani, hogy ez a törekvésünk mennyiben sikerült.

I. A GYERMEKEKRŐL.

1. A gyermekek létszáma.

1931. Január 1-én volt 78. Eltávozott 35. Fölvétetett 15. 1931. December 31-én volt 58. A 15 fölvett gyermek között 4 olyan gyermek van, akiket az örökbe fogadó vagy eltartó szülők visszaküldtek.

Az eltávozott 35 gyermek közül örökbe foogadtatott 5, eltartásba kiadott 3, szülőkhöz hazabocsátott 20, munkát vállalt 5 s a nyomorék otthonban elhelyeztetett 2. Ez utóbbiak közül egy visszaérkezett, mert az Intézetben nem volt üres hely számára. Az örökbe fogadni szándékolt gyermekek közül 3 érkezett vissza, mivel az örökbefogadó szülők a hat hónapi próbaidő alatt az örökbe fogadástól visszaléptek.

2. Statisztika.

A mult év végén bentlevő 58 gyermek neméről, vallásáról, családi állapotáról, ingyenes és fizető voltáról a következő statisztikai kimutatás ad tájékoztatást: Fiu 29, nő 29. Ref. 55, Róm. kath 1, Gör. kath. 1, Baptista 1, Egész árva 21, Félárva 37, Ingyenes 22, Fizet 36.

A gyermekek életben levő vagy elhunyt szülei közül a Református Egyesület tagja volt 31, a Verhovay Segéy Egylet tagja 11, nem egyesületi tag 16.

A fizető gyermekekért részben az életben levő szülők, részben a törvényesen kinevezett gyámok, a gyermekek örökségéből, teljesitik a fizetéseket. Meg kell jegyeznünk, hogy különösen az életben levő szülők igen kicsiny mértékben teszenk eleget fizetési kötelezettségüknek. Kezdettől fogva állandóan szaporodnak az Árvaház ilyennemü követelései, amelynek összege 1931. december 31-én már 5,250.00 dollárra emelkedett s annak tulnyomóan nagy részéhez még csak reménye sem lehet az Árvaháznak. Ezek a követelések állandóan nyilvántartatnak s Intéző Bizottságunknak gondja van arra, hogy a munkaviszonyok javulása esetén azokat behajtani igyekezzék.

A 36 fizetésre kötelezett szülő közül csak 8 tesz eleget fizetési kötelezettségének, mig

a további 28 vagy egyáltalán nem, vagy csak nagyon rendetlenül teljesiti azt.

3. A gyermekek iskoláztatása.

Az 58 gyermek közül elemi iskolába jár 52, high schoolba 1, iskolaköteles koron tul van 2 s még nem iskolaköteles 3.

4. A gyermekek egészségi állapota.

Az 1931. év folyamán kisebb muló betegségektől eltekintve, egy kivételével, mindnyájan a legjobb egészségben voltak. Ezidőszerint egészséges 57 s beteg 1 gyermek. A beteg gyermek Németh Mihály, aki tüdővészben szenved. Mint ilyen, a többiektől teljesen elkülönitve megfelelő gondozás alatt van addig is, amig lehetővé válik szanatóriumban való elhelyezése, amelyre már biztató igéretet kapott az Árvaház.

5. A gyermek biztositása.

Gyermekeink mindegyike biztositva van a Református Egyesület Gyermek Osztályánál. Közülök 54-ért az Árvaház, 4-ért pedig életben levő szülők fizetik a dijakat. Ezenkivül más biztositásuk nincsen a gyermekeknek.

6. A gyermekek elhelyezése.

Az 58 gyermek közül a főépületben van elhelyezve 53, a kórházépületben van 1, s a farmházban 4. A farmházban levő gyermekek közül két fiu a gazdaásgban sebit, mig két leány a házimunkában segédkezik. Közülök 2 még iskolaköteles, de foglalkoztatásuk nem akályozza őket iskolai munkájukban.

A gyermekek eddigi elhelyezésében lényeges változás történt. Eddig ugyanis az egész kicsiny gyermekek külön házban voltak elhelyezve s részükre külön háztartást tartottunk fent. Ezeknek a létszáma azonban annyira leapadt, hogy a megmaradtakat a főépület két szobájában helyezhettük el, továbbra is Kalassay Sárika gondozása alatt, aki itt is velök együtt lakik. Ez átcsoportositás következtében megszünt egy külön háztartás, ami nagymértékben csökkentette az Árvaház fentartási költségeit.

7. A gyermekek ellátása.

Gyermekeink napról-napra bőséges, tiszta és egészséges étkezésben részesülnek. Naponként négy rendes étkezésük van: reggel, délben, ozsonnakor és este. Akik pedig a távolabb fekvő iskolában járnak: ebédjüket magukkal viszik el.

Ruházatukról tulnyomó részben az Árvaház gondoskodik. A fizetéses gyermekek ruházatáról a szülőknek kellene ugyan gondoskodniok, de a valóság az, hogy e kötelezettség teljesitése is a legtöbb esetben s majdnem teljesen az Árvaház vár.

Igen nagy szükség volna arra, hogy a főépület második és harmadik emeletén még egy fürdőszoba, legalább is zuhanyfürdő és toilet helyiség álljon a gyermekek rendelkezésére. E szükségletnek pótlását az Intéző Bizottság nagyon ajánlja az Igazgatóság figyelmébe.

II. AGGMENHÁZ.

1. Az Aggmenház vezetése.

Az Aggmenház, mint az egész intézet egyik része, legfőbb fokon az árvaatya vezetése alatt áll. Közvetlen felügyeletével és vezetésével azonban Egyesületünk konvenciója id. Kalassay Sándor ny. árvaatyát bizta meg, aki munkájáról s az Aggmenházról hónapról-hónapra részletes jelentést tesz az ügyvezető árvaatyának.

2. Az Aggok létszáma.

Az Aggmenház lakóinak teljes létszáma 1931 január 1-én 11 volt. Az év folyamán meghalt 1, eltávozott 1, fölvétetett 2, a kórházban 2 s a főépületben 1.

A kórházban lakó egyik öreg testvérünk, Fisher Pál, fekvő beteg s az ő gondozása végett lakik vele együtt Pakusza Pál. A főépületben lakó Olajos Károly az épület fütésével s apróbb munkák végezésével van megbizva.

A 11 öreg testvérünk közül többé-kevésbbé munkaképes 9, munkaképtelen 2.

Belyus János testvérünk sulyos betegségében, nyilvánvalóan pillanatnyi elmezavarban, öngyilkosságot követett el. Tagja volt a Rákóczi Bs. Egyletnek, melynek 1000 dolláros kötvényét az Árvaház javára engedte át. Ebből 500 dollárt a Rákóczi Bs. Egylet még Belyus János életében kifizetett az Árvaháznak. A haláleset után esedékes további 500 dollár kifizetését azonban a Rákóczi Bs. Egy-

let a havi illetékek pontos fizetésének elmulasztása miatt megtagadta.

Az Intéző Bizottság ez ügyben többször megkereste a Rákóczi Bs. Egylet vezetőségét, de minden siker nélkül. Ez az ügy mai napig sincsen elrendezve. Id. Kalassay Sándor ny. árvaatya kijelentette, hogy ez ügyben érzi saját felelősségét és magára vállalta, hogy tovább folytatja az ügy tárgyalását s annak kedvező befejezését legvégsőbb esetben a Rákócziak legközelebbi konvenciójától reméli.

Néh. Belyus János testvérünk tisztességes eltemetéséről az Árvaház gondoskodott.

Mészáros Sándor testvérünk önként távozott el az Aggmenházból s annak eddig élvezett gondozásáért a Református Egyesület 1000 dolláros életbiztositó kötvényét továbbra is az Árvaház javára hagyta.

3. Kimutatás az Aggmenház lakóiról.

Sorszám	Név	Kor	Vallás
1.	Csályi János	69	ref.
2.	Csályi Mihály	72	ref.
3.	Fischer Pál	80	róm. k.
4.	Halász Mihály	81	ref.
5.	Kun István	61	ref.
6.	Olajos Károly	58	ref.
7.	Petrécs András	75	ref.
8.	Szarka András	63	ref.
9.	Szopó József	62	ref.
10.	Pakusza Pál	72	ref.
11.	Krizán Ferenc	32	ref.

Egyleti tagsága	Készpénz	kötvény értéke	Havi illet.
Ref. Egyesület		1000.00	3.40
Csoport Biztositás		500.00	2.61
Ref. Egyesület		1000.00	3.40
Csoport Biztositás		500.00	3.04
Csoport Biztositás		500.00	6.04
		1300.00	
		525.00	
Csoport Biztositás		500.00	6.04
Csoport Biztositás		1000.00	3.05
Csoport Biztositás		1000.00	2.11
Verhovay S. E.		1000.00	3.72
Csoport Biztositás		500.00	4.13
Ref. Egyesület		1000.00	3.40
Verhovay S. E.		1000.00	4.00
Bridgeporti Szöv.		1000.00	4.00
Csoport Biztositás		500.00	1.92
Csoport Biztositás		1000.00	3.05
		3000.00	
Csoport Biztositás		500.00	3.28
Ref. Egyesület		1000.00	3.40
Metropolitan		250.00	3.04
Összesen		14075.00	57.66
Ebből készpénz		4825.00	
Biztositás összesen		10250.00	57.66

Tekintettel arra, hogy a csoport biztositásban benne vannak a hivatalnokok és alkalmazottak is, itt soroljuk föl azok csoport biztositásait és az Árvaház által fizetett illetékeit. Ez a kimutatás egyben az Árvaház hivatalnokainak és alkalmazottaina kszámát is mutatja, 1931. December 31.

Csoportbiztositás:

1.	Dr. Nánássy Lajos	1000.00	1.42
2.	Id. Kalassay Sándor, agg. ig.	1000.00	3.28
3.	Kalassay Sárika, tanitónő	1000.00	0.75
4.	Nánássy Kálmán, házfelügyelő	1000.00	1.03
5.	Tarpay Károlyné, szakácsnő	1000.00	1.97
6.	Gacsályi Imréné, szakácsnő	1000.00	1.08
7.	Tóth Mihály, gazda ...	1000.00	0.98
	Dr. Nánássy Lajosné ..	1000.00	0.81
	Id. Kalassay Sándorné .	1000.00	0.95

Nánássy Kálmánné	1000.00	0.95
Erdelyi Ferenc		
Nagy Miklós		
Biztositás összesen	20250.00	70.88

Itt jegyezzük föl, hogy az év folyamán elbocsátottuk a következő alkalmazottakat: Tóth Lajos május havában, Kolentus Teréz december 4-én, Hutka Zsuzsanna december 26-án, Nagy Miklós December 31-én.

Erdélyi Ferenc, az Árvaház neveltje, mint fizetés nélküli gazdasági munkás csak novemberben vétetett fel. Nagy Miklós fizetett gazdasági munkást december 31-én bocsátottuk el s ugyanakkor mint a Református Egyesület tagját, az Aggmenházba vettük föl.

III. HIVATALNOKOK ÉS ALKALMAZOTTAK ÉS AZOK BEOSZTÁSA.

1931. December 31-én az Intézetben a következő hivatalnokok és alkalmazottak voltak:

1. A főépületben: Dr. Nánássy Lajos, árvaatya, Kalassay Sárika tanitónő, Gacsályi Imréné szakácsnő.

2. A farmházban: Id. Kalassay Sándor Aggmenházi felügyelő, Tarpay Károlyné szakácsnő, Tóth Mihály gazda, Erdélyi Ferenc fizetésnélküli munkás.

3. A kórházban: Nánássy Kálmán házfelügyelő.

Az Intézetben van tehát hat fizetett, egy tiszteletdijas és egy fizetésnélküli hivatalnok és alkalmazott.

Meg kell jegyeznünk, hogy Dr. Nánássy Lajosné, id. Kalassay Sándorné és Nánássy Kálmánné közvetlenül nem kapnak ugyan fizetést, illetőleg férjeik fizetése az ő munkájukkal együtt számittatik. Mindhárman igen értékes és nélkülözhetetlen munkát végeznek. Dr. Nánássy Lajosné a főépületben, id. Kalassay Sándorné a farmház háztartásának felügyeletében és irányitásában munkálkodik, mig Nánássy Kálmánné mint varrónő, a gyermekek ruházatának gondozását és jókarban tartását végzi.

IV. AZ ÁRVAHÁZ NÉPESSÉGE.

1931. December 31-én az Árvaházban és az Aggmenházban együttesen következő gyermekek, öregek, hivatalnokok, alkalmazottak és azok családtagjai laktak bent:

Gyermekek száma összesen	58
Öregek száma összesen	11
Dr. Nánássy Lajos és családja	7
Id. Kalassay Sándor és családja ..	3
Kalassay Sárika	1
Nánássy Kálmán és családja	4
Tarpay Károlyné	1
Gacsályi Imréné	1
Tóth Mihály	1
Nagy Miklós áttéve az Aggmenházba	1
Erdélyi Ferenc fiz. nélküli alkalm.	1
Évközben elbocsátva	3
Lélekszám December 31-én	89

Az eltávozott és fölvett gyermekek számának különbsége 20. E számnak felét véve 10. Az elbocsátott munkások közül számitva 2. Az Intéző Bizottság gyülései 60 napi étkezést a konvenció 86 tagjának 9 napi ellátása, a vendégekkel együtt körülbelül 980 napi étkezést jelent, ami annyi, mintha három egyénnel több részesült volna egész évi ellátásban. Tehát az 1931. évben az Árvaházban és Aggmenházban ellátást nyertek átlagos száma 107.

V. ÉPÜLETEK.

1. Lakóházak.

Intézetünkben lakás céljaira a következő épületek szolgálnak: a) Főépület, b) Babyhome, c) Kórház, d) Kettősház, e) Kis ház, f) Cselédház, g) Fütőház, h) Farmház. Összesen 9 főbb épület.

A főépület az egész intézet központja. Itt laknak az árvaatya, a tanitónő, egy alkalmazott s a gyermekek legnagyobb része, valamint az aggmenház egyik tagja. Itt vannak az irodahelyiségek, gyülésterem, stb.

Az u. n. Babyhome, a kettős házzal együtt, összesen tehát 3 épület üresen áll. Az intéző bizottság igyekezett azokat bérbe adni, de eddig még eredménytelenül. Intéző Bizottságunk az Igazgatóság figyelmébe ajánlja annak megállapitását, hogy szükség van-e, vagy lehet-e a jövőben ezekre az épületekre, vagy esetleg tanácsosabb volna azokat eladni.

A kórház épület földszintjén Nánássy Kálmán és családja lakik, mig az emeleti szobák a betegek és ápolók részére vannak fönntartva s ez időszerint, mint már emlitettük, egyik beteg öreg testvérünk s annak ápolója vannak benne.

2. Templom és iskola.

Csinos és teljesen megfelelő nagyságu templomhelyiséget és két tantermet foglal magában.

3. Gazdasági és melléképületek.

Nagy istálló, disznó ól, három csirke ól, kocsiszin, kettős garage, ruharaktár.

Az épületek összes száma 18.

4. Az épületek karban tartása.

Tekintettel arra, hogy az intézet területén összesen 19 épület van, amelyek állandóan reászorulnak javitásra, festésre, stb. s tekintettel arra, hogy egy ilyen nagy háztartásban egyébként is folyton akad javitani való, pl. keritéseken, viz és gázvezetékeken, gazdasági fölszerelésen, stb. teljesen indokolt az az intézkedés, amely házfelügyelői minőségben külön munkaerőt állitoott be, ezidőszerint Nánássy Kálmán személyében, aki a gyermekeket ipari oktatásban is részesiti s akinek felesége a gyermekek ruházatát tartja jókarban.

Az épületek közül festésre szorulnak: a főépület, a farmház, a fütőház, a kisház, a cselédház, a nagy istálló. Javitásra szorul a kocsiszin. A festés munkáját a házfelügyelő végzi s azt ugy igyekszünk beosztani, hogy évről-évre fölváltva kerüljenek festés alá az egyes épületek.

5. Biztositás.

Az összes épületek, a bennük levő berendezéssel, állatokkal, terménnyel együtt biztoositva vannak s az elmult évben biztositásért fizettünk összesen $948.63.

Sajnálatunkra, a biztositások összegéről, valamint eloosztásáról nem tudunk teljesen tiszta képet kapni, amennyiben a rendelkezésünkre állott kötvényekből ezt megállapitanunk nem sikerült.

Azt azonban látjuk, hogy az egyes biztositások nincsenek ugy elkülönitve, mint kellene. Egymástól teljesen különálló kötvényeken kellene állaniok pl. a farmi épületeknek, állatoknak a gazdálkodáshoz. Teljesen különálloknak kellene lenniök a butorbiztositásoknak, stb.

Javasoljuk azt, hogy a mélyen tisztelt igazgatóság a biztositás kérdését tegye igen alapos tanulmányozás és átszervezés alá s intézkedjék ugy, hogy az egyes kötvények három évre legyenek érvényesek olyan beosztással, hogy egy-egy év tehertétele gyanánt az összes biztositási járulékok egyharmad része szerepeljen.

VI. MEZŐGAZDASÁG.

1. Földbirtok.

Egyesületünk mult évi konvenciója ugy határozott, hogy a mezőgazdaság kizárólag saját birtokunkra szoritkozzék s hogy a bérletek fölmondassanak. Ehhez képest a bérletek fölmondása megtörtént. Az egyik bérlet áll még fönt 1932 április végéig, mert a bérleti szerződés csak akkor jár le. A bérletek fölmondása következtében a mezőgazdasági munkások számát is lecsökkentette az Intéző Bizottság.

Az Árvaház tulajdonát képező földbirtokok a következők:

1. Melville-féle birtok 93 acer.
2. Mitchell-féle birtok 6 acer.
3. A főépület körül 93 házhely 2 acer.

A 99 acer terjedelmü birtok szántóföld, legelő és gyümölcsös, mig a 93 házhely veteményes kertnek vagy parknak szolgál.

2. Az 1931. évi gazdálkodás értékelése.

Állandóan kétségben vagyunk az iránt, hogy mezőgazdaságunk a valóságban jövedelmező vállalat-e, vagy pedig ráfizetünk arra? Ezt a kérdést igyekszik megvilágitani az alább következő kimutatás.

Ebben a kimutatásban, illetőleg a mezőgazdaság jövedelmező vagy nem jövedelmező voltának kimutatásában tekintetbe kell vennünk először is a terményeket és pedig az előző évről föntmaradt készlet, az idei termést, mennyit használtunk föl abból a háztartásban, mennyit étettünk meg a jószágokkal, mennyit adtunk el, s mennyi van raktáron. Kimutatásunkban az egyes termények nemeik szerint bushelekben, tonnákban és quartokban, fontokban és darabszámban értendők, mig azoknál a termékeknél, ahol ezek a mértékek nem voltak alkalmazhatók, egyszerüen csak az értékeket tüntettük föl.

Cim	Mult évi	Érték	Idei term.	Érték	Összes	Érték
Buza 75c.	160	120.00	393	444.75	753	564.75
Rozs 70c.	80	56.00	362	253.40	442	309.40
Árpa 50c.	63	31.50	447	223.50	510	255.00
Zab 50c.	560	280.00	1056	528.00	1616	808.00
Kukorica 20c			1492	298.40	1492	298.40
Szecska $3.00			52	156.00	52	156.00
Széna $15.00	6	90.00	52	780.00	58	870.00
Góré $3.00			17	51.00	17	51.00
Burgonya 50c.			150	75.00	150	75.00
Kert				400.00		400.00
Szalma $8.00			25	200.00	25	200.00
Tej				1818.08		1818.08
Tojás				362.00		362.00
Sertés			24	298.10		698.10
Marha			4	240.00		240.00
Borju			2	50.00		50.00
Juh $9.00			21	189.00		189.00
Majorság				383.00		383.00
Összesen:		577.50		7150.23		7727.73

Cim	Háztart.	Érték	Jószág	Érték	Elvetve	Érték	Megvan	Érték	Összes termés	Összes érték
Buza	240	180.00	106	79.50	62	46.50	345	258.75	753	564.75
Rozs			85	59.50			357	249.90	442	309.40
Árpa			152	76.00	636	31.50	295	147.50	510	255.00
Zab			480	240.00	80	40.00	1056	528.00	1616	808.00
Kukorica			706	141.20			786	157.20	1492	298.00
Szecska			22	66.00			30	90.00	52	156.00
Széna			20	300.00			38	570.00	58	870.00
Góré			10	30.00			7	21.00	17	51.00
Burgonya	50	25.00					100	50.00	150	75.00
Kert		300.00						100.00		400.00
Szalma			5	40.00			20	160.00	25	200.00
Tej		1818.09								1818.08
Tojás		362.00								362.00
Sertés	24	698.10								698.10
Marha	4	240.00								240.00
Borju	2	50.00								50.00
Juh	21	189.00								189.00
Majorság		383.00								383.00
Összesen		4245.18		1032.20		118.00		2332.35		7727.73

Mérleg:

A gazdasági termékek összes értéke	9550.73
Pénztárkönyv szerint összes kiadás	4680.70
Tiszta jövedelemnek látszik	4870.03

Ez a kimutatás tiszta jövedelem azonban hibás. Hibás azért, mert alapjában véve az általános pénztár kiadásaiból a gazdasági pénztárt terheli az adók, biztositások, villany, fütés, telefon, ellátás egy része, amelynek összegét hozzávetőlegesen 1000 dollárra tehetjük. Ez a tétel tehát az itt kimutatott tiszta jövedelmet $3870.03 centre csökkenti.

Talán jobban megközelitjük az igazságot, ha vesszük a következő tételeket. Pénztárkönyv szerint a háztartás-

ban fölhasználva	4546.18
Készpénz eladás, pénztárkönyv szerint	1378.55
Raktáron levő érték	2332.35
Összesen	8257.08
Összes kiadás a pénztárkönyv szerint	4870.03
Tiszta jövedelemnek látszik	3387.05

amely összeget a már előbb emlitett, mintegy 1000 dollárnyi kiadás terhel. Ennek beszámitásával a tiszta jövedelem $2387.05 volna.

Kétségtelen dolog, hogy a gazdaságnak meg van a maga jövedelme. Hiszen a föld meghozza a maga gyümölcsét s különösen a mult évben gazdagon hozta meg a maga gyümölcsét s ez sem elpazarolva nincs, sem pedig fölösleges kiadásokkal nincsen megterhelve.

Nem tudjuk megállapitani s kimutatni a kétségtelen tiszta jövedelmet egyszerüen azért, mert nincsen megfelelő és rendszeres könyvvezetésünk.

Tóth Mihály gazda, aki kiváló hüséggel, odaadással és szorgalommal vezeti gazdálkodásunkat s aki minden elismerést megérdemel a maga hüségéért, — ez évben kezdte meg azt az amerikai rendszerü gazdasági könyvelést, amelyet ha sikerül pontosan keresztül vinnie, bizonyára ezen a téren is tisztább képet nyerünk.

Megjegyezzük itt, hogy mig a pénztári számadás szerint a háztartásban $4546.18 cent értékü terméket használtak fel, addig az itten részletezett kimutatás csak $4245.18 cent értéket tüntet fel. A különbség $301.00 s ezt a különbséget nyilvánvalóan a termékek nem azonos értékelése eredményezi.

3. Gazdasági költségvetés.

A helyes és jó munkához föltétlenül szükség van költségvetésre. Egy gazdasági költségvetést, különösen ahhoz nem értő, laikus embereknek összeállitani felettébb nehéz s évek gyakorlata kell ahhoz, hogy az ilyen költségvetések többé-kevésbbé megfelelők legyenek még abban az esetben is, ha nem vesszük tekintetbe a gazdasági életben oly könnyen beálló ingadozásokat.

Kitüzött célunk szolgálatára s a lehető legjobb eredmény elérhetésére tekintettel mégis megpróbáltunk összeállitani egy költségvetést, amely itt következik.

Előirányzott bevételek.

10 acer buzavetésből 250 bushel buza, 75 centjével		187.50
15 acer árpavetésből 420 bushel termés, 50 centjével		210.00
13 acer zabvetésből 585 b. termés, 50 centjével		292.50
21 acer tengerivetés 1050 b. termés, 20 centjével		210.00
25 acer széna 37.5 tonna termés, 15 dollárjával		562.50
20 tonna szalma, 8 dollárjával		160.00
2 acer kerti vetemény		150.00
1 acer gyümölcs		75.00
10 acer legelő, szokásos jószáglegeltetési árban		337.00
150 burgonya, 50 centjével		75.00
Tejtermelés		1500.00
Tojás		400.00
19 leölt sertés, 300 font, összesen 5700 font, 10 centjével		570.00
Leölt szarvasmarha		300.00
Leölt majorság		100.00
52 tonna szecska a silóban		160.00
Összes előirányzott bevételek		5289.50

Előirányzott kiadások.

Gazda fizetése	840.00	
Egy munkás fizetése	500.00	1340.00
Vetőmagvak:		
25 bushel buza	18.75	
45 bushel árpa	22.50	
39 bushel zab	19.50	
21 bushel tengeri, 75c.	15.75	
6 bushel szénamag	18.00	
15 bushel burg. $1.00	15.00	109.50
5 ló évi etetése $70.00		350.00
12 tehénnek abrak	860.00	
legelő	252.00	1112.00
2 bikának széna	70.00	
legelő	42.00	112.00
1 tinónak széna	35.00	
legelő	21.00	56.00
2 üszőnek széna	70.00	
legelő	42.00	112.00
1 borjunak széna		15.00

21 sertésnek évi tartása		115.00
19 sertésnek félévig ...	150.00	
másik félévig	51.30	201.30
Szecska a silóból etetve		160.00
Majorságnak élelem		100.00
Palánták		25.00
Gépjavitás		50.00
Kovácsmunka		200.00
Szijjártó		100.00
Mütrágya		200.00
Fertőtlenitő		30.00
Jószág-ellenőrzés, egylet		45.00
Orvos		75.00
Cséplés		65.00
Silo-töltés		150.00
Bérlet, négy hónapra		232.00
Biztositás		225.00
Compensation		10.00
Viz		50.00
Adófélék		450.00
Fütés-világitás		250.00
Összesen		5839.80
Levonva a rendkivüli bérletet ...		232.00
Előirányzott kiadás		5607.80
Mérleg:		
Előirányzott bevétel		5289.50
Előirányzott kiadás		5607.80
Fedezetlen kiadás		318.30

Ez a költségvetési irányzat tehát $318.30 hiányt mutat föl a gazdálkodásban. Hasonló költségvetést már más évben is készitettünk, anélkül azonban, hogy az egészen apró részletekbe bocsátkoztunk volna. Eddigi előirányzataink mindig mutattak föl 1000 dollár körüli hasznot s ha most a jelen tervezet hiányt tüntet föl, ez csak arra mutat, hogy a gazdálkodás bonyolult apró részletezésénél már a legjobb akaratunk mellett is eltévedünk.

A költségvetési tervezetben föl van véve $500.00 egy gazdasági munkásnak. Föl kellett vennünk, mert az képtelenség, hogy egy 100 aceres birtok és gazdálkodás minden munkáját egy ember végezze. Az öregek s az esetlegesen fölhasználható gyermekek munkája igen keveset jelent.

A tervezet már a gazdálkodást terheli meg az adókkal, fütések-világitás költségeinek egy részével. Ennek a mértékét azonban csak egy teljesen külön vezetett számadás fogja majd megállapitani.

VII. PÉNZTÁRI SZÁMADÁS.

I. Általános megjegyzések.

Árvaházunk pénztári számadását az árvaatya vezeti s a konvenció rendelkezése szerint átmenetileg kezeli a befolyt pénzeket s közvetlenül eszközli azokat a kiadásokat, amelyek vagy kisebb összegü s állandó természetü kiadások, vagy pedig halaszthatatlan sürgősségüek. E célra 100 dollár van rendelkezésére bocsátva, amelylyel az Intéző Bizottság előtt hónapról-hónapra elszámol.

Ettől eltekntve az Árvaház bevételei az Egyesület pénztárába tettetnek át s az egyesületi pénztárnok fizeti az Intéző Bizottság által utalványozott kiadásokat.

Meg kell jegyeznünk, hogy az a berendezkedés végtelenül nehézkessé és komplikálttá teszi az árvaházi pénztár kezelését, amelynek bevétele ilyenformán három egyén könyveiből jönnek össze. Jönnek bevételek közvetlenül az Árvaházba. Vannak árvaházi bevételei az egyesületi titkárnak s mindketten átteszik e bevételeket, már részben vagy egészben, az egyesületi pénztárnokhoz. A titkár pl. levonja a hozzá befolyt bevételből az Egyesülettel szemben fentálló tartozás tőketörlesztését és kamatját, mig a maradványt átküldi a pénztárnokhoz. A pénztárnok természetesen csak a ma ténylegesen átvett összegeket jegyzi be s a dolog ma ugy áll, hogy Árvaházunk pénzeit három különböző egyén kezelvén: teljes pénztári naplója egyiknek sincs. Természetesen szükség lévén arra, hogy bevételeinkről és kiadásainkról egységes számadást nyujtsunk: ezt az egységes számadást három különböző pénztárnok jegyzeteiből kellett nagy munkával, sokszor és csak a deductio módszerét alkalmazva, összeállitanunk.

A konvenció ilyen értelmü intézkedésének nincsen semmi értelme, sem pedig semmiféle szüksége. Fölösleges és szükségtelen munkát időpocsékolást és a gyakorlati életben még több nehézkességet eredményez s mi meg vagyunk arról győződve, hogy amikor a konvenció igy intézkedett, nem volt tudatában az

intézkedés következményeiről s annak szükségtelen voltáról. Hiszen végre is az árvaatya is $5000.00 bond alatt áll s nincs annak semmi értelme, hogy a havonként 5000 dollárra amugy se emelkedő bevételeket szükségtelenül más ember kezelje, s az is csak részben kezelje.

Tisztelettel javasoljuk, hogy a mélyen tisztelt Igazgatóság találjon módot és lehetőséget arra, hogy a konvenciónak ez a határozata, mint olyan intézkedés, ami a gyakorlati életben nem vált be, hatálytalanittassék s az árvaház egyedüli pénztárnoka az árvaatya legyen. Eltekintve természetesen a titkártól, akinek a hozzá befolyó 10 centeket ezután is kezelnie kellene átmenetileg.

Árvaházunk mult évi, egyesitett pénztári számadását az alábbiakban terjesztjük be, megjegyezve, hogy a számadás részletei iránt érdeklődők a legapróbb részletekre kiterjedő választ kaphatják meg a pénztárkönyv alapján.

Pénztárkönyvünk együttesen foglalja magában az összes bevételeket és kiadásokat, ide értve a gazdálkodás bevételeit és kiadásait is. Zárlatunkban a gazdasági kiadásokat külön választottuk az általános kiadásoktól, amelylyel szemben a gazdasági készpénz bevételek azonban csak az általános pénztár bevételeinek egyik rovatát alkotják.

Ilyenformán pénztárkönyvünk az 1931. évben a következő csoportostott bevételeket és kiadásokat mutatják:

II. Csoportositott számadás.

Bevételek:

10 centes havi dijakból	$ 8,108.17
Az Egyesülettől nyert fizetések	3,990.00
Egyesülettől rendkivüli segély	12,010.68
Adományok	8,053.44
Tartásdijak	3,520.52
Dr. Tóth S. bevételei, átutalás	6,368.54
Naptár bevétel	2,737.39
Farm készpénz eladás	1,378.55
Tankönyvekből	233.00
Biztositásból	500.00
A háztartásban fölhasznált gazdasági termények	4,516.18
Vegyes bevételek	438.21
Összes bevétel	$51,854.68
Levonva az átutalások összegét	6,368.54
1931 évi tényleges bevétel	$45,486.14

Kiadások:

Tisztviselők és alkalmazottak		$ 8,562.30
Biztositások:		
Egyleti biztositás	640.27	
Csoport biztositás	683.56	
Baleset biztositás	55.00	
Tüzbiztositás	948.63	
		2,327.46
Élelmezés:		
Készpénz kiadás	4,195.05	
Termékek értéke	4,516.18	
		8,711.23
Ruhafélék		1,370.86
Orvos, gyógyszer		692.91
Iskolai kiadások		406.22
Adósságra:		
Törlesztés	1,150.00	
Kamat	4,746.00	
		5,896.00
Beruházás		1,880.82
Háztartási beruházás		357.10
Épületek fenntartása		579.92
Adófélék		436.72
Fütés, világitás		1,525.92
Mosás		397.24
Iroda és postaköltség		632.25
Nyomtatványok		355.76
Vegyes gazdasági kiadások		5,220.08
Telefon		279.10
Naptár		2,499.14
Iratterjesztés		29.28
Utiköltségek:		
Árvaatyának	635.90	
Gyermekek	895.16	
Gyülések	370.96	
		1,902.02
Átutalás		6,368.54
Forgótőke Dr. Nánássynál		100.00
Vegyes kiadások		466.87
Összes kiadások		$50,937.54
Levonva az átutalások összegét		6,368.54
1931 évi tényleges kiadás		$44,569.00

Mérleg:

Összes bevétel	$45,486.14
Összes kadás	44,569.00
Maradvány	$ 917.14
Dr. Nánássynál forgó tőke	100.00
Átvitel az 1932. évre	$ 1,017.14

Egyesületünk összesen $12,010.68 rendkivüli segélyt adott kifizetetlen számlák kiegyenlitésére, amely számlák közül $5,737.65 érték az 1930. évről fenntmaradt adósságok fizetésére vonatkozik, igy tehát az 1931. évi számadást nem terheli. Ebből az $5,737.65 összegből $2,492.39 farmi, $3,245.26 pedig általános kiadást képez. Ha az $5,737.65-et levonjuk a bevételekből és kiadásokból, zárlatunk a következő képet mutatja:

Összes bevétel	45,486.14	
Levonva	5,737.65	
		$39,748.49
Összes kiadás	44,569.00	
Levonva	5,737.65	
		38.831.35
Maradvány		$ 917.14
Dr. Nánássynál forgótőke		100.00
Átvitel 1932. évre		$ 1,017.14

A fent kimutatott maradvány a következő tételekben van meg:

Az Árvaház banki könyvén	$ 688.14
Dr. Tóth Sándornál	229.00
Dr. Nánássynál	100.00
	$ 1,017.14

VIII. VAGYONMÉRLEG:

Vagyon.

a) A főépület és környéke:

Baby Home	$ 4,500.00
Főépület, 2 acer földdel	30,000.00
Templom és iskola	6,000.00
Kettős ház (két épület)	6,000.00
Kórház épület	3,500.00
Garage	500.00
2 csirke ól	400.00
1 ruharaktár	250.00
93 lot	7,300.00
Fütőkészülék, berendezés az összes épületekben	8,100.65
Künt levő követelés tartásdijakból	5,250.00
Meglevő élelmiszer	750.00
Ruhanemü	200.00
Készpénz	1,017.14
A főépület és környéke összesen	$73,767.79

b) A farm és környéke:

Épületek:

Farmház	5,000.00	
Fütő és lakóház	4,500.00	
Kisház	1,000.00	
Cselédház	800.00	
Nagy istálló	2,500.00	
Disznó ól	1,000.00	
Kocsiszin	500.00	
Csirke ól	250.00	
		15,250.00

Földbirtok:

Melville-féle 93 acer birtok	10,000.00
Mitchell-féle 6 acer birtok	700.00

Gépek, fölszerelések:

1 aratógép	250.00
1 vetőgép	125.00
1 trágyaszórókép	175.00
1 kaszálógép	175.00
1 két lovas gereblye	50.00
1 szénahányó	50.00
1 kapálógép	145.00
3 kisebb kapa	30.00
1 forgatógép	50.00
2 szénahordó szekér	300.00
2 teherhordó szekér	125.00
1 tejhordó szekér	50.00
2 futókocsi	50.00
1 szánka	35.00
2 teherhordó szánka	35.00
6 pár lószerszám	500.00
1 pár könnyü lószersz.	75.00
6 tejes kanna	10.00
1 örlő gép	25.00
1 szecskavágó	16.00
1 villanymotor	40.00
1 krumplivető	20.00
1 permetező	45.00
1 tej separator	45.00

1 költőgép	10.00	
1 csirkenevelő	10.00	
4 eke	70.00	
1 egyenes fogu borona	25.00	
1 görbe fogu borona	18.00	
1 fogas hengerlő ...	75.00	
1 sima hengerlő	12.00	
1 krumplivájó	1.75	
1 kukoricavető	75.00	
1 fümagvetőgép ..	10.00.0	
1 szénahordó villa és kötél	30.00	
2 lótakaró	5.00	
Fejő edények	5.00	
Kéziszerszámok	50.00	
		2,817.75

Házi berendezés:

Fütőkészülék a farmházban	3,600.00	
Butorok a farmi épületekben	600.00	
		4,200.00

Állatok:

12 fejős tehén	1,600.00	
5 ló	775.00	
1 csikó	100.00	
49 drb. sertés	750.00	
2 bika	150.00	
1 ökörtinó	70.00	
2 üszőtinó	40.00	
1 kis bornyu	10.00	
4 drb. juh	50.00	
165 drb. szárnyas, tyuk, csirke	165.00	
3 liba	5.00	
2 pulyka	10.00	
14 kacsa	21.00	
		3,746.00

Termények, raktáron:

345 bushel buza, 75c.	258.75	
357 b. rozs, 70c.	249.90	
295 b. árpa, 50c.	147.50	
789 b. csöves tengeri, 20c	157.20	
1,056 b. zab, 50c.	528.00	
30 t. szecska a silóban	90.00	
38 tonna széna, $15..	570.00	
7 sz. góré (kukoricasz.)	21.0	
100 b. burgonya, 50c. ..	50.00	
20 t. szalma, $8-val..	160.00	
70 sz. trágya, $2-val..	140.00	
		2,372.35
A farm és környéke összesen ...		$ 39,086.10

Összegezés:

A főépület és környéke	$ 73,767.79
A farmház és környéke	39,086.10
Összes birtokérték	$112,853.89

Teher:

Tartozás az Egyesületnél	$ 69,940.00
Váltó-tartozás	4,900.00
Betáblázott kölcsön	2,000.00
Verba Sándor letétje	300.00
Összes teher	$ 77,140.00

Mérleg:

Összes vagyon	$112,853.89
Összes teher	77,140.00
Tiszta vagyon	$ 35,693.89

* * *

Mélyen tisztelt Igazgatóság!

Az elmult évben folytatott munkálkodásunkról ezekben tettük meg jelentésünket. Igyekeztünk a reánk bizottakban tőlünk telhetőleg hivek lenni s ha jobb eredményekről nem tudunk számot adni: mentsen ki bennünket saját gyarlóságunk s az a végtelenül nehéz körülmény, amelybe az elmult év gazdasági válsága Intézetünket is juttatta.

Jelentésünkben főleg az Intézet anyagi ügyeivel foglalkoztunk. Ennek szellemi és erkölcsi oldalát inkább az ügyvezető árvaatya jelentése öleli fel.

Megbizatásunk a mult év végével lejárt s igy bizottságunknak választott tagjai tisztelettel jelentik be lemondásukat, kérve az Istent, hogy használja föl az Igazgatóságot, mint eszközt arra, hogy nálunknál jobb és hozzáértőbb embereket állitson Árvaházunk Intéző Bizottságába.

Kérjük jelentésünk elfogadását. És kérjük

Istent, hogy ezt az Intézetet tartsa meg. Növelje és fejlessze azt, hogy mennél számosabban találhassanak abban menedéket az árvák és öregek, akiknek gondjait fölvenni határoztuk, eddig viseltük s Istennek segedelmével tovább is viselni óhajtjuk.

Mindnyájunk Ura és őriző Pásztora legyen velünk. Legyen az Igazgatósággal s az Intézet megteremtő, fenntartó Református Egyesülettel, a mi hittestvéreinkkel és barátainkkal, akik hivek voltak eddig s bizonyára hivek lesznek ezután is.

Szolgálatunkat ugyis, mint az Árvaház hivatalos vezetői ugy is, mint annak ezután is munkálkodni óhajtó közkatonái, szeretettel ajánlva föl a mélyen tisztelt Igazgatóság rendelkezésére, vagyunk hittestvéri szeretettel:

Ujlaki Ferenc, elnök.

Varga Lajos, **Révész Elek**,

Kovács Andor, **Melegh Gyula.**

ÁRVAATYAI JELENTÉS

AZ 1932. JANUÁRI IGAZGATÓSÁGI GYÜLÉS ELÉ.

I. AZ ANYAGIAK. Az 1931. esztendőben egyházközségek, egyletek és magánosok adományából 8053 dollár 44 cent folyt be, ami azt igazolja, hogy népünk a nehéz gazdasági viszonyok dacára is szivén hordozta az árvák és aggok ügyeit. Városok szerint ez az összeg a következő helyekről folyt be:

Ligonierből 715 dollár 25 cent.

Pittsburghból 358 dollár.

Perth Amboyból 329 dollár 06 cent. (Perth Amboyból az 1931. évi naplózárás után a mult évről még 42 dollár 50 centet kaptunk, igy Perth Amboy adománya 371 dollár 56 cent.

Bridgeportról, Fairfielddel 371 dollár 55 centet.

Detroitból 269 dollár 40 centet.

New Brunswickról 255 dollár 50 centet.

Homesteadról 232 dollár 78 centet.

Toledóból 216 dollárt.

Buffaloból Depewval 214 dollár 51 centet.

Chicagobol 195 dollár 59 centet.

East Chicagóból 179 dollárt.

Lorainból 154 dollár 48 centet.

Elyriából 150 dollárt.

Clevelandból 145 dollárt.

New Yorkból 141 dollár 20 centet.

McKeesportról 138 dollár 48 centet. (Naplózárás után jött még mult évi adomány gyanánt 18 dollár 30 cent és 75 dollár, igy McKeesport adománya 231 dollár 78 cent.)

Poughkeepsieről 123 dollár 25 cent.

Lackawannáról 111 dollár 30 cent.

Loganból 106 dollár 31 cent.

Farrell-Sharonból 102 dollár 60 cent.

75—100 dollárral a következő városok magyarsága segitette az Intézetet: Akron, O., Carteret, N. J., Johnstown, Pa., Joliet, Ill., Massena, N. Y., Pocahontas, Va., Trenton, N. J.

50—75 dollárral: Brownsville, Pa., Erie, Pa., Donora, Pa., Fairport, O., Tonawanda, N. Y., Stamford, Conn., Youngstown, O.

25—50 dollárral: Alliance, O., Alpha, N. J., Coatesville, Pa., Duquesne, Pa., Franklin, N. J., Flint, Mich., Lancaster, Pa., Long Island, N. Y., Mount Carmel, Pa., Niles, O., Rankin, Pa., Scranton, Pa., So. Bend, Ind., Roebling, N. J., United-Trauger, Pa., Whiting, Ind.

10—25 dollárral: Aurora, Ill., Baskin Ridge, N. J., Cliffside, N. J., Columbus, O., Danbury, Conn., Hammond, Ind., Kalamazzoo, Mich., Kingston, Pa., Logansferry, Pa., Leechburg, Pa., Martins Ferry, O., McKees Rocks, Pa., Newark, N. J., Passaic, N. J., Pricedale, Pa., Peekskill, N. Y. Roseton, N. Y., Sharpsville, Pa., Springdale, Pa., Traveskyn, Pa., Throop, Pa., Uniontown, Vintondale, Pa., és leányegyházai, Windber, Pa. (Zárlat után érkezett Elizabethről 25 dollár.)

10 dollárral kevesebb adománnyal: Ashtabula, O., Bethlehem, Pa., Boltz, Pa., Brad-

dock, Pa., Bessemer, Pa., Belfast, N. Y., Canonsburg, Pa., Dante, Va., Daisytown, Pa., Dayton, O., Farmington, O., Fayette City, Pa., Garfield, N. J., Gary, Ind., Indiana Harbor, Ind., Iron Mountain, Mich., Leisenring, Pa., Linden, N. J., Lynch, Ky., Morgantown, W. Va., Majestic, Ky., Marsteller, Pa., McAdoo, Pa., New Canaan, Conn., New Kensington, Pa., Norton, Va., Norfolk, Va., Oswege, N. Y., Philadelphia, Pa., Phoenixville, Pa., (innen mult évi adomány gyanánt januárban 25 dollár 35 cent jött be s igy összes adománya 31 dollár 35 cent), Pottstown, Pa., Redondo Beach, Cal., Rievesville, W. Va., Rossford, O., Sandy Lake, Pa., So. River, N. J., So. Norwalk, Conn., Swissvale, Pa., St. Louis, Mo., Talmadge, O., Townsend, Del., Twin Rocks, Pa., Toms Creek, W. Va., Westville, Ill., Whitsett, Pa., Woodbridge, N. J., Jugoslavia, Williamstown, Pa., Williamstown, W. Va., Zerbe, O.

Fenti összegekben a ref. egyházközségek, egyházi egyletek és magánosok adománya van feltüntetve. A nem református jellegü egyletek és testületek adományai a következők voltak: Verhovay Segély Egylet központja és osztályai 613 dollár 50 cent, a Rákóczi Egylet és fiókjai 229 dollár, Amerikai Magyar Segély Egylet 200 dollár, Szabadság vállalat 100 dollár, Allegheny Női Kör 40 dollár, Loraini Mükedvelő Kör 25 dollár, a new yorki baptista hitközség 25 dollár, 25 dollárnál kisebb összeget adományoztak: a Magyar Betegsegélyző Szövetség, Hungarian Charity Club, McKeesporti Magyar Önképző Kör, Magyar Nők Világszövetsége hammondi osztálya, Easton-Alphai Egyesült Egyletek, Fairfieldi 1848 Egylet, Woodmen of the World perth amboyi campje, Woodmen of the World, detroiti campje, a Modern Woodmen of the World perth amboyi campje, Hungarian Jewish Sisters of Perth Amboy, N. J., I. Női Klub Caldwell, N. J., Braddocki Erzsébet Királyné Nőegylet, Pittsburghi Független Dalkör, Hazelwoodi Társaskör.

A nem református jellegü egyletek és korporációk összesen 1378 dollár 79 cent adománnyal támogatták Intézetünket.

Az Intézetnek a mult évben is az Amerikai Magyar Református Egyesület volt legnagyobb jótevője, amely a tagok által fizetett havi 10 centekből 8108 dollár 17 centet utalt át, ezenkivül pedig 200, majd 300 és ismét 8810 dollár 68 cent rendkvüli segélyt nyujtott, az első összeget a high schoolba járó árvaházi növendékek tandijába, a második két tételt pedig az 1930-ik évre és 1931. év első felére eső kifizetetlen számlák fedezésére. Igy Egyesületünk a mult évben összesen 20, 118 dollár 85 cent tekintélyes összeggel támogatta az Árvaházat.

A mult év második felében, különösen szeptember és október hónapokban, amikor a havi bevétel az Egyesülettől járó havi átutalás levonásával 789 dollár 66 centre, illetőleg 798 dollár 16 centre esett le, kétségbe voltunk esve, hogy ismét az Egyesület Vezértestületéhez kell folyamodnunk rendkivüli soronkivüli segélyért. Azonban Isten csodás gondviselése és áldottlelkü testvéreink jószive megszégyenitette kishitüségünket. A novemberi és decemberi bevételek olyan örvendetes emelkedést mutattak, hogy a mult évről fentmaradt összes számláinkat kiutalhattuk, csak 445 dollár 10 cent kifizetésre nem állott rendelkezésünkre alapunk, azonban az 1932. évi januári bevételünk ismét kellemes meglepetést hozott, hogy immár meg van a fedezet a még ki nem fizetett adósságra is és igy abban a helyzetben vagyunk, hogy rendkivüli segélyt az alkalommal nem kell kérnünk az Egyesület Vezértestületétől.

A mult év junius havában tartott konvenció határozata értelmében mindent megtettünk, hogy a kiadásokat redukáljuk és az Intézetet önfentartóvá tehessük. A bérelt farmokat felmondtuk, az egyik után a mult év október havától nem fizetünk bérletet, a másikra a szerződés ebben az évben április 1-én jár le. A gazdálkodásban állandóan gazdasági szakértő ingyenes tanácsát vesszük igénybe és számokkal tudjuk igazolni, hogy az 1931. évi gazdálkodásunk szép haszonnal záródott. A baby homet beszüntettük és az alkalmazottak közül hármat elbocsátottunk. A tartásdijjal hátralékosokkal szemben sürgetőbbek vagyunk és minden téren a legszigorubb takarékoskodás elvét követjük. Ha Egyesületünk Vezértestülete módját találná annak, hogy a fentálló kölcsön harmincéves amorta-

lizációs kölcsönre változtatnék át és ha az egyházmegyék, illetve a lelkészi konferenciák pontosan beszolgáltatnák a rájuk eső kvótát, nyugodtabban nézhetnénk Intézetünk jövője elé.

II. A GYERMEKEK NEVELÉSE. Egy ilyen helyen, ahol oly sok gyermeket gondozunk, jó, kevésbé jó és néha rossz gyermekek vegyesen találhatók. Nagy baj volt néha, hogy hiányos információ miatt olyan gyermekeket is bevettünk, akik vagy már korábban javító intézetben voltak, vagy oda kellett volna őket küldeni az Árvaház helyett. Ezek természetesen a többiekre romboló hatást gyakoroltak és a jövőben a felvételnél körültekintőbbeknek kell lennünk.

A gyermekeknek viselete ma kielégítőnek mondható és csak egyes esetekben kellett visszaeső bünösöket az Intéző Bizottság elé vinni. Nagy előny az, hogy most a gyermekeknek tulnyomó zöme a főépületben lakik és állandóan a vezetők környezetében és felügyelete alatt van.

Tanulás tekintetében vannak kiváló jó, elég jó és gyöngébb tanulóink.

A gyermekek közül egy jár a high school utolsó osztályába és a legelső tanulók sorába tartozik. A jövő évben collegeba fog beiratkozni. Az elemi iskola nyolcadik osztályából ebben az évben két gyermek fog kikerülni, akik tovább folytatják tanulmányaikat. Az egyik határozott irói tehetséggel rendelkezik és a kis árvaházi lapnak szerkesztője.

Mint Intézetünktől joggal elvárható, nagy sulyt helyezünk gyermekeinknek magyar és vallásos szellemben való nevelésére. Velük állandóan magyarul beszélünk és kevés szünetet leszámitva egész éven át naponként látogatják a magyar iskolát, ahol a tanitónővel együtt két csoportban tanitjuk őket. A vallásos szellem ápolására a minden reggel és este tartott rövid áhitaton kivül a vasárnapi iskola, vasárnapi istentisztelet és a C. E. van hivatva. Egészségügyi és nevelési szempontból fontos a gyermekek, főleg a fiuk sportkedvelése, ami különböző labdajátékokban és a közeli hegyekbe való kirándulások rendezésében nyilvánul meg. Szintén a nevelés hatáskörébe tartozik és a gyermekeknek az életéhez való elkészitésével szoros összefüggésben áll, hogy a játék mellett dolgozásra is megtanitjuk őket. Kora és neme szerint minden gyermek köteles valami munkát végezni. A nagyobb fiuk pedig hajlamuk szerint farmi, asztalos, festő, cipész és nyomdai munkát tanulnak, az ügyesebb gyermekek pedig az irodai munkában segédkeznek.

A gyermekek egészséges életmódja élénk világot vet az a tény, hogy az Intézet több mint tizéves fentállása alatt egyetlen gyermekhalálozás sem történt. Azonban a betegség emberi természetünkkel együtt járó tulajdonság és fájdalommal kell jelentenem, hogy egyik 14 éves fiunk, akinek apja és anyja tuberkulózisban halt el, megkapta ezt a betegséget és mihelyt üresedés lesz valamelyik szanatórumban, el kell küldenünk gyógykezelés végett. Addig is kórházi épületünkbe helyeztük és gondunk van pihenésére és tejjel, tojással való bő táplálkozására.

III. AZ AGGMENHÁZ LAKÓI. Az Aggmenház céljaira jelenleg a farmépület szolgál, ahol öregeink nagy része lakik és a felügyelet munkáját id. Kalassay Sándor nt. ur végzi, a háztartás vezetését pedig nt. Kalassay Sándorné, akik sok türelemmel, megértéssel és szeretettel igyekeznek megaranyozni az aggok életének alkonyát. Mióta ők vették át az öregekre való felügyeletet, lényegesen javult a helyzet és az Aggmenház lakóinak élete is nyugodtabb és boldogabb. Az Aggmenház lakói közül a legtöbb korának megfelelő munkát képes végezni és a farmon és a háztartás körül hasznos szolgálatot teljesitenek.

Az Aggmenházba való felvételre állandóan kapunk folyamodványokat, noha jelen berendezésünk mellett csak két öreg férfi befogadására vagyunk képesek. Nők is szeretnének bejönni az Aggmenházba, de a jelen körülmények között kérésüket nem teljesithetjük.

Itt emlitem meg azt az örvendetes eseményt, hogy a mult év december 16-án ref. nőegyleteink Árvaházunkban konferenciát tartottak és az Amerikai Magyar Ref. Nőegyletek Szövetsége megszervezésének kimondásával első sorban azt a szép feladatot tüzték maguk elé, hogy Intézetünket rendszeresen és intézményesen támogassák. A női tisztviselők

munkájukra mindenkinek, aki szereti Árvaházunkat és Aggmenházunkat, áldást kell kívánni, mert önzetlen igyekezetüktől reméljük azt, hogy Intézetünket ugy fogják fejleszteni és erősiteni, hogy alkalmas időben majd a női Aggmenházat is megnyithatjuk.

IV. AZ INTÉZET KÖZSZELLEME. A mi szeretetintézményünkben a szeretet elvének kell uralkodnia. Jóleső örömmel jelentem, hogy a hivatalnokok között a legteljesebb megértés, egymás személyének és munkájának megbecsülése és a legszebb együttmunkálkodás áll fent. Hasonlót jelenthetem az alkalmazottakról is, akik a reájok váró és három alkalmazott elbocsátásával a vállaikon megsokasodott munkát odaadással és hüséggel végzik, mint akik nem embereknek, hanem az Urnak szolgálnak. A gyermekekkel és öreg lakóinkkal való érintkezésünkben is, hogy a gyermekek elfelejtsék azt, hogy árvaházban, az öregek pedig hogy aggmenházban élnek.

V. AZ INTÉZET VEZETÉSE. Nem mulaszthatom el, hogy hálás köszönetet ne mondjak az Intézet felügyeletével és közvetlen igazgatásával megbizott Intéző Bizottságnak azért a lelkiismeretes és nehéz munkáért, amit az elmult évben, különösen a konvenció óta végeztek. Sokszor késő estig tartó gyüléseket tartottunk és január hónap folyamán rendkivüli gyüléseken is meg kellett jelenniök. Az a részletes és az Árvaházról tiszta képet nyujtó alapos jelentés, amelyet készitettek, az ő ügyszeretetüket bizonyitja és különösen Révész Elek, Varga Lajos és mindenek felett Melegh Gyula intéző bizottsági tagoktól kivánt sok időt és munkát.

Az Intézet jövő igazgatására nézve legyen szabad pár inditványt tennem:

a) Az ügymenetet lényegesen megkönnyitené és előre vinné, ha az Intéző Bizottságnak az egyesületi ellenőr is és ha a pénzkezelésre nézve a konvenció által behozott berendezés továbbra is fent áll, az egyesületi pénztáros is tagja lenne. Ebben az esetben az utalványok a gyülésen szabályszerüen aláirhatók és a csekkek azonnal kiállithatók lennének.

b) Az Intéző Bizottságnak sok olyan dologgal kell foglalkoznia, ami inkább a nők hatáskörébe tartozik és épen azért nagy haszonnal járna, ha az Intéző Bizottságnak egy női tagja is lenne. Református nőegyleteink idáig is szépen kivették részöket az Árvaház támogatásából, a jövőben még odaadóbb munkára szentelték oda magukat és igy a képviselők joga őket méltán megilletné.

Mélyen tisztelt Igazgatóság, jelentésemet a fentiekben van szerencsém megtenni. Most pedig mélységes hálával borulok le Isten előtt, aki szeretett Intézményünket az elmult nehéz esztendőben nemcsak megtartotta, hanem a viharokon is átvezette. Teljes elismeréssel kell adóznom Egyesületünk Vezértestületének a sokszor és szivesen megbizonyitott segitségért, egyházainknak, egyleteinknek és testvéreinknek, akiknek nevök nemcsak az Intézet, hanem az örök élet könyvébe is be van jegyezve. Hálás vagyok azért a bizalomért, amely az elmult féléven át ideiglenes minőségben engem állitott az Intézet élére és kérem a mélyen tisztelt Igazgatóságot, hogy nehéz és sokoldalu munkálkodásom jóhiszeműsége felől legyenek meggyőződve, hibáimat pedig, nézzék el.

Intézetünk biztató jelek között kezdi meg 1932. évi munkálkodását. Az Isten mindnyájunkat, akik itt vagyunk és távollevő testvéreink több ezreit munkatársakul hiv el. Ne feledjük el, hogy nagy kitüntetés Isten szent ügyéért dolgozni és hüséges sáfároknak találtatni.

Isten kegyelme legyen az Igazgatóságon és jelen gyülésünkön, hogy szeretett Intézetünk szent ügyét az ő akaratával megegyezőleg vihessük előre.

Maradok őszinte tisztelettel

Nánássy Lajos.

BARTUS SÁNDOR,
a hammondi (La.) jubiláló ref. egyház lelkésze.

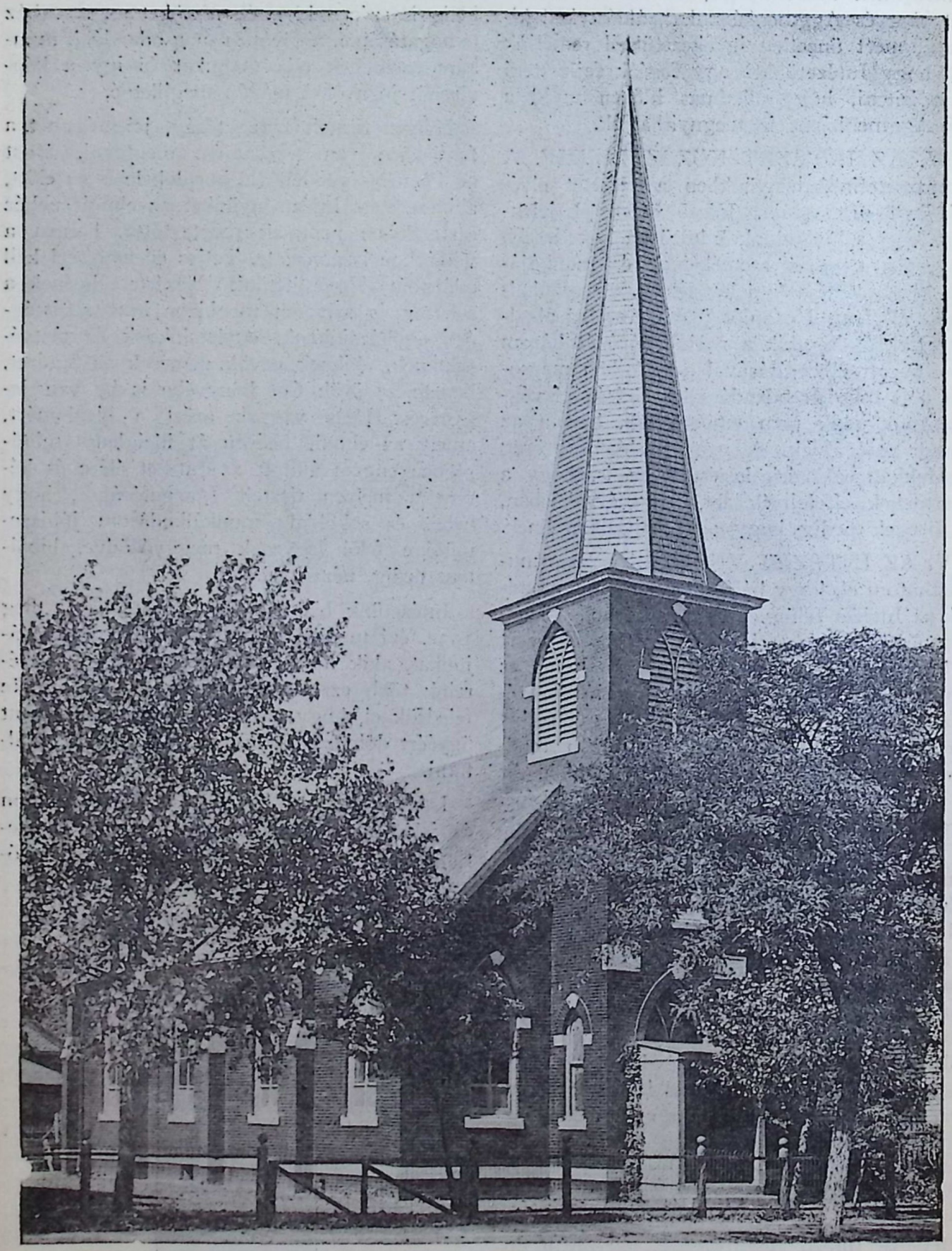

AZ EAST CHICAGOI REF. TEMPLOM.

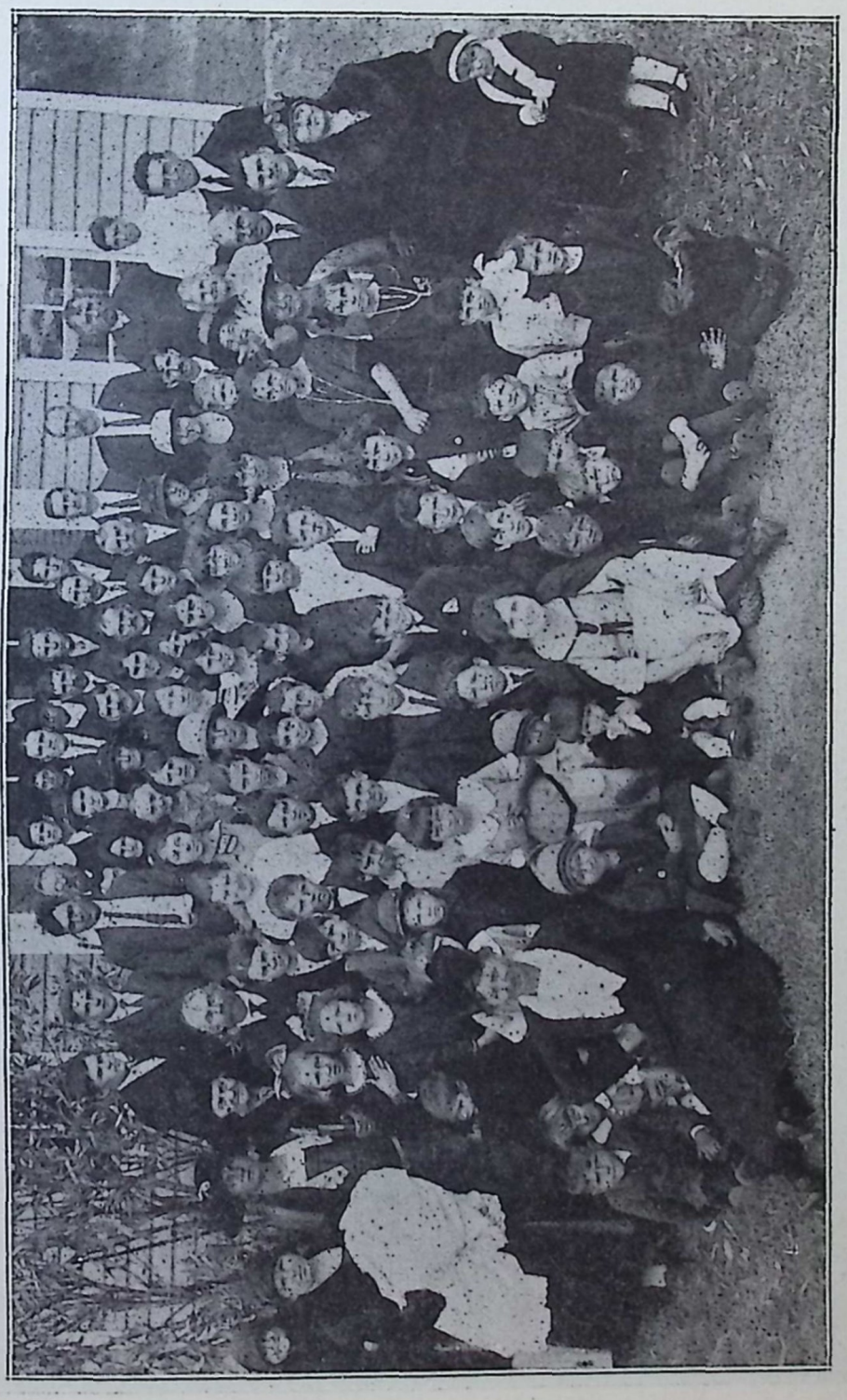

A JUBILÁLÓ HAMMONDI REF. EGYHÁZ

TÁNCBA MOST, TÁNCBA TÜNDÉREK.
(Detroiti függ. egyház.)

TÖRTÉNELMI DÁTUMOK

(NEVEZETESEBB ESEMÉNYEK ÉVSZÁZADOS FORDULÓJA AZ 1933-IK ÉVBEN.)

1533. Dévai Biró Mátyást, aki a reformációnak egyik bátor uttörője volt Magyarországon, Fáber János püspök börtönbe vettette. De onnan még ebben az évben kiszabadult és folytatta tovább hitjavitó munkáját.

1533. Erasmus, a nagy humánista tudós, aki a hittudományokban is járatos volt, ebben az évben irt a egyik nevezetes latin munkáját (De amabili ecclesiae concordia), amelyben felhivta a pápai udvart, hogy az Egyházba becsuszott visszaéléseket szüntessék meg. Kérése azonban hiábavalónak bizonyult.

1533. Henckel János ebben az évben lett kanonok Boroszlóban. A reformáció hive volt és korábban, mint a Mária királynő udvari papja, sokat tett Budán abból a célból, hogy az evangélium magvai Magyarországon a reformáció szellemében fogékony talajra találjanak.

1533. Honter János magyarországi reformátor ebben az évben iratkozott be a bázeli egyetemre, ahol teljesen a hitjavitás gondolata ragadja meg lelkét. Ő lett Brassónak és vidékének reformátora.

1533. Kálvin ebben az évben készitette barátja, Copp Miklós, a párisi egyetem rektora részére azt az értekezletet, amit minden szentek napján a tanárok és tanulók előtt felolvastak. Ebbe az értekezletbe Kálvin későbbi reformátori programjának alapelveit fektette le és emiatt Coppnak is, Kálvinnak is menekülniök kellett Párisból.

1533. Komjáthi Benedek ebben az évben adta ki magyar nyelven a Pál apostol leveleit. Ez volt az első bibliai forditás magyar nyelven, de nem volt teljes. Később Károlyi Gáspár adta a teljes szentirást magyar nyelven.

1633. Galilei tudóst junius 22-én az inkvizició börtönbe vetette, mert az addigi felfogással ellentétben azt tanitotta, hogy nem a Föld, hanem a Nap áll a világegyetem központjában.

1633. Ebben az évben lett erdélyi püspökké Gelei Katona István, akit Bethlen Gábor fejedelem küldött ki Heidelbergbe külföldi tanulmányutra és Erdélybe való visszatérése után a Bethlen, majd a Rákócziak udvari papja lett.

1633. Ebben az évben halt meg Szenczi Molnár Albert, a magyarországi református bujdosó és korának egyik legnagyobb és legtöbb munkásságot kifejtő tudósa. Legnagyobb érdeme, hogy a zsoltárokat magyar nyelven versekbe foglalta, ahogy azokat ma is énekeljük.

1633. A Nádasdy Pál lutheránus főur halálozási éve, aki a reformációnak buzgó pátrónusa volt. Imakönyvet is irt. Bethlen szabadságharcát lelkesen támogatta. Később grófi cimet kapott.

1733. Zoványi P. György ebben az évben adta ki az istentisztelet egységesitését célzó Ágendáját (Liturgia Ecclesiastica), amely Kolozsvárt jelent meg. Főképen a tiszáninneni kerületben foglalt tért, ahol Spáczai András a tót ref. gyülekezetek használatára tót nyelvre forditotta le.

1733. Ebben az évben hunyt el Ráday Pál, aki kiváló és hitbuzgó református főur volt. Előkelő világi hivatalt viselt és sokat tett a református egyházért. Maga is több imádságot és éneket irt. Ugy tekintettek reá, mint az egyetemes magyar református egyház főgondnokára, noha formális megválasztásban nem volt része. Ő vetette meg a budapesti theologia Ráday könyvtárának alapját.

1833. Farkas József március 23-án született Gárdolyban, Fehér megyében. Később budapesti theologiai tanár lett. A reformációról és Kálvinról irott munkái népünk kedvelt és közismert olvasmányai.

1833. A geresdi egyezményt kötötték meg Sopron megyében Geresden, amelyet Kiss János lutheránus és Tóth Ferenc református püspök irtak alá. Az egyezmény a dunántuli, reformátusok és lutheránusok által vegyesen lakott városokban a két felekezet hiveinek egymáshoz való viszonyát és lelki kiszolgálását szabályozza.

1833. Gyöngyössy Sámuel lelkész születési éve. Utóljára tiszanánai lelkész lett és több imakönyvet és predikációs gyüjteményt irt.

1833. Pusey és társai ebben az évben inditották meg az anglikán egyházban a traktáriánus mozgalmat és kezdték kiadni "Tracts for the Times" cimü irataikat. A mozgalom célja az volt, hogy az anglikán egyházban visszaállitsák az urvacsora fontosságát és hangoztassák azt az elvet, hogy csak püspöki szentelésben részesült papok lehetnek a sákramentumok törvényes kiszolgálói. A római kath. szertartásokból sokat visszaállitottak és az ő tevékenységüknek tulajdonitható, hogy ma az anglikán egyházban high és low irányzatokról lehet beszélni.

"JÁNOS VITÉZ."
(Detroiti független egyház.)

VERES JÓZSEF,
new-brunswicki kántor-tanitó,
a Keleti Egyházmegye hivatalos iratterjesztője.

Veres testvérünk ez idő szerint a new-brunswicki Somerset utcai magyar református egyháznál teljesit érdekes szolgálatot.

Munka-köre ugyis mint egyháztársadalmi munkásé általánosságban kiterjed minden egyházra Amerikában. Magyar nyelvünk ápolása, minél további fennmaradása érdekében főképen a magyar irodalom terén fejt ki értékes munkát. Ugyszólván ő az "udvari szállitója" összes amerikai egyházainknak, sőt az egyleteknek, mükedvelő köröknek is. Nagy fáradsággal és áldozatok árán törekszik arra, hogy egyházaink s más testületek időről-időre készen kidolgozva kapják kézhez szinelőadásokhoz, programos estékhez, gyermekelőadásokhoz a megfelelő tan-anyagot, hogy ezáltal is gyarapodjon ismeretük a magyar irodalom terén, hogy a többszöri szereplés, vagy bármiféle összejöveteleken való felléplés által minél tovább megmaradjanak érzésben, gondolatban és nyelvben magyarnak.

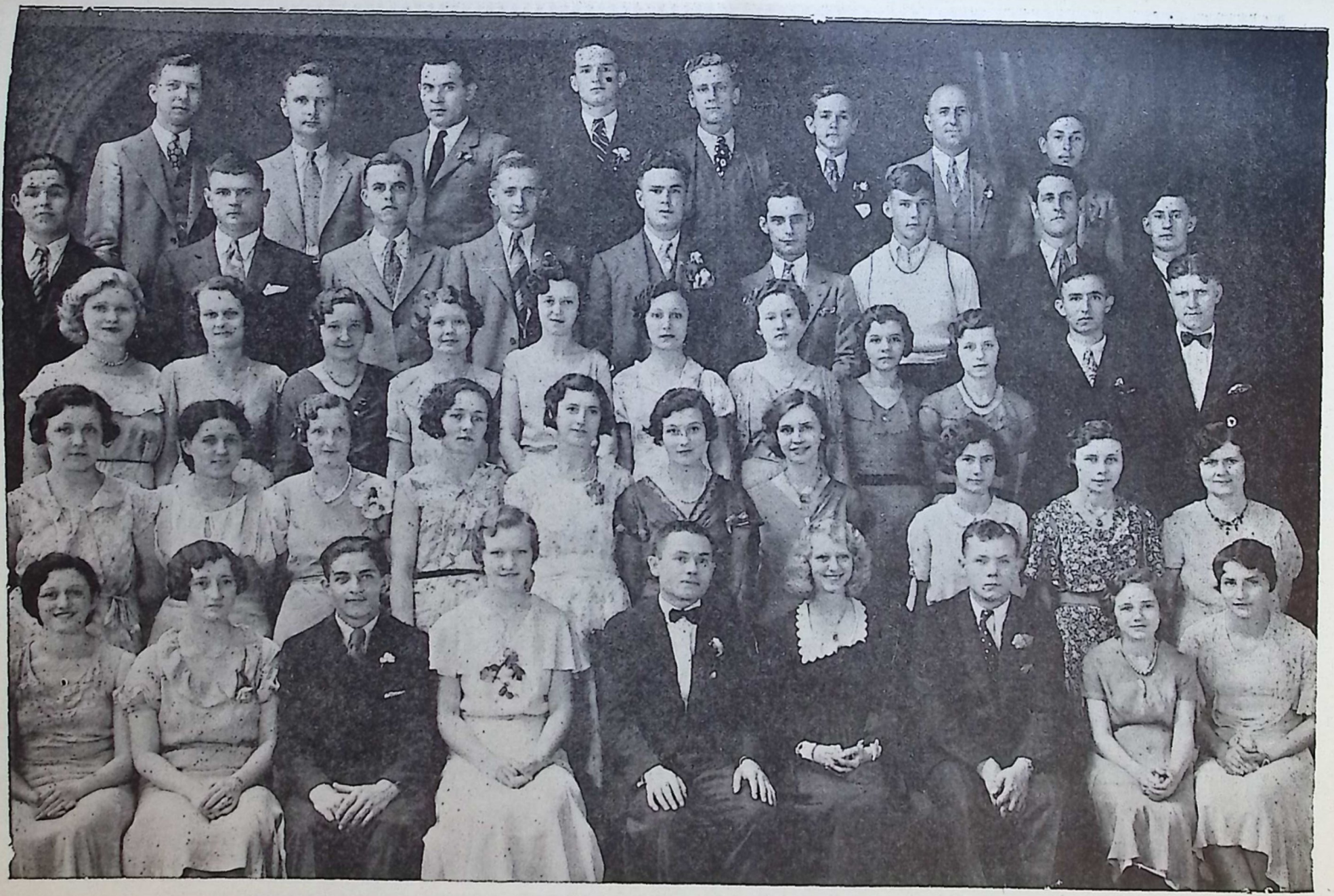

LORAINI REF. MÜKEDVELŐ KÖR.

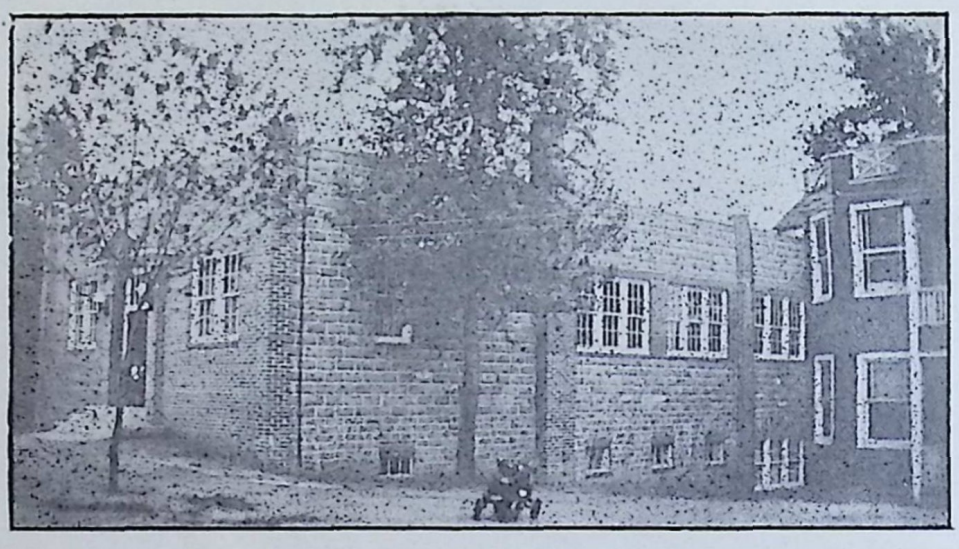

A FAIRFIELDI UJ ISKOLA.
(Kálvin Hall.)

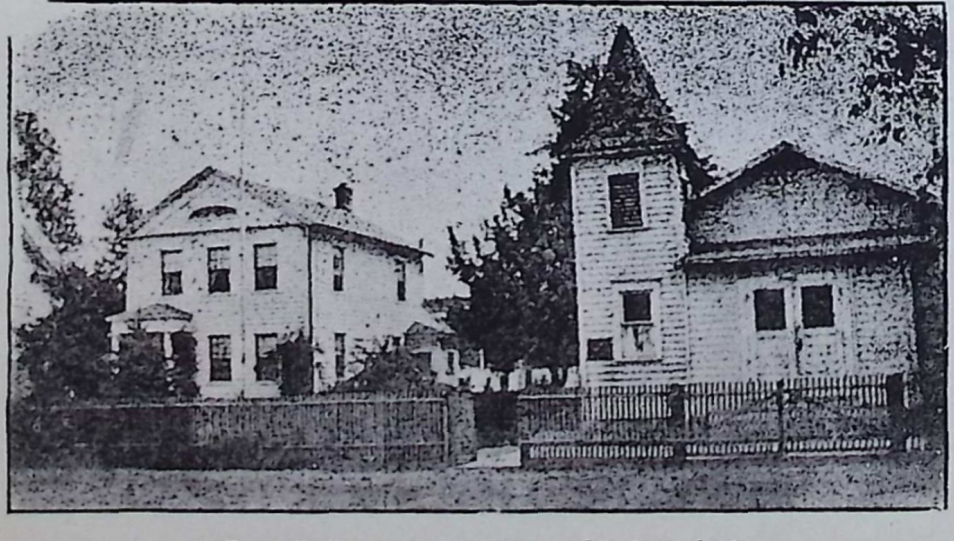

A FAIRFIELDI TEMPLOM ÉS PARÓKIA.

Egy uj templom épült.

Egy uj templom épült
Messze idegenbe',
Vajjon kié lehet?
Vajjon ki emelte?
Ugyan kik lehetnek,
Akik tenni mernek
S házat épitenek
Ősi Istenüknek.

Népek nemzetinek
Ma a legárvábbja,
A magyar nemzetnek
Ide szakadt ága.
Azok, akik kétszer
Veszitettek hazát,
Ők épitik itt fel
Az Urnak szent házát.

Azok a magyarok,
Akik a végeken,
Mindig őrt állottak
Sokszor fegyveresen,
Fülökhöz eljutott
Már a sok panaszhang,
Hogy elnémult nálunk
Valamennyi harang.

És mi e bus népnek
Kétszer számüzötti,
Nem és nem engedjük
A harangot veszni,
A szülőföldünkön
Nem szólhat igazán,
Mert ott ellene tört
Mindenféle ármány.

Mi kongassuk meg hát
Itt ezt a harangot,
Világositsuk fel
Az egész világot,
Hogy mi Istent hiszünk
És egy jogosságot:
Vissza kell állitni
Szép Magyarországot!

Ez uj templomban is,
Mit magyar kéz emelt,
Egy buzgó imádság
Fütsön minden kebelt,
"Isten áldd meg a magyart,"
Ezt zugja minden ajk,
"Szegény magyar hazánkról
Vegyél le minden bajt!"

Whiting, Ind.

Tóth Gyula.

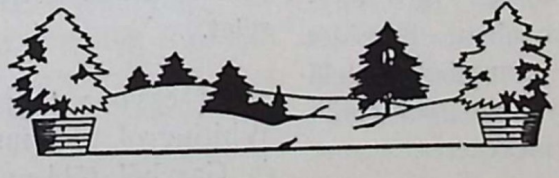

AZ INDIANA HARBORI TEMPLOMSZENTELÉS

November 24-ike valóban hálaadás napja volt az indiana harbori magyar református egyháznak. Ekkor szentelték fel szép, hatalmas templomukat, amely unikum gyanánt áll az amerikai magyarság történetében, mert depressziós világban, ugyszólván pénz nélkül épitettek fel a mesteremberek és egyháztagok ingyenes munkájára támaszkodva.

Hálaadás napján gyönyörü napfényes idő köszöntötte az ünneplőket. Az uj templom előtt százával állottak a magyarok és boldog lélekkel énekelték a 84-ik zsoltárt. Majd Bakay Árpád, a Magyar Sion egyházmegye elnöke tartott tartalmas beszédet és a megnyitott templom kulcsát átadta Szilágyi László főgondnoknak, aki szivből jövő szavakkal köszöntötte az egybegyülteket.

A templomban, ahol 300 szék volt felállitva, nem tudott leülni a nagy sokaság és sokan állva hallgatták végig a három órát igénybe vevő istentiszteletet. Garay Gerő so. chicagoi lelkész mondta az előimát és apostoli hitvallást. Simén Dániel hittanhallgató bibliát olvasott, Seres Zoltán theologus buzgó imádságban emelte a lelkeket ég felé. Az ünnepi prédikációt magyarul Dr. Nánássy Lajos árvaatya tartotta, aki azt fejtegette, hogy a Nehemiás példája nyomán hogyan kell a lelki templomot harcolva épiteni. A Lukács Bözsike szép szóló éneke után Józsa Benjámin jolieti lelkész lépett a szószékre, aki angol nyelven beszélt a templomba járó egyháztagok kötelességeiről. Tartalmas beszédét angol imádság követte. A templomszentelő imádságot Bakay Árpád egyházmegyei elnök tartotta és megáldotta a gyülekezetet.

Az istentiszteleten résztvevő Dr. Medgyesi László főkonzul a szülőhaza nevében köszöntötte az ünneplő egyházat, majd a helyi polgármester titkára olvasta fel a város üdvözletét. Az egyházmegye nevében Bakay Árpád szólott.

Az uri szent vacsorában, amelyet Garay Gerő és Nánássy Lajos lelkészek szolgáltattak ki, 105 lélek részesült.

Délben egy órakor a Turner Hallban 300 egyén helyezkedett el az asztalok körül, de egy csoportnak másodszor kellett teriteni. Az izletes ételekről az indiana harbori református nők gondoskodtak. Füzy Béla ügyvéd töltötte be a toastmasteri szerepet és szólásra hivta fel: Bakay Árpádot, Rónay Andrást, Tar Károlyt, Lukács Antal épitőmestert, Nánássy Lajost, Bodor Károlyt, Tóth Gyulát, Gál Lajosnét, Krajnyák Gyulánét, File Sándort, John Lehmant, Mircse Sándor helyi lelkészt, Mrs. Trimert, aki a főző asszonyok nevében beszélt és Szilágyi László főgondnokot.

A banketten Garay Sárika nagy hatással szavalta el a Tóth Gyula whitingi egyházi pénztáros szép alkalmi költeményét, Mrs. Komorik elragadó énekléséyel. László Gyula, Pókos György és Bulyáki József pedig hegedüjátékaikkal gyönyörködtették a közönséget.

Délután fél ötkor ismét hatalmas tömeg töltötte meg a templomot, amikor dr. Nánássy bibliát olvasott. Józsa Benjámin lelkész imádkozott, Simén Dániel épitő alkalmi beszédet tartott, Seres Zoltán záró imádságot mondott és Bakay Árpád megáldotta a gyülekezetet.

Az egyház tagjain kivül So. Chicagóból, Whitingról, Hammondról, East Chicagoból és Garyből többen vettek részt a magasztos ünnepélyen. Az egyház buzgó lelkésze, Mircse Sándor, aki a nehéz időben az épités munkáját odaadóan irányitotta, sok elismerést kapott a vele együtt önfeláldozóan munkálkodó előljárókkal, egyháztagokkal és segitő jobbot nyujtó jóbarátokkal együtt.

MI LESZ ÖREGEINKKEL?

A munkahiány miatt ifjaink nagy része sem képes megkeresni a mindennapi kenyeret, annyival kevésbé idősebb testvéreink. A gépek bevezetése következtében reménység sincsen ahoz, hogy a jövőben gyári alkalmazáshoz juthassanak és a reszkető kezeik által végzendő munkára szükség lenne.

A pénzhiány miatt ezek az idősebb testvérek tömegesen kénytelenek otthagyni egyleteiket és sokan kopogtatnak felvételért a ligonieri Aggmenház ajtaján. Azonban a nehéz anyagi viszonyok miatt intézetünk csak mérsékelt számban veheti fel a folyamodókat és különben is köt bennünket az Amerikai Magyar Református Egyesület legutóbbi konvenciójának az a határozata, hogy csak 25 öreg; — lehetőleg a Ref. Egyesület tagjai közül, — vehető fel az Aggmenházba.

Mi fog történni ezekkel az öreg magyarokkal, akik megyei aggmenházban az étkezés, nyelv és szokások idegensége miatt nem érzik jól magukat? Mit hajlandók értök tenni azok a magyar testületek, amelyek aggmenházzal nem rendelkeznek és amely magyar egyletekbe a megöregedett tagok évtizedeken keresztül fizették havi illetékeiket?

Két megoldási mód lehetséges, de mindkettő a nagy magyar testületek jóindulatu kooperációja segitségével érhető el. Vagy segitségére sietnek ligonieri Aggmenházunknak, hogy abba minden munkaképtelen, családtagokra nem támaszkodható és felvételre jogosult öreg bebocsátható lehessen, vagy pedig elfogadják a Missouri Pacific Railroad Co.-nak ajánlatát, amely szerint Louisiana egyik termékeny és egészséges helyén 500 hold termőföld áll a magyar egyesületek rendelkezésére, ha ott aggmenházat létesitenek. Ez az ajánlat, miután a Verhovay Segély Egylet az állami hatóság tiltó határozata alapján nem állithat fel aggmenházat, az Amerikai Magyar Református Egyesületet illeti, amely 1933 január havában tartandó vezértestületi gyülésén dönt a felett, hogy az 500 hold földet elfogadja-e, vagy együttmunkálkodik-e a többi nagy magyar testületekkel és azokkal együtt megy bele a louisianai Aggmenház felépitésébe és berendezésébe?

Louisinaban az Aggmenház számára kijelölt föld szomszédságában magyar telepet létesit a vasuttársaság, amelynek vezetésével Gross Ferenc lelkészt bizta meg. Idáig mintegy 20 magyar család alapitott otthont Louisiánában.

Mi lesz kiöregedett és munkára nem számitható idősebb testvéreinkkel? Ha a munkátlanság tovább tart, mi lesz azokkal a magyar családokkal, amelyek készpénzüket, ha még van, kénytelenek felélni és a pénztelenség szomoru képe rajzolódik szemeik elé? Olyan időket élünk, amikor nagyobb szükség van aggmenházra, mint árvaházra. Felvetem ezt az égető problémát naptárunk olvasói és a nagy magyar testületek vezetői előtt, mert ugy érzem, hogy ezen a téren közösen tudnánk és közösen kellene is tennünk valamit. Még pedig sürgősen, mert halogatásra nincs idő. Idáig is eleget késtünk.

Ujra felteszem a kérdést: Mi fog történni munkaképtelen öregeinkkel, akiknek nagy része magyar testületekhez tartozik?

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET
SO. BENDI OSZTÁLYÁNAK TISZTVISELŐI.

BORSOS ISTVÁN,
morgantowni lelkész.

TEGZE LÁSZLÓ,
passaici ny. lelkész.

MEGJÖTTEK A SZÉP HUSZÁROK.
A detroiti független egyház "János Vitéz" előadásából.

RÁCZ VIKTOR,
phoenixvillei ref. lelkész.

"EGY RÓZSASZÁL."
(Detroiti független egyház.)

A NEW BRUNSWICKI SOMERSET STREETI REF. EGYHÁZ KONFIRMÁLTAK OSZTÁLYA.

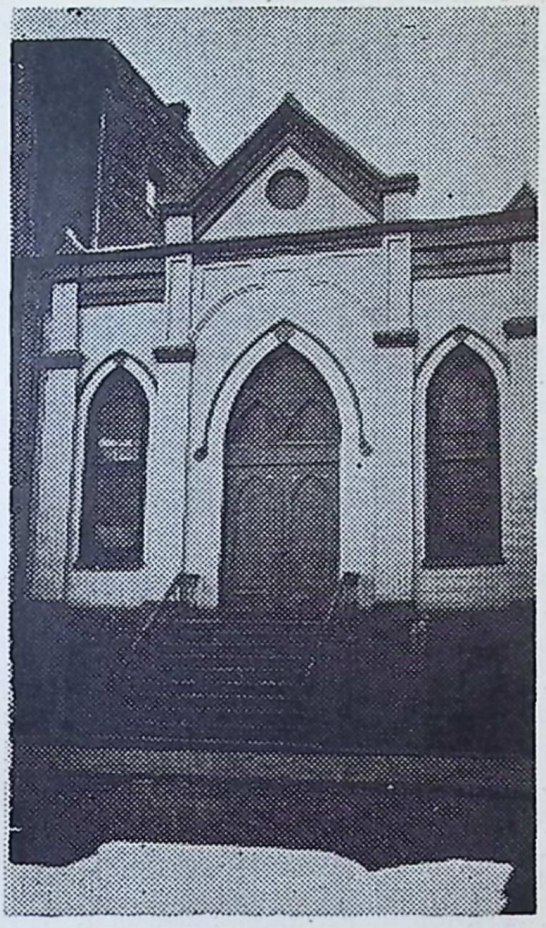

NEW YORKI FÜGGETLEN TEMPLOM. ←

KALABÁNYI ISTVÁN,
so. bendi ref. lelkész.

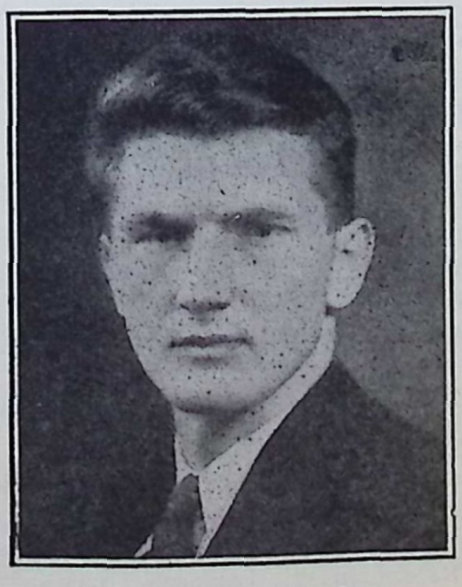

APOSTOL JÁNOS,
braziliai missionárius.

Telephone: East Chicago 271.

C. Wm. HUBER

TEMETÉSRENDEZŐ

907 CHICAGO AVE.

EAST CHICAGO, IND.

Szakértelemmel és jóra kész akarattal áll a magyarság rendelkezésére az életnek legszomorubb óráiban.

AMERIKAI MAGYAR REF. EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK CIMJEGYZÉKE.

I. A REFORMED CHURCH IN THE U. S.-HEZ TARTOZÓ EGYHÁZKÖZSÉGEK.

a) A KELETI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Takaró Géza new yorki (N. Y.) lelkész.
Jegyző: Szabó Antal, Perth Amboy, N. J.
Titkár: Tóth Béla, So. Norwalk, Conn.
Pénztáros: Nagy Emil, Bethlehem, Pa.

Lelkészi nyugdij referense: Kecskeméthy József, Passaic, N. J.

Egyházak és lelkészek a keleti egyházmegyében:

1.) **Bethlehem, Pa.** Nagy Emil lelkész, 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa. Telefon: 2049.

2.) **Bridgeport, Conn.** Böszörményi M. István lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn. Tel. 4-5445.

3.) **Kreischerville, N. Y.** Tóth Kálmán lelkész, Box 2, Charleston, Staten Island, N. Y.

4.) **Mount Carmel, Pa.,** beszolgálja Nagy Imre lelkész.

5.) **New York, N. Y.** Takaró Géza lelkész, 344 E. 69th St., New York, N. Y. Telefon: hivatal: Regent 4-5251, lakás: Independence 3-0513.
Fiókegyház: Greenpoint, N. Y.

6.) **New - Haven - Shelton - Torrington-Warrenville,** missziói körzet, Keresztessy Imre lelkész, P. O. B. 674, New Haven, Conn. Tel. New Haven 7-4760.

7.) **Passaic, N. J.** Kecskeméthy József lelkész, 220 Fourth St., Passaic, N. J. Tel. 3-3496.
Mahva, leányegyház, beszolgálja a passaici lelkész.

8.) **Perth Amboy, N. J.** Szabó Antal lelkész, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J. Tel. 4-3513.

9.) **Phoenixville, Pa.** Rácz Győző lelkész, 505 Main St., Phoenixville, Pa. Leányegyház: Stowe, Pa.

10.) **So. Norwalk, Conn.** Tóth Béla lelkész, 21 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn. Tel. 703. Leányegyház: Stamford, Conn.

11.) **Trenton, N. J.** Gulyás Károly lelkész, 354 Morris Ave., Trenton, N. J.

12.) **Wallingford, Conn.** Kovács Béla lelkész, P. O. B. 136, Wallingford, Conn. Tel. 421.

13.) **Woodbridge, N. J.** Kovács Ferenc beszolgáló lelkész, 455 Franklin St., Bloomfield, N. J.

Ehez az egyházmegyéhez tartoznak: Kováchy Kálmán nyug. lelkész, Orphans Home, Ligonier, Pa. Tegze László nyug. lelkész Passaic, N. J. Komjáthy Ernő lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn. Dr. Tóth Sándor tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa. Tel. 8635. Id. Dókus Gábor nyug. lelkész, 13 Hamilton Avenue, So. Norwalk, Conn. Szabó László 344 E. 69th St., New York, N. Y.

b) A KÖZPONTI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Dienes Barna, homesteadi lelkész.
Titkár: Krivulka Károly, johnstowni lelkész.
Jegyző: Bogár Károly, pocahontasi lelkész.
Pénztárnok: Téglássy Pál, pittsburghi főgondnok.
Végrehajtóizottsági tag: Lengyel István, Johnstown, Pa.

Egyházak, lelkészek és tanitók a Központi Egyházmegyében:

1. **Barnesboro, Pa.** beszolgálja a vintondalei lelkész.
2. **Donora, Pa.** beszolgálja a mckeesporti lelkész.
3. **Duquesne, Pa.** beszolgálja a mckeesporti lelkész.
4. **Gary, W. Va.** beszolgálja a pocahontasi lelkész.
5. **Homestead, Pa.** lelkész: Dienes Barna, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa. Telefon: 1184, tanitónő: Bogár Anna.
6. **Johnstown, Pa.** lelkész: Krivulka Károly, 824 Chestnut St., Johnstown, Pa. Tel. 5933-M.
7. **Logan, W. Va.** lelkész: Bertók Béla, P. B. 1211, Logan, W. Va.
8. **McKeesport, Pa.** lelkész: Balogh E. István, 134 Eight Ave., McKeesport, Pa. Telefon: 8427.
9. **Monongahela, Pa.** beszolgálja a mckeesporti lelkész.
10. **Morgantown, W. Va.** utazó lelkész: Borsos István, 537 Richwood St. Morgantown, W. Va. Telefon: 1238-R.
11. **Pittsburgh, Pa.** lelkész: Varga Lajos, 221 Johnston Ave. Telefon: Hazel 0279. Segédlelkész: Egry László.
12. **Pocahontas, Va.** lelkész: Bogár Károly, P. B. 425, Pocahontas, Va. Telefon: 1013.
13. **Portage, Pa.** beszolgálja a windberi lelkész.
14. **Rankin, Pa.** beszolgálja a homesteadi lelkész.
15. **Springdale, Pa.** lelkész: Novák Lajos, 1037 Keene St., Springdale, Pa.
16. **Tams, W. Va.** beszolgálja a pocahontasi lelkész.
17. **Uniontown, Pa.** beszolgálja az utazó lelkész.
18. **Vintondale, Pa.** lelkész: Hunyady László, P. B. 141, Vintondale, Pa.
19. **Windber, Pa.** lelkész: Kerekes Béla, 404 Somerset St., Windber, Pa. Telefon: 282.
20. **Zelienople, Pa.** beszolgálja a pittsburghi lelkész.

Az egyházmegye kötelékébe tartozik: id. Kalassay Sándor, nyugalmazott árvaatya, Ligonier, Pa. Telefon: 133-R és Melegh Gyula, az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjának szerkesztője, 301 Ruben Bldg. McKeesport, Pa. Telefon: 22742.

c) A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Vasváry Ödön west-clevelandi lelkész.
Titkár: Urbán Endre buffaloi lelkész
Jegyző: Csontos Béla loraini lelkész.
Pénztáros: Pecsők Pál 2961 Carlton Road, Cleveland, O.
Ügyész: Kováchy M. György, 11803 Buckeye Road, Cleveland, O.

Egyházak, lelkészek és tanitók a tóparti egyházmegyében.

1.) **Akron, O.** Dr. Papp Géza lelkész, 860 Coburn St., Akron, O. Tel. 9739.

2.) **Ashtabula, O.** Porzsolt Ernő lelkész, 115 Sibley St., Ashtabula, O.

3. **Buffalo, N. Y.** Első egyház. Szeghy B. János lelkész, 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y. Tel. Jefferson 2087-W.

4.) **Buffalo, N. Y.** Westsidei egyház. Urbán Endre lelkész, 696 Tonawanda St., Buffalo, N. Y.

5.) **Cleveland, O.** Első egyház. Dr. Herczegh József lelkész, 2854 E. 79th St., Cleveland, O. Tel. Henderson 6199. Segédlelkész: Kovács Mihály. Tanitó: Király Imre, 2840, E. 79th St.

6.) **Cleveland, O.** Westsidei egyház. Vasváry Ödön lelkész, 1946 W. 32nd St., Cleveland, O. Tel. Melrose 2171. Monoky István tanitó.

7.) **Columbus, O.** Dr. Csutoros Elek lelkész, 365 Woodrow Ave., Columbus, O. Kish Erzsébet tanitónő.

8.) **Conneaut-Erie.** Dókus Sándor lelkész 849 Harbor St., Conneaut, O. Tel. Canal 2272.

9.) **Dayton, O.** Azary János lelkész, 626 Blaine St., Dayton, O. Tel. Fulton 6902. Nánássy Erzsébet tanitónő.

10.) **Depew, N. Y.** Beszolgálja a buffaloi első egyház lelkésze.

11.) **Drakes-Congo, O.** Radácsy Sándor lelkész, Route No. 1, Corning, O.

12.) **Elyria, O.** Tóth Tibor lelkész, 119 West River St., Elyria, O.

13.) **Fairport Harbor, O.** 607 Plum St., Fairport O. Tel. 1214-J.

14.) **Lorain, O.** Csontos Béla lelkész, 3036 Globe St., Lorain, O. Tel. 7177. Kalassay Sárika tanitónő.

15.) **Medina, O.** Beszolgálja a clevelandi első egyház lelkésze.

16.) **Middletown, O.** Beszolgálja a daytoni lelkész.

17.) **Tonawanda, N. Y.** Bernáth Árpád lelkész, 156 Wheatfield St., N. Tonawanda, N. Y. Tel. 525-M.

d) A MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Bakay Árpád garyi lelkész.
Titkár: Tóth Mihály detroiti lelkész.
Jegyző: Korocz Géza flinti lelkész.
Pénztáros: Lakatos Sándor 973 Reese St., Whiting, Ind.

Lelkészek, segédlelkészek és tanitók a Magyar Sion egyházmegyében.

1.) **Chicago, Ill.** Burnside, Boros Jenő lelkész, 652 East 92nd St., Chicago, Ill. Tel. Aberdeen 0359.

2.) **Chicago, Ill.** South Chicago, Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Ave., So. Chicago Station, Chicago, Ill. Tel. So. Chicago 5398.

3.) **Chicago, Ill.** Westside. 4327 W. Carroll St. Chicago, Ill. Beszolgálja a burnsidei lelkész.

4.) **Detroit, Mich.** Tóth Mihály lelkész, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich. Tel. Vinewood 2-4237. Kozma Dezső segédlelkész. Özv. Daróczy Pálné tanitónő.

5.) **Flint, Mich.** Korocz Géza lelkész, 1144 Campau St., Flint, Mich. Tel. 9-5257.

6.) **Gary, Ind.** Bakay Árpád lelkész, 1306 Jackson St., Gary, Ind. Tel. 6034.

7.) **Indiana Harbor, Ind.** Mircse Sándor lelkész, 3319 Watling Ave., East Chicago, Ind.

8.) **Joliet, Ill.** Józsa Benjámin lelkész, 608 Elwood St., Joliet, Ill. Tel. 2-9162.

9.) **Kalamazoo, Mich.** Fekete András lelkész, 801 Mill St., Kalamazoo, Mich.

10.) **Kearsarge, Mich.** Lelkészi állás üresedésben.

11.) **Milwaukee-Racine, Wis.** Hankó M. Gyula lelkész, 311 W. Court St., Milwaukee, Wis. Tel. 4021.

12.) **Whiting, Ind.** Beszolgálja a so. chicagoi egyház lelkésze.

e) A REFORMED CHURCH ANGOLNYELVŰ EGYHÁZMEGYÉIHEZ TARTOZÓ MAGYAR EGYHÁZKÖZSÉGEK.

1.) **Bridgeport, Conn.** Első Egyház. Ludman Sándor lelkész, 227 Pine St., Bridgeport, Conn. Tel. 5-3276.

2.) **East Chicago, Ind.** Bodor Dániel lelkész, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind. Tel. 1058. Tóth Rózsika tanitónő.

3.) **Fairfield, Conn.** Urbán József lelkész, 901 Kingshighway, Bridgeport, Conn. Tel. 4-6463.

4.) **Toledo, O.** Ujhaki Ferenc lelkész, 1946 Bakewell St., Toledo, O. Tel. Taylor 3033. Boldog Bálint tanitó, Oláh Juliska tanitónő.

5.) **Los Angeles, Cal.** Hady Albert lelkész, 1101 West Florence Ave., Los Angeles, Cal.

6.) **Oakland, Cal.** Beszolgálja a los angelesi lelkész.

A North West Ohio egyházmegyéhez tartozik Kovács Endre nyug. lelkész, R. F. D. 1, Box 214, Toledo, O.

A Reformed Church in the U. S. fenhatósága alá tartozik 55 anya- és társegyház, 15 leányegyház, 55 lelkész, 3 segédlelkész, 10 tanitó és tanitónő és 1 lelkészjellegü tanár.

II. A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. A. FENHATÓSÁGA ALATT LEVŐ MAGYAR EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK.

a) Illinois államban:

1.) **Aurora, Ill.** Kovács D. Mihály lelkész, 176 N. Union St., Aurora, Ill. Tel. 8369.
2.) **East St. Louis, Ill.** lelkészi állás üresedésben.
3.) **Elgin, Ill.** Beszolgálja az aurorai lelkész.

b) Indiana államban:

1.) **So. Bend, Ind.** Kalabányi István lelkész, 1504 W. Washington St., So. Bend, Ind. Tel. 2-5846.

c) New Jersey államban:

1.) **Alpha, N. J.** Szabó András lelkész, Box 233, Alpha, N. J. Tel. Phillipsburgh, N. J. 5-0583.
2.) **Caldwell, N. J.** lelkészi állás üresedésben.
3.) **Elizabeth, N. J.** Szathmáry Bertalan lelkész, 556 Bond St., Box 92, Station A, Elizabeth, N. J. Tel. 2-7623.
4.) **New Brunswick, N. J.** Papp Károly lelkész, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J. Tel. 1058.
5.) **Newark, N. J.** Malacsics József lelkész, 579 So. 12th St., Newark, N. J. Tel. Waverley 2-6781.
6.) **So. River, N. J.** Beszolgálja Papp Károly new brunswicki lelkész.
7.) **Wharton, N. J.** Dezső János lelkész, Wharton, N. J. Tel. Dover, N. J. 1367-J.

d) New York államban:

1.) **Lackawanna, N. Y.** Bőtty János lelkész, 610 Ridge Street, Lackawanna, N. Y. Tel. Abbott 1834.
2.) **New York, N. Y.** Harlemi egyház. Harsányi László lelkész. Lakása: 540 W. 122nd St., New York, N. Y. Tel. Monument 2-5866. Templom és iroda 233 E. 116th St. Tel. Lehigh 4-2905. Péter Antal társlelkész, tel. Ravenswood 8-1021.
3.) **Yonkers, N. Y.** Harsányi Sándor lelkész, 262 McKean St., Yonkers, N. Y. Tel. 9033-J.

e) Ohio államban:

1.) **Alliance, O.** Kruchio Antal lelkész, 615 Waugh St., Alliance, O. Telefon: 2048.
2.) **Canton, O.** Ifj. Dókus Gábor lelkész, 1658 Superior St., N. E. Canton, O. Tel. 3-5550.
3.) **Crescent-Martinsferry, O.** Dr. Várady Arthur lelkész, 601 N. Sixth St., Martinsferry, O. Tel. 36-M.
4.) **Cleveland, O.** Csutoros István lelkész, 12604 Buckeye Road, Cleveland, O. Tel. Washington 4104.
5.) **Niles, O.** Csépke István lelkész, 105 W. 2nd St., Niles, O. Tel. 247-J.
6.) **Youngstown, O.** Laky Zsigmond lelkész, 737 Mahoning Ave., Youngstown, O. Tel. 3-9949.

f) Pennsylvania államban:

1.) **Beaver Falls, Pa.** Beszolgálja Szathmáry Gyula lelkész, 4726 Fifth Ave., Beaver Falls, Pa.
2.) **Canonsburg, Pa.** Beszolgála a pittsburghi lelkész.
3.) **Coatesville, Pa.** Beszolgálja Dr. Tóth Sándor tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa. Tel. 8635.
4.) **Brownsville, Pa.** Kovács Andor lelkész, 307 Spring St., Brownsville, Pa. Tel. 559.
5.) **Daisytown-Vestaburg, Pa.** Beszolgálja Silay Sándor, Daisytown, Pa.
6.) **Butler, Pa.** Beszolgálja az ellwood cityi lelkész.
7.) **Ellwood City, Pa.** Harsányi Andor lelkész, Box 1003, Ellwood City, Pa. Tel. 1239.
8.) **Farrell, Pa.** Daróczy Mátyás lelkész, 1118 N. Darr St., Farrell, Pa. Tel. 3305.
9.) **Flaming, Park, Pa.** beszolgálja a pittsburghi lelkész.
10.) **Kingston, Pa.** Pazár Miklós lelkész, 4 Bauman St. Tel. Kingston 7-7928.
11.) **Leechburg, Pa.** Beszolgáló lelkész Draskóczy István, 408 Third St., Leechburg, Pa. Tel. 196-J.
12.) **Philadelphia, Pa.** Vécsey A. Jenő lelkész, 1233 N. Franklin St., Philadelphia, Pa. Tel. Central 0981.
13.) **Pricedale, Pa.** Beszolgálja a brownsvillei lelkész.
14.) **Scranton-Throop, Pa.** Várkonyi Miklós lelkész, 413 George St., Throop, Pa. Tel. Oliphant 1513.
15.) **Sharpsville, Pa.** Beszolgálja a farrelli lelkész.
16.) **Yatesboro, Pa.** Beszolgálja a leechburgi lelkész.

A Presbyterian Church in the U. S. A. fenhatósága alá tartozik 29 anya- és társegyház és 8 leányegyház, 28 lelkész és két tanár: Dr. Dikovics János, Theol. Seminary, Bloomfield, N. J. (tel. 2-1155) és Kovács Ferenc 455 Franklin St., Bloomfield, N. J. Tel. 2-1124-R.

III. FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

a) Az Egyházkerület.

Főesperes: Sebestyén Endre, Box 326, Duquesne, Pa.

Főgondnok: Bodnár István, 319 Goodwin St., Perth Amboy, N. J.

Főjegyző: Dr. Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

Tanácsbirák: A keleti egyházmegyéből Hegyi Sándor lelkészi és Sarkadi Lajos világi, a nyugati egyházmegyéből lelkészi Dr. Bötykös Béla, világi üresedésben.

b) Keleti Egyházmegye.

Esperes: Dr. Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.
Gondnok: Péntek Miklós, 617 Division Street, Trenton, N. J.
Lelkészi jegyző: Béky Zoltán, 180 Home Ave., Trenton, N. J.
Világi jegyző: Dancs László, Carteret, N. J.
Pénztáros: Dudás János, Cliffside, N. J.
Egyházmegyei ügyész: Ifj. Kovács Lajos, hites ügyvéd, Carteret, N. J.

Egyházak és lelkészek:

1. Carteret, N. J. Hegyi Sándor lelkész, 175 Pershing Ave., Carteret, N. J. tel. 8-0324.
2. Dunellen, N. J. Beszolgála a perth amboyi lelkész.
3. Flemington, N. J. Beszolgálja a perth amboyi lelkész.
4. Cliffside-Shadyside, N. J. A new yorki egyház társegyháza.
5. New York, N. Y. Marton Sándor lelkész, 239 E. 13th St., N. Y. tel. Tomkinsquare 6-7592.
6. Perth Amboy, N. J. Dr. Vincze Károly lelkész, 331 Kirkland Pl. Perth Amboy, N. J. Tel. 4-0794.
7. Philadelphia, Pa. beszolgálja Lukács László s. lelkész. Templom: Germantown Ave. és Berks St. sarkon. Istentisztelet: reggel 9—10 között.
8. Roebling, N. J. Beszolgálja a trentoni lelkész.
9. Scranton, Pa. Hamborszky Gyula lelkész, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.
10. Trenton, N. J. Béky Zoltán lelkész, 180 Home Ave., Trenton, N. J. tel. 9751.

c) Nyugati Egyházmegye.

Esperes: Borsy Kerekes György youngstowni lelkész.
Gondnok: Szendrey István, Leechburg, Pa.
Lelkészi jegyző: Daróczy Sándor, 102—7th Ave., McKeesport, Pa.
Világi jegyző: ifj. Kovács József, Detroit, Mich.
Pénztáros: Koós Lajos McKeesport, Pa.
Tanácsbirák: Dr. Bötykös Béla Detroit, Mich. és Veres István, Youngstown, O.

Egyházak és lelkészek:

1. Detroit. Dr. Bötykös Béla lelkész, 8420 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich. Tel. Vinewood 2-1575.
2. Donora, Pa. Kuthy Béla lelkész, 423 First St., Donora, Pa.
3. Duquesne, Pa. Sebestyén Endre lelkész, Box 326, Duquesne, Pa. tel. 5488.
4. Fairport. Egyházmegyei beszolgálás alatt.
5. Leechburg. Beszolgálja a donorai lelkész.
6. McKeesport, Pa. Daróczy Sándor lelkész, 102—7th Ave., McKeesport, Pa. tel. irodában 2-2125, paróchián 4469.
7. Windber. Beszolgálja a donorai lelkész.
8. Youngstown, O. Borsy Kerekes György lelkész, 925 Mahoning Ave., Youngstown, O. tel. 6-6881.

Ebbe az egyházmegyébe tartozik Dr. Nánássy Lajos árvaatya, Ligonier, Pa. tel. 133-J és 71.

A Független egyházban van 16 anya- és társ, 2 leányegyház, 12 lelkész és segédlelkész.

IV. A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENNHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ MAGYAR REF. EGYHÁZKÖZSÉGEK ÉS LELKÉSZEK.

1. Manville, N. J. Beszolgálja Kósa András new brunswicki lelkész.
2. New Brunswick, N. J. Kósa András lelkész, 10 Division Street, New Brunswick, N. J. Tel. 5841.
3. South River, N. J. Babinszky András lelkész, 42 Thomas St., South River, N. J. Tel. 487.
4. Peekskill, N. Y. Hámory S. Lajos lelkész, 307 Washington St., Peekskill, N. Y.

IV. SOUTHERN PRESBYTERIAN CHURCHHÖZ TARTOZIK.

1. Hammond, La. Bartus Sándor lelkész, Hammond, La.

V. INDEPENDENS EGYHÁZAK:

1. Franklin, N, J. Beszolgáló lelkész Ferenczy Pál.
2. Peekskill-Poughkeepsie, N. Y. Lelkész: Tukacs György, 1135 Park Street, Peekskill, N. Y.

MINISTERS IN HUNGARIAN REFORMED CONGREGATIONS.

Azary, John, 626 Blaine St., Dayton, O.
Babinszky, Andrew, 42 Thomas St., So. River, N. J.
Bakay, Arpad, 1306 Jackson St., Gary, Ind.
Bartus, Alex, Hammond, La.
Balogh, Stephen, E., 134 Eighth Ave., McKeesport, Pa.
Beky, Zoltan, 180 Home Ave., Trenton, N. J.
Bernath, Arpad, 156 Wheatfield St., N. Tonawanda, N. Y.
Bertok, Bela, Box 1112, Logan, W. Va.
Bodor, Daniel, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind.
Bogar, Charles, Box 425, Pocahontas, Va.
Boros, Eugene, 652 E. 92nd St., Chicago, Ill.
Borsos, Stephen, 537 Richwood St., Morgantown, W. Va.
Borsy Kerekes, George, 925 Mahoning Ave. Youngstown, O.
Boszormenyi, Stephen, M., 641 Hancock Avenue, Bridgeport, Conn.
Botty, John, 610 Ridge St., Lackawanna, N. Y.
Botykos, Bela, doctor iuris, 8420 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich.
Csepke, Stephen, 105 W. Second St., Niles, O.
Csontos, Bela, 3036 Globe Ave., Lorain, O.

Csutoros, Alexis, sacros. theol. doctor, hon., 365 Woodrow Ave., Columbus, O.

Csutoros, Stephen, 12604 Buckeye Road, Cleveland, O.

Daroczy, Alex., 102—7th Ave., McKeesport, Pa.

Daroczy, Matthias, 1118 N. Darr St., Farrell, Pa.

Dezso, John, Wharton, N. J.

Dienes, Barnabas, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa.

* **Dikovics,** John, doctor divin. hon. Theol. Seminary, Bloomfield, N. J.

Draskoczy, Stephen, 408 Third St., Leechburg, Pa.

Dokus, Alex., 849 Harbor St., Conneaut, O.

Dokus, Gabriel, sr. 13 Hamilton Ave., So. Norwalk, Conn.

Dokus, Gabriel, jr. 1658 Superior St., N. E. Canton, O.

Egry, Ladislaus, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa.

Fekete, Andrew, 801 Mill St., Kalamazoo, Mich.

* **Ferenczy,** Paul, Theol. Seminary, Bloomfield, N. J.

Garay, Gregory, 8506 Burley Ave., Chicago, Ill.

Gulyas, Charles, 354 Morris Ave., Trenton, N. J.

Hady, Albert, 1101 W. Florence Ave., Los Angeles, Cal.

Hamborszky, Julius, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.

Hamory, S. Louis, 307 Washington St. Peekskill, N. Y.

Hanko, M. Julius, 331 Court St., Milwaukee, Wis.

Harsanyi, Alex, 262 McKean Ave., Yonkers, N. Y.

Harsanyi, Andor, Box 1003, Ellwood City, Pa.

Harsanyi, Ladislaus, 233 E. 116 St., New York, N. Y.

Hegyi, Alex. 175 Pershing Ave. Carteret N. J.

Herczegh, Joseph, doctor iuris, 2854 E. 79th Street, Cleveland, O.

Hunyadi, Ladislaus, Box 141, Vintondale, Pa.

Jozsa, Benjamin, 608 Ellwood St., Joliet, Ill.

Kalabanyi, Stephen, 1504 W. Washington St., So. Bend, Ind.

Kalassay, Alex., Sr. Ligonier, Pa.

Kecskemethy, Joseph, 220 Fourth St., Passaic, N. J.

Kerekes, Bela, 404 Somerset St., Windber, Pa.

Keresztessy, (Kress), James, Box 674, New Haven, Conn.

Komjathy, Ernest, 641 Hancock Ave., Bridgeport, oCnn.

Korocz, Geza, 1144 Campau St., Flint, Mich.

Kovacs, Andrew, 307 Spring St., Brownsville, Pa.

Kovacs, Bela, Box 136, Wallingford, Conn.

Kovacs, Endre, R. F. D. I. B. 214, Toledo, O.

Kovacs, Frank, 455 Franklin St., Bloomfield, N. J.

Kovacs, Michael, 2854, E. 79th St., Cleveland, O.

Kovacs, Michael D., 176 N. Union St., Aurora, Ill.

Kosa, Andrew, 10 Division St., New Brunswick, N. J.

Kozma, Desiderius, 559 S. Westend Ave., Detroit, Mich.

Krivulka, Charles, 824 Chestnut St., Johnstown, Pa.

Kruchio, Anthony, 615 Waugh St., Alliance, O.

Kuthy, Bela, 423 First St., Donora, Pa.

Laky, Sigismund, 737 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio.

Ludman, Alex, 227 Pine St., Bridgeport, Conn.

Lukacs, Ladislaus, 209 St. Mark's Square, Philadelphia, Pa.

Malacsics, Joseph, 579 So. 12th St., Newark, N. J.

Marton, Alex, 239 E. 13th St., New York, N. Y.

Melegh, Julius, 301 Ruben Building, McKeesport, Pa.

Mircse, Alex. 3319 Watling Ave., East Chicago, Ind.

Nagy, Emery, 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa.

Nagy, Emil, 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa.

Nanassy, Louis, sacros, theol. doctor, hon. Ligonier, Pa.

Novak, Louis, 1037 Keene St., Springdale, Pa.

Papp, Geza, doctor iuris et iuris canon., 860 Coburn St., Akron, O.

Papp, Charles, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J.

Pazar, Nicholas, 4 Bauman St., Kingston, Pa.

Peter, Anthony, 233 E. 116th St., New York, N. Y.

Porzsolt, Ernest, 115 Sibley St., Ashtabula, O.

Radacsy, Alex, R. F. D. Corning, O.

Racz, Victor, 505 Main St., Phoenixville, Pa.

Sebestyen, Endre, Box 326, Duquesne, Pa.

Sillay, Alex, Daisytown, Pa.

Szabo, Andrew, Box 233, Alpha, N. J.

Szabo, Anthony, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J.

Szabo, Ladislaus, 344 E. 69th St., New York, N. Y.

Szathmary, Bartholomew, Box 92, Station A, Elizabeth, N. J.

Szathmary, Julius, 4726 Fifth Ave., Beaver Falls, Pa.

Szeghy, John B., 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y.

Takaro, Geza, 344 E. 69th St., New York, N.Y.

Tegze, Ladislaus, Passaic, N. J.

Toth, Alex., doctor divin. hon., 218 Pearl St., Lancaster, Pa.

Toth, Coloman, Box 2, Charleston, Staten Island, N. Y.

Toth, Michael, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich.

Toth, Tibor, 119 W. River St., Elyria, O.

Toth, William, 21 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn.

Tukacs, George, 1135 Park St., Peekskill, N. Y.

Ujlaki, Francis, 1946 Bakewell St., Toledo, O.

Urban, Andrew, 696 Tonawanda St., Buffalo, N. Y.

Urban, Joseph, 901 Kings Highway, Bridgeport, Conn.

Varady, Arthur, doctor phil., 601 N. Sixth Street, Martinsferry, O.

Varkonyi, Nicholas, 413 George St., Throop, Pa.

Varga, Louis, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa.

Vasvary, Edmund, 1946 W. 32nd St. Cleveland, O.

Vecsey, Eugene A., 1233 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Vincze, Charles, sac. theol, doctor, 331 Kirkland Pl., Perth Amboy, N. J.

RESHÁN ISTVÁN

FÜSZERÜZLETE ÉS MÉSZÁRSZÉKE

Phone: REGENT 5027

966 EAST 93rd STREET, CHICAGO, ILLINOIS

PONTOS KISZOLGÁLÁS.
HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

Az amerikai magyarság legszebb intézményét egyedül a jó szivü emberek áldozatkészsége tarthatja fel.

A ligonieri Árvaház fundamentuma: a magyar erkölcs.

Telephones: South Chicago, 0675--0676

Stevenson - Benkő Company

FÜSZER NAGYKERESKEDÉS

9138--40 Baltimore Ave., South Chicago, Illinois

Reliance védjegyes
Holland
Hering

"Bellmore," Anvil
és Summit védjegyes
tiszta élelmiszerek.

ELSŐRENDŰ ÁRUK --- GAZDAG VÁLASZTÉK.

A M

ALAPITÁSI ÉV:

1 8 9 6

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET egy millió dollárnyi vagyonnal rendelkező, olyan református jellegü magyar intézmény, mely a maga nemében páratlan kedvezményeket nyujt tagjainak. Biztositó osztálya 500—3000 dolláros életbiztositást ad minden más, hasonló intézménynél előnyösebb ráta mellett, teljes garanciával. Betegsegélyző osztálya havi egy dollár ellenében heti tiz dollárral segiti tagjait. Gyermekosztályánál havi husz cent ellenében biztosit 300 dolláros haláleseti segélyt. Mindezeken felül pedig elöregedett vagy munkaképtelen tagjait saját Aggmenházában helyezi el, elhalt tagjainak árváit pedig a ligonieri Árvaházban látja el és neveltei. Saját maga és családjával szemben követ el mulasztást az az amerikai magyar református, aki ezt az intézményt mellőzi. Szeretettel fogadott testvér azonban az Egyesületben minden más felekezetü magyar is, aki minden kedvezményben egyformán részesül.

MINDEN KÖZELEBBI FELVILÁGOSITÁST MEGAD:

MOLNÁR ISTVÁN, TITKÁR

322 Main Street,

TOLEDO, OHIO

R E